

2020

*III.SZ. MELLÉKLET
HELYI TANTERV
A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára
1-8. évfolyam*

Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános
Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola
és EGYMI Bicskei Tagintézménye

BICSKE

HŐSÖK TERE 5/B

Tartalomjegyzék

1	Kerettanterv a közép súlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulóknak.....	4
1.1	1. A közép súlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanuló.....	4
1.2	Az értelmileg akadályozott gyermek pedagógiai szempontú jellemzése	5
2	Nevelési és oktatási alapelvek, módszerek.....	7
3	4. Kulcskompetenciák fejlesztése	11
3.1	4.1 Alapkompetenciák.....	11
3.2	A tanulás kompetenciái	11
3.3	A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi).....	11
3.4	A digitális kompetenciák	12
3.5	A matematikai, gondolkodási kompetenciák	12
3.6	A személyes és társas kapcsolati kompetenciák	12
3.7	A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái	13
3.8	Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák	13
4	. Egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások	13
4.1	Magyar nyelv és irodalom	13
4.2	Matematika	16
4.3	Történelem és állampolgári ismeretek.....	17
4.4	Etika/ Hit- és erkölcsstan	18
4.5	Természettudomány és földrajz	19
4.6	Művészetek	19
4.7	Technológia	21
4.8	Testnevelés és egészségfejlesztés.....	22
5	6. Az iskolai fejlesztés szakaszai	23
5.1	Alsó tagozat, 1–4. évfolyam	23
5.2	Felső tagozat, 5–8. évfolyam	23
6	Differenciálás, egyéni tanulási utak.....	24
7	A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció.....	25
8	Értékelés.....	26
9	Állapotmegismerés, szakértői vélemény.....	28
10	KOMMUNIKÁCIÓ	28
10.1	1–8. évfolyam	28
10.2	1–2. évfolyam	29
10.3	Kommunikáció 3–4. évfolyam.....	73
10.4	5–6. évfolyam	112
10.5	7 - 8. évfolyam.....	151
11	OLVASÁS – ÍRÁS.....	177
11.1	1–8. évfolyam	177
11.2	1–2. évfolyam	177

11.3	3–4. évfolyam	194
11.4	5–6. évfolyam	211
11.5	7–8. évfolyam	224
12	SZÁMOLÁS – MÉRÉS	236
12.1	1–8. évfolyam	236
12.2	1–2. évfolyam	236
12.3	7–8. évfolyam	273
12.4	JÁTÉKRA NEVELÉS.....	287
12.5	1–2. évfolyam	289
12.6	3–4. évfolyam	306
13	TÁRSADALMI ISMERETEK.....	318
13.1	5–8. évfolyam	318
13.2	5–6. évfolyam	318
13.3	7–8. évfolyam	325
14	ÖNKISZOLGÁLÁS	342
14.1	1–2. évfolyam	342
15	TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT	351
15.1	3–8. évfolyam	351
15.2	3–4. évfolyam	352
16	KÖRNYEZETISMERET	385
16.1	ÉNEK-ZENE.....	412
	1. évfolyam.....	413
17	ÁBRÁZOLÁS – ALAKÍTÁS	451
18	DIGITÁLIS KULTÚRA	478
	7. évfolyam.....	478
19	MOZGÁSNEVELÉS.....	487
20	TESTNEVELÉS.....	514

1 Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulóknak

1.1 1. A középsúlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanuló

Az értelmileg akadályozott tanuló esetében mérsékelt vagy súlyos fokú intellektuális képességzavarral kell számolnunk (a háttérben középsúlyos vagy súlyos fokú értelmi fogyatékossgal). Ez azt jelenti, hogy az intelligenciahányados 50 körüli vagy ennél alacsonyabb, és jelentős nehézségek mutatkoznak az adaptív jártasságok terén, azaz a különféle életvezetési feladatok megoldásában, az általános társadalmi, környezeti elvárásokhoz való alkalmazkodásban. Az érintettek számára a megfeleléshez tartós támogatásra van szükségük felnőttkorban is. Az adaptív jártasságok színvonala részterületenként igen eltérő lehet, egyesek szinte épek, míg mások folyamatos, intenzív támogatást igényelnek. Jellemző az idegrendszer (elsősorban a központi, de gyakran a környéki is) struktúrájának átfogó érintettsége.

Részben a kognitív feldolgozás módosult menete miatt, részben egyéb járulékos okok (nem ritkán egyes, főleg észlelési és feldolgozási funkciók gyengébb, kevesebb asszociációt lehetővé tévő beidegzése) miatt szinte mindig találkozunk a pszichés, a kommunikációs, a szociális és a motoros képességek meglassult és/vagy módosult fejlődésével is. E területek (és részterületeik) fejlődésének üteme gyakran nem egyenletes, egymáshoz képest is eltérőek lehetnek.

A hazai gyakorlatban gyakoribb a relatív integráció, amely során a gyermek egy, a saját diagnózisának leginkább megfelelő profilú speciális intézmény helyett egy másmilyen profilú speciális tantervű intézmény (vagy osztály) tanulója lesz. Jellemzően a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló az enyhe értelmi fogyatékos tanulók tanterve szerint haladó csoportba kerül. A szakértői bizottságok, amennyiben javasolják egy gyermek relatív integrációban való tanítását, többnyire a fogadó osztálytól eltérő, azaz a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló tanterve szerinti haladást írják elő. Ennek előnye, hogy az érintett tanuló saját képességprofiljához igazodó tananyag- és elvárásrendszerrel szembesül. Határozottan hátrányos azonban, hogy így valójában csak téri integráció valósul meg, mivel a kerettantervek témakörei nincsenek összehangolva. Így a közös tevékenység, a szociális kapcsolatteremtés teljesen esetlegessé válik. Ezért javasolható, hogy a relatív integrációban – ahogy a nemzetközi integráló gyakorlatban jellemző – a fogadó osztály által tanult témaköröket egyénre szabottan, adaptálva tanulhassa az integrált tanuló. Nemzetközi tapasztalatok szerint az integráció különféle formái egyaránt eredményesek lehetnek (teljes, részleges, lokális, szociális-szabadidős). Értelmileg akadályozott tanulóknak esetében az elsődleges cél a szociális beilleszkedés, a kölcsönös megismerés és tolerancia hétköznapijává válása.

1.2 Az értelmileg akadályozott gyermek pedagógiai szempontú jellemzése

- Általánosan meglassúbbodott fejlődési tempó, a tanulási folyamatok időbeli elnyújtottsága, egyes esetekben eltérő mértékben és ritmusban váltakozó stagnálásokkal, megtorpanásokkal és megugrásokkal.
- A fejlesztés, ismeretelsajátítás szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a pszichomotoros fejlődés (gyakran a fejlődéstani nagymozgások kifejezett érintettségével) és a megismerő funkciók késleltetettsége, az organikus éretlenség, az idegrendszeri feldolgozási folyamatok eltérései, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség.
- Gyakori az egyenetlen, töredezett képességprofil, azaz az egyes képességek megléte, szintje között nagy különbségek lehetnek, rendkívül sokféle rajzolata alakul ki az egyes képességek, részképességek meglétének, illetve hiányának.
- A gyakori ismétlések, különféle érzékszervek, modalitások bevonásával történő sokszínű tapasztalatszerzés és gyakorlás szükségessége.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás nagyobb korban is az érintett saját tudása, illetve az elsajátítandó tudás jelentősége, hasznosulása vonatkozásában.
- A belső motiváltság és/vagy explorációs drive (felfedezési késztetés, kíváncsiság) gyakran alacsonyabb szintű és/vagy más töltetű, leginkább érzelmi alapú. Oka lehet a hiányos szituációértelmezés.
- Kommunikációs szituációk feldolgozásának nehézségei: a beszédészlelés, beszédértés, a kifejezőkészség, a szókincs területén mutató elmaradások, valamint a közvetett utalások, nonverbális, kiegészítő jelzések pontatlan vagy hiányzó értelmezése.
- A tudás rugalmas alkalmazása, az általánosítás, a transzfer nehézségei.
- A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek.
- A tanulási képességet az értelmileg akadályozott tanulók esetében elsősorban a *kognitív képességek* eltérései határozzák meg.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során

- Jó utánzási készség.

- Tanult rutinok, szabályok szituációhoz kötött felidézése, alkalmazása.
- A vizuális megsegítés hatékony alkalmazása (egyéni képességszinthez illeszkedő hívótárgy, hívókép, piktogram, gesztus stb.).
- Érzelmi kötődés.
- Monotóniatűrés.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során

- Az *érzékelés* gyakran differenciálatlanabb, így feldolgozás folyamata nehezített.
- Gyakran tapasztaljuk az önkéntelen *figyelem* ingadozását, vagy merev megtapadását egy-egy dolognál. A figyelem szándékos fókuszálása, irányítása nagy erőfeszítést kíván, így hamarabb alakul ki fáradtság.
- Az *emlékezeti* funkciókra jellemző, hogy a munkamemória egyszerre kevesebb, sok esetben csupán egy-egy új elemet tud befogadni. A hosszú távú tárba nehezebben rögzülnek új elemek. A felejtés kevésbé jellemző, de a felidézéshez gyakran szükségesek a megfelelő kulcsingerek.
- Az érzékszervi ingerfeldolgozás, a megfelelő szelekció nehezítettsége.
- Figyelem szándékos fókuszálásának, irányításának és fenntartásának nehézsége.
- Vizuomotoros koordinációs nehézségek (a látott információ feldolgozása, megfelelő mozgásos válaszreakció adása, pl. menet közben kikerülöm vagy átlépek a tócsát anélkül, hogy a mozgásom megakadna vagy az egyensúlyom elveszíteném), egyéb (inger-reakció) koordinációs nehézségek (gyors, zökkenőmentes reakció hallott, látott, érzékelt – pl. fájdalom, hő, nyomás – dolgokra, eseményekre).
- Térészlelési és orientációs zavarok saját magához viszonyítva és a tágabb térben.
- Időbeli tájékozódás nehézségei.
- Analízis, szintézis, szerialitás műveletek bizonytalansága.
- Kauzális logikai kapcsolatok felismerésének nehézsége.
- Lényeges-lényegtelen információk szelektálása különféle elvonatkoztatási szinteken.
- Az új ismeret bevésésének és a korábbi ismeretekhez való megfelelő asszociációs kapcsolódás kialakításának nehezítettsége.

- A tanultak általánosításának, változó körülmények közötti felidézésének, alkalmazásának nehezítettsége.
- Fáradás.
- Passzivitásra való hajlam, kudarckerülő magatartás.
- Félelmek, túlzott visszahúzódás és impulzivitás.
- Naivitás, kritikai érzék hiányossága.
- Kommunikációs készségek eltérései.
- A *gondolkodás*ban a megszokott sztereotípiák fontos támpontokat adnak, ugyanakkor ezek okozzák más kontextusban a rigiditást is. Általában az egy szempont szerinti ítéletalkotás, az egyenes következményes következtetések, a ha-akkor összefüggések felismerése jól alkalmazható.
- Az új ismeret korábbiakhoz való kötése, változó kontextusban való értelmezése, rugalmas alkalmazása, azaz az ismeretek generalizálása nehezített.
- Szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem, saját vágyak késleltetésének hiánya, a kommunikációs zavarok, a naivitás).

2 Nevelési és oktatási alapelvek, módszerek

- A testi és a lelki fejlődés közötti ütembeli eltérés az iskoláskort elért gyermeknél szükségessé teszi a korai fejlesztés és óvodai nevelés során folytatólagosan alkalmazott fejlesztő eljárásokat, az iskolai szokásrendszerhez, elvárásokhoz való alkalmazkodás kialakulásához elnyújtott átmenet biztosítását (lásd később: játékosság, illetve direkt megsegítés, irányítás).
- A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szociális képességek, a pszichés és kognitív funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítania. Az átadandó elméleti ismereteknek a hétköznapi életben való eligazodást, helyzetfelismerést és megoldásokat kell támogatniuk.
- Fontos szempont továbbá az egyszerű munkafolyamatok elvégzéséhez szükséges, munkavállalói attitűd kialakulását elősegítő készségek elsajátítása, a tartalmas szabadidő-eltöltés megalapozása, valamint a tehetséggondozás.

- A sikeres tanulás-tanítás feltétele a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet, a kis lépésekben történő haladás és a fokozatosság elvének érvényesülése, a cselekvésbe ágyazott, tapasztalati úton történő tanulás, a gyakori ismétlés, a szemléltetőeszközök használata, minél több érzékszerv bevonása, a szenzoros vagy szenzomotoros integráció.
- Fontos ugyanakkor az elsajátítandók megfelelő értelmezésének, érthetőségének, avagy „értelmességének” megértése, megtapasztalása érdekében a globális megközelítés egyidejű alkalmazása is, azaz tágabb összefüggéseiben, összetettségében, célrendszerében is megmutatjuk, megtapasztaltatjuk az adott jelenséget, ismeretanyagot, amelynek elsajátítását apró elemekre bontással segítjük.
- Az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja a minél önállóbb életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és önállóság érdekében.
- Az oktató-tanító munka fókuszában az életközeli, gyakorlatias tudás áll.
- Mindemellett nem tekinthetünk el az értelmileg akadályozott személy azon jogától sem, hogy bármilyen ismerethez, tapasztaláshoz, információhoz hozzáférhessen, ami alapján megfelelő támogatás mellett kialakulhat egyéni érdeklődési köre.
- A nevelés fókuszában az adott társadalmi közegnek megfelelő, írott és íratlan szabályok által meghatározott viselkedési normák elsajátítása és alkalmazása áll. Ehhez elengedhetetlen az alkalmazkodóképesség, a szabálykövetés, a közösségi érdekek tisztelete.
- Emellett nagyon fontos a saját érdek felismerése, a felelősségteljes joggyakorlás, az önérvényesítés, önrendelkezés elsajátíttatása és támogatása is. A tanuló önazonossága tudatos megélésének támogatása – beleértve a nemi identitás fejlődésének elősegítését is – szintén kiemelt feladat, mivel kialakulásában a spontaneitás lehet részleges, hiányos.
- A képességprofilban jelentkező nagy egyéni eltérések miatt individualizáltan, személyre szabottan kell megállapítani a környezet ingergazdagságának optimumát, ami elég figyelemfelkeltő, és segíti a lényegi elemekre való fókuszálást.
- A bevéséshez a lényegi elemek kiemelése, a korábbi tapasztalati és ismeretanyaggal való kapcsolat tudatosítása, a rövid, közép- és hosszú távú ismétlések biztosítása szükséges. A felidézéshez releváns jelzőingereket kell biztosítani, melyek képességtől függően különböző típusúak lehetnek (verbális, képi, együttcselekvéses, promptok)

- mindig legyünk készen megadni a szükséges segítséget, ne hagyjuk elbizonytalanodni, elkedvetlenedni a tanulót, de csak annyi segítséget adjunk, amennyi szükséges a sikeres feladatmegoldáshoz. Ehhez elengedhetetlen az elakadás pontos definiálása (ez a pedagógiai diagnosztika része is). Az általánosítás, tudástransfer eléréséhez a rögzülést követő variációk, változatos gyakorlási, tapasztalatszerzési lehetőségek szükségesek. A jól elkülönülő, nagy kontrasztok segítenek ezek megértésében, ami megalapozza a kisebb, de lényeges elemek differenciált észlelését.
- Emellett a kis lépésekben való haladás is alapvető: a tanulónak egyszerre csak egy új dologra kelljen figyelnie.
- meg kell győződni a megfelelő előismeretek meglétéről, a feladat lényegének megértéséről.
- Esetenként az egy lépés elemi modalitásokra bontása is szükséges.
- A gondolati műveletekhez különféle csoportosítási, halmazalkotási feladatok, illetve ezek változatai – mint kakukktojás felismerése, hiányzó elem észlelése, különbségek, ellentétek és azonosságok felismerése, párosítás, illesztés stb. – egyénre szabott alkalmazása javasolt.
- Belátható (és az egyén számára értelmes), motiváló és elérhető, de erőfeszítést igénylő, egyénre szabott célkitűzésnek kell megjelennie.
- A motiváció eszköze/közege lehet az érzelmi kötődés, a jutalmazás, de az életkor előrehaladtával egyre inkább törekedni kell a távlatibb, általánosabb értékek felismertetésére. A rendszeres pozitív megerősítés, biztatás kiemelt jelentőségű az értelmileg akadályozott tanulók motiválásában, önértékelésük fejlesztésében. A pozitív megerősítésnek az eredmények elismerése mellett feltétlenül ki kell térnie a részvételi hajlandóságra, a cél elérése érdekében tett erőfeszítésekre is – így tanulóink hosszú távon nagyobb valószínűséggel lesznek aktívak, bizakodóak a kisebb-nagyobb kihívást jelentő feladatokban.
- Mivel a tudatosan irányított figyelemmel megmaradni a tanulási helyzetben igen nagy erőfeszítést jelent, számolni kell a fáradással. Ennek mértéke és megnyilvánulási formái egyénileg nagyon eltérőek lehetnek.
- A megfelelő pihenőfázisokat személyre szabottan kell tervezni, beiktatni.
- A játék, játékoság kiemelten fontos eszköz az értelmileg akadályozott tanulók ismeretelsajátításában, főleg a gyakorlás, megerősítés időszakában, de kisebb korban szinte a teljes foglalkozásokat, tapasztalatszerzés folyamatát átjárja, meghatározza. Fontos, hogy

alkalmazása tudatosan tervezett legyen nemcsak az elsajátítandó tartalmak, célkitűzések vonatkozásában, hanem a tanulástól, kötelességtől való egyértelmű megkülönböztetés tekintetében is! Később ezek a tevékenységek, ha jól alkalmazzuk, kedvelt szabadidős elfoglaltságok elemeivé, alapjává válhatnak.

- A mondókák, énekek – melyeket a konkrét céltól függően gyakran mozgással, mutogatással kísérünk – segíthetik a bevésést és a felidézést, a koordinációs képességek fejlesztését, valamint sokszor kellemes hangulatot, motiváló légkört teremtenek nemcsak a kicsik, hanem nagyobb tanítványaink körében is. Különös figyelmet kell azonban fordítani ezek megfelelő, nem csupán képességhez, hanem életkorhoz is illeszkedő megválasztására. Képességprofiltól függetlenül kerülni kell az infantilizáló helyzeteket, mivel ezek negatív hatással lehetnek a szociális készségek, szerepek fejlődésére.
- Fontos szempont, hogy az új ismereteknek az egyes tanulók befogadóképességéhez igazodó, egyéni vizuális rögzítése valósuljon meg, ami a későbbiekben valódi támpontot jelenthet a felidezéshez. Ide tartozik egyfelől a tananyag tartalmának és mennyiségének egyéni meghatározása, másfelől a tárgyi-eszközös rögzítéstől az egyszerű mondatok megfogalmazásáig/leírásáig terjedő alternatívák közül a megfelelő kiválasztása.
- A nevelésben egyaránt fontos szempont a társadalmi konszenzuson alapuló normákhoz, írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése.
- A jellemző kognitív akadályok miatt külön kiemelt fejlesztési feladat az épp elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazása, változó feltételek közötti gyakorlása.
- A tanítás tervezése, így a megfelelő módszer, szemléltetőeszköz, fogalomhasználat stb. kiválasztása során egyszerre kell tekintettel lenni az egyes tanulók aktuális állapotára, azaz aktuális kognitív, szociális és emocionális fejlettségi szintjére, valamint a biológiai korára.
- Különös hangsúlyt kell fektetni a tananyagnak mind a mennyiségi, mind a minőségi adaptálására, egyéni teljesítményhez igazítására. Az értelmileg akadályozott tanulótól elvárt teljesítmény a tananyag tartalmában, mennyiségében, a számonkérés módjában egyaránt jelentősen eltérhet az osztály átlagos teljesítményétől.
- Az értelmileg akadályozott tanulónak az integráló körülmények között (is) joga és szüksége van a rehabilitációs/rehabilitációs foglalkozásokra.

- Az integrált képzésben részt vevő tanuló értékelésénél elsődleges a tanuló önmagához képest elért fejlődése.

3 4. Kulcskompetenciák fejlesztése

Az értelmileg akadályozott tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a NAT kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell.

Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

3.1 4.1 Alapkompetenciák

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását, a köznevelésben eltöltött egész idejét áthatja az alapkompetenciák fejlesztése. Abban az esetben, ha ezen kompetenciák valamelyike nem vagy nehezen fejleszthető a szokásosnak tekinthető célkitűzések mentén (pl. verbális önkifejezés, szövegértő olvasás), az egyén képességeihez igazodó korrekciós-terápiás támogatásra van szükség (pl. kiemelten sok közvetlen tapasztalatszerzés, augmentatív kommunikáció). Elengedhetetlen a korábban részletezett személyre szabott, egyéni felméréseken alapuló tanulási utak meghatározása és tágabb időkeretbe helyezése.

3.2 A tanulás kompetenciái

A NAT-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva. Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

3.3 A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethető a NAT vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés

opcionális, sok értelmileg akadályozott tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet.

3.4 A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a NAT elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

3.5 A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők az értelmileg akadályozott tanulókra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

3.6 A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az értelmileg akadályozott ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértén megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja,

hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

3.7 A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A NAT leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

3.8 Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a NAT leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

4 . Egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

4.1 Magyar nyelv és irodalom

Célok és fejlesztési feladatok:

A tanulási terület célja, hogy megalapozza valamennyi fejlesztési terület tartalmainak megismerését, elsajátítását, ugyanakkor az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztése valamennyi fejlesztési terület feladata. Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés során fejlődik a kapcsolatteremtő, a közlő és információszerző képesség, lehetővé válik a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása. A tanulási terület hozzájárul a tiszta és helyes hangképzéshez, a beszédkésztség fejlesztéséhez, a beszéd általi további ismeretszerzés képességének kialakulásához és megszilárdulásához, továbbá támogatja a fogalmi gondolkodást. A szóbeli kommunikációban nagy nehézségeket mutató tanulók a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek alkalmazásával juthatnak hozzá az önkifejezéshez és az ismeretszerzéshez.

A hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más, alternatív megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak.

A tanulók képességeikhez igazodóan ismerkednek az irodalmi-kulturális javakhoz való hozzájutás lehetőségeivel, tájékozottságot szereznek műfaji jellemzőkről, alakul ízlésük, illetve szabadidős lehetőségként találkoznak az irodalmi alkotások különféle formáival.

A tananyag, illetve a tanítási folyamat szervezése során nagy jelentősége lesz a korábban részletezett kognitív képességeknek, részképességeknek.

A tanulási terület speciális feladatai:

- a beszéd, az olvasás és írás, illetve ezek speciális alternatíváinak kommunikációs csatornaként, eszközként való felismerése (mind a közlés, mind az információszerzés, a megismerési folyamatok eszközeként), majd egyre szélesebb körű és egyre differenciáltabb alkalmazása;
- az olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek kialakítása és fejlesztése (téri orientáció, irányok tudatosítása, szerialitás, szem-kéz koordináció, finommotoros precizitás analízis-szintézis folyamata);
- a személyközi kapcsolatok megfelelő szabályozásához szükséges kommunikációs szabályok elsajátítása;
- az egyénre szabott minél nagyobb fokú önállóság kialakítása az olvasás és írás területén;
- minél önállóbb eligazodás írásos, képes anyagokban;
- a kulturált kommunikáció minden formájának gyakorlása különböző élethelyzetekben;
- infokommunikációs eszközök és programok használata, egyéni képességprofilhoz igazodóan.

a) Beszédfejlesztés

- Beszédszervek tudatosítása, artikulációs gyakorlatok (súlyos hangképzési zavarok esetén logopédus bevonása szükséges)
- Szókincs bővítése
- Nyelvtani szerkezetek (pl. viszonyszavak, határozós szerkezetek) közlési szándéknak megfelelő alkalmazása.
- Verbális kifejezőképesség akadályozottsága esetén a megfelelő alternatív vagy augmentatív kommunikációs eszközök, módozatok megismertetése, tanítása, alkalmazása

b) Olvasás

- Az írott/nyomtatott szöveg információforrásként való azonosítása
- Hang és betű megfeleltetésének tudatosítása, megerősítése minél több módon, majd a leginkább bevált módszer (pl. hívókép, fonometrikai jelek) egyénenként differenciáltan alkalmazása
- Betűkből szavak alkotása, amit megelőz a szavakból hangok (majd nyomtatotról betű) leválasztása
- Szavak mondatokká fűzése, majd egyszerű mondatok értelmezése. Fontos, hogy ezek könnyen értelmezhető, a tanulók által ismert és érdeklődésüket felkeltő (vagy érdeklődésükhöz igazodó) tartalmúak legyenek. Legtöbbször tőmondatokat, esetleg egy-egy új információt tartalmazó bővített mondatokat lesznek képesek értelmezni. Szövegalkotáskor a könnyen érthető kommunikáció szabályaihoz kell igazodni.
- A szövegértő olvasás nehezített kialakulása esetén a megelőző olvasási szintek gyakorlása, egyéni képességekhez igazodó választással:
 - szituációelemzés, anticipációs (várható esemény felismerése, pl. terítés → étkezés) képesség,
 - tárgyi szimbólum értelmezése (pl. fakanál = tankonyhai foglalkozás),
 - képi szimbólumok (fénykép, valóság-hű vagy egyszerűsített ábra),
 - piktogramok, logók értelmezése,
 - állandó feliratok, szignálszavak, globális szófelismerés (pl. WC, KIJÁRAT, MOZI).

c) Írás

Hosszú előkészítő szakasz szükséges a megfelelő grafomotoros készségek elsajátításához.

Az olvasás tanításához szorosan kapcsolódva, eleinte előnyomtatott betűkből egymás mellé rendezéssel alkotunk szavakat, ezt követően kezdjük ezeket valóban leírni is.

- A legmegfelelőbb írásforma tanítása (blokk, zsinór, dőltbetűs stb.) az egyén számára differenciáltan
- Az íráskészség kialakulásának akadályozottsága esetén:
 - infokommunikációs eszközhasználat,
 - képes rögzítés (pl. tartalomhoz illő kiválasztása, sorba rendezése, beragasztása).

Tanulóink többségénél az olvasva író módszer, a Meixner-módszer vagy a párhuzamos tanítás a legmegfelelőbb.

Többnyire analízáló-szintetizáló módon a leghatékonyabb a tanítás, esetenként a globális felismerés-beazonosítás segít az olvasás jelentőségének felfedezésében.

4.2 Matematika

E képességterület komoly elvonatkoztatási képességet kíván, ezért értelmi akadályozottság esetén jelentős adaptációra van szükség. Különösen hangsúlyossá válik a kézzelfoghatóvá tehető, saját tapasztalaton alapuló, gyakorlatias, manipulációval összekötött tanítás. Legfőbb cél a hétköznapi életben való eligazodás segítése.

Hosszú előkészületi szakasz szükséges.

- a) Tárgyállandóság, mennyiségállandóság kialakítása: Csoportosító/halmazalkotó tevékenykedés egy-egy megfigyelt tulajdonság alapján, egy-egy tulajdonság biztos felismerése, változások követése, azonosságok és különbségek felismerése.
 - A mennyiségfogalom kialakítása: globális mennyiségekkel, illetve mennyiségi tulajdonságokkal (pl. sok – kevés – semmi, nagy – kicsi, vastag – vékony) ismerkednek a tanulók. A mennyiségekkel való bánás, ezek értelmezése is hosszú gyakorlási időt igényel (játékos formában, pl. homokozóban, vagy egyszerű étel közös elkészítése során: egy kanálnyi, egy pohárnyi, egy vödörnyi...).
 - A számfogalom, a számosság értelmezésének kialakítása külön fejlesztendő terület. Tanítványaink egy részénél ez igen nehéz, esetenként megoldhatatlan.
 - Egyszerű műveletek, elsősorban az összeadás és kivonás elvégzését az értelmileg akadályozott tanulók egy része meg tudja tanulni. Fontos, hogy e téren is tisztában

legyenek tudásukkal, illetve meg tudják ítélni, hogy milyen kérdésekben van szükségük külső segítségre.

- Kiemelten fejlesztendő terület egyrészt a mennyiségek gyakorlati életben való jelenlétének, fontosságának tudatosítása, másrészt a nagyságrendek érzékeltetése, legalább hozzávetőleges értelmezése a későbbi eligazodás, önállóbb életvezetés elősegítése, illetve a kihasználás, becsapás veszélyének csökkentése érdekében.
 - A pénz fogalmával való megismerkedés központi feladat, egyéni képességekhez igazodóan legalább a címletek nagyságrendi megkülönböztetése, néhány legfontosabb árucikk árának címletekhez való kötése.
- b) E tanulási terület kiemelt feladata az időbeli tájékozódás fejlesztése, ami a rendszeresen (napi rutinként) ismétlődő tevékenységekhez, eseményekhez kötve ragadható meg leginkább. A jelenidejűségből (azaz „itt és most” helyzetekből) kiindulva előbb a közelmúlt eseményeinek időbeli elhelyezése, majd a belátható jövőbeli események anticipálása (azaz elővételezése, kikövetkeztetése, megjósolása) válik realizálhatóvá. Mindehhez egyszerű, áttekinthető ábrák, időrendi sorba helyezhető eseményképek, naptárrészek alkalmazása javasolt a megfelelő vizuális megerősítéshez.
- c) A térbeli tájékozódás fejlesztésének más tanulási területekkel összhangban kell megvalósulnia. Itt elsősorban az irányok, viszonyszavak közötti eligazodás, a saját testhez vagy egy meghatározott tárgyhoz/ponthoz viszonyított helymeghatározás kap hangsúlyt.

4.3 Történelem és állampolgári ismeretek

Állampolgári ismeretek

Legfőbb célkitűzések az értelmileg akadályozott tanulók körében:

A tanulónak legyenek elemi ismeretei a társadalmi normákról, kötelességekről, a különböző személyi okmányok jelentőségéről! Ismerkedjen különféle szolgáltatásokkal, azok elérhetőségével! Mindez valós helyzetekhez kötötten, tanulmányi sétákkal, látogatásokkal, valóság-hű szemléltetéssel vihető közel tanítványainkhoz.

Fontos cél a társadalmi szerepek, a nemi szerepek, az önazonosság fejlesztése.

A tantárgy adjon támpontokat a tanuló saját lehetőségeinek, szerepeinek, személyközi kapcsolatainak alakításához!

Készítse fel a tanulót a különféle személyközi kapcsolatok helyes értelmezésére, legyen megfelelő eszközkészlete ezek kulturált kezdeményezésére (a hivatalos kapcsolattól az intim kapcsolatokig, a

párkapcsolatok megéléséig egyéni igény és szükséglet szerint), valamint a helyes-helytelen kapcsolatfelvételek közötti különbségtételre, jó és rossz szándékú kezdeményezések felismerésére, illetve bizonytalanság esetén a támogatott döntéshozatalhoz segítség kérésére! Különös körültekintést igényel a nemi önazonosság alakítása, támogatása már kisgyermekkoról, a szexuális késztetések legitimációja, egyben társadalmilag elfogadott, diszkrét kezelésének támogatása.

Különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a korosztályhoz illő, szokásosnak tekinthető viselkedésformák elsajátítására. Ehhez hatékonyan járul hozzá a (többségi) korosztályi csoportokkal való kapcsolatok, ezek révén megfelelő utánzási minták biztosítása.

A más kultúrákkal, népcsoportokkal, a tanulótól eltérő szokásokkal, értékekkel való ismerkedés a sokféleség tolerálását, ezen keresztül saját „másságának” elfogadását segíti elő.

Az értelmileg akadályozott tanuló én-identitásának, önmagának a társadalom részeként való értelmezésének kibontakoztatásához feltétlenül törekedni kell a szülői házzal, illetve más elsődleges kapcsolati személyekkel való együttműködésre.

A történelmi ismeretek biztosítása ünnepekhez kötötten, egy-egy példakép megismerésén keresztül valósul meg. A letűnt korok kulturális öröksége a tárgyi emlékek révén, legendák, történetek, elbeszélések megismerésével ragadható meg. A történelmi időszemlélet kialakulása csak hozzávetőlegesen valósul meg, és csak felsőbb osztályokban.

4.4 Etika/ Hit- és erkölcstan

A tantárgy célja a formálódó gyermeki személyiség számára önmaga, társai, szűkebb és tágabb környezete megismerésében olyan segítséget nyújtani, amely lehetővé teszi az eligazodást a társadalmi viszonyulásokban, támogatja a gyermek emberi kapcsolatainak alakítását, és megalapozza azt az értékrendet, amely segíti őt önálló döntéseiben. Fő cél azoknak az erkölcsi, etikai normáknak a megismertetése és alkalmazása, ami segíti a tanulót az önálló véleményformálásban, a helyes és helytelen viselkedési módok felismerésében, jelzésében, a segítségnyújtás, segítségkérés és -elfogadás lehetőségének és fontosságának megértésében.

A tantárgy feladata a tanulók által egyre tágabban megismert környezet és közösség értékrendjének megismertetése, a saját érdek és a közösségi érdek helyes arányának érzékeltetése. Fontos a közösségi írott és íratlan szabályok tiszteletben tartásának, önmaga, a társak, csoportok érdekei, értékei védelmének elfogadása. Az etika tantárgy tananyaga elsősorban élményalapú, épít a tanulók megélt ismereteire, azokat rendszerezi, tudatosításukkal elősegíti a tanulók számára a környezet, a társak, a saját csoport (tanuló, sportoló, egyéb szabadidős közösségek stb.) értékeinek felismerését. A mindennapi gyakorlat élményanyagának felhasználásával támogatja a veszélyhelyzetek

felismerését, azok jelzésének lehetőségeit, a segítségkérés, -elfogadás és a segítségnyújtás fontosságának felismerését.

Az értelmileg akadályozott személyek esetében kiemelt jelentőséggel bír, hogy a közvetített normák, értékek az élet különböző szinterein egységesen, következetesen jelen legyenek, hiszen e nélkül nem válnak az egyén számára általánosan értelmezhetővé. E téren kiemelten fontos a családdal, szülőkkal és/vagy közvetlen, elsődleges kapcsolati személyekkel való együttműködés.

4.5 Természettudomány és földrajz

E tartalmak integrált módon, a környezetismeret tárgy keretében jelennek meg.

A tanulási terület célja, hogy a tanulóknál alakuljon ki az igény a természet- és környezetvédelemre, a környezettudatos magatartásra. Képességeikhez mérten ismerjék meg saját testük jellemzőit, működését, az egészség-betegség, egészségmegőrzés, egészséges életmód alapjait, valamint a nemi identitás természettudományos vonatkozásait, illetve ezek hétköznapi megnyilvánulásait (elemi biológiai ismeretek). A tényanyag megismerésén túl nagy hangsúlyt kell fektetni a felelősségteljes döntés, a tudatosság kialakítására is. A tanulók szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat az élő és élettelen környezet (biológiai rendszertani alapfogalmak, földrajzi/földtani alapfogalmak bevezetése képességekhez mérten), természeti jelenségek szabályszerűségeiről, összefüggéseiről (éghajlati/időjárás és fizikai törvényszerűségek, egy-egy kémiai jelenség hétköznapi megtapasztalása)! Tapasztalják meg az ember és természeti környezet (földrajzi, éghajlati adottságok), valamint az épített környezet (falusi, városi életmód) kölcsönhatásait.

Elsődleges ismeretforrás a tapasztalatszerzés, a valós helyzetekben való megfigyelés, gyakorlás, többek között tankertekben, tanulmányi séták, kirándulások alkalmával. Kiemelten fontos, hogy az elsajátítandó elvi alapok tükröződjenek a hétköznapi életben (pl. ha azt tanítjuk, hogy minden étkezés után fogat kell mosni, akkor biztosítsuk ennek lehetőségét, és következetesen tartunk be az iskolában).

A saját tapasztalási lehetőségeken túlmutató, távoli tájak jellemzői (földrajzi, állat- és növényzeti szempontokból egyaránt) némely tanítványunk számára nehezen megragadhatók, de sokszor építhetünk – megfelelő képi szemléltetés, filmek megtekintése mellett – a kuriózum jellegre, az egzotikum figyelemfelkeltő hatására.

4.6 Művészetek

A tanulási terület célja, hogy hozzájáruljon a harmonikus személyiség fejlesztéséhez, a félénkség, a szorongás, a gátlás leküzdéséhez.

Az értelmileg akadályozott tanulók körében a Művészetek tanulási terület az önmegvalósítás, az egyéni adottságok, tehetség kibontakoztatásának lehetséges eszköze. Kiemelt cél az értelmileg akadályozott tanulók személyiségének gazdagítása, az esztétikai érzék, a szép iránti fogékonyság, az érzelmi gazdagság fejlesztése. Különösen fontos lehetőség az alkotás, létrehozás örömeinek megélésére, a szociális kapcsolatok mélyítésére, a kreativitás, kísérletező kedv felkeltésére, fenntartására, a döntési képesség fejlesztésére. Itt adódik leginkább lehetőség szubjektív vélemény, egyéni ízlés kialakítására, választási lehetőségek, alternatívák kipróbálására. Ehhez speciális támogatásra van szükség, amely megvalósulhat mintaadással, figyelemfelhívással, célzottan variációk, módosítások beépítésével. Különböző művészek alkotásainak, művészeti stílusoknak a bemutatása, véleményezése szintén inspirálóan hathat.

Kiemelt figyelmet kell fordítani, valamint elnyújtott tanulási-tapasztalatszerzési időt kell biztosítani a különböző technikák, fogások, anyagok, eszközök felhasználásának, alkalmazásának elsajátítására. A közvetlen mintaadás, az utánzási lehetőségek nagy szerepet játszanak ebben.

Vizuális kultúra (Ábrázolás-alkatás)

Külön tudatosítani kell a térbeli és a síkbeli alkotótevékenységek mibenlétét. Kiemelt jelentősége van a szem-kéz koordinációnak, mely az alkotótevékenységgel kölcsönösen hat egymásra (a próbálkozások javítják a koordinációt, és a jobb koordináció sikeresebb tevékenykedést eredményez), valamint a grafomotoros készségek fejlesztésének.

Ének-zene

Cél a zenei önkifejezés elősegítése, a zenei sokszínűség megtapasztalása, a zenei ízlésformálás, a tudatos zenehallgatás, zeneválasztás – ízléshez és alkalomhoz illeszkedően. Fontos szempont az érzelmi telítettség, felszabadultság megélése, az érzelmek kifejezése, megjelenítése a zenében. Értelmileg akadályozott tanulók körében a gyakori mozgáskoordinációs éretlenség miatt fontos a ritmusfejlesztés; az ének és a mondóka gyakran a motiváció eszköze. További eszköz ehhez a hangszerek irányított/céltudatos megszólaltatása. Az elnyújtott tanulási idő miatt különös gondot kell fordítani arra, hogy a kiválasztott zenei anyag vagy mondóka illeszkedjen a korosztályi elvárásokhoz. A zenélés alapjaival való ismerkedés lehetőséget teremt a tehetség felismerésére, kibontakoztatására. Magasabb szintű tehetséggondozásban leginkább a speciálisan e populáció adottságaihoz igazodó színeskotta módszer alkalmazása javasolt. A tipikusan fejlődő kortársakkal való közös zenélés a szociális integráció kiváló terepe.

Dráma és színház (Dráma és tánc)

Cél: az önkifejezés elősegítése, az érzelmek, személyközi viszonyok, kapcsolatok megélése, megértése. Ugyancsak lényeges a mozgáshoz kötött tanulás, mozgáskultúra fejlesztése, csakúgy, mint a téri-vizuális észlelés, alkalmazkodás és kezdeményezés megélése. A dramatikus játékok segítségével elősegíthető a közösségi élmény és önismeret megtapasztalása. Egyes irodalmi alkotások megjelenítése a több tapasztalati modalitás összekötése révén elősegíti a jobb megértést.

4.7 Technológia

Digitális kultúra

A tantárgy célja megismertetni az értelmileg akadályozott tanulóval a személyi számítógép és más infokommunikációs eszközök, irodai eszközök gyakorlati alkalmazhatóságát a munkavégzés során és a hétköznapi életben (tanulásban, információszerzésben, közösségi oldalakon való tájékozódásban, kommunikációban, szociális kapcsolatok fenntartásában, a játékban és a szabadidő eltöltésében). Fontos, hogy személyre szabottan, az egyéni belátási képességekhez igazodóan segítsük a minél szélesebb körű és minél önállóbb felhasználást. Mindehhez külön hangsúlyt kell fektetni a különféle eszközök funkciójának alapszintű megismertetésére, valamint a felelősségtudat fejlesztésére (elemi adatvédelmi ismeretek, információforrás megbízhatóságának kontrollja [segítséggel]). E területen a hatékony nevelő-oktató munkához kiemelt jelentőségű a családokkal való együttműködés, a tartalmi és időbeli lehetőségek és korlátok egyeztetése. Az IKT-eszközök használatában tanulóink általában nagyon motiváltak.

Kiemelten fontos, hogy az itt szerezhető és begyakorolható ismereteket hozzáigazítsuk az egyéb tantárgyak oktatásában használatos eszközök megfelelő használatához, az egyes tanulók kommunikációját segítő alternatív és augmentatív módszerekhez.

Technika és tervezés

A technika és tervezés terén nagy szerepe van a gondolkodási funkcióknak és a kreativitásnak. Értelmileg akadályozott tanulóknál ez a konkrét döntési helyzetek, választási lehetőségek biztosításával, illetve a kreativitás nem kognitív szegmenseinek előtérbe helyezésével támogatható. Tanulóink az önkiszolgálás, illetve az életvitel és gyakorlati ismeretek tárgyak keretében dolgozzák fel a saját életvezetésükkel, közvetlen és tágabb környezetük alakításával, személyközi kapcsolatokkal, munkavégzéssel összefüggő (politechnikai), egyéni képességekhez igazodó alapvető ismereteket. Módszertanilag legmegfelelőbb lehetőségek a konkrét gyakorlatok, a hétköznapi feladatok, a valós szituációkban való cselekvések, illetve a kivitelezéshez szükséges alapképességek fejlesztése, az összefüggések megtapasztalása, a lehetőségek és szükséges teendők felismerésének támogatása, ehhez megoldási stratégiák kialakítása. Számos témához jól alkalmazhatók a szerepjáték, bábjáték különféle alternatívái. Ezen a területen különösen hangsúlyos

az önállóságra nevelés, ezért a folyamatábrák, az egyéb vizuális és/vagy akusztikus támogató eszközök használata, egyéni szükségletekhez igazodó alkalmazása elengedhetetlen (pl. könnyen érthető instrukciók meghallgatása infokommunikációs eszközökön, video-modellálás). Az olyan alapkészségek kialakítása is a nevelő-oktató munka részét képezi, mint a saját test észlelése, funkcióinak tudatosítása.

4.8 Testnevelés és egészségfejlesztés

A személyes jóllét megéléséhez, feltételeinek kialakításához, a fenntartásában való aktív közreműködéshez különböző tantárgyak tartalmainak egymásra épülő, egymást kiegészítő és megerősítő megjelenése szükséges és jellemző az értelmileg akadályozott tanulók nevelés-oktatásában. Ezek elsősorban a játékra nevelés, önkiszolgálás, technika, életvitel és gyakorlat, környezetismeret, állampolgári ismeretek.

A szorosabb értelemben vett testnevelés általános célkitűzései (kondíciós és koordinációs képességek fejlesztése, személyiségfejlesztés, betegségmegelőzés) mellett a mozgásnevelés, majd a testnevelés tárgyakhoz számos speciális feladat kapcsolódik.

- a) A mozgásnevelés és a testnevelés speciális feladatai az értelmileg akadályozott tanulók esetében:

A tanulókkal való foglalkozást számos esetben a mozgásöröm megélésének kialakításával, felfedeztetésével kell kezdenünk. E hiányosság háttérében meghúzódhat a lehetőség felismerésének, az adekvát válaszreakció önszervezésének nehezítettsége, de lehet szorongás egy nagyobb tér észlelésének bizonytalansága vagy egy viszonylag ismeretlen helyzet miatt. A megfelelő módszer megválasztásához mindenképp szükséges a konkrét tanuló viselkedésének elemzése.

- Testtudatosság, testsémafejlesztés, ezen keresztül az én-kép, én-tudatosság fejlesztése.
- Alapmozgások begyakorlása, automatizálása az elhúzódó pszichomotoros fejlődés egyéni ütemének figyelembevételével.
- A mozgáskoordináció, a térészlelés és a téri tájékozódás fejlesztése a tanuló számára, saját maga, majd a tágabb téri környezet viszonylatában. Kiemelt feladat a gördülékeny, ritmusos mozgáskivitelezés begyakorlása, mivel az általános idegrendszeri éretlenség következtében a legtöbb tanuló kihívásokkal küzd e téren.
- Kórképekhez kötött morfológiai adottságok (izomzat, kötőszövet, csontrendszer) korrekciója, kompenzációja (egyes esetekben társszakmákkal együttműködésben).

- A motivációhoz sok játékos elem, mondókák, énekek bevonása ajánlott. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a baleset-megelőzésre (különös tekintettel a helyzetfelismerés és a térészlelés zavaraira), az egyes kórképekhez kapcsolódó lehetséges kontraindikációk (ellenjavallatok, jelen esetben fokozott sérülésveszély, egészségügyi kockázat miatt) figyelembevételére.
- b) Játékra nevelés: a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók speciális szükségleteihez igazodó speciális tantárgy. E téren a felfedezés, spontán kezdeményezés, kibontakozás és spontán fejlődés jelentősen akadályozott az ép társakra jellemző fejlődési úthoz képest. Speciális feladataink közé tartozik az egyes játékfajták elsajátíttatása, a játékeszközök használatának megismertetése, a kezdeményezőkézség, a választási és döntési képesség fejlesztése és lehetőségként való megélése, a kreativitás és az egyéni vágyak kibontakoztatása. Ide sorolható továbbá a játékelmény megélése, szabadidős lehetőségként való alkalmazása, elkülönítése feladathelyzettől, más kötelességektől, valamint a társas jelleg megélése, szintjének szabad megválasztása, az életkorhoz illeszkedő lehetőségek megismerése, megtapasztalása.

5 6. Az iskolai fejlesztés szakaszai

5.1 Alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Az iskolai rutinok elsajátítása, illetve a tanulási helyzetek értelmezése, az ezekben való eligazodás és alkalmazkodás megtanulása hosszabb folyamat eredménye lehet. Ezért javasolt egy előkészítő évfolyam megszervezése (a szakmai köznyelvben előkészítő első osztály és megerősítő első osztály). Kiemelt fejlesztési területek az önkiszolgálás, az elemi szociális készségek szokásainak kialakítása, fejlesztése, valamint a kommunikációs készségek fejlesztése, a játszóképesség erősítése, lehetőségeinek bővítése, a játék és kötelesség közötti különbség, a választhatóság és kötelezőség tudatosítása.

Tájékozódási ismeretek: a tanuló téri tájékozódása önmagához viszonyítottan és szűkebb, mindennapi környezetében. Időbeli tájékozódás az „itt és most”-ből kiindulva, tapasztalatszerzés a megelőző és a bekövetkező események közötti összefüggésekről. Tapasztalatok gyűjtése a tárgyak tulajdonságairól (forma, alakzat, szín, alapanyag stb.). Elemi geometriai ismeretek. Tapasztalat globális mennyiségekkel. A számosság kialakítása.

5.2 Felső tagozat, 5–8. évfolyam

A tanulóra vonatkozó ismeretek, önismeret, személyes biztonság fejlesztése (fizikai és pszichés értelemben egyaránt). Az önállóság és a szűkebb-tágabb társadalmi közegben, közösségekben való

eligazodás elősegítése (tantárgyi szinten: életvitel és gyakorlati ismeretek, állampolgári ismeretek, környezetismeret, információs eszközök használata).

Továbbra is kulcsfontosságú a kommunikációs készségek egyéni képességekhez igazodó fejlesztése, az elemi tájékozódási képesség fejlesztésén belül az egyre szélesebb körű, egyre nagyobb távolságokat felölelő téri tájékozódás, az időbeli tájékozódás folyamatos fejlesztése. Ide tartozik még a mennyiség- és számállandóság kialakítása, az egyszerű műveletek megértése és alkalmazása, az elemi pénzügyismeret.

6 Differenciálás, egyéni tanulási utak

Az általános alapelvek egységes érvényesítése mellett a sikeres tanulás-tanítás folyamatához elengedhetetlen a személyre szabott, individualizált tervezés. A tanulási képességet, aktivitást, hatékonyságot leginkább jellemzően az alábbi tulajdonságok befolyásolhatják. Ezek figyelembevételével tervezhető a differenciálás, az egyéni tanulásszervezés.

Az eltérő kognitív képességek miatt a tudástartalmak befogadása mennyiségi és minőségi téren is eltérő lehet. Ennek megfelelően a fentiek felmérése és a hozzájuk való alkalmazkodás mellett a következő tényezők figyelembevétele biztosíthatja a megfelelő differenciálást:

- a személyre szabott tartalom,
- ennek mennyisége,
- a szemléltetés, tapasztalatszerzés mikéntje,
- a felidézést leghatékonyabban támogató vizuális rögzítés,
- a tanulási tempó,
- az ismétlések mennyisége és gyakorisága,
- a feladatvégzés önállósági szintjének meghatározása.

A differenciálás egy további szempontja a feladatvégzéshez nyújtandó segítség mértéke és fajtája.

Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely arra törekszik, hogy a tanulók képességeik maximumát ériék el.

A nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaira és érzelmi kötődéseik gazdagságára. Ezek folyamatos fejlesztése, aktivizálása valamennyi nevelési helyzetben az alábbiak figyelembevételével történik:

- a) Az ismeretszerzés, -feldolgozás és -alkalmazás során vezetésre, segítségre, irányításra van szükség.
- b) A tanulók fogékonyabbak a közvetlenül észlelt tapasztalati és tevékenységekhez kötött közlések/ismeretek befogadására, ezért a fejlesztés eredményesebb szemléletes képi rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel.
- c) Az ismeretszerzés tervezésénél számolni kell a tanulók rövid idejű odafordulásával és tevékenységi kedvével, a figyelemkoncentráció zavarával, a verbális tanulás nehezítettségével, az alacsony motiváltsággal.
- d) A tanulási tempó, a bevésés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a fokozott mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlást.
- e) A fejlesztést nehezítő külső tényezők (hospitalizáció, nem elfogadó szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar stb.) esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre.
- f) Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia, autisztikus magatartás) befolyásolják az egész személyiség fejlődését.
- g) A felnőttkori élet – egyénileg különböző – behatárolt lehetőségei.

A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoportok összetétele rendkívül heterogén lehet. Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többletszolgáltatások (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytorna, gyógytestnevelés, logopédia, különféle terápiák) biztosítását teszi szükségessé. A pedagógiai folyamat során tág teret kap a hátrányok leküzdése, az erősségek kibontakoztatása, az egyéni bánásmód.

7 A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékoságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést. Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapjául a szakértői bizottság véleményében foglalt javaslatok, valamint a rendszeres gyógypedagógiai diagnózis, az értékelések eredményei szolgálnak.

A rehabilitációs célú foglalkozások célja – a meglévő képességelőnyökre építve – az eredményes személyiségfejlesztés, a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

Kiemelten:

- az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros ügyesség, tájékozódás, gondolkodás, vizuomotoros koordináció fejlesztése;
- a szociális és kommunikációs tevékenységek segítése;
- a művészeti foglalkozások során a dráma, a zene, a tánc, az ábrázolás személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése;
- a mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

A konkrét célkitűzések meghatározása során a főbb szempontok a tanuló képességprofiljában látható erősségek (ezekre építünk, ezek jelentik a „húzóerőt”) és a leginkább fejlesztésre szoruló területek (a lemaradást igyekszünk csökkenteni vagy kompenzálni). Nem hagyhatók figyelmen kívül a legközelebbi kapcsolati személyek (a család vagy gyám) elvárásai, kívánságai, valamint a tanuló személyes érdeklődési köre, motivációi sem. E téren partneri egyeztetésre, megbeszélésre lehet szükség.

A hátrányok csökkentésén, kompenzálásán túl fontos szerepet kap a tehetséggondozás, az egyéni adottságok megerősítése, a valós erőfeszítésen, egyéni teljesítményen alapuló sikerélmény biztosítása is.

8 Értékelés

Az adott tanulócsoport sajátosságaiból, a nagy egyéni eltérésekből adódóan egy külső elvárásrendszerhez igazodó értékelés irreleváns. Bemeneti, diagnosztikus mérésekhez az egyes fejlődés-lélektani skálák, valamint az egyes részképességeket felmérő eszközök, továbbá az egyéni megfigyelések adnak támpontot. A fejlődést, illetve az elért eredményekkel való elégedettséget is individualizált módon kell értelmezni, hiszen a várható előmenetel erősen függ a kóroki tényezőktől is, e miatt mindenképp szükséges a szöveges értékelés.

Az iskolai előmenetel értékelésében szempontok:

- az adott témakörhöz/elvárásokhoz tartozó ismeret/tevékenység mennyiségének bővülése;
- az adott ismeret/tevékenység alkalmazásának milyensége (önállóság mértéke, szituációhoz kötöttség mértéke, általánosítás megjelenésének jellemzése)

Az általános, főleg a bemeneti-diagnosztikus, valamint a szummatív szöveges értékelés átfogó szempontrendszer a következő (az aktuális állapot mellett az előző átfogó értékeléshez képest megfigyelt változások dokumentálásával):

- Megjelenés: Általános (ápoltság, öltözet – korához illeszkedő? éberség – pl. kialvatlanság jelei?).
- Szomatikus (testi, fizikai) jellemzők (pl. alulfejlett, jól táplált, életkorának megfelelően fejlett, szindróma-specifikus vagy egyedi sajátosságok)
- Magatartás, viselkedés
- Önismeret, testséma
- Szociabilitás, társas kapcsolatok
- Nagymozgás
- Finommozgás, grafomotoros készség
- Érzékszervek (épsége, segédeszköz, ingerfeldolgozás minősége)
- Értelmem (pl. figyelem, figyelemterelhetőség és szándékosság, időtartama, emlékezet, feladathelyzet, feladattartás és feladatértés, ok-okozat /gondolkodás)
- Önkiszolgálás, önállóság
- Általános tájékozottság
- Időbeli tájékozódás
- Térbeli tájékozódás
- Játékszint, játékképesség spontán és irányított helyzetben
- Kommunikáció (helyzetfelismerés, beszédértés, kifejezőkészség)
- Írott- és vizuális kommunikáció szintje
- Alternatív csatornák, módszerek alkalmazása
- Infokommunikációs készségek
- Szám- és mennyiségfogalom
- Pénzismeret

Rendkívül fontos szem előtt tartani, hogy az értelmileg akadályozott tanuló pillanatnyi teljesítményét jelentősen befolyásolhatják a különféle külső és belső tényezők. Épp ezért az egyszerű „felmérés” nem feltétlenül felel meg a tanuló valós képességprofiljának. Szükség van tehát

rendszeres visszamérésekre, folyamatdiagnosztikára, tanári megfigyelésekre, valamint szülői visszajelzésekre, amelyek során a várt és az észlelt eredmények elemzését követően szükség szerint módosítható a tanulási cél.

A magatartás és szorgalom értékelése a gyermek státuszához illeszkedik.

A tantárgyi értékelés érdemjegyekkel történik. Kivételt képez az 1. évfolyam, illetve a 2. évfolyam első féléve. Itt szöveges értékelés készül a gyermekről.

A fejlesztőfoglalkozásokat végző pedagógus fél évente, átfogó értékelést készít a gyermek fejlődéséről.

9 Állapotmegismerés, szakértői vélemény

Az értelmileg akadályozott tanulók többsége már koragyermekkoról rendelkezik szakértői véleményekkel, különféle vizsgálati eredményekkel. Ezek egybevetett, elemző megismerése adhat támpontokat a gyermek előmeneteléről, erősségeiről és különösen nagy figyelmet igénylő, nehezebben fejlődő képességeiről. Ugyanakkor nem hanyagolható el a személyes megismerés, a megfigyelések, a gyógypedagógiai folyamatdiagnosztikai eredményekkel való kiegészítés, mivel sok külső és belső tényező befolyásolhatja a szakértői vizsgálaton nyújtott teljesítményt (legjellemzőbben az adaptációs képességek, így az ismeretlen helyzethez való alkalmazkodás, értelmezés nehézségei). A szülői megfigyelések, beszámolók szintén fontos kiegészítő információkat jelenthetnek.

10 KOMMUNIKÁCIÓ

10.1 1–8. évfolyam

A tantárgy legfontosabb célja, hogy fejlesztő, ingergazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása, a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátítására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeknek megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

További feladatok: a beszédmegértést és a beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére; folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel

kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét; fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd, vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját; elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásaira, a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulókat a párbeszédekben és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni őket a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre, miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással megszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

10.2 1–2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával, a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységekhez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén fontos szerepet tölt be az alapvető téri relációk megismerésében, a tájékozódási képesség megalapozásában, a közvetlen környezet megfigyelésében, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztható népi hagyományoknak a megismerésében, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken szokásos viselkedés és külsőségek megfigyelésében.

Az önismeretet és a társas kultúra fejlesztését a tanuló saját testéről, személyiségéről, külső és belső tulajdonságairól szerzett tapasztalatokkal, a családi és iskolai szerepek megismerésével és megfigyelésével, a közösségi élethez, iskolai életformához szükséges alkalmazkodóképesség, türelem, aktivitás kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismertetésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség és testi épség megóvását az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismertetésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyeltetésével és a tanuló kommunikációjának megalapozásával segíti.

A családi életre nevelést a családtagok szerepeinek megismerése, a családi munkamegosztás megfigyelése, a családi ünnepek szokásainak, jellemzőinek megismerése, megnevezése, megkülönböztetése segíti.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területet a különböző szempontok alapján végzett környezeti megfigyelések, a természeti környezet szépségeinek észrevétele, az

érzékszervek érzékelésének megfigyelése, az időjárás, az állatok, a növények és a természeti környezet szemlélése, megfigyelése támogatja.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztéséhez hozzájárul a tanuló környezetével, korosztályának megfelelő módon történő kommunikációs kapcsolat igényének kialakítása, az egyszerű kommunikációs jelek, utasítások, kérések értelmezése, és mondókák, versek utánmondással történő megismerése.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését segíti az alapvető viselkedési normák betartására irányuló törekvés kialakítása, a közösségi viselkedés megalapozása, feladatok vállalása, társak számára egyszerű segítség nyújtása és a tevékenységek társas együttléléshez történő igazítása.

A tantárgy tanítása az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlődését az egyszerű versek, mondókák megértésének megalapozásával és azokat mozgástechnikai elemekkel kísérvé éri el.

A hatékony, önálló tanulást a képességeknek és az érdeklődésnek megfelelő mennyiségű és nehézségű feladatok elvégzése segíti.

1. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – Száját csücsöríteni fúvásban. – Erős levegőfúvás rövid ideig. – Megnevezett tárgyat megfogni, letenni. – Figyelmét rövid ideig fenntartani. – Megérteni a gesztusok jelentését. – Figyelmét 5-10 percig a tanár mozgásaira összpontosítani. – Pontosan követni a mozgásokat. – Fújni-szívni, nyelvét emelni, magánhangzókat tisztán ejteni. – Hangokat eszközökhöz rendelni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. – Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok. – Hallási figyelem fejlesztése. – Hangejtés – magánhangzók ejtése. – Szájállások utánzása. – Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. – Tárgyak megnevezése utánmondással. – Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). – Tárgyak megnevezése, egyeztetése. – Tőmondatok, egyszerű bővített mondatok alkotása. – Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. – Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal. – Egyszerű képolvasás. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Gesztusok szóbeli megnevezése, együttes alkalmazása.</p> <p>Kooperációs képesség kialakítása: testi és szemkontaktus létesítése.</p> <p>Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés.</p> <p>Előmutatás alapján artikulációs</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus- és hallásfejlesztés.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> légzőgyakorlatok, alapmozgások.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék.</p>
--	---	---

	<p>mozgások lekövetése. Orron át belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása. Irányított fújás, hangadással kísért fújás. Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája. Zörejek, hangok felismerése. Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén. Szájállások utánzásával a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról. Hívóképek alapján hangutánzások. Tárgy-kép-egyeztetés rámutatás, megnevezés alapján. Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás. Versek mondása közösen. Mi hiányzik? Mi változott? Memórijáték. Az olvasás haladási irányának követése (megtanulása).</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókins). Gyertya, láng, hangos – halk, bent, <i>belül</i>, érintés, tapintás, <i>szájtér</i>, fent, lent, kívül, <i>kerekítés</i>, <i>résesítés</i>, zöngé.</p>	

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Szemkontaktus felvétele, egyszerű gesztusok megértése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Udvariassági szokásokat elsajátítani. – Eligazodni a verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások között. – Elsajátítani és betartani a 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi érintkezés. – A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. – Irányítás elfogadása, 	<p><i>Mozgásnevelés:</i> alapmozgások, rendgyakorlatok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus- és hallásfejlesztés.</p>	

<p>csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Elsajátítani a képekkel végzendő tevékenységeket. – Néhány egyszerű szimbólumot megismerni (buszmegálló, átkelő, lift, bejárat, lépcső). – Ismerni teljes nevét, tanárát, társait nevéen nevezni, velük elemi szinten kommunikálni. – Megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. – Kerülni az erőszakot. – Fegyelmezetten viselkedni az iskolán kívüli programokon is. 	<p>cselekvések követése szemkontaktussal.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozdulatok szabályozása adott jelre. – Testkontaktus a félelem oldására. – Kéz gesztusjelei. – Fej gesztusjelei. – Kép mint szimbólum. – Vizuális jelzések, utasítások, képek. – Iskolai környezet. – Saját név. Társak neve. Nevelő neve. – Saját jel. Társak jele. – Köszönési formák. – Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). – Érzelmi megnyilvánulások. – A környezet hangjainak felismerése, reakció. – Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők. – Egymás megismerése. – A megköszönés gyakorlása. – Konfliktuskerülő viselkedés. – Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. – Az utcai közlekedés során a közösen elfogadott szabályok betartása. – Az érzelmek hangjainak felismerése, irányítása hangmagasság, hangszín szerint. <p><i>Tevékenység</i> Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörlés, köszönés, bemutatkozás. Szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel. A kéz gesztusjeleinek bővítése. Gesztusok felismerése képekről. Öröm, fájdalom, sírás, ijedtség stb.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék.</p>
---	--	---

	<p>Ütem, intenzitás, időtartam változtatása.</p> <p>Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás.</p> <p>Gyere ide! Nem szabad! Pszt! Nono! Nem! Tessék. Gyere az ölembe! Fejrázás, bólogatás.</p> <p>Érzelmi megnyilvánulások megismerése (érzelmek felismerése, megnevezése képekről, szerepjáték: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt).</p> <p>A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása a tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazásával.</p> <p>Bemutatkozás gyakorlása, nevére történő reagálás. Társak és tanár néven szólítása.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján, megnevezéssel.</p> <p>Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjai, intenzitás, hangerő, ütem változásai.</p> <p>Fényképen megmutatja a tanuló apját, anyját, testvéreit.</p> <p>Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása.</p> <p>Bizalom-játék. Tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján (kitalálás, bekötött szemmel).</p> <p>Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése.</p> <p>Képolvasás, képkirakás balról jobbra: név, jel, nap, napos jele stb.</p> <p>Napirend, fontosabb állandó események jelzése.</p> <p>A tanulás során használatos képek alkalmazása, használatuk módja (válogatás, rendszerezés).</p> <p>Szimbólumok keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben.</p>	
--	--	--

	Kép mint jelzés. Kép és idő. Kép mint információs eszköz.	
Fogalmak	<p>Bemutatkozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, <i>üdvözlés</i>, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. Magas, kisebb, alacsonyabb, felnőtt – gyerek, én, <i>enyém</i>, várj, <i>majd</i>, <i>nemsokára</i>, <i>választás</i>, <i>sorra kerül</i>, tessék, kérem, Ne tolakodj! Pakolj el magad után! Sorakozó!</p>	

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink		Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	Testrészeit, ruhadarabjait, kedvenc ételeit felismeri a tanuló.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az enyém – nem az enyém viszonyok elkülönítése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Megnevezni, megmutatni testrészeit. – Megérteni a sor eleje, sor vége kifejezéseket. – A mosdói higiéniét betartani. – Tisztálkodási szokásait konzekvensen végrehajtani. Kezét, fogát megmosni, haját megigazítani. – Egyre önállóbban kabátot, sapkát fel- és levenni, helyére tenni. – Egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni. – Saját holmiját felismerni. – Saját kabátját, sapkáját, sálját megismerni, helyére tenni. – Önállóan fel- és levenni felsőruháit. – Megnevezni (megmutatni) felszólításra 8-10 ruhadarabot. – Társai kabátját tudja személyhez rendelni. – Eligazodni a jelek és fogások között segítséggel. – Illedelmesen kérni, megköszönni, helyet foglalni, 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). – Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. – Téri tájékozódás. – Kézmosás. Zsebkeendő- és WC-használat gyakorlása. – Tisztálkodás, fésülködés segítséggel. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. – Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. – Saját ruhadarab felismerése segítséggel. <p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Néhány étel felismerése, megnevezése segítséggel. – Alapízek megismerése, 	<p><i>Önkiszolgálás:</i> öltözködés, tisztálkodás, étkezés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorlójáték, szerepjáték.</p>	

<p>az ételeket megnevezni, megmutatni.</p> <p>– Ismerni az alapvető higiénés étkezési szokásokat.</p>	<p>megnevezése, édes, sós, savanyú.</p> <p>– Alapillatok (szagok) érzékelése, megnevezése.</p> <p>– Szokásos ételeink. Kulturált étkezés.</p> <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Testét tükörben szemlélve a tanuló mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira. Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse. Jobb-bal oldala differenciálása segítséggel. Térben történő eligazodás.</p> <p>A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel). Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása. Öltözködés, vetkőzés gyakorlása. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Macit, babát öltöztet segítséggel. Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák, cipő helye. Társak jelének megismerése. Fogasát és saját ruháit rendezi, megnevezi. Mások ruháit kiválogatja. Kabát, sapka, sál felvétele segítséggel. Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése. A reggeli ételek megnevezése, azonosítása. Az ebéd fogásainak ismétlése, illetve önálló megnevezése. Szívó-rágó gyakorlatok. Játék közben babája etetése. Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása. Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása. Ételek csoportosítása játékos</p>	
---	---	--

	formában. Étél-evőeszköz egymáshoz rendelése.	
Fogalmak	Öltözködés, ruhadarab, étkezés, evőeszköz.	

Témakör	4. Tájékozódás térben		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Saját tantermében és a folyosón tájékozódik a tanuló.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Nevére reagálni. – Jelét mondani (ha képes rá). – Felismerni személyes tárgyait. – Használt jeleket a tanuló társakhoz rendelni. – Tanárát nevén szólítani. – Otthonosan mozogni a tantermi berendezések között. Megmondani (vagy mutatni), melyik helyiségben mit csinálunk? – Segítséggel tárgyakat hozni, vinni, igazítani, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni. – Köszönni. – Tájékozódni otthonában a helyiségek között, azok megnevezését következetesen használni, megnevezésekor azonosítani. – Megfelelően viselkedni az utcán. – Szabályokat betartani gyalogos közlekedés, illetve járművön történő utazás alkalmával. – Ismerni a lámpa jelzéseit. – Az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítséggel. – Az iskola helyiségei, az ott folyó tevékenységek megismerése. Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A konyha, szoba berendezési tárgyai. – Használati tárgyak felismerése, megnevezése. – Tárgyak helye a lakásban. – Tárgy – kép egyeztetése. – Ház – lakás. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. – Az utca részei: járda, úttest. – A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai. – Megfigyelések az utcán. – Közlekedési eszközök 	<p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorlójáték, szerepjáték.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> rendgyakorlatok: sorakozás, járás, megállás, vezényszó megértése.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: irányok, viszonyítások, helymeghatározás.</p>	

	<p>felismerése együttműködéssel.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. – Utazás járművel. <p><i>Vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. <p><i>Tájékozódás saját test körül (két oldalon).</i></p> <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése.</p> <p>Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása.</p> <p>Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, illetve a megnevezés alapján azok megmutatása. Maketten egy ház, illetve lakás helyiségeinek tárgyainak megmutatása, megnevezése, megfigyelése.</p> <p>Cselekvések helyiségekhez rendelése.</p> <p>Cselekvések személyekhez történő rendelése eseményképek alapján.</p> <p>Saját, vagy tanulótárs, tanár lakásának megtekintése kis vendéglátással.</p> <p>Tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás.</p> <p>A tanuló terítőt terít az asztalra.</p> <p>Az ajtókat nyitja, csukja. Edények rendezése, helyük a lakásban.</p> <p>Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket.</p> <p>Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása.</p> <p>Séta alkalmával a tanuló megnevezi, megmutatja a</p>	
--	--	--

	<p>villamost, autóbuszt, autót, kerékpárt. Hangutánzás. A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép le. Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés. Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk. Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás). Csoportban történő utcai séta. Piacon: nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása. Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Elöttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, lassú, csendes, udvariasság, nagy-kicsi, tömeg, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás.</i></p>	

Témakör	5. Tájékozódás időben		Javasolt óraszám 8 óra
Előzetes tudás	Részvétel a napi tevékenységek ritmusában.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. – A téli-nyári időjárási elemeket megkülönböztetni. – Képről felismerni két ellentétes évszakot. – Ruhái közül kiválasztani a télit és a nyárit. – Tájékozódni a napszakokról. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. – Tanóra – óraközi szünet – csendes pihenő. – Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. – Napszakok: reggel, dél, este jellegzetességei és a hozzájuk 	<p><i>Önkiszolgálás:</i> öltözködés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorlójáték, szerepjáték.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok a tárgyalt témákkal kapcsolatban,</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Nagyobb különbségeket észrevenni. – A tanult fogalmakat megérteni, azoknak megfelelő képet felmutatni. 	<ul style="list-style-type: none"> kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. – Időtartam megismerése (sokáig tart, rövidebb), differenciálása. – Végzett cselekvések időtartama. <p><i>Tevékenység</i> A nevezett időszakok terjedelmének összehasonlítása, a kapcsolódó jelzések megismerése, figyelembevétele (tanítás kezdetét jelző hangjelzés stb.). Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal. Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével. A napszakokhoz köthető cselekvések eljátszása. Baba öltöztetése. Időjárásnak, napszaknak, tevékenységnek (pl. naposnak kötény stb.) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése. Szituációs játékokban a tanultak gyakorlása. Nap mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Képekről az időjárási elemek felismerése. Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megmutatása. Időtartam észlelése mozgással, illetve finommimikai jelekkel (hosszan fújok, röviden mondom).</p>	<p>mondókák utánzó mozgással.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tanóra, szünet, munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, <i>napszak</i>, reggel – este, nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés.</p>	

Témakör	6. Élőlények		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló észleli környezetét, és a bekövetkező változásokat.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Környezetében lévő élőlényeket érdeklődéssel figyelni. – Rendszeres feladatot ellátni (locsolás). – Felismerni a tanult növényeket, gyümölcsöket, zöldségeket. – Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedni. – Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. Aktívan részt venni a megfigyelő, válogató, keresgélő munkában. – Az állatok hangját utánózni rövid ciklizálással is. – Érdeklődést tanúsítani a megfigyelések során, felidézni a tanultakat. – Hangutánzással az állathangot utánózni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Környezetünkben lévő virágok, növények. – Cserepes virág, udvari dísznövények. Élő virágok. – Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek, megnevezési gyakorlatok segítséggel. – Mese a növényekről. – A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. – Hangutánzó gyakorlatok. – Állatmesék. – Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai. – Állatok „lakóhelye”. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Gyümölcsök, zöldségek megnevezése.</p> <p>Képekkel, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése.</p> <p>Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítséggel.</p> <p>Évszaknak megfelelő gyümölcsök, zöldségek felismerése, megnevezése.</p> <p>Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Mesék növényekről (Répamese).</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> növény- és állatábrázolás, színezés, formázás, rajzolás, festés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok a felmerülő témával kapcsolatban.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék, szerepjáték, didaktikus játék.</p>	

	<p>Élő állatok megfigyelése állatkertben, háziállatok falusi udvarban. Szerepjátékok hangutánzással. Bábozás – állatfigurákkal. Szituációs játékok. Szerepjátékok. Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése. Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés. Állatmesék (A brémai muzsikások, Kismalac és a farkasok).</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Növények, virágok, illat, <i>élővilág</i>, íz, szín (alapszínek), <i>gondozás</i>, locsolás, <i>ültetés</i>, napfény, kibújik, édes, savanyú, finom, élő, háziállat, vadállat, élelem, ól, <i>gondozás</i>, <i>baromfiudvar</i>, széna, kukorica, szőr, toll, szelíd.</p>	

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre		Javasolt óraszám 7,5 óra
Előzetes tudás	A tanuló szerepjátékot játszik.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vásárlás, beszélgetés során a várakozás képességének kialakítása.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Illedelmesen köszönni, ha üzletbe lép. – Kívánságait elmondani, vagy gesztusaival jelezni. – Képen megmutatni az eladót, pénztárost, árut és a vásárlót. – Megmutatni a mindennapos bevásárlás kellékeit, kosarat, pénztárcát. 	<p><i>Ismeretek</i> <i>Üzletek – vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. <p><i>Munkahelyek – foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése. <p><i>Tevékenység</i> Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése. Szaglás, tapintás, ízlelés. Eladó köszöntése, kérdezgetés, kérés, megköszönés gyakorlása.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> alapmozgások, rendgyakorlatok.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék, szerepjáték.</p>	
	Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása. Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldséggel, hentessel, cukrásszal, asztalossal, gépkocsivezetővel, rendőrrel stb.		
Fogalmak	<i>Élelmiszer</i> , édesség, húsáru, eladó, pénztáros, vásárló, fizetés, kérés, megköszönés, fűrés, <i>ismerkedés</i> , köszöntés, <i>búcsúzás</i> , kérem, tessék, nem kérem, <i>bocsánatkérés a társaktól</i> .		

Témakör	9. Ünnepek		Javasolt óraszám 7,5 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen viselkedik az iskolai és csoport-ünnepélyeken.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés az ünnepi készülődések során.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen és érdeklődéssel részt venni az ünnepi készülődésben, megfelelő magatartással alkalmazkodni az eseményekhez. – Ismerni néhány mondókát, verset, amivel részt tud vállalni az ünnepek műsoraiiban. – Felismerni, megnevezni és megmutatni képekről az említett ünnepeket. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hagyományos ünnepek. – Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. – Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. – Családi ünnepek. – Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). A tárgyak megnevezése, megmutatása. Húsvéti tojás készítése segítséggel. Versek, dalok tanulása, előadása anyák napjára.</p> <p>Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel. Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal,</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> rendgyakorlatok.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék, szerepjáték.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> ajándék és dekoráció készítése az adott ünnepre.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok az aktuális ünnepel kapcsolatban.</p> <p><i>Önkiszolgálás:</i> öltözködés.</p>	

	szavakkal. Ünnepi díszítés gyakorlása. Részvétel az ünnepeken megfelelő viselkedéssel. Készülés (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. zászló, kokárda készítése.	
Fogalmak	Névnap, <i>születésnap</i> , köszöntés, ajándék, öröm, édesség, köszönet, <i>ünnep</i> , zászló, ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására. – köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. <p>Aktív szókincese legalább 20–30 szó (ha nem képes beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet).</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni. – együttműködéssel csoportosítani. – rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani. – együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni. – érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. – felismerni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat. – rövid ideig egy tárggyal, egy helyen foglalkozni. – érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra. – figyelemmel kísérni 10-15 perces foglalkozást. – bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.
---	--

2.évfolyam:

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	A tanuló érzékeli és megfigyeli a környezetéből érkező ingereket.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Megérteni a gesztusok jelentését. – Figyelmét 5-10 percig a tanár mozgásaira összpontosítani. – Pontosan követni a mozgásokat. – Fújni-szívni, nyelvét emelni, magánhangzókat tisztán ejteni. – Hangokat eszközökhöz rendelni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hallási figyelem fejlesztése. – Hangejtés – magánhangzók ejtése. – Szájállások utánzása. – Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. – Tárgyak megnevezése utánmondással. – Főnevek többes száma. – Melléknevek kapcsolása tárgyakhoz. – Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). – Tárgyak megnevezése, egyeztetése. – Analóg mondatalkotások (főnévhez cselekvések kapcsolása, és fordítva). – Tőmondatok, egyszerű bővített mondatok alkotása. – Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. – Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal. – Egyszerű képolvasás. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Előmutatás alapján artikulációs mozgások lekövetése. Orron át belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus- és hallásfejlesztés.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> légzőgyakorlatok, alapmozgások.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék.</p>

	<p>Irányított fújás, hangadással kísért fújás. Zörejek, hangok felismerése. Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégen. Szájállások utánzásával a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról. Hívóképek alapján hangutánzások. Tárgy-kép-egyeztetés rámutatás, megnevezés alapján. Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre (Ki ez? Mi ez? Mit csinál? Milyen?). Egyástól jól megkülönböztethető hangok differenciálása (p-m, v-l, f-h, c-f), hangok időtartama. Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás. Versek mondása közösen. Mi hiányzik? Mi változott? Memórijáték. Az olvasás haladási irányának követése (megtanulása).</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókinés). Gyertya, láng, hangos – halk, bent, <i>belül</i>, érintés, tapintás, <i>szájtér</i>, fent, lent, kívül, <i>kerekítés</i>, <i>résesítés</i>, zöngé.</p>	

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Nevére reagál, jelét felismeri a tanuló.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Szemkontaktus felvétele, egyszerű gesztusok megértése.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Udvariassági szokásokat elsajátítani. – Eligazodni a verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások között. – Elsajátítani és betartani a 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi érintkezés. – A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. – Mozdulatok szabályozása 	<p><i>Mozgásnevelés:</i> alapmozgások, rendgyakorlatok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus- és hallásfejlesztés.</p>

<p>csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Elsajátítani a képekkel végzendő tevékenységeket. – Néhány egyszerű szimbólumot megismerni (buszmegálló, átkelő, lift, bejárat, lépcső). – Ismerni teljes nevét, tanárát, társait nevén nevezni, velük elemi szinten kommunikálni. – Érzelmeket felismerni másokon, reakciókat, illetve érzelmi megnyilvánulásokat vállalni. – Megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. – Szituációhoz kötni apját, anyját, testvéreit. – Kerülni az erőszakot. – Fegyelmezetten viselkedni az iskolán kívüli programokon is. 	<p>adott jelre.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Testkontaktus a félelem oldására. – Kéz gesztusjelei. – Fej gesztusjelei. – Kép mint szimbólum. – Vizuális jelzések, utasítások, képek. – Iskolai környezet. – Saját név. Társak neve. Nevelő neve. – Köszönési formák. – Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). – Érzelmi megnyilvánulások. – Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők. – Egymás megismerése. – A megköszönés gyakorlása. – Konfliktuskerülő viselkedés. – Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. – Az utcai közlekedés során a közösen elfogadott szabályok betartása. – Az érzelmek hangjainak felismerése, irányítása hangmagasság, hangszín szerint. <p><i>Tevékenység</i> Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörlés, köszönés, bemutatkozás. Szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel. A kéz gesztusjeleinek bővítése. Gesztusok felismerése képekről. Öröm, fájdalom, sírás, ijedtség stb. Ütem, intenzitás, időtartam változtatása. Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás. Gyere ide! Nem szabad! Pszt!</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék.</p>
--	---	---

	<p>Nono! Nem! Tessék. Gyere az ölembe! Fejrázás, bólogatás. Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése (érzelmek felismerése, megnevezése képekről, szerepjáték: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt).</p> <p>A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása a tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazásával.</p> <p>Bemutatkozás gyakorlása, nevére történő reagálás. Társak és tanár néven szólítása.</p> <p>Köszönés különböző formáinak gyakorlása.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján, megnevezéssel.</p> <p>Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjai, intenzitás, hangerő, ütem változásai.</p> <p>Fényképen megmutatja a tanuló apját, anyját, testvéreit.</p> <p>Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása.</p> <p>Bizalom-játék.</p> <p>Hangfelvételtől a környezet „kitalálása”: erdőben, sportversenyen, iskolai szünetben.</p> <p>Köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása (szerepjáték).</p> <p>Tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján (kitalálás, bekötött szemmel).</p> <p>Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése.</p> <p>Képolvasás, képkirakás balról jobbra: név, jel, nap, napos jele stb.</p> <p>Napirend, fontosabb állandó események jelzése.</p> <p>A tanulás során használatos képek alkalmazása, használatuk módja (válogatás, rendszerezés).</p>	
--	---	--

	Szimbólumok keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben. Kép, mint jelzés. Kép és idő. Kép, mint információs eszköz.	
Fogalmak	Bemutatkozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, <i>üdvözlés</i> , köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. Magas, kisebb, alacsonyabb, felnőtt – gyerek, én, <i>enyém</i> , várj, <i>majd</i> , <i>nemsokára</i> , <i>választás</i> , <i>sorra kerül</i> , tessék, kérem, Ne toladodj! Pakolj el magad után! Sorakozó!	

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink		Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	Testrészeit, ruhadarabjait, kedvenc ételeit felismeri a tanuló.		
Témakör	Az enyém – nem az enyém viszonyok elkülönítése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Megnevezni, megmutatni testrészeit. – Megérteni a sor eleje, sor vége kifejezéseket. – Megérteni és követni a le, fel utasítást. – A megfelelő érzékszervhez kapcsolni a hall, lát, szagol, érint igéket. – A mosdói higiéniét betartani. – Tisztálkodási szokásait konzekvensen végrehajtani. Kezét, fogát megmosni, haját megigazítani. – Egyre önállóbban kabátot, sapkát fel- és levenni, helyére tenni. – Egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni, megoldani. – Önállóan fel- és levenni felsőruháit. – Megnevezni (megmutatni) felszólításra 8-10 ruhadarabot. – Társai kabátját tudja 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testrészek megmutatása önállóan (fej, törzs, végtagok). – Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. – Téri tájékozódás. – Kézmosás. Zsebkeendő- és WC-használat gyakorlása. – Tisztálkodás, fésülködés segítséggel. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. – Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. – Saját ruhadarab felismerése önállóan. – Társak ruháinak megkülönböztetése, személyhez rendelése. 	<p><i>Önkiszolgálás:</i> öltözködés, tisztálkodás, étkezés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorlójáték, szerepjáték.</p>	

<p>személyhez rendelni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Illedelmesen kérni, megköszönni, helyet foglalni, az ételeket megnevezni, megmutatni. – Étkezéshez a megfelelő evőeszközt kiválasztani (terítési kellékek). – Ismerni az alapvető higiénés étkezési szokásokat. – Főfogalom alá rendelni az ételeket, képek alapján. 	<p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Néhány étel felismerése, megnevezése segítségével. – Alapízek megismerése, megnevezése, édes, sós, savanyú. – Alapillatok (szagok) érzékelése, megnevezése. – Edények, evőeszközök megismerése, csoportosítása. – Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. – Ünnepi ételeink. Alkalmi terítés. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Jobb-bal oldala differenciálása segítséggel. Térben történő eligazodás.</p> <p>A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel). Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása. Öltözködés, vetkőzés gyakorlása. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Macit, babát öltöztet segítséggel. Nap mint nap elmondja a tanuló, mit vett fel reggel, mit vesz le, mire cseréli. Fogasát és saját ruháit rendezi, megnevezi. Mások ruháit kiválogatja. Kabát, sapka, sál önálló felvétele. Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése. Gombolás gyakorlása. A reggeli ételek megnevezése, azonosítása. Az ebéd fogásainak ismétlése, illetve önálló megnevezése. Szívó-rágó gyakorlatok. Terítéshez használt eszközök elhelyezése. Képekről is az ételek, italok</p>	
---	---	--

	<p>felismerése, megmutatása. Játék közben babája etetése. Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása. Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása. Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése. Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése. Ételek csoportosítása játékos formában. Étel-evőeszköz egymáshoz rendelése. Édességek, levesek, főzelékek megnevezése, húsok válogatása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Öltözködés, ruhadarab, étkezés, evőeszköz.</p>	

Témakör	4. Tájékozódás térben		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Saját tantermében és a folyosón tájékozódik a tanuló.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Nevére reagálni. – Jelét mondani (ha képes rá). – Felismerni személyes tárgyait. – Használt jeleket a tanuló társakhoz rendelni. – Tanárát nevén szólítani. – Otthonosan mozogni a tantermi berendezések között. – Megmondani (vagy mutatni), melyik helyiségben mit csinálunk? – Segítséggel tárgyakat hozni, vinni, igazítani, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni. – Tájékozódni az iskola helyiségei között. – Köszönni. – A megfelelő személyhez kötni 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az iskola helyiségei, az ott folyó tevékenységek megismerése. Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. – Az iskola helyiségei, az ott dolgozók és az általuk végzett tevékenységek megnevezése, megértése. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A konyha, szoba berendezési tárgyai. – Használati tárgyak felismerése, megnevezése. 	<p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorlójáték, szerepjáték.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> rendgyakorlatok: sorakozás, járás, megállás, vezényszó megértése.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: irányok, viszonyítások, helymeghatározás.</p>	

<p>az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódni otthonában a helyiségek között, azok megnevezését következetesen használni, megnevezésekor azonosítani. – Ismerni az alapvető illetve a közlekedési eszközökön. – Megfelelően viselkedni az utcán. – Szabályokat betartani gyalogos közlekedés, illetve járművön történő utazás alkalmával. – Ismerni a lámpa jelzéseit. – Az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tárgyak helye a lakásban. – Tárgy – kép egyeztetése. – A lakás egyéb helyiségei és tartozékai. – Ház – lakás. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési eszközök felismerése fokozódó önállósággal. – Az utca részei: járda, úttest. – A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai. – Megfigyelések az utcán. – Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. – Utazás járművel. <p><i>Vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. <p><i>Tájékozódás saját test körül (két oldalon).</i></p> <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése.</p> <p>Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megnevezése, az ott folyó cselekvések lejátszása.</p> <p>Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, illetve a megnevezés alapján azok megmutatása. A konyhai dolgozók nevét és munkáját ismerje, a karbantartót, az adminisztrátorokat köszöntse a tanuló.</p> <p>Maketten egy ház, illetve lakás helyiségeinek tárgyainak megmutatása, megnevezése, megfigyelése.</p> <p>A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendezése.</p> <p>Cselekvések helyiségekhez</p>	
---	---	--

	<p>rendelése.</p> <p>Cselekvések személyekhez történő rendelése eseményképek alapján.</p> <p>Saját, vagy tanulótárs, tanár lakásának megtekintése kis vendéglátással.</p> <p>Tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás.</p> <p>A tanuló terítőt terít az asztalra.</p> <p>Az ajtókat nyitja, csukja. Edények rendezése, helyük a lakásban.</p> <p>Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket.</p> <p>Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása.</p> <p>Séta alkalmával a tanuló megnevezi, megmutatja a villamost, autóbuszt, autót, kerékpárt.</p> <p>Hangutánzás.</p> <p>Képen felismeri, játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a tanuló a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó stb.</p> <p>A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép le.</p> <p>Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés.</p> <p>Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk.</p> <p>Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás).</p> <p>Szerepjáték: utazás – utas, ellenőr, járművezető.</p> <p>Csoportban történő utcai séta: kirakatok előtti beszélgetés, az árak megnevezése.</p> <p>Piacon: nézelődés, árak megnevezése, megmutatása.</p>	
--	---	--

	<p>Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása.</p> <p>A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása.</p> <p>Tárgyak téri helyzeteinek egymáshoz viszonyítása.</p>	
Fogalmak	<p><i>Előttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, lassú, csendes, udvariasság, nagy-kicsi, tömeg, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás.</i></p>	

Témakör	5. Tájékozódás időben		Javasolt óraszám 8 óra
Előzetes tudás	Részvétel a napi tevékenységek ritmusában.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. – A téli-nyári időjárás elemeket megkülönböztetni. – Képről felismerni két ellentétes évszakot. – Ruhái közül kiválasztani a télit és a nyárit. – Összefüggést találni az évszakok és jellemző jegyeik között. – Tájékozódni a napszakokról. – Nagyobb különbségeket észrevenni. – A tanult fogalmakat megérteni, azoknak megfelelő képet felmutatni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. – Tanóra – óráközi szünet – csendes pihenő. – Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. – Napszakok: reggel, dél, este jellegzetességei és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. – Időjárás jelenségek felismerése segítséggel. – Időtartam megismerése (sokáig tart, rövidebb), differenciálása. – Végzett cselekvések időtartama. <p><i>Tevékenység</i> A nevezett időszakok terjedelmének összehasonlítása, a kapcsolódó jelzések megismerése, figyelembevétele (tanítás kezdetét jelző hangjelzés stb.).</p>	<p><i>Önkiszolgálás:</i> öltözködés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorlójáték, szerepjáték.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok a tárgyalt témákkal kapcsolatban, mondókák utánozó mozgással.</p>	

	<p>Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal. Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével. Játékokban a jellemző tulajdonságok kiemelése. A napszakokhoz köthető cselekvések eljátszása. Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik? Milyen az időjárás? Baba öltöztetése (lefekvéshez, kiránduláshoz, ünnepélyre stb.) évszakra, napszakra, alkalomra megfelelően. Időjárásnak, napszakra, tevékenységnek (pl. naposnak kötény stb.) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése. Szituációs játékokban a tanultak gyakorlása. Nap mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Képekről az időjárási elemek felismerése. Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megfogalmazása, megmutatása. Időtartam észlelése mozgással, illetve finommimikai jelekkel (hosszan fújok, röviden mondom).</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Tanóra, szünet, munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, <i>napszak</i>, reggel – este, nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég.</p>	

Témakör	6. Élőlények		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló észleli környezetét, és a bekövetkező változásokat.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<ul style="list-style-type: none"> – Környezetében lévő élőlényeket érdeklődéssel figyelni. – Rendszeres feladatot ellátni (locsolás). – Felismerni és csoportosítani a tanult növényeket, gyümölcsöket, zöldségeket. – Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedni. – Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. Aktívan részt venni a megfigyelő, válogató, keresgélő munkában. – Az állatok hangját utánozni rövid ciklizálással is. – Érdeklődést tanúsítani a megfigyelések során, felidézni a tanultakat. – A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Környezetünkben lévő virágok, növények. – Cserepes virág, udvari dísznövények. Élő virágok. – Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek, megnevezési gyakorlatok segítségével. – Mese a növényekről. – A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. – Hangutánzó gyakorlatok. – Állatmesék. – Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai. – Állatok tápláléka, „lakóhelye”. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Gyümölcsök, zöldségek megnevezése.</p> <p>A virágok, növények tulajdonságainak érzékelése, tapintása, szaglása, megnevezése.</p> <p>Képekkel, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése.</p> <p>Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítségével.</p> <p>Évszaknak megfelelő gyümölcsök, zöldségek felismerése, megnevezése.</p> <p>Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Mesék növényekről (Répamese).</p> <p>Élő állatok megfigyelése állatkertben, háziállatok falusi udvarban.</p> <p>Háziállatok és vadállatok</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> növény- és állatábrázolás, színezés, formázás, rajzolás, festés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok a felmerülő témával kapcsolatban.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék, szerepjáték, didaktikus játék.</p>
--	--	---

	<p>felismerése képről, megnevezésük, megmutatásuk. Háziállatok tápláléka. Mesében szereplő állatok kiválogatása. Szerepjátékok hangutánzással. Bábozás – állatfigurákkal. Szituációs játékok. Szerepjátékok. Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése. Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés. Állatmesék (A brémai muzsikások, Kismalac és a farkasok).</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Növények, virágok, illat, <i>érzés, élővilág, íz, zamat, szín</i> (alapszínek), <i>gondozás, locsolás, ültetés, napfény, növekedés, elszárad, elpusztul,</i> <i>kibújik, édes, savanyú, finom, ízes,</i> <i>élő, háziállat, vadállat, élelem, táplálkozás, ól, istálló, búvóhely, gondozó,</i> <i>gondozás, baromfiudvar, alom, széna, kukorica, szőr, toll, szelíd.</i></p>	

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre		Javasolt óraszám 7,5 óra
Előzetes tudás	A tanuló szerepjátékot játszik.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Vásárlás, beszélgetés során a várakozás képességének kialakítása.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Illedelmesen köszönni, ha üzletbe lép. – Kívánságait elmondani, vagy gesztusaival jelezni. – Képen megmutatni az eladót, pénztárost, árut és a vásárlót. – Megmutatni a mindennapos bevásárlás kellékeit, kosarat, pénztárcát. – Kapcsolatot teremteni a környezetében dolgozó szakemberekkel, kérdezni, kérni. 	<p><i>Ismeretek</i> <i>Üzletek – vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. – Az eladók, pénztárosok, munkájuk, megfigyelésük. <p><i>Munkahelyek – foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése. <p><i>Tevékenység</i> Élelmiszerbolt pultjainál a</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> alapmozgások, rendgyakorlatok.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék, szerepjáték.</p>	

	<p>különböző árucikkek megfigyelése. Szaglás, tapintás, ízlelés. Eladó köszöntése, kérdezgetés, kérés, megköszönés gyakorlása. Pultok, polcok, árak, csomagolóanyagok megfigyelése. Pénztáros, pénztárgép, pénz megfigyelése. Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása. Vásárlási szokások, vásárlási kellékek (pénz, szatyor stb.). Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldséggel, hentessel, cukrásszal, asztalossal, gépkocsivezetővel, rendőrrel stb. Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével. Élethelyzetekben is és képekről is a mesterségek és a hozzájuk tartozó eszközök felismerése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Élelmiszer, édesség, konzerváru, húсарu, eladó, pultos, pénztáros, vásárló, fizetés, kiszolgálás, udvariasság, kérés, megköszönés, jelzés, gyalulás, fűrés, ismerkedés, köszöntés, búcsúzás, kérem, tessék, nem kérem, bocsánatkérés a társaktól.</i></p>	

Témakör	9. Ünnepek		Javasolt óraszám 7,5 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen viselkedik az iskolai és csoport-ünnepélyeken.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Együttműködés az ünnepi készülődések során.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen és érdeklődéssel részt venni az ünnepi készülődésben, megfelelő magatartással alkalmazkodni az eseményekhez. – Ismerni néhány mondókát, verset, amivel részt tud vállalni az ünnepek 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hagyományos ünnepek. – Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. – Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. 	<p><i>Mozgásnevelés:</i> rendgyakorlatok.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék, szerepjáték.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i></p>	

<p>műsoraiban.</p> <p>– Felismerni, megnevezni és megmutatni képekről az említett ünnepeket.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Családi ünnepek. – Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. – Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. – Iskolai ünnepek. <p><i>Tevékenység</i> Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). A tárgyak megnevezése, megmutatása. Húsvéti tojás készítése segítséggel. Versek, dalok tanulása, előadása anyák napjára. Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel. Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal. Ünnepi díszítés gyakorlása. Ünnepi asztal terítése. Az ünnep játékos megjelenítése. Történetek, rövid mesék elmondása képek segítségével különböző ünnepekről. Részvétel az ünnepeken megfelelő viselkedéssel. Készülés (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. zászló, kokárda készítése.</p>	<p>ajándék és dekoráció készítése az adott ünnepre.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok az aktuális ünnepel kapcsolatban.</p> <p><i>Önkiszolgálás:</i> öltözködés.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Névnap, <i>születésnap</i>, köszöntés-<i>gratuláció</i>, ajándék, kedvesség, öröm, édesség, köszönet, <i>várakozás</i>, <i>hamarosan</i>, <i>nemsokára</i>, <i>ünnep</i>, zászló, <i>hangulat</i>, <i>felvonulás</i>, ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép, <i>kellemes</i>, <i>díszes</i>, <i>ritmus</i>.</p>	

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására. – köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. <p>Aktív szókincese legalább 20–30 szó (ha nem képes beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet).</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni. – együttműködéssel csoportosítani. – rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani.
---	--

	– együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni.– érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak.– felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat.– rövid ideig egy tárggyal, egy helyen foglalkozni.– érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra.– figyelemmel kísérni 10-15 perces foglalkozást.– bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.

10.3 Kommunikáció 3–4. évfolyam

A tantárgy segíti az erkölcsi nevelést az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának fejlesztésével, a társas érintkezési, kommunikációs formák, helyzetek megfelelő alkalmazásának gyakorlásával. Az utasítások és elvárások megértésében, betartásában, végrehajtásban erősíti a kitartást.

A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés a tágabb környezet személyi viszonyainak, kapcsolatainak megismerésében, a tájékozódás kialakításával a téri és időbeli relációkban, a hagyományok és a népszokások megismerésében valósul meg. A környezet szokásainak követése, a nemzeti ünnepek alkalmával az aktív, alkalomhoz illő megjelenés és részvétel segíti a megvalósítást.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul a lényeges külső és belső tulajdonságok megismerésében, a társakkal és a környezettel való kulturált kapcsolatfelvételben, a kapcsolattartás formáinak fejlesztésében, az együttműködési készség megalapozásában, az alkalmazkodóképesség kialakításában. A tantárgy a motivált, aktív részvételre és a jellegzetes, alapvető emberi külső és belső jegyek megismerésére is kihat a terület fejlesztésében.

A testi és lelki egészségre nevelés az alapvető tisztálkodási szokások megismerésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség megóvásával, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismerésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyelésével és kommunikációjának megalapozásával valósul meg.

A családi életre nevelést segíti a mindennapokról és ünnepnapokról, a családtagok tevékenységéről, a munkamegosztásról, és a foglalkozásokról meglévő fogalmi ismeretek bővítése.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztési területen különösen fontos szerepet játszik a környezet különböző szempontok alapján történő megfigyelésével, a természet jelenségeinek megnevezésével. Az állatok és növények megfigyelése, a tulajdonságok megnevezése mellett hangsúlyosak a szűkebb környezet ápolásának, védelmének alapjai és a környezeti tárgyak épségének megóvására törekvés igényének kialakítása is.

Az anyanyelvi kommunikáció a tanuló környezetével korosztályának megfelelő módon történő kapcsolatteremtéssel, a megszólítások helyes és alkalomhoz illő megválasztásával, az egyszerű kommunikációs és metakommunikációs jelek értelmezésével, a tárgyak, személyek helyes megnevezésével, az utasítások megértésével fejlődik. Ezekhez járul az alapvető fogalmak megértése, adekvát használata, a magyar nyelv szabályainak megfelelő, egyszerű mondatok alkotásának gyakorlása és a környezetről lényeges információk megszerzése, rendszerezése, csoportosítása.

A szociális és állampolgári kompetencia az érzelmek felismerésével, megnevezésével és a kommunikációs helyzetnek megfelelő alkalmazásával fejlődik, a megfelelő érvényesülési törekvésekkel és az önuralom fejlesztésével. A kompetenciaterületet erősíti a mindennapi élethelyzetekben a társas viselkedési formák automatikussá válása, a csoportok és a környezet által elvárt magatartási normák betartása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség terén a tantárgy segít mozgásos és verbális elemekkel előadni egyszerű verseket, mondókákat. Emellett környezetében és megjelenésében kialakul a tanuló igénye az esztétikumra, a harmóniára és a praktikumra.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a kitartás, az önellenőrzés és a javítás igényének kialakítása segíti.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Egyre pontosabban végzi a tanuló az artikulációs gyakorlatokat.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Analóg mondatok utánmondása, alkotása.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Feladatokat egyre rutinosabban végezni. – Követni az artikulációs mozgásokat. – Sort alkotni képekről (balról jobbra kirakással). – Megmutatni a megnevezett képet, illetve önállóan megnevezni. – Tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani. – Analóg mondatokat képezni. – Mimikát, gesztusokat jól utánozni. – Jól használni a metakommunikációs jeleket. – Érzékelni a jól és hibásan ejtett hangok közötti eltérést. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Légző-, szívó-, fújó-, rágógyakorlatok, ajakizomgyakorlatok, nyelvgyakorlatok. – Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. – Tárgyak megnevezése segítséggel. – Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. – Személyes névmás használata. – Kérdések alkotása (ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak?). – Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy alkalmazásával. – Tárgyak, személyek tulajdonságai. – Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. – Ok-okozati összefüggések. <p><i>Tevékenység</i> Bemutatás nyomán utánzógyakorlatok, tükör előtt önellenőrzéssel. A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása. Artikulációs mozgások utánzása, zöngé hangoztatása, zenei</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> légzőgyakorlatok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> hallásfejlesztés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szabályjáték.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás, időrend.</p>	

	<p>hangokkal játék. Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, ciklizálása, beépítése szótagba, rövid szavakba. Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése. Képsorok olvasása balról jobbra haladással. A megnevezett kép kiválasztása. Tárgyak, képek sokaságával soralkotás. Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány. Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével. A „-ban, -ben” ragok előfordulása cselekvő helyzetben. Analóg mondatok alkotása segítséggel. Gyakorlás szituatív helyzetben. Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása. Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Sor, <i>soralkotás</i>, <i>azonos (olyan)</i>, <i>különböző (más)</i>, eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás. Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete. Tárgy, kép, sor, sok-kevés, <i>figyelem</i>, jó-rossz, kérdés, ruha, étel, gyümölcs, bútor.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szimbólumokat megért, használ a tanuló.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Megnevezni családtagjait. – Gesztusokkal vagy képről megmutatni szülei foglalkozását, tevékenységét. – A „hol?” „mit csinál?” 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. – Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) 	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék, szabály-játék.</p>	

<p>kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Feladatot megérteni és aktívan közreműködni a végrehajtásban. – Megfelelő módon köszönni, felszólítás nélkül. – Saját öltözékére vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezni. – Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni. – Fegyelmezni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál. 	<p>területeire, foglalkozások köréből.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozdulatok értelmezése, utánczása. – Érzelmek kifejezésének gyakorlása arcjátékkal. – Otthoni és iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint. – Szülők neve, testvérek neve, száma (segítséggel), családtagok tevékenysége (munkája). – Nagyszülő megmutatása fényképről. – Cselekvések megnevezése segítséggel. – Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. – A segítség kérésének módjai. – Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne. – Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen. – Kapcsolat első lépése:– ismerős gyermekkel, felnőttel,– ismeretlen gyermekkel. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, rajz, kép alapján.</p> <p>Adott érzelem megjelenítése (pl. hívás, büszkeség, győzelem stb.).</p> <p>Illő és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően.</p> <p>A segítség kérésének gyakorlása szituációs játékok segítségével.</p> <p>Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása.</p> <p>Fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása.</p> <p>Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszol a tanuló.</p> <p>Bábokkal lejátssza az egyszerűbb helyzeteket.</p> <p>Keresztnevet hallás alapján az</p>	
--	---	--

	<p>illető személyhez köti. A képhez tartozó saját érzések megfogalmazása. Helyes, helytelen kívánságok, visszautasítás megfogalmazása. A távolságtartás fokozatai barát, családtag esetében. Közös játék során szabályok betartása, a vereség elviselése, öröm társai sikere fölött. Mozi-, cirkusz- és színházlátogatások alkalmával érdeklődés, társak és a többi néző zavarása nélkül. A köszönés formáinak (megtanulása és) gyakorlása. Beszélgetés közben egymás türelmes meghallgatása természetes módon a mindennapi kommunikációban.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Jó gyerek, boldog, vidám, ijedt, mérges, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, segítség, gondo, szabadidő, szabály, család, győzelem, vereség, itt-ott, messze-közel, szeret - nem szeret, barát, vendég, ismerős-ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, szeretnék kimenni.</i></p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Testünk és személyes teendők		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló eligazodik a lateralitás területén.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A személyes teendők egyre biztosabb ellátása.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. – Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. – A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. – Az ápolat és ápolatlan (haj), 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testünk. Testrészek megnevezése, megmutatása. – Kézmosás, fogmosás, WC-használat. – Betegség, egészség. – Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. – Öltözködés. Az öltözködés 	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, szabályjáték, didaktikus játékok.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.</p>	

<p>tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerni saját holmiját. – Gondosan, rendszeren öltözni, vetkőzni. – Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. – Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. – Főétkezéseket megnevezni, megmutatni. – Néhány jellemző ételt felsorolni napszakhoz rendelve. – Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát. 	<p>sorrendje.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. – Évszakoknak megfelelő öltözködés. – Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai. – Étkezés. Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. – Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítségével. – Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. – Reggel – reggeli, dél – ebéd, este – vacsora. – Ételféleségek, eszközök csoportosítása. – Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek. – Nyers és főtt ételek. – A hetes, napos munkája. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Tanórán, szemléltető eszközökön, saját magán, társán a testrészek megmutatása és megnevezése. A testrészeket és azok funkciói egymáshoz rendelése. Érzékszervei megnevezése. A test tisztításának megnevezése, folyamatának bemutatása. Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása. Higiénés szokások gyakorlása. WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével. Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás. Képről a pozitív és negatív tulajdonságok megállapítása. Az öltözködés menetének elmondása, illetve a ruhadarabok megmutatása. Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözködés. Cipzárt felhúzása, gombolás.</p>	
--	---	--

	<p>Gallér, zsebek igazítása. Próbálkozás a ruhák összehajtására, helyre rakására. Baba öltöztetése. Öltözés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny). Felsőruházata nevének ismétlése. Annak elmesélése, milyen sorrendben öltözött reggel, az alsó-felső fogalmának tudatos differenciálásával. Babák öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása. Nevezze meg önállóan a ruhák színeit, egyéb jellemzőit. Divatos és régimódi, fiú- és lányruhák válogatása. Nap, mint nap közösen és egyenként is, az étkezéssel kapcsolatos teendők és a kulturált étkezés gyakorlása. Higiénés szokások, a tisztaság, az asztalrend megteremtése, megtartása. Szokásos ételek megnevezése. Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás. Reggeli, ebéd, uzsonna – szituációs játékok. Segítséggel az étkezéshez szükséges kellékek összegyűjtése és előkészítése, terítés, elpakolás. A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatai bemutatása. Az ünnepi étkezés jellemző kellékeinek kiválogatása képek alapján. A konvencionális beszédformák gyakorlása és tudatos használata: „Jó étvágyat!” „Kérem szépen!” „Köszönöm szépen!” Ünnepi szokások kialakítása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Jó étvágyat! Köszönöm! Tízórai, uzsonna, ételek, <i>evőeszközök</i>, hetes, napos, <i>feladat</i>, terítés, <i>leszedés</i>, finom, kemény, puha, éhség, szomjúság, alsóruházat, felsőruházat, méret, <i>kopott</i>, új, <i>divatos</i>, felsőttest, alsóttest, felső végtag, alsó végtag, sovány, kövér, szűk, bő, nagy méret, kis méret,</p>	

körömápolás, arcápolás, hajápolás, tiszta, piszkos, ápolt-ápolatlan, egészséges–beteg, kezelés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Analóg mondatokat alkotni. Hol? Hova? kérdéseket megérteni. – Mondataiban használni a bővítményeket. – Ismerni a gyűjtőfogalmakat. Beszédkészségének megfelelően egy-két összefüggő mondatot mondani. – Rendet tenni maga körül munkája befejezése után. – Biztonsággal és bátran lépni az iskola különböző helyiségeibe. – Ismerni a villanykapcsolók helyes működését. – Ismerni a játékok, sporteszközök helyét és felhasználási módját. – Az otthon, az iskola és a tanterem rendjét, tisztaságát természetesnek és fontosnak tartani. – Felszólítás nélkül, rutinszerűen betartani a közlekedési szabályokat (lámpa, zebra, körülnézés). – Felismerni könyvből, képről is a valóságban tapasztaltakat. – Megnevezni a közlekedési eszközöket, a villamos, trolit, metró, busz utasterét, vezetőfülkéjét. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tárgy megnevezése téri helyzetben. Tárgykeresés. – Helyhatározószók gyakorlása folyamatosan. – Iskola – otthon, udvar, játszótér, sportpálya. – A játék- és sporteszközök megnevezése segítséggel. – Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai között. – A „hol van?” és a „hova való?” megértése. – Képek alapján az ismeretek elmélyítése. – Az iskola környéke. – A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. – Eszközök és azok funkciói. – Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői. – Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? – Utca – közlekedés. Az utcák jellemzői. – Gyalogos- és járműforgalom. – Jelzőlámpák, jelzőtáblák. Sorompó, fénysorompó. – Közlekedési eszközök ismeretének bővítése. 	<p><i>Mozgásnevelés:</i> térbeli tájékozódás.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok.</p> <p><i>Olvadás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok: téri relációk megnevezése.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék.</p>	

<p>– Ismerni az iskola utcájának nevét.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési szabályok, viselkedési normák. – Közlekedési és utazási szabályok betartása. – Balesetek megelőzésének feltételei. – Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői. <p><i>Tevékenységek</i> Képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése. Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel. Helyviszonyok gyakorlása. Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba. Tanórákon és tanórán kívül is a tanulónak kedves helyiségekben figyelmes tájékozódás az eszközök, tárgyak között. Sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, a tapasztaltak megfogalmazása, helyes, balesetmentes használatuk. Kérésre a kívánt eszközök kiválasztása. Képek alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel. A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása és megfelelő elhelyezése. A konyhai eszközök szétválogatása és megfelelő helyre történő elpakolása. Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása. Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés. Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése. Képek alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése. A tanult eszközök főfogalmak alá</p>	
---	---	--

	<p>rendezése, megnevezése. A tanuló játékos formában alkalmazza, megjeleníti a látottakat. Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése. Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata. Közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése – összehasonlítása. Rendőrös-közlekedéssel járó játékban maketten vagy tanpályán a tanultak gyakorlása, az iskolába vezető út eljátszása. Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése, utcanevek megemlékezésével, segítséggel. Gyalogosan az útvonal utcáit megnevezni. Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Világos, sötét, kapcsoló, <i>egészséges, egészségtelen, veszélyes, biztonságos</i>, erős, gyenge; fönt, lent, piszkos, régi, új, magas, hideg, kosár. Helyiségek, <i>eszközök, főzőeszközök, evőeszközök</i>, sötétítés, világítás, takarítás, <i>felújítás</i>, pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló a változásokat érzékeli.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az idő fogalma és a kapcsolódó cselekvések összekötése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését. – Ismerni az évszakok jellemző jegeit, felsorolni, megnevezni. Összehasonlításokat végezni. – Társára figyelni, vele 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Időfogalmak bővítése. – Napok, napszakok. A hét napjai. Hétvégi napok. – A hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése. – Napszakok összekapcsolása cselekvésekkel. Napszakok 	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: naptárban, napszakok, igeidők, életkor.</p>	

<p>beszélgetni, segíteni munkáját.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Követni és teljesíteni a pedagógus kéréseit. – Felismerni képekről, bizottsággal az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni. – Automatikusan sorolni a hét napjait, a hétvégi napokat kérdésre kiválasztani. – Használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. – Elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket. 	<p>sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása. – Reggel– dél – délután – este, a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel. – Évszakok, időjárás jelenségek megnevezése segítségével. – A négy évszak jellemzése. – Nevük megtanítása, képről történő azonosítás. Évszakok változásainak megfigyelése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a „tegnap ... volt”, „holnap ... lesz” kifejezések használata segítségével.</p> <p>Napszakok jelölése, megnevezése, képviselő, cselekvések napszakhoz rendelése (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este), napszakokhoz kapcsolódó étkezések.</p> <p>Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események felsorolása.</p> <p>Képes napirend készítése. Képes órarend készítése. Séták és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek, megfigyelések gyűjtése.</p> <p>Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidézés, kiegészítve egyéb történésekkel.</p> <p>Képek gyűjtése, szortírozása.</p> <p>Téli-nyári ruhák válogatása, közös halmazba helyezve a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket.</p> <p>A hét napjainak felsorolása jó sorrendiséggel.</p> <p>A hétvégi napok kiemelése,</p>	
--	---	--

	<p>jelölése jellemző képpel. Képről a saját heti elfoglaltság mutatása, elmondása. Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről az évszakok felismerése, megnevezése. Téli-nyári sportok megnevezése. Beszédében melléknevek, határozószók, igék használata. Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Napok neve, napszakok neve, napszakokhoz kötött étkezések neve. Évszakok, <i>időjárás</i>, tél, tavasz, nyár, ősz, hideg, meleg, sportok, napsütés, szél, szeles, hófehér, jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, jég, <i>tegnap</i>, ma, holnap, elmúlt, lesz, <i>munkanap</i>, <i>hétvége</i>, <i>pihenőnap</i>, <i>program</i>, nap.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Élőlények		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Állatokhoz, növényekhez érdeklődve közelít.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A növények és állatok közötti azonosságok, különbözőségek megmutatása, megnevezése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szeretni a természetet. Megnevezni néhány növényt, virágot, zöltséget kép alapján. – Növényeket gondozni. – A tanultak alapján összehasonlítani, megkülönböztetni, főfogalom alá rendezni. – Érdeklődéssel szemlélni a körülötte lévő élővilág létezését. – Egyre hosszabban megfigyelni, összpontosítani. – Érteni a rész-egész viszonyát. – Megfogalmazni kérdéseket, kérdésre válaszolni. 	<p><i>Ismeretek</i> <i>Növények:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével. – Gyümölcsök, zöltségek megfigyelése, megnevezése, csoportosítása. – Növény részeinek bemutatása, megnevezése. – Konyhakert fogalmának kialakítása. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. – Zöltségfélék. – Kertek, virágok. Virágoskerti illatok, színek, formák. 	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> növény- és állatábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag, gyurma.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok a témákkal kapcsolatban.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni őket. – Szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni. – Bővíteni szókincsét a határozószókkal, igékkel, használni a felkiáltó mondatot. 	<p><i>Állatok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Baromfiudvar fogalma. Lakóinak felismerése, megnevezése. Jellemző külső tulajdonságaik megnevezése segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése. – Háziállatok és kicsinyeik, megnevezésük. – Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. – Néhány erdei állat bemutatása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Virágoskert virágainak felismerése, megnevezése. Élő virágok azonosítása a képen láthatókkal. Az osztályban, folyosón, udvaron található virágok, növények megfigyelése. Szín, forma egyeztetése, megnevezése. Hajtások ültetése, növény locsolása. A vázában víz cserélése. Gyümölcsök felsorolása és képekhez rendelése. Zöldségek megnevezése, ízük, illatuk felismerése. Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése. A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínre, fotó, videofelvétel készítése a látottakról, ezek összehasonlítása, elemzése. Képeken a tanultak megkeresése, felismerése. Csoportosítás főfogalmak alá. Kertészkedés (lehetőség szerint: cserépből, virágládában, kiskertben).</p>	
--	--	--

	<p>Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson a baromfiudvar megtekintése.</p> <p>Ismerkedés a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel.</p> <p>A jellemzőik, hangjuk, mozgásuk stb. megfigyelése.</p> <p>Állatok etetése, táplálékuk megnevezése segítségével.</p> <p>Állatkerti séta, állatsimogatás.</p> <p>Háziállatok. Vadállatok.</p> <p>Kedvenceink. Beszélgetés, csoportosítás.</p> <p>Élő környezetben a legismertebb állatok jellemzőinek, kicsinyeinek megfigyelése, megnevezése. Összehasonlítás, megkülönböztetés.</p> <p>Tanórán könyvek, képek alapján a látottak felidézése.</p> <p>Tulajdonságaik alapján főfogalom alá rendezés.</p> <p>Állatok mozgásának utánzása, tulajdonságaik megnevezése.</p> <p>Mesék az állatokról. Állatos versek, dalok tanulása.</p> <p>Mesék dramatizálása során állathangok utánzása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Élő, <i>műanyag</i>, illat, íz, ízes, édes-savanyú, nagy-kicsi, gömbölyű, <i>hosszúkás, növekedés, hervadás</i>, elpusztul, <i>kihajt</i>, ág, <i>rész – egész</i>, gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert, zöldségfélék, virágok, szín, forma, íz, <i>illat</i>, ehető – nem ehető, <i>baromfiudvar, gazdasági udvar</i>, háziállatok, <i>hasznos</i>, kölyök, nagy-kicsi, szelíd, harapós, karmolás, <i>dorombol</i>, baromfi, szárnyasok, lassú-gyors – <i>fürge, veszélyes</i>, vad, erős-gyenge.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen várakozik, szemlélődik vásárlás során.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Biztonsággal eligazodás a boltban.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<ul style="list-style-type: none"> – Beszédében mellékneveket használni. – Emlékezetből néhány jellemzőt felsorolni a látott termékekből. – Termékeket megvizsgálni tulajdonságaik alapján. – Megnevezni vagy megmutatni, melyik termék hova tartozik. – Ismerni és használni a napszakok szerinti üdvözlési módokat. – Megnevezni, megmutatni a látottakat. – Felismerni a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel csoportosításokat végezni. – Környezetében élő emberek munkáját érdeklődéssel figyelni. – Köszönni, kérdezni. – Elemi szinten egymáshoz rendelni a munkaeszközöket és a különböző foglalkozásokat. – Egyeztetni képek alapján a látott mesterségeket, tevékenységeket, szerszámokat. – A látott eszközök közül a legjellemzőbbeket megnevezni, megmutatni. – Szerepjátékban gesztusokkal kifejezni magát. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Üzlet, vásárlás. Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítséggel. – A környezet különböző üzletei. – Ruházati bolt. Papírbolt. Élelmiszerbolt. Pizzériák. Cukrászdák. Virágbolt. – Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok betartása. – Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. – Áruféleségek vásárlása, csoportosítása. – Foglalkozások. A tanuló tágabb környezetében előforduló, különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. – Asztalos, villanyszerelő, kőműves, fodrász, orvos, nővér, gyógyszerész. – Iparosok bemutatása élőben és képekről. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése, az áruféleségek felsorolása.</p> <p>Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása, csoportosítása, főfogalom alá rendezése.</p> <p>Szervezett közértilátogatás alkalmával önállóan összeválogatott áruk kosárba gyűjtése és a pénztárhoz vitele.</p> <p>Tanár kérésére a tanuló megkeres bizonyos árucikkeket, megnevez, megmutat, tapint, tapasztal.</p> <p>Az emberi érintkezési formák gyakorolása: köszönés, kérés, megköszönés.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék.</p>
--	---	---

	<p>Köszönés az iskola dolgozóinak, érdeklődés munkájuk iránt. A műhelyekben (karbantartó, takarító, konyhai és irodai dolgozók) részfeladatok megtekintése, szerszámok megismerése, megnevezése. A környéken lévő üzletek megtekintése. Egy-egy részfeladat megfigyelése, szerepjátékokkal rögzítése, felidézése. Megismerkedés a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával (hajvágás, ruha varrása).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Húsféle, <i>vegyi áru</i>, pékáru, konzervek, <i>papíráru</i>, ital, édesség; áram, <i>veszélyes</i>, forró, éles, hosszú, rövid, nedves, száraz, nehéz, könnyű, <i>foglalkozás</i>, <i>szakma</i>, titkárnő, <i>adminisztrátor</i>, gondnok, <i>karbantartó</i>, varrónő, műhely, iroda, <i>feladat</i>.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. Ünnepek		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A tanuló alkalomhoz illő ruházatban jelenik meg az iskolai ünnepélyeken.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen és aktívan készülni az ünneplésre. – Rövid, egyszerű dalt, verset az ünnephez kapcsolni. – Közös feladatot pontosan, fegyelmetten végrehajtani. – Az események szereplőit, kellékeit megfigyelni, azokat visszaidézni, elmesélni, megmutatni. – Az ünnepek hangulatát átérezni. – Egyre aktívabban bekapcsolódni egyénileg is az 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Verstanulás. Dalok tanulása. – Az ünnepségeken alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. – Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. – Közös ajándékkészítés. – Terem dekorációjához díszek készítése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Készülődés az ünnepre.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> dekoráció, ajándék készítése változó technikával.</p> <p>Ének-zene: az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan.</p>	

<p>ünnepi készülődés folyamatába.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rövid szereplést, feladatot vállalni a műsorból. – Ismerni verset, dalt valamennyi ünnepről. – Társait biztatni, együtt örülni örömeiknek, sikereiknek. – Képekről felismerni, megnevezni az ünnepeket, felsorolni jellemzőiket. 	<p>Verstanulás, énekek gyakorlása. Önálló feladat végrehajtása (ajándék vagy jelkép készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése). Tanulótárs, tanár, szülő felkészítése. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban. Udvariassági szokások gyakorlása. Tanulótársaival közösen és egyénileg is versek, énekek tanulása. Ünnepségen tevékeny részvétel, adekvát viselkedés. Kézimunkával hozzájárulás a kellékek elkészítéséhez. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmak gyakorlása, ismeretei csoportosítása. A különböző ünnepekhez tartozó eseményképek összehasonlítása, megkülönböztetése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ünnep, zászló, <i>felvonulás</i>, köszöntés, öröm, <i>boldogság</i>, <i>ajándékozás</i>, díszítés, csomagolás; ünnep, névnap, születésnap, <i>fegyelmezett</i>, vidám szomorú, <i>boldog</i>, <i>hatalmas</i>, <i>díszes</i>, ajándék, szeretet.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra. – a mellékneveket, határozószókat, igéket használni. – bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán. – együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket. – örömmel és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismeri közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy képről meg tudja mutatni szülei munkáját. – a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. – összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten. – tájékozódni az intézmény területén. – a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. – felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az
---	--

évszakok változásait.

- összekapcsolni a napszakokat és az étkezések megnevezését, az idő múlását napszakok viszonylatában eseményhez kötötten érzékelni, ismeri a munkanap, pihenőnap fogalmát.
- Ismeri a napok sorrendjét.
- megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt.
- elvégezni alapvető csoportosításokat.
- egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját.
- együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül, megfelelő módon; iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál.
- aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeken.

Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kíséreni. Szívesen hallgat meséket, és részt vesz azok előadásában (szerepjáték, bábozás).

4. évfolyam:

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Egyre pontosabban végzi a tanuló az artikulációs gyakorlatokat.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Analóg mondatok utánmondása, alkotása.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Feladatokat egyre rutinosabban végezni. – Követni az artikulációs mozgásokat. – Sort alkotni képekről (balról jobbra kirakással). – Megmutatni a megnevezett képet, illetve önállóan megnevezni. – Tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani. – Analóg mondatokat képezni. – Mimikát, gesztusokat jól utánozni. – Jól használni a metakommunikációs jeleket. – Érzékelni a jól és hibásan ejtett hangok közötti eltérést. – Ismerni a gyűjtőfogalmakat. – Mondataiban bővítményt használni. – Képről néhány mondatot 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Légző-, szívó-, fújó-, rágógyakorlatok, ajakizomgyakorlatok, nyelvgyakorlatok. – Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. – Tárgyak megnevezése segítséggel. – Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. – Személyes névmás használata. – Igeragozás (jelen idő, múlt idő). – Kérdések alkotása (ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak?). – Gyűjtőfogalmak körének bővítése. – Főnevek toldalékai: helyhatározó és részeshatározó. 	<p><i>Mozgásnevelés:</i> légzőgyakorlatok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> hallásfejlesztés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szabályjáték.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás, időrend.</p>	

<p>mondani.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy, melléknév, helyhatározó alkalmazásával. – Tárgyak, személyek tulajdonságai. – Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. – Ok-okozati összefüggések. <p><i>Tevékenység</i> Bemutatás nyomán utánzógyakorlatok, tükör előtt önellenőrzéssel. A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása. Egyre kisebb eltérésű hangpárok megkülönböztetése. Artikulációs mozgások utánzása, zöngé hangoztatása, zenei hangokkal játék. Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, ciklizálása, beépítése szótagba, rövid szavakba. Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése. Képsorok olvasása balról jobbra haladással. A megnevezett kép kiválasztása. Tárgyak, képek sokaságával soralkotás. Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány. A mondat helyességének vagy hibás megfogalmazásának jelzése. Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével. A „-ban, -ben” ragok előfordulása cselekvő helyzetben. Analóg mondatok alkotása segítséggel. Mondatok bővítése hol? kinek,</p>	
-----------------	--	--

	<p>minek? kérdőszavak alapján. Melléknévvvel a tárgy vagy kép milyenségének megfigyelése, megnevezése. Jellemző tulajdonságok gyűjtése tárgyról, személyről. Gyakorlás szituatív helyzetben. Cselekvéssorról történet kitalálása helyes nyelvtani megfogalmazással. Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása. Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Sor, <i>soralkotás, képsor, azonos (olyan), különböző (más)</i>, eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás. Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete. Tárgy, kép, sor, sok-kevés, <i>figyelem</i>, jó-rossz, kérdés, ruha, étel, gyümölcs, bútor.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szimbólumokat megért, használ a tanuló.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Megnevezni családtagjait. – Gesztusokkal vagy képről megmutatni szülei foglalkozását, tevékenységét. – A „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra. – Feladatot megérteni és aktívan közreműködni a végrehajtásban. – Kapcsolatokat reálisan 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. – Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből. – Mozdulatok értelmezése, utánzása. – Érzelmek kifejezésének gyakorlása arcjátékkal. 	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék, szabály-játék.</p>	

<p>megítélni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megfelelő módon köszönni, felszólítás nélkül. – Saját öltözékére vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezni. – Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni. – Fegyelmezni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál. 	<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni és iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint. – Szülők neve, testvérek neve, száma (segítséggel), családtagok tevékenysége (munkája). – Nagyszülő megmutatása fényképről. Képek, diafilmek jelenetei alapján a látható események megfogalmazása. – Cselekvések megnevezése segítséggel. – A válaszok és a valódi események összehasonlítása. – Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. Mások kívánságainak meghallgatása, teljesítése. – A segítség kérésének módjai. – Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne. – Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen. – Kapcsolat első lépése:– ismerős gyermekkel, felnőttel, – ismeretlen gyermekkel, felnőttel, – újonnan megismert emberekkel. <p><i>Tevékenység</i> Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, rajz, kép alapján. Adott érzélem megjelenítése (pl. hívás, büszkeség, győzelem stb.). Illő és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek</p>	
--	--	--

	<p>megfelelően. A segítség kérésének gyakorlása szituációs játékok segítségével. Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása. Fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása. Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszol a tanuló. Bábokkal lejátssza az egyszerűbb helyzeteket. Keresztnevet hallás alapján az illető személyhez köti. A képhez tartozó saját érzések megfogalmazása. A képen felismert érzelmek megnevezése. Szituációs helyzetekben a kívánságok realitásának megítélése. Helyes, helytelen kívánságok, visszautasítás megfogalmazása. A távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében. Az elkövetett hibák felismerése, javítása legyen természetes. Közös játék során szabályok betartása, a vereség elviselése, öröm társai sikere fölött. Mozi-, cirkusz- és színházlátogatások alkalmával érdeklődés, társak és a többi néző zavarása nélkül. A köszönés formáinak (megtanulása és) gyakorlása. Beszélgetés közben egymás türelmes meghallgatása természetes módon a mindennapi kommunikációban. Kis csoportban részvétel kulturális és sporteseményeken, viselkedés megfelelő módon.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Jó gyerek, boldog, vidám, félős, ijedt, mérges, tanácstalan, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, hibás, javítható, segítség, gondoz, szabadidő, szabály, család, győzelem, vereség, itt-ott, messze-közel, szeret - nem szeret, barát, vendég, ismerős-ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, érdekes, unalmas, szeretnék kimenni.</i></p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Testünk és személyes teendők		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló eligazodik a lateralitás területén.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A személyes teendők egyre biztosabb ellátása.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Időhatározókat és mellékneveket használni. – Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. – Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. – A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. – Az ápolt és ápolatlan (haj), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. – Ismerni saját holmiját. – Gondosan, rendesen öltözni, vetkőzni. – Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. – Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. – Főétkezéseket megnevezni, megmutatni. – Néhány jellemző ételt 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testünk. Testrészek megnevezése, megmutatása. – Kézmosás, fogmosás, WC-használat. – Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. – Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. – Fodrász, kozmetikus, manikűrös műhelyének látogatása, munkájának és eszközeinek megfigyeltetése. – Öltözködés. Az öltözködés sorrendje. – Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. – Évszakoknak megfelelő öltözködés. – Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai. – Étkezés. Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. 	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, szabályjáték, didaktikus játékok.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.</p>	

<p>felsorolni napszakhoz rendelve.</p> <p>– Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. – Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. – Reggel – reggeli, dél – ebéd, este – vacsora. – Ételféleségek, eszközök csoportosítása. – Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek. – Nyers és főtt ételek. – A hetes, napos munkája. <p>Tevékenység</p> <p>Tanórán, szemléltető eszközökön, saját magán, társán a testrészek megmutatása és megnevezése. A testrészek és azok funkciójának egymáshoz rendelése. Érzékszerveinek megnevezése. A test tisztításának megnevezése, folyamatának bemutatása. Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása. Higiénés szokások gyakorlása. WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével. Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás. Képről a pozitív és negatív tulajdonságok megállapítása. Az öltözködés menetének elmondása, illetve a ruhadarabok megmutatása. Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözködés. Cipzár felhúzása, gombolás. Gallér, zsebek igazítása. Próbálkozás a ruhák összehajtására, helyre rakására. Baba öltöztetése.</p>	
---	--	--

	<p>Öltözés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny). Nap mint nap felsőruházata nevének ismétlése. Annak elmesélése, milyen sorrendben öltözött reggel, az alsó-felső fogalmának tudatos differenciálásával. Babák öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása. Nevezze meg önállóan a ruhák színeit. Divatos és régimódi, fiú- és lányruhák válogatása. Nap mint nap közösen és egyenként is az étkezéssel kapcsolatos teendők és a kulturált étkezés gyakorlása. Higiénés szokások, a tisztaság, az asztalrend megteremtése, megtartása. Szokásos ételek megnevezése. Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás. Reggeli, ebéd, uzsonna – szituációs játékok. Segítséggel az étkezéshez szükséges kellékek összegyűjtése és előkészítése, terítés, elpakolás. Az ételek megnevezése. A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatainak bemutatása. Az ünnepi étkezés jellemző kellékeinek kiválogatása képek alapján. A konvencionális beszédformák gyakorlása és tudatos használata: „Jó étvágyat!” „Kérem szépen!” „Köszönöm szépen!” Ünnepi szokások kialakítása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Jó étvágyat! Köszönöm! Tízórai, uzsonna, ételek, <i>evőeszközök</i>, hetes, napos, <i>feladat</i>, terítés, <i>leszedés</i>, finom, <i>folyékony</i>, <i>illatos</i>, kemény, puha, éhség, szomjúság, alsóruházat, felsőruházat, méret, <i>kopott</i>, új, <i>divatos</i>, <i>elavult</i>, <i>régimódi</i>, felsőtest, alsótest, felső végtag, alsó végtag, sovány, kövér, szűk, bő, nagy méret, kis méret, <i>körömápolás</i>, <i>arcápolás</i>, <i>hajápolás</i>, tiszta, piszkos, ápolatlan, <i>egészséges</i>–<i>beteg</i>, <i>kezelés</i>.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Analóg mondatokat alkotni. Hol? Hova? kérdéseket megérteni. – Mondataiban használni a bővítményeket. – Ismerni a gyűjtőfogalmakat. Beszédkészségének megfelelően egy-két összefüggő mondatot mondani. – Mellékneveket, határozószókat használni, kérdezni, hangsúlyozni. – Rendet tenni maga körül munkája befejezése után. – Biztonsággal és bátran lépni az iskola különböző helyiségeibe. – Ismerni a villanykapcsolók helyes működését. – Ismerni a játékok, sporteszközök helyét és felhasználási módját. – Az otthon, az iskola és a tanterem rendjét, tisztaságát természetesnek és fontosnak tartani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tárgy megnevezése téri helyzetben. Tárgykeresés. – Helyhatározószók gyakorlása folyamatosan. – Iskola – otthon, udvar, játszótér, sportpálya. – A játék- és sporteszközök megnevezése segítségével. – Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai között. – A „hol van?” és a „hova való?” megértése. – A padlás, pince megismerése, funkciójának megnevezése irányítással. – Képek alapján az ismeretek elmélyítése. – Az iskola környéke. – A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. – Eszközök és azok funkciói. – Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra 	<p><i>Mozgásnevelés:</i> térbeli tájékozódás.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok: téri relációk megnevezése.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Felszólítás nélkül, rutinszerűen betartani a közlekedési szabályokat (lámpa, zebra, körülnézés). – Felismerni könyvből, képről is a valóságban tapasztaltakat. – Megnevezni a közlekedési eszközöket, a villamos, trolis, metró, busz utasterét, vezetőfülkéjét. – Ismerni az iskola utcájának nevét. 	<p>jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? – Utca – közlekedés. Az utcák jellemzői. – Gyalogos- és járműforgalom. – Jelzőlámpák, jelzőtáblák. Sorompó, fénysorompó. – Közlekedési eszközök ismeretének bővítése. – Közlekedési szabályok, viselkedési normák. – Közlekedési és utazási szabályok betartása. – Balesetek megelőzésének feltételei. – Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői. <p><i>Tevékenységek</i> Képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése. Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel. Helyviszonyok gyakorlása. Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba. Tanórákon és tanórán kívül is a tanulónak kedves helyiségekben figyelmes tájékozódás az eszközök, tárgyak között. Kapcsolat keresése más helyiségek különbözőségét, azonosságait illetően. Sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, a tapasztaltak megfogalmazása, helyes, balesetmentes használatuk.</p>	
--	---	--

	<p>Kérésre a kívánt eszközök kiválasztása.</p> <p>Tanári irányítással padlás megtekintése, régi dolgok megfigyelése.</p> <p>Képek alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel.</p> <p>Maketten vagy képeken lakás berendezése, emlékezve, illetve felhasználva saját lakóhelye példáját.</p> <p>A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása és megfelelő elhelyezése.</p> <p>A konyhai eszközök szétválogatása és megfelelő helyre történő elpakolása.</p> <p>Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása.</p> <p>Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés.</p> <p>Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Képek alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése.</p> <p>A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése.</p> <p>A tanuló játékos formában alkalmazza, megjeleníti a látottakat.</p> <p>Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése.</p> <p>Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata.</p> <p>Közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése – összehasonlítása.</p> <p>Rendőrös-közlekedéses játékban maketten vagy tanpályán a tanultak gyakorlása, az iskolába vezető út eljátszása.</p> <p>Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése, utcanevek megemlítésével, segítséggel. Gyalogosan az útvonal utcáit megnevezni.</p>	
--	--	--

	Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Világos, sötét, kapcsoló, <i>egészséges, egészségtelen, veszélyes, biztonságos</i>, erős, gyenge; padlás, pince, <i>raktár</i>, fönt, lent, piszkos, régi, új, magas, hideg/<i>hűvös, nedves</i>.</p> <p>Helyiségek, <i>eszközök, főzőeszközök, evőeszközök</i>, sötétítés, világítás, takarítás, <i>felújítás</i>, pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló a változásokat érzékeli.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az idő fogalma és a kapcsolódó cselekvések összekötése.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését. – Ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni. Összehasonlításokat végezni. – Társára figyelni, vele beszélgetni, segíteni munkáját. – Követni és teljesíteni a pedagógus kéréseit. – Felismerni képekről, bizottsággal az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni. – Automatikusan sorolni a hét napjait, a hétfői napokat kérdésre kiválasztani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Időfogalmak bővítése. – Napok, napszakok. A hét napjai. Hétfői napok. – A hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése. – Napszakok összekapcsolása cselekvésekkel. Napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata). – Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása. – Reggel– dél – délután – este, a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel. – Évszakok, időjárási jelenségek megnevezése 	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: naptárban, napszakok, igeidők, életkor.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptárban is. – Használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. Mesélni napi élményeiről. – Elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket. – Beszédében ragokat, határozószavakat, igekötőket használni. 	<p>segítséggel.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A négy évszak jellemzése. – Nevük megtanítása, képről történő azonosítás. Évszakok változásainak megfigyelése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a „tegnap ... volt”, „holnap ... lesz” kifejezések használata segítséggel.</p> <p>Napszakok jelölése, megnevezése, képviselőválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este), napszakokhoz kapcsolódó étkezések.</p> <p>A napszakoknak megfelelő tevékenységek ismerete.</p> <p>Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események felsorolása.</p> <p>Képes napirend készítése. Képes órarend készítése. Napirend összeállítása.</p> <p>Séták és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek, megfigyelések gyűjtése.</p> <p>Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidézés, kiegészítve egyéb történésekkel.</p> <p>Képek gyűjtése, szortírozása.</p> <p>Téli-nyári ruhák válogatása, közös halmazba helyezve a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket.</p> <p>A hét napjainak felsorolása jó sorrendiséggel, saját életének eseményeit hozzárendelve.</p> <p>A hétvégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel.</p> <p>Heti program összeállítása képes formában, egyszerű jelképekkel.</p>	
---	--	--

	<p>Saját szakköri programjainak naphoz, napszakhoz rendelése. Képről a saját heti elfoglaltság mutatása, elmondása.</p> <p>Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről az évszakok felismerése, megnevezése. Téli-nyári sportok megnevezése. Beszédében melléknevek, határozószók, igék használata. Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Napok neve, napszakok neve, napszakokhoz kötött étkezések neve. Évszakok, <i>időjárás</i>, tél, tavasz, nyár, ősz, hideg, meleg, sportok, napsütés, szél, szeles, <i>viharos</i>, hófehér, jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, <i>tegnap</i>, ma, holnap, elmúlt, lesz, <i>munkanap</i>, <i>hétvége</i>, <i>pihenőnap</i>, <i>program</i>, nap, <i>felkelő nap</i>, <i>lenyugvó nap</i>.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Élőlények		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Állatokhoz, növényekhez érdeklődve közelít.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A növények és állatok közötti azonosságok, különbözőségek megmutatása, megnevezése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szeretni a természetet. Megnevezni néhány növényt, virágot, zöltséget kép alapján. – Növényeket gondozni. – A tanultak alapján összehasonlítani, megkülönböztetni, főfogalom alá rendezni, emlékezetből felsorolni a látottakat. – Érdeklődéssel szemlélni a körülötte lévő élővilág 	<p><i>Ismeretek</i> <i>Növények:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével. – Gyümölcsök, zöltségek megfigyelése, megnevezése, csoportosítása. – Pálmaház, fűvészkert, házi kert, liget, erdő, parkok megtekintése. – Növény részeinek 	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> növény- és állatábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag, gyurma.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok a témákkal kapcsolatban.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék.</p>	

<p>létezését.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyre hosszabban megfigyelni, összpontosítani. – Érteni a rész-egész viszonyát. – Megfogalmazni kérdéseket, kérdésre válaszolni. – Gondolatokat, élményeket mondatokban megfogalmazni. – Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni őket. – Lehetőség szerint háziállatokat otthon, segítséggel gondozni. – Szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni. – Bővíteni szókincsét a határozószókkal, igékkel, használni a felkiáltó mondatot. 	<p>bemutatása, megnevezése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Konyhakert fogalmának kialakítása. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. – Zöldségfélék. – Kertek, virágok. Virágoskerti illatok, színek, formák. <p><i>Állatok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Baromfiudvar fogalma. Lakóinak felismerése, megnevezése. Jellemző külső tulajdonságaik megnevezése segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése. – Háziállatok és kicsinyeik, megnevezésük. – Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. – Néhány erdei állat bemutatása. <p><i>Tevékenységek</i> Virágoskert virágainak felismerése, megnevezése. Élő virágok azonosítása a képen láthatókkal. Az osztályban, folyosón, udvaron található virágok, növények megfigyelése. Szín, forma egyeztetése, megnevezése. Hajtások ültetése, növény locsolása. A vázákban víz cserélése. Gyümölcsök felsorolása és képekhez rendelése. Zöldségek megnevezése, ízük, illatuk felismerése. Egy-egy növény részeire bontása,</p>	
--	---	--

	<p>a részek megfigyelése, megnevezése.</p> <p>A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése.</p> <p>Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínrre, fotó, videofelvétel készítése a látottakról, ezek összehasonlítása, elemzése.</p> <p>Képeken a tanultak megkeresése, felismerése.</p> <p>Csoportosítás főfogalmak alá.</p> <p>Kertészkedés (lehetőség szerint: cserépben, virágládában, kiskertben).</p> <p>Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson a baromfiudvar megtekintése.</p> <p>Ismerkedés a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel.</p> <p>A jellemzőik, hangjuk, mozgásuk stb. megfigyelése.</p> <p>Állatok etetése, táplálékuk megnevezése segítséggel.</p> <p>Állatkerti séta, állatsimogatás.</p> <p>Háziállatok. Vadállatok.</p> <p>Kedvenceink. Beszélgetés, csoportosítás.</p> <p>Élő környezetben a legismertebb állatok jellemzőinek, kicsinyeinek megfigyelése, megnevezése. Összehasonlítás, megkülönböztetés.</p> <p>Tanórán könyvek, képek alapján a látottak felidézése.</p> <p>Tulajdonságaik alapján főfogalom alá rendezés.</p> <p>Állatok mozgásának utánzása, tulajdonságaik megnevezése.</p> <p>Mesék az állatokról. Állatos versek, dalok tanulása.</p> <p>Mesék dramatizálása során állathangok utánzása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Élő, <i>műanyag</i>, illat, íz, <i>zamat</i>, íz, édes-savanyú, nagy-kicsi, gömbölyű, <i>hosszúkás</i>, <i>növekedés</i>, <i>hervadás</i>, elpusztul, <i>kihajt</i>, <i>hajtás</i>, ág, <i>rész – egész</i>, gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert, zöldségfélék, virágok, szín, forma, <i>íz</i>, <i>illat</i>, ehető – nem ehető,</p>	

	<i>baromfiudvar, gazdasági udvar, háziállatok, hasznos, kölyök, ellés, fialás, vemhesség, nagy-kicsi, szelíd, harapós, karmolás, dorombol, baromfi, szárnyasok, emlősök, lassú-gyors – fürge, veszélyes, vad, erős-gyenge.</i>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen várakozik, szemlélődik vásárlás során.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Biztonsággal eligazodás a boltban.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Beszédében mellékneveket, határozószavakat, igekötős igéket használni. – Emlékezetből néhány jellemzőt felsorolni a látott termékekből. – Termékeket megvizsgálni tulajdonságaik alapján. – Megnevezni vagy megmutatni, melyik termék hova tartozik. – Ismerni és használni a napszakok szerinti üdvözlési módokat. – Megnevezni, megmutatni a látottakat. – Felismerni a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel csoportosításokat végezni. – Környezetében élő emberek munkáját érdeklődéssel figyelni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Üzlet, vásárlás. Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítségével. – A környék különböző üzletei. – Ruházati bolt. Papírbolt. Élelmiszerbolt. Pizzériák. Cukrászdák. Virágbolt. – Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok betartása. – Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. – Áruféleségek vásárlása, csoportosítása. – Foglalkozások. A tanuló tágabb környezetében előforduló, különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. – Iparosok munkájának megismerése, eszközeik 	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték, didaktikus játék.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Köszönni, kérdezni. – Türelemmel figyelni, ha mesterember, munkát végző felnőtt megmutat, vagy magyaráz valamit. – Elemi szinten egymáshoz rendelni a munkaeszközöket és a különböző foglalkozásokat. – Egyeztetni képek alapján a látott mesterségeket, tevékenységeket, szerszámokat. – A látott eszközök közül a legjellemzőbbeket megnevezni, megmutatni. – Szerepjátékban gesztusokkal kifejezni magát. 	<p>csoportosítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Asztalos, villanyszerelő, kőműves, vízvezeték-szerelő, rádió-, tv-szerelő, pék, cukrász, fodrász, szabó, orvos, nővér, gyógyszerész. – Iparosok bemutatása élőben és képekről. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése, az áruféleségek felsorolása.</p> <p>Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása, csoportosítása, főfogalom alá rendezése.</p> <p>Szervezett közértlátogatás alkalmával önállóan összeválogatott áruk kosárba gyűjtése és a pénztárhoz vitele.</p> <p>Tanár kérésére a tanuló megkeres bizonyos árucikkeket, megnevez, megmutat, tapint, tapasztal.</p> <p>Az emberi érintkezési formák gyakorolása: köszönés, kérés, megköszönés.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése.</p> <p>A fizetés módja (készpénz, bankkártya). Csomagolás (ha lehet, nem műanyag zacskó használatával, inkább kosár, textil).</p> <p>Köszönés az iskola dolgozóinak, érdeklődés munkájuk iránt. A műhelyekben (karbantartó, takarító, konyhai és irodai dolgozók) részfeladatok megtekintése, szerszámok megismerése, megnevezése.</p> <p>A környéken lévő asztalosműhely, cukrászda, varroda, üzletek megtekintése.</p> <p>Egy-egy részfeladat</p>	
---	--	--

	<p>megfigyelése, szerepjátékokkal rögzítése, felidézése. Tanári felügyelettel, illedelmesen, az udvariassági szokásokat betartva a mesteremberek műhelyeinek, eszközeinek, munkamozdulatainak megfigyelése. Megismerkedés a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával (kenyér készítése, hajvágás, ruha varrása).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Húsféle, <i>vegyi áru</i>, pékáru, konzervek, <i>papíráru</i>, ital, édesség; <i>iparos, faanyag, kábel, zsinór</i>, áram, <i>veszélyes</i>, forró, éles, hosszú, rövid, nedves, száraz, nehéz, könnyű, <i>megrendel, ráfizet, foglalkozás, szakma</i>, titkárnő, <i>adminisztrátor</i>, gondnok, <i>karbantartó</i>, varrónő, műhely, iroda, <i>feladat</i>.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. Ünnepek		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A tanuló alkalomhoz illő ruházatban jelenik meg az iskolai ünnepélyeken.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen és aktívan készülni az ünnepelésre. – Rövid, egyszerű dalt, verset az ünnephez kapcsolni. – Közös feladatot pontosan, fegyelmezetten végrehajtani. – Az események szereplőit, kellékeit megfigyelni, azokat visszaidézni, elmesélni, megmutatni. – Az ünnepek hangulatát 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Verstanulás. Dalok tanulása. – Szereplés az ünnepségeken, alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. – Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. – Közös ajándékkészítés. – Terem dekorációjához díszek 	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> dekoráció, ajándék készítése változó technikával.</p> <p><i>Ének-zene:</i> az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan.</p>	

<p>átérezni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyre aktívabban bekapcsolódni egyénileg is az ünnepi készülődés folyamatába. – Rövid szereplést, feladatot vállalni a műsorból. – Ismerni verset, dalt valamennyi ünnepről. – Társait biztatni, együtt örülni örömeiknek, sikereiknek. – Képekről felismerni, megnevezni az ünnepeket, felsorolni jellemzőiket. 	<p>készítése.</p> <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Készülődés az ünnepre. Verstanulás, énekek gyakorlása. Önálló feladat végrehajtása (ajándék vagy jelkép készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése). Tanulótárs, tanár, szülő felkészítése. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban. Udvariassági szokások gyakorlása. Tanulótársaival közösen és egyénileg is versek, énekek tanulása. Ünnepségen tevékeny részvétel, adekvát viselkedés. Kézimunkával hozzájárulás a kellékek elkészítéséhez. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmak gyakorlása, ismeretei csoportosítása. A különböző ünnepekhez tartozó eseményképek összehasonlítása, megkülönböztetése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ünnep, zászló, <i>felvonulás</i>, köszöntés, öröm, <i>boldogság</i>, <i>ajándékozás</i>, díszítés, csomagolás; ünnep, névnap, születésnap, <i>fegyelmezett</i>, vidám szomorú, <i>boldog</i>, <i>hatalmas</i>, <i>díszes</i>, ajándék, szeretet.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra. – a mellékneveket, határozószókat, igéket és egyre gyakrabban a viszonyszavakat és a melléknévfokozást is használni. – bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán. – együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket. – örömmel és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismeri közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy
---	---

	<p>képről meg tudja mutatni szülei munkáját.</p> <ul style="list-style-type: none"> – a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. – összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten. – tájékozódni az intézmény területén. – a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. – felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait. – összekapcsolni a napszakokat és az étkezések megnevezését, az idő múlását napszakok viszonylatában eseményhez kötötten érzékelni, ismeri a munkanap, pihenőnap fogalmát. <p>Ismeri a napok sorrendjét.</p> <ul style="list-style-type: none"> – megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. – elvégezni alapvető csoportosításokat. – egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját. – együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül, megfelelő módon; iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál. – aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeken. <p>Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kísérrni. Szívesen hallgat meséket, és részt vesz azok előadásában (szerepjáték, bábozás).</p>
--	---

10.4 5–6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, ahol a szabályok, utasítások fokozatos bővítésével, megértésük, végrehajtásuk gyakorlásával saját tevékenységekben és a másokkal való kapcsolatokban, a felelősségtudat elmélyítésével a szituációs játékokon, meséken keresztül, a jó – rossz, pozitív – negatív példák elkülönítésével, felismerésével találkozik a tanuló. A fejlesztési területet az iskolai élet szabályainak betartásával, a deviáns magatartás felismerésével, az irodalmi művek megismerésén keresztül az emberi értékek elismerésével, pozitív és negatív személyiségjegyek megkülönböztetésével, felismerésével, példaképek bemutatásával támogatja.

A nemzeti azonosságtudat és a hazafias nevelés fejlődését a közösséghez tartozás érzésének kialakításával, a közösségért tenni akarás igényének fejlesztésével, népszokásokon keresztül a hagyományok ápolásával, és a nemzeti ünnepek legfontosabb jelképeinek, példaképeinek megismertetésével segíti. Eléri, hogy a tanuló aktívan működjön közre nemzeti ünnepek és megemlékezések alkalmával, ismerje a környezetében előforduló legfontosabb nemzeti emlékhelyeket.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a saját érzelmek felismerésével és kifejezésével, az adekvát, kulturált közösségi viselkedés alapvető szabályainak betartásával, minél kevesebb pedagógiai segítségnyújtás mellett, és az iskolai, és más intézményi környezetben a megfelelő stílusú és hangnemű kommunikáció és viselkedés alkalmazásának fejlesztésével valósul meg.

A családi életre nevelést a családi és más közösségi kapcsolatok közötti különbség felismerése, a családi ünnepek szokásainak, kommunikációs formáinak gyakorlása, az adekvát magatartás szabályainak megnevezése és az év során aktuális családi ünnepek idejének megismerése támogatja.

A testi és lelki egészségre nevelés megvalósul a higiénés szokások, tevékenységek megnevezésével, eszközök, anyagok felismerésével, kiválasztásával, az időjárásnak, tevékenységnek megfelelő öltözék összeállításával, a kiegészítők megnevezésével és az önálló ízlés kialakításával. Mindemelllett a közlekedési szabályok ismerete és betartása, a képességeknek megfelelő méretű térben az önálló közlekedés fejlesztése játszik fontos szerepet.

A fenntarthatóságot és a környezettudatosság fejlődését a környezeti jelenségek változásainak és hatásainak megismerése, a környezet élőlényeiinek megfigyelése, csoportosítása, megnevezése, a környezet tárgyainak a gyakorlati életben betöltött funkciói és az egészséges és káros szokások, veszélyes anyagok megismerése, megnevezése szolgálja.

A médiatudatosságra nevelést a különböző infokommunikációs technológiai eszközök megnevezése, rendeltetésszerű használatuk megismerése, a valóság és képzelet elkülönítésének kialakítása, a mértékletességre nevelés terén segíti.

Az anyanyelvi kommunikációs kompetencia, a környezetnek és helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtési mód megválasztásával, a beszéd vagy más, képesség szerinti kommunikációs módszer alkalmazásának fejlesztésével, a metakommunikációs jelek és a kommunikációs mondanivaló tudatos összehangolásával, az anyanyelv egyre tudatosabb, helyes alkalmazásával és az eseményekről, képekről minél önállóbb szövegalkotással fejlődik.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését a tantárgy az egészség védelmének, saját és mások harmonikus testi és lelki működésének, a balesethelyzetek elkerülésének érdekében, megfelelő kommunikációs technikák kialakításával és alkalmazásával, a környezetben található tárgyak és eszközök megnevezésével és az alkalmazási lehetőségek felismertetésével, az állatok és növények megnevezésével, tulajdonságok felismerésével, összehasonlítások végzésével és az egyszerű természeti jelenségek felismerésével, megnevezésével alapozza meg.

A tantárgy a szociális és állampolgári kompetenciát fejleszti a saját testi, lelki egészségéről szerzett ismeretek bővítésével, mások érzéseinek megértésével, a megfelelő önuralom és türelem gyakorlásával a verbális kapcsolatokban, szükség esetén a segítségkérés és a segítség megfelelő módon történő elfogadási képességének elsajátításával, valamint a tanuló környezetéből jövő segítségkérés felismerésével, lehetőségeihez képest a rászorulóknak történő segítségnyújtással.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület egyszerűbb művészeti alkotások befogadása és megértése, képesség szerinti szövegek élményszerű előadása, mozgással kísérése, rajzzal illusztrálása által fejlődik, valamint a tanuló, a fejlesztés hatására, ügyel megjelenésének esztétikumára, rendezettségére.

A hatékony, önálló tanulást az önellenőrzés és a javítás módszereinek gyakorlása, a motivált magatartás fenntartása az ismeretek elsajátításához, valamint a feladattudat és a kitartás folyamatos fejlesztése segíti.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A tanuló érzékeli a jól, és a hibásan ejtett hangok közötti eltérést, törekszik azokat javítani.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Szókincsbővítés, aktivizálás.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Használjon a tanuló kérdő és felkiáltó mondatokat. – Használjon múlt és jövő időt. – Építsen beszédébe viszonzyszavakat, következtetéseket. – Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen. – Egyre élénkebben vegyen részt a kommunikációban. – Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. – Érteni a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. – Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. – Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. – Szókincsét aktivizálni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyhatározók gyakorlása. – Mondatbővítés kérdőszó segítségével. – Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása. – Igekötékek, módosító szerepük, hatásuk. – Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. – Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek). – Tárgyak megnevezése, mondatalkotás, mondatbővítés. – Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. – Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. – Beszédtechnikai és 	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> illusztráció készítése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmuskíséret, adott témához kapcsolódó népdalok.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> légzőgyakorlatok.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. – Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni. – Érthetően, lényegre törően telefonálni. 	<p style="text-align: center;">beszédmotoros gyakorlatok.</p> <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével.</p> <p>Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata a mondataalkotások során.</p> <p>A téri relációk használatának elkezdése beszédében.</p> <p>A viszonyyszavak önálló használata játékban, foglalkozásokon.</p> <p>A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása.</p> <p>Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása.</p> <p>Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással.</p> <p>Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében.</p> <p>Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás.</p> <p>Cselekvések megfogalmazása, szituációkban.</p> <p>Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel.</p> <p>Artikulációs mozgások pontos utánzása.</p> <p>A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértése-kivitelezése.</p> <p>Képekkel egyeztetés, azonosítás.</p> <p>Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban és képi megfogalmazásban (rajz, szobor stb.).</p> <p>Tárgyak, képek sorba rendezése, megnevezése.</p> <p>Telefonbeszélgetés barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören).</p> <p>A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal.</p> <p>Beszédritmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.</p>	
---	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájtér, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Idegenekkel szemben a tanuló tartózkodó, a testi kontaktusban távolságtartó.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben. – Udvariasan viselkedni a felnőttekkel és társaival szemben. – Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. – Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. – Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, cipőjét letörölni. – Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést. – A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni. – Kulturáltan étkezni. – Helyesen használni minden intézmény jellegzetes fogalmait. – Igényt kialakítani a szabadidő kulturált eltöltésére. – Szívesen visszatérni a már látogatott helyekre, élményekre emlékezni, újdonságokat felfedezni, ezekről beszámolni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon keresztül. – Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor. – Igényesség a ruházatban. – Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. – Nemek közötti kapcsolat. – Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. – Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). – Megbízások vállalása és teljesítése. – A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. – Az étel kiválasztása és elfogyasztása. – Közintézmények főfogalmának kialakítása. – Mozi, színház, művelődési ház, múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér. 	<p><i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> társas kapcsolatok.</p>	

	<p><i>Tevékenységek</i> Képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása. <i>Helyzetgyakorlatok:</i> (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játéka, valakinek nem jut tízórai, mert valaki többet evett). A történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése. <i>Szituációs játék:</i> (Színházba megyünk, milyen legyen az öltözékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra hogyan készülünk?). Helyzetgyakorlatok, képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése. <i>Szerepjáték:</i> (vendégségben, vendégfogadáskor). A kialakult jó szokások további erősítése. A másik nemmel szembeni <i>viselkedésmódok</i> összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, ottfelejtett tárgyak megőrzése, elrakása. A tanuló teljesítsen kisebb-nagyobb megbízásokat. Nyilvános helyen kulturált étkezés. Viselkedés és étkezés feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben). Közös megbeszélés alapján feladatvállalás, a végzett munkáról beszámolás, a bírálat meghallgatása, a kritika elfogadása. Szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése. Rövid történetek meghallgatása, filmrészletek megtekintése, és a látottak alapján állásfoglalás, indokolás, vitatkozás. Az együttélés feltételeinek</p>	
--	--	--

	<p>tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága stb.</p> <p>Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az épületek jellegzetességeiről, az intézmények sajátosságairól benyomásokat szerzése.</p> <p>Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézéssel, szórakozással kapcsolatos intézményekről ismeretek összegzése, rendezése, eszközei, tárgyai megnevezése (belépőjegy, sorszám, beutaló stb.).</p> <p>Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése; azok funkciójáról összefüggő beszámolás, élmények elmondása (utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fájt a fogam).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Igazságtalan, biztos – biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeret, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, természet, laboratórium, vizsgálat.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Testünk és a személyes teendők		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri az egészséges életmód jellemzőit, kerüli a káros hatásokat.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A test és működésének, valamint az egészségmegőrzéssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni. – Kérésre megmutatni a megnevezett testrészt – Nagy biztonsággal tájékozódni saját testén vagy 	<p><i>Ismeretek</i> <i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helyük és funkcióik. – Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). 	<p><i>Ábrázolás-alkatás:</i> emberábrázolás agyagból, grafika, festmény, jelmez készítés.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> személyes szükséglettel</p>	

<p>maketten.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Értetni a testtel kapcsolatos fogalmakat. – Gyakori betegségeket megnevezni, problémáit jelezni, és segítséget kérni. – A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében. – A ruházatot szezonálisan csoportosítani, és azok minőségi jellemzőit saját szavaival elmondani. – Saját ruházata színeit, egyéb jellemzőit felsorolni. – Észrevenni ruházatán a rendetlenséget. Ruháira vigyázni. – Saját ízlés kialakulása, öltözködési stílusát ennek alapján alakítani. – Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. – Megnevezni az ételeket, áruféleségeket a csomagolás alapján. – Ismerni a menük sorrendiségét. – Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. – Értetni, és megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tisztálkodás. Testápolás. – A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai. – Az ismertebb betegségek és jellemző tüneteik. A gyógyulás módja. – Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik. – Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. – Fiú – lány eltérő fejlődése. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. – Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. – Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés. – Jelmeztervezés játékosan, segítséggel. – A szekrények rendje. <p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Konzervek, mirelitek, megismerésük, felhasználásuk. (Gyártási idő, szavatosság leolvasása, tárolásuk, felhasználásuk). – Egészséges táplálkozás. – Hagyományos és ünnepi ételek. – Főzési, sütési kellékek, alapanyagok, előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. – Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. – Az egészséges táplálkozás alapelvei. – A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben. <p><i>Tevékenységek</i></p>	<p>kapcsolatos teendők, háztartási munkák, étkezés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> emberi test, orvosi vizsgálat.</p>
---	---	--

	<p>Tanári segítséggel a tanuló önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket.</p> <p>A testen tájékozódik, téri fogalmakat gyakorolva.</p> <p>A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyozót önállóan használja.</p> <p>A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja.</p> <p>A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja.</p> <p>Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.).</p> <p>Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása.</p> <p>Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat.</p> <p>Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez.</p> <p>Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével.</p> <p>Önálló öltözés, vetkőzés.</p> <p>Ruhadarabok szempontok szerinti különválasztása: divatos, régimódi; színek; anyag szerinti; fiú-, lányruhák; felsőruházat, alsóruházat.</p> <p>Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból.</p> <p>Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása.</p> <p>A ruhanemű megkímélése, gondozása.</p> <p>Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabb tájékozódás a mirelitárak és a konzervek pultjánál.</p> <p>Segítséggel a tanuló megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket.</p> <p>Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat és bemutatót néz meg.</p> <p>Beszámol ismereteiről,</p>	
--	---	--

	<p>emlékezetből és eseményképek segítségével.</p> <p>Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek.</p> <p>Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása.</p> <p>Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése.</p> <p>Képek alapján a tanuló ünnepi és hagyományos menüt állít össze.</p> <p>Mennyiségi és minőségi különbségeket az étkezésnél megállapít.</p> <p>Tankonyhán ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat készít.</p> <p>Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket.</p> <p>Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet.</p> <p>Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze.</p> <p>Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Test-testrészt, <i>izület, bedagadás</i>, fájdalom, láz, betegség, <i>kezelés</i>, orvosság, <i>kenőcs, recept</i>, gyógyítás, <i>türelem</i>, testhelyzet, <i>testtájak</i>, különböző nemű, <i>nemi jellegzetességek</i>, divatos, <i>ósvi, régimódi</i>, fiús-lányos, ízlés, gyűjtemény (<i>kollekció</i>), divatbemutató, jelmez, álarc, <i>hagyományos</i>, ízléses-ízléstelen.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló tájékozódik függőleges és vízszintes, jobb és bal irányban.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Megbízható részvétel a közlekedésben.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<ul style="list-style-type: none"> – Mondatait melléknevek, viszonyzókat használatával bővíteni. – Illedelmesen kérdezni. Segítségért kérni, ha szükséges. – Verbális és mozgásemlekezetét egyre tartósabbá tenni. – Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. – Megfelelő magatartás a séták, látogatások alkalmával. – Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. – Megkezdett munkáját befejezni. – Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. – Épületeket megfigyelni, saját véleményt megfogalmazni az épületekről. – Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. – Szűkebb és tágabb környezetét igyekezzen megóvni lehetőségei szerint. – Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. – Élményeit rajzokkal feldolgozni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Műhelyek, raktárak, szakköri szobák, udvar, megismerése funkciójuk megfigyelése. – A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. – Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása. – Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. – Környező utcák nevezetességeinek megismerése. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lakóházak típusai. – Jellemző jegyek megfigyelése. – A lakás helyiségei. – Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével. – A lakás megóvása, gondozása, díszítése, lakóházak típusok szerinti csoportosítása. – Egyéb épületek a környéken. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása. – Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata. – Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés. – Járművek, színterek csoportosítása. – A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. – Felkészülés az önálló közlekedésre. 	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> egyszerű háztartási munkák: lakás, házimunkák.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> közlekedésre neveléstérkép-használat.</p>
--	--	--

	<p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés megfigyelése.</p> <p>Alaprajz készítése tanári segítséggel, színekkel differenciáltan az osztályok helyének megjelölése.</p> <p>Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése.</p> <p>A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetészerű használata.</p> <p>Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése.</p> <p>Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépek megfigyelése, segítséggel kipróbálása.</p> <p>A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?)</p> <p>Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Kulturált viselkedés színházban, múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése.</p> <p>Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat- és autóbusz-közlekedés jellemzőivel.</p> <p>A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel.</p> <p>Tágabb környezetről térkép készítése, azon tájékozódás.</p> <p>A metróállomások, autóbusz és a vasúti közlekedés jellemzőinek összegyűjtése.</p> <p>Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről új ismeretek szerzése.</p> <p>A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése. A tanuló differenciálja és megfogalmazza az út, sín, vezeték fogalmát.</p> <p>Játékokban közlekedési</p>	
--	--	--

	<p>élmények, tapasztalatok felelevenítése.</p> <p>A legfontosabb szabályok rendszeres ismétlése szóban és a gyakorlatban.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak betartása.</p> <p>A helyes közlekedés rendszeres gyakorolása párban és önállóan.</p> <p>Játékos módon megjeleníti, csoportosítja a gyalogos közlekedés szabályait.</p> <p>Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hajóállomás, jegypénztár, kapitány, <i>tömeg</i>, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér, járatok, nemzetközi, helyi, <i>hangár</i>, <i>remíz</i>, <i>karbantartás</i>, önállóan, <i>körültekintően</i>, <i>makett</i>, <i>tervrajz</i>, alaprajz, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A tanuló érzékeli az idő múlását.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az idő múlásának érzékelése méréssel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. – Kapcsolatot találni helyzetek, történések, és az évszakok, hónapok, napszakok között. – Tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között. – Az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról leolvasni, naptárból sorolni a napokat, kötve a dátumokhoz. – Hetesi teendők között felsorolni az ismert napi adatokat. – Eligazodni az idő fogalmai között. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. – Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. – Múlt, jelen és jövő történéseinek megfogalmazása. – Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. – Napok, hetek, hónapok, évszakok. – Keltezés, dátum (évszám, 	<p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: időmérés, naptárbeosztás.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> évszakokkal kapcsolatos alkotások.</p> <p><i>Ének-zene:</i> az idő múlásával, az elmúlással kapcsolatos dalok.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Elkülöníteni, megnevezni a napszakokat. – Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. – Ismerni az elmúlással kapcsolatos történéseket. 	<ul style="list-style-type: none"> hónap, nap). – Szünet – nyaralás. – Éjszaka, nappal. – Az óra, perc fogalmának megismerése. – Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. – Fiatal, öreg. Születés, halál-fogalom említése. <p><i>Tevékenység</i> Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése. A hónapok nevének automatizálása versek, dalok segítségével, eseményekhez rendelésük (születésnap, ünnepek). Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségük begyakorlása. „Mikor lesz?” „Már elmúlt.” – Az idő múlásának megfigyelése. A valóság és a mese elemeinek szétválasztása. Képek időrendbe állítása. A látottak megfogalmazása viszonzyszavak és időfogalmak használatával. Hagyományos és digitális órákon az idő leolvasása. Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya. Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés. Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókinés. Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság). Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Élőlények		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló észreveszi a természet szépségeit.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A tápláléklánc alapjainak megértése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. – Analógiákat találni a régi és az új ismeretek között. – Önállóan próbálni megfogalmazni a termények évszakhoz történő rendelését és analógiákat. – Gyűjteni, rendszerezni, megfogalmazni a témakörben. – Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket. – Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. – Igeköötős igéket használni. – Kérdéseit bővített mondatokkal feltenni. – Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni. – Hosszan figyelni egy-egy dologra. – Legyenek a tanulónak ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel azokat könyvekből, filmen. – Tudjon állatjelmezben tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánozni. – Számoljon be a kedvenc háziállatról. 	<p><i>Ismeretek</i> Az élő környezet.</p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). – A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. – A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása. – Gabonafélék megismertetése, felhasználása. – Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. – Szobanövények ápolása. – Az eddig tanultak elmélyítése, rendszerezése. – Földünkön élő változatos növényvilág. – A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Háziállatok fogalmának bővítése. – Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). – A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. – Vadon élő állatok, erdei, állatok, ragadozók. – Hobbiállatok. – Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás, 	<p><i>Ének-zene:</i> növényekkel, állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek.</p> <p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> növény- és állatábrázolások különböző technikákkal.</p>	

	<p>élőhely szerint.</p> <p>– Mesék, dalok, versek az állatokról.</p> <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá.</p> <p>Erdei sétán a tanuló megfigyeli, tapintja a fák részeit.</p> <p>Összehasonlítás, különbségek megállapítása.</p> <p>Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít.</p> <p>Fogalomhoz megfelelő képet rendel.</p> <p>Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban.</p> <p>Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít.</p> <p>A fagyasztást, hűtést és tartósítást képekről megfigyeli.</p> <p>Filmről, képről az élelmiszerek gyártási és felhasználási módjait is megismeri.</p> <p>Távoli földrészek növényvilága, képek, filmek megtekintése a témában.</p> <p>Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat.</p> <p>Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal.</p> <p>Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat</p> <p>Ház körüli állatokról személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal.</p> <p>Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között.</p> <p>Meséket, verseket, dalokat tanul.</p> <p>Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék</p>	
--	---	--

	dramatizálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló alkalmazkodik a társadalmi, közösségi környezet elvárásaihoz.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Körültekintő vásárlás, különbség felismerése a fontos és nem fontos árucikkek között.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyre több áruféleséget megnevezni, főfogalom alá rendezni önállóan is. – Saját véleményét kifejezni az üzletben látottakkal kapcsolatban. – Szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval. – Üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat betartani. – A látottakat önállóan, emlékezte alapján rendszerezni. – Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. – A tanultakat készség szintjén, a gyakorlatban alkalmazni. – Türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással részt venni a látogatásokon. – Szókincese, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket. – Saját véleményt kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű). – Önállóan kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni. – Megmondani kérdésre saját nevét, születési helyét és 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Üzletek, vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. – Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése. – Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. – Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. – Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. – Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. – A pénz értéke. <p><i>Foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. – Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. – Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. – Minden munkában van szépség és hasznosság. – Személyes adatok. Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím. 	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> egyszerű háztartási munkák. Vásárlás, fogyasztóvédelem.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> felkészülés a felnőtt létre: pályaválasztás, foglalkozások.</p>	

<p>idejét.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerni édesanyja nevét (legalább keresztnévét). – Kérdésre kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Hasonlóságok és különbségek sorolása a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között.</p> <p>Üzletek, áruféleségek rendszerezése, csoportosítása. Szervezett keretek között csoportos látogatás a különböző vásárlóhelyekre.</p> <p>Tanári kérés szerint vásárlás, fizetés.</p> <p>A tanult kommunikációs formák gyakorlása, szerepjátékokban megjelenítése.</p> <p>Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése.</p> <p>Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkájának, eszközeiknek megfigyelése: orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász.</p> <p>Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása.</p> <p>Mesealakok foglalkozásának felismerése.</p> <p>Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket, kipróbálja, megtapasztalja a mozdulatokat.</p> <p>Kér, kérdez, megnevezi a látottakat.</p> <p>Képeken egyezteteti, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat.</p> <p>Név, születési hely, idő automatizált megtanulása.</p> <p>Édesanyja nevének megtanulása.</p> <p>Édesanyja külső tulajdonságait segítséggel megfigyeli, megnevezi.</p> <p>(Születésnap, névnap</p>	
---	---	--

	számontartása, felköszöntés). Érzelmait kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi és tiszteletben tartja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókinés köre.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. Ünnepek		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Mások ünnepét elfogadni, tiszteletben tartani.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben. – Önálló feladattal készülni az ünnepre. – Himnusz hallgatása alatt vigyázzban állni. – Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon. – Örülni társai sikereinek. – Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat. – Egyre biztosabban eligazodni a különböző ünnepek időpontja, jellege tekintetében. – Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani. – Legyen megfelelő a tanuló magatartása, részvétele. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. – Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. – Nemzeti ünnep. Augusztus 20 (Szent István). Március 15. (Petőfi Sándor). – Mikulás, ajándékozási szokások. Karácsony. – Társak jeles ünnepeinek számontartása. – Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. – Az ünnephez tartozó formai elemek betartása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékek, ajándékok készítése segítséggel.</p> <p>Figyelmesen hallgatja a történeteket.</p> <p>Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban.</p> <p>Verseket, dalokat tanul és előad, csoportban, vagy önállóan.</p> <p>Versenyekre, vetélkedőkre készül.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ünnepi műsor.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> ajándék, dekoráció az ünnepre.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> anyagok alakítása: ajándék készítése.</p>	

	<p>Nemzeti nagyjaink és az eseményekhez kapcsolódó történeteket ismer meg. Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről, helyzetből hallgatja, nézi. Felköszöntés, gratuláció. Ajándékozás (könyvek, mesék, tárgyak, emlékek). Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében. Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat. Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban. Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat.</i></p>	

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani. – bővítménnyel mondatot alkotni. – kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni. – felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra. – a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében. – felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat. – felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudja azok funkcióit. – egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. – megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben. – észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. <p>Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít. Természeti kincseinket és néhány hasznát, jelentőségét ismeri. A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. – az elmúlással kapcsolatos történéseket megérteni. – mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni.
--	---

	– főfogalom alá rendezni az állat- és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján.– együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában.– aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben.– legfontosabb személyi adatait elmondani (név, cím).– a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. Himnusz hallgatása alatt vigyázban áll.

6. évfolyam:

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A tanuló érzékeli a jól, és a hibásan ejtett hangok közötti eltérést, törekszik azokat javítani.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Szókincsbővítés, aktivizálás.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Használjon a tanuló kérdő és felkiáltó mondatokat. – Használjon múlt és jövő időt. – Építsen beszédébe viszonyszavakat, következtetéseket. – Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen. – Egyre élénkebben vegyen részt a kommunikációban. – Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. – Érteni a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. – Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. – Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. – Szókincsét aktivizálni. – Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. – Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni. – Érthetően, lényegre törően telefonálni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyhatározók gyakorlása. – Mondatbővítés kérdőszó segítségével. – Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása. – Igekötékek, módosító szerepük, hatásuk. – Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. – Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek). – Tárgyak megnevezése, mondatalkotás, mondatbővítés. – Két állítmánnyal mondatok alkotása. – Felsorolás, összetett mondatok képzése „és” kötőszóval. – Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. – Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. – Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével. Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata a mondatalkotások során. A téri relációk használatának</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> illusztráció készítése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmuskíséret, adott témához kapcsolódó népdalok.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> légzőgyakorlatok.</p>	

	<p>elkezdése beszédében. A viszonzyszavak önálló használata játékban, foglalkozásokon. A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása. Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása. Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással. Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében. Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás. Cselekvések megfogalmazása, szituációkban. Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel. Artikulációs mozgások pontos utánzása. A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértés-kivitelezése. Képekkel egyeztetés, azonosítás. Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban és képi megfogalmazásban (rajz, szobor stb.). Tárgyak, képek sorba rendezése, megnevezése. Telefonbeszélgetés barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören). A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal. Beszédrítmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájter, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Idegenekkel szemben a tanuló tartózkodó, a testi kontaktusban távolságtartó.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben. – Udvariasan viselkedni a felnőttekkel és társaival szemben. – Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. – Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. – Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, cipőjét letörölni. – Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést. – A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni. – Kulturáltan étkezni. – Helyesen használni minden intézmény jellegzetes fogalmait. – Igényt kialakítani a szabadidő kulturált eltöltésére. – Szívesen visszatérni a már látogatott helyekre, élményekre emlékezni, újdonságokat felfedezni, ezekről beszámolni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon keresztül. – Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor. – Igényesség a ruházatban. – Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. – Nemek közötti kapcsolat. – Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. – Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). – Megbízások vállalása és teljesítése. – Példaképek keresése környezetében, ismert hősök között stb. – A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. – Az étel kiválasztása és elfogyasztása. – Közintézmények főfogalmának kialakítása. – Mozi, színház, művelődési ház, múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér. <p><i>Tevékenységek</i> Képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> társas kapcsolatok.</p>

	<p><i>Helyzetgyakorlatok:</i> (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játéka, valakinek nem jut tízóra, mert valaki többet evett). A történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése.</p> <p><i>Szituációs játék:</i> (Színházba megyünk, milyen legyen az öltözékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra hogyan készülünk?). Helyzetgyakorlatok, képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése.</p> <p><i>Szerepjáték:</i> (vendégségben, vendégfogadáskor). A kialakult jó szokások további erősítése. A másik nemmel szembeni <i>viselkedésmódok</i> összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, ottfelejtett tárgyak megőrzése, elrakása. A tanuló teljesítsen kisebb-nagyobb megbízásokat. Nyilvános helyen kulturált étkezés. Viselkedés és étkezés feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben). Közös megbeszélés alapján feladatvállalás, a végzett munkáról beszámolás, a bírálat meghallgatása, a kritika elfogadása. Szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése. Rövid történetek meghallgatása, filmrészletek megtekintése, és a látottak alapján állásfoglalás, indokolás, vitatkozás. Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága stb.</p>	
--	---	--

	<p>Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az épületek jellegzetességeiről, az intézmények sajátosságairól benyomásokot szerzése.</p> <p>Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézéssel, szórakozással kapcsolatos intézményekről ismeretek összegzése, rendezése, eszközei, tárgyai megnevezése (belépőjegy, sorszám, beutaló stb.).</p> <p>Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése; azok funkciójáról összefüggő beszámolás, élmények elmondása (utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fájt a fogam).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Igazságtalan, biztos – biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeret, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, szemészet, laboratórium, vizsgálat.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Testünk és a személyes teendők		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri az egészséges életmód jellemzőit, kerüli a káros hatásokat.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A test és működésének, valamint az egészségmegőrzéssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni. – Kérésre megmutatni a megnevezett testrészt (ízületeket). – Nagy biztonsággal tájékozódni saját testén vagy maketten. – Érteni a testtel kapcsolatos 	<p><i>Ismeretek</i> <i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helyük és funkciójuk. – Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). – Tisztálkodás. Testápolás. – A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai. 	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> emberábrázolás agyagból, grafika, festmény, jelmezkészítés.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> személyes szükséglettel kapcsolatos teendők, háztartási munkák, étkezés.</p>	

<p>fogalmakat.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyakori betegségeket megnevezni, problémáit jelezni, és segítséget kérni. – A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében. – A ruházatot szezonálisan csoportosítani, és azok minőségi jellemzőit saját szavaival elmondani. – Saját ruházata színeit, egyéb jellemzőit felsorolni. – Észrevenni ruházatán a rendetlenséget. Ruháira vigyázni. – Saját ízlés kialakulása, öltözködési stílusát ennek alapján alakítani. – Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. – Megnevezni az ételeket, áruféléségeket a csomagolás alapján. – Ismerni a menük sorrendiségét. – Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. – Érteni, és megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az ismertebb betegségek és jellemző tüneteik. A gyógyulás módja. – Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik. – Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. – Fiú – lány eltérő fejlődése. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. – Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. – Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés. – Jelmeztervezés játékosan, segítséggel. – A szekrények rendje. <p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Konzervek, mirelitek, megismerésük, felhasználásuk. (Gyártási idő, szavatosság leolvasása, tárolásuk, felhasználásuk). – Egészséges táplálkozás. – Hagyományos és ünnepi ételek. – Főzési, sütési kellékek, alapanyagok, előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. – Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. – Az egészséges táplálkozás alapelvei. – A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tanári segítséggel a tanuló önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll,</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> emberi test, orvosi vizsgálat.</p>
---	---	--

	<p>a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket.</p> <p>A testen tájékozódik, téri fogalmakat gyakorolva.</p> <p>A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyozót önállóan használja.</p> <p>A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja.</p> <p>Az orvosi szobában megnézi a főbb kellékeket.</p> <p>Fertőző betegségek megnevezése, tüneteik felsorolása.</p> <p>A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja.</p> <p>Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.).</p> <p>Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása.</p> <p>Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat.</p> <p>Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez.</p> <p>Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével.</p> <p>Önálló öltözés, vetkőzés.</p> <p>Ruhadarabok szempontok szerinti különválasztása: divatos, régimódi; színek; anyag szerinti; fiú-, lányruhák; felsőruházat, alsóruházat.</p> <p>Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból.</p> <p>Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása.</p> <p>A ruhanemű megkímélése, gondozása.</p> <p>Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabb tájékozódás a mirelitárak és a konzervek pultjánál.</p> <p>Segítséggel a tanuló megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket.</p> <p>Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat és bemutatót néz meg.</p>	
--	--	--

	<p>Beszámol ismereteiről, emlékezetből és eseményképek segítségével.</p> <p>Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek.</p> <p>Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása.</p> <p>Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése.</p> <p>Képek alapján a tanuló ünnepi és hagyományos menüt állít össze.</p> <p>Mennyiségi és minőségi különbségeket az étkezésnél megállapít.</p> <p>Tankonyhán ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat készít.</p> <p>Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket.</p> <p>Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet.</p> <p>Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze.</p> <p>Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Test-testrész, ízület, bedagadás, fájdalom, láz, betegség, kezelés, orvosság, kenőcs, recept, gyógyítás, türelem, testhelyzet, testtájak, különböző nemű, nemi jellegzetességek, divatos, ósdi, régimódi, fiús-lányos, ízlés, gyűjtemény (kollekció), divatbemutató, jelmez, álarc, hagyományos, ízléses-ízléstelen.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló tájékozódik függőleges és vízszintes, jobb és bal irányban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Megbízható részvétel a közlekedésben.	

Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Mondatait melléknevek, viszonyszók használatával bővíteni. – Illedelmesen kérdezni. Segítséget kérni, ha szükséges. – Verbális és mozgásemlékezetét egyre tartósabbá tenni. – Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. – Megfelelő magatartás a séták, látogatások alkalmával. – Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. – Megkezdett munkáját befejezni. – Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. – Épületeket megfigyelni, saját véleményt megfogalmazni az épületekről. – Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. – Szűkebb és tágabb környezetét igyekezzen megóvni lehetőségei szerint. – Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. – Élményeit rajzokkal feldolgozni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Műhelyek, raktárak, szakköri szobák, udvar, megismerése funkciójuk megfigyelése. – A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. – Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása. – A tanterem makettjének elkészítése. – Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. – Környező utcák nevezetességeinek megismerése. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lakóházak típusai. – Jellemző jegyek megfigyelése. – A lakás helyiségei. – Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével. – A lakás megóvása, gondozása, díszítése, lakóházak típusok szerinti csoportosítása. – Egyéb épületek a környéken. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása. – Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata. – Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés. – Járművek, színterek csoportosítása. – A gyalogos közlekedés 	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> egyszerű háztartási munkák: lakás, házimunkák.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> közlekedésre neveléstérkép-használat.</p>

	<p>szabályainak betartása.</p> <p>– Felkészülés az önálló közlekedésre.</p> <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés megfigyelése.</p> <p>Alaprajz készítése tanári segítséggel, színekkel differenciáltan az osztályok helyének megjelölése.</p> <p>Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése.</p> <p>A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetésszerű használata.</p> <p>Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése.</p> <p>Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépek megfigyelése, segítséggel kipróbálása.</p> <p>A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?)</p> <p>Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Kulturált viselkedés színházban, múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése.</p> <p>Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat- és autóbusz-közlekedés jellemzőivel.</p> <p>A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel.</p> <p>Tágabb környezetről térkép készítése, azon tájékozódás.</p> <p>A metróállomások, autóbusz és a vasúti közlekedés jellemzőinek összegyűjtése.</p> <p>Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről új ismeretek szerzése.</p> <p>A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és</p>	
--	---	--

	<p>megnevezése. A tanuló differenciálja és megfogalmazza az út, sín, vezeték fogalmát. Játékokban közlekedési élmények, tapasztalatok felelevenítése.</p> <p>A legfontosabb szabályok rendszeres ismétlése szóban és a gyakorlatban.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak betartása.</p> <p>A helyes közlekedés rendszeres gyakorolása párban és önállóan.</p> <p>Játékos módon megjeleníti, csoportosítja a gyalogos közlekedés szabályait.</p> <p>Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hajóállomás, jegypénztár, kapitány, <i>tömeg</i>, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér, járatok, nemzetközi, helyi, <i>hangár</i>, <i>remíz</i>, <i>karbantartás</i>, önállóan, <i>körültekintően</i>, <i>makett</i>, <i>tervrajz</i>, alaprajz, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A tanuló érzékeli az idő múlását.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az idő múlásának érzékelése méréssel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. – Kapcsolatot találni helyzetek, történések, és az évszakok, hónapok, napszakok között. – Kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket. – Tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között. – Az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. – Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. – Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. – Múlt, jelen és jövő történéseinek megfogalmazása. 	<p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: időmérés, naptárbeosztás.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> évszakokkal kapcsolatos alkotások.</p> <p><i>Ének-zene:</i> az idő múlásával, az elmúlással kapcsolatos dalok.</p>	

<p>leolvasni, naptárból sorolni a napokat, kötve a dátumokhoz.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hetesi teendői között felsorolni az ismert napi adatokat. – Eligazodni az idő fogalmai között. – Elkülöníteni, megnevezni a napszakokat. – Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. – Ismerni az elmúlással kapcsolatos történéseket. 	<ul style="list-style-type: none"> – Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma stb.). – Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. – Napok, hetek, hónapok, évszakok. – Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). – Szünet – nyaralás. – Éjszaka, nappal. – Az óra, perc fogalmának megismerése. – Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. – Az életút. Az élet végessége. – Fiatal, öreg. Születés, halál-fogalom említése. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése.</p> <p>A hónapok nevének automatizálása versek, dalok segítségével, eseményekhez rendelésük (születésnap, ünnepek).</p> <p>Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségük begyakorlása.</p> <p>„Mikor lesz?” „Már elmúlt.” – Az idő múlásának megfigyelése.</p> <p>Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetések levonása.</p> <p>Filmekből látott jövőmotívumok feldolgozása tanári segítséggel.</p> <p>A valóság és a mese elemeinek szétválasztása, a sci-fit tartalmazó képek, történetek megismerése, a félelem legyőzése.</p> <p>Képek időrendbe állítása.</p> <p>A látottak megfogalmazása viszonyszavak és időfogalmak használatával.</p>	
--	--	--

	<p>Hagyományos és digitális órákon az idő leolvasása.</p> <p>Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya.</p> <p>Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb.</p> <p>Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés.</p> <p>Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókinés.</p> <p>Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság).</p> <p>Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Élőlények		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló észreveszi a természet szépségeit.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A tápláléklánc alapjainak megértése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. – Analógiákat találni a régi és az új ismeretek között. – Önállóan próbálni megfogalmazni a termények évszakhoz történő rendelését és analógiákat. – Gyűjteni, rendszerezni, megfogalmazni a témakörben. Osztályozni, csoportosítani a növények fajtáit. – Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket. – Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. – Igeköötős igéket használni. – Kérdéseit bővített 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az élő környezet.</p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). – A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. – A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása. – Gabonafélék megismertetése, felhasználása. – Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. – Szobanövények ápolása. – Az eddig tanultak elmélyítése, 	<p><i>Ének-zene:</i></p> <p>növényekkel, állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i></p> <p>növény- és állatábrázolások különböző technikákkal.</p>	

<p>mondatokkal feltenni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni. – Hosszan figyelni egy-egy dologra. – Legyenek a tanulónak ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel azokat könyvekből, filmen. – Tudjon állatjelmezben tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánozni. – Számoljon be a kedvenc háziállatról. 	<p>rendszerezése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Földünkön élő változatos növényvilág. – A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Háziállatok fogalmának bővítése. – Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). – A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. – Vadon élő állatok, erdei, mezei, vízi állatok, ragadozók. – Hobbiállatok. – Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás, élőhely szerint. – Más földrészek állatai. – Mesék, dalok, versek az állatokról. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá.</p> <p>Erdei sétán a tanuló megfigyeli, tapintja a fák részeit.</p> <p>Összehasonlítás, különbségek megállapítása.</p> <p>Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít.</p> <p>Fogalomhoz megfelelő képet rendel.</p> <p>Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban.</p> <p>Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít.</p> <p>A fagyasztást, hűtést és tartósítást képekről vagy üzemlátogatás során megfigyeli.</p> <p>Filmről, képről az élelmiszerek</p>	
---	---	--

	<p>gyártási és felhasználási módjait is megismeri.</p> <p>Távoli földrészek növényvilága, képek, filmek megtekintése a témában.</p> <p>Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat.</p> <p>Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal.</p> <p>Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat (világatlaszban az állatok élőhelyei, életviszonyai, tápláléklánc).</p> <p>Ház körüli állatokról személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal.</p> <p>Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között.</p> <p>Meséket, verseket, dalokat tanul.</p> <p>Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanuló alkalmazkodik a társadalmi, közösségi környezet elvárásaihoz.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Körültekintő vásárlás, különbség felismerése a fontos és nem fontos árucikkek között.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyre több áruféleséget megnevezeni, főfogalom alá rendezni önállóan is. – Saját véleményét kifejezni az üzletben látottakkal kapcsolatban. – Szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval. 	<p><i>Ismeretek</i> <i>Üzletek, vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. – Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése. 	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> egyszerű háztartási munkák. Vásárlás, fogyasztóvédelem.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> felkészülés a felnőtt létre: pályaválasztás,</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat betartani. – A látottakat önállóan, emlékezte alapján rendszerezni. – Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. – A tanultakat készség szintjén, a gyakorlatban alkalmazni. – Türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással részt venni a látogatásokon. – Szókincese, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket. – Saját véleményt kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű). – Önállóan kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni. – Megmondani kérdésre saját nevét, születési helyét és idejét. – Ismerni édesanyja nevét (legalább keresztnévét). – Kérdésre kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait. 	<ul style="list-style-type: none"> – Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. – Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. – Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. – Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. – Megfelel-e az áru minősége? (Csere). – A pénz értéke. <p><i>Foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. – Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. – További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. – Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. – TV-rádió-szerelő, varrónő, ács, villanyszerelő, hangszerjavító, cipész. – Minden munkában van szépség és hasznosság. – Személyes adatok. Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím. – Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Hasonlóságok és különbözőségek sorolása a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között.</p> <p>Üzletek, áruféleségek rendszerezése, csoportosítása, minőségi kifogás megfogalmazása.</p> <p>Szervezett keretek között csoportos látogatás a különböző vásárlóhelyekre.</p> <p>Tanári kérés szerint vásárlás, fizetés.</p>	<p>foglalkozások.</p>
---	---	-----------------------

	<p>A tanult kommunikációs formák gyakorlása, szerepjátékokban megjelenítése.</p> <p>Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése.</p> <p>Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkájának, eszközeiknek megfigyelése: orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász.</p> <p>Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása.</p> <p>Mesealakok foglalkozásának felismerése.</p> <p>Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése által.</p> <p>A költekezés megelőzése, felesleges – szükséges mérlegelése.</p> <p>Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket, kipróbálja, megtapasztalja a mozdulatokat.</p> <p>Kér, kérdez, megnevezi a látottakat.</p> <p>Képeken egyezteteti, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat.</p> <p>Név, születési hely, idő automatizált megtanulása.</p> <p>Édesanyja nevének megtanulása.</p> <p>Édesanyja külső tulajdonságait segítséggel megfigyeli, megnevezi.</p> <p>(Születésnap, névnap számontartása, felköszöntés).</p> <p>Érzelmait kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi és tiszteletben tartja.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. Ünnepek		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Mások ünnepét elfogadni, tiszteletben tartani.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben. – Önálló feladattal készülni az ünnepre. – Himnusz hallgatása alatt vigyázzban állni. – Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon. – Örülni társai sikereinek. – Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat, megfelelő eseményekhez kapcsolni azokat, játékosan utánózni néhány jellegzetes ünnepi eseményt. – Egyre biztosabban eligazodni a különböző ünnepségek időpontja, jellege, eredeztetése tekintetében. – Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani. – Legyen megfelelő a tanuló magatartása, részvétele. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. – Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. – Nemzeti ünnep. Augusztus 20 (Szent István). Március 15. (Petőfi Sándor). – Mikulás, ajándékozási szokások. Karácsony. – Társak jeles ünnepeinek számontartása. – Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. – Az ünnephez tartozó formai elemek betartása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékek, ajándékok készítése segítséggel.</p> <p>Figyelmesen hallgatja a történeteket.</p> <p>Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban.</p> <p>Verseket, dalokat tanul és előad, csoportban, vagy önállóan.</p> <p>Versenyeekre, vetélkedőkre készül.</p> <p>Nemzeti nagyjaink és az eseményekhez kapcsolódó történeteket ismer meg.</p> <p>Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről, helyzetről hallgatja, nézi.</p> <p>Felköszöntés, gratuláció.</p> <p>Ajándékozás (könyvek, mesék, tárgyak, emlékek).</p> <p>Tevékenyen részt vesz jelképek</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ünnepi műsor.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> ajándék, dekoráció az ünnepre.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> anyagok alakítása: ajándék készítése.</p>	

	(zászlók, díszek) készítésében. Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat. Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban. Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat.</i>	

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani. – bővítménnyel mondatot alkotni. – kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni. – felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra. – a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében. – felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat. – felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudja azok funkcióit. – egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. – megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben. – észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. <p>Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít. Természeti kincseinket és néhány hasznát, jelentőségét ismeri. A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. – az elmúlással kapcsolatos történéseket megérteni. – mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni. – főfogalom alá rendezni az állat- és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján. – együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában. – aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben. – legfontosabb személyi adatait elmondani (név, cím). – a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. <p>Himnusz hallgatása alatt vigyázban áll.</p>
--	---

10.5 7 - 8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a közösségi helyzetekben az alkalomhoz illő viselkedés gyakorlásával, tudatosításával, a jó – rossz, pozitív – negatív példák megnevezésével, szituációs játékokon, meséken keresztül, a viselkedés megítélésében az igazságosság és mértékletesség gyakorlásával, és az adott szituációnak megfelelő viselkedési szabályok alkalmazásával és megnevezésével segíti.

Megalapozza a nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését a közösség hagyományainak megismertetésével, jeles képviselőinek megnevezésével és azok tiszteletére neveléssel. Elősegíti népi hagyományok, szokások, a hozzájuk kötődő tevékenységek gyakorlását, a nemzeti ünnepek, jelképek megismerését, megnevezését, jelentőségük felismerését, a magyar nemzeti kultúra megkülönböztetését más népek kultúrájától és szokásaitól.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést segíti az önállóság és önérvényesítés igényének kialakítása, a társas érintkezés alapvető szabályainak megismerése (szituációs játékokon keresztül), a különböző lehetőségek közül, a tanuló igényének megfelelő választás gyakorlása, a megalapozott döntésekre nevelés, a segítség megfelelő stílusú kérésének és elfogadásának megválasztása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul az önkifejezés erősítésével, különböző kommunikációs technikákkal az igények kifejezésében (véleményalkotás tanulása), az érzelmeken uralkodás lehetőségének és képességének megismertetésével, a szociális kapcsolatok megfelelő formáinak gyakorlásával, a közösség értékeinek megismerésével, elfogadásával.

A családi életre nevelést a társas kapcsolatok kialakítása, kezdeményezése, szituációs játékokkal a családban betöltött szerepek gyakorlása, a családi ünnepek és események, jelentős évfordulók, rokoni kapcsolatok megismerése, megnevezése, ünnepi készülődések tervezése, a meghívások, köszöntők, gratulációk gyakorlása támogatja.

A tantárgy tanítása a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges életmód (táplálkozás, sport, személyes higiéné) alapvető szabályainak/jellemzőinek megismertetése ismeretterjesztő médiumok (könyvek, cd-k) segítségével, az ismeretek megnevezésével a testi és lelki egészség, helyes és helytelen szokások köréből és a test és lélek érzéseinek adekvát kifejezésekkel és fogalmakkal történő megfogalmazásával vesz részt.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kompetenciaterület fejlesztését szituációs játékokon keresztül a segítségnyújtás szükségességének és módjainak felismertetése és gyakoroltatása, a közösség tagjainak kommunikációs jelzéseire figyelés, megfelelő formájú kapcsolattartás és a közösségi munkában feladatok vállalása erősíti.

A fenntarthatóság és környezettudatosság céljait a környezetet megóvó magatartásra és tevékenységre neveléssel, a környezetvédő tevékenységek felismerésével, megnevezésével (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság) segít elérni.

A pályaorientáció alakítása a munka világának megismerésével – saját életlehetőségek, pályaalképzés reális felmérésével és a társadalmi munkamegosztás területeinek és fogalmainak, valamint a szakmák tevékenységeinek rendszerezésével valósul meg.

A gazdasági és pénzügyi nevelést a tantárgy a pénz – munka összefüggéseinek megismertetésével, a családi élet, munkahely, foglalkozások témaköréből vett kommunikációs témák feldolgozásával segíti.

A tantárgy segíti az infokommunikációs eszközök megismerését, rendeltetészerű használatát, az érdekes műsorok, programok céltudatos válogatását, a nyilvános és bizalmas információk megosztása közötti különbség felismerését. Óv a túlzott információadástól, és

segíti a megszerzett ismeretek hitelességével és elfogadásával kapcsolatos kétségek felismertetését a médiatudatosságra nevelés területén.

A tantárgy támogatja a tanulás tanítását az egyénre szabott értékelési és motivációs módszerek alkalmazásával történő ösztönzéssel, és az ismeretek (tananyag) iránti érdeklődés felkeltésével, elsajátításával. Fejleszti a környezettel való kommunikációs kapcsolatban a folyamatos érdeklődést, az önellenőrzés és javítás iránti igényt.

Az anyanyelvi kommunikáció a tanuló képességeihez és lehetőségeihez mérten fejlődik az önkifejezés minél gördülékenyebb, pontosabb megjelenítésével, a társak kommunikációs jelzéseinek figyelésével és megértésével, a kommunikációs jelzések egyre pontosabb, érthetőbb, tisztább, lehetőség szerint beszéddel kísért megjelenítésével, valamint a nonverbális jelek, gesztusok, képek, piktogramok értelmezésével és használatával.

A természettudományos és technikai kompetenciát a testi, érzékszervi élmények, érzések megfogalmazására való képesség, a társakra és jelzéseikre figyelés, a környezet veszélyeinek felismerése és azok megfogalmazása fejleszti.

A digitális kompetencia fejlesztését az IKT-eszközök közötti eligazodás, felhasználásuk módjának megértése és gyakorlása, a szabadidő hasznos és szórakoztató eltöltésének módszerei, a választás szempontjainak megismerése, gyakorlása segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tantárgy keretében megvalósul a közösség tagjaival történő együttműködés és kooperációs készség gyakorlása, a szociális beilleszkedéshez szükséges készségek, képességek fejlesztése, felkészítés a szakiskolai közösségbe történő beilleszkedésre, a felnőtt lét szerepeire és a konfliktushelyzetek megoldásához szükséges technikák elsajátítására és gyakorlására.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlődését segíti a célok kitűzése, megfogalmazása, a lehetőségekhez képest önálló tevékenységek igényének felismerése, a kitűzött célok elérése érdekében lényeges kapcsolatfelvétel gyakorlása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség kompetenciaterület megerősödik a versek, mesék mozdulatokkal kíséréssel, életszerű szituációk eljátszásával, a tiszta, választékos beszédre törekvéssel.

A hatékony, önálló tanulás fejlesztése az önálló kérdés, felvilágosítás-kérés gyakorlásával, valamint a közös munkában történő együttműködéssel, a feladattartás és kitartás gyakorlásával valósul meg.

7. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv		Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	A tanuló megnevezései egyre pontosabbak, szókincsét aktivizálja.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Hangerőt szabályozni, suttogni, súggni. – Szókincs bővítése és 	<i>Ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> – Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. – A hang közvetítő szerepe: 	<i>Ének-zene:</i> ritmus- és hallásfejlesztés. <i>Olvasás-írás:</i> betűtanítás, ábécébe	

<p>pontosítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben. – Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése. – Analóg mondatokat alkotni. – Önmagát és környezetét reálisan értékelni. – Törekvés érthető, összefüggő beszédre. 	<p>hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés.</p> <p><i>Hangtan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok). – Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. <p><i>Szótan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok). <p><i>Igeragozás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok. – Igeidők: jelen-, múlt- és jövő idő. A „fog” ige használata. <p><i>Mondattan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kijelentő mondat, kérdő mondatok. – Állító és tagadó mondatok. – A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezésmódjuk. <p><i>Tevékenységek</i> Artikulációs gyakorlatok. Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.), hanghordozás és tartalom kapcsolata. Magánhangzók, rövid-hosszú párok megkülönböztetése. Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint. Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése,</p>	<p>rendezés.</p>
---	---	------------------

	<p>helyesírása. Cselekvések megnevezése. Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva. A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése. Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása. Két tárgy, személy összehasonlítása. Három tárgy vagy személy összehasonlítása. Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval. Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben. Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre. A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése. Élőben és magnetofonról hallgatott beszéd módok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.</p>	
Fogalmak	<p>Hanghordozás, kiabálás, suttogás, sűgás. Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.</p>	

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák		Javasolt óraszám 40 óra
Előzetes tudás	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Felismerni és megváltoztatni a rossz szokásokat. – Tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait. 	<p><i>Ismeretek</i> Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Testtartás: (pl. Himnusz alatt), beszélgetés során (zsebre tett 	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> vásárlás, közlekedés, vendégség.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> felkészülés a felnőtt életre: jó és rossz</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a helyes viselkedést a gyakorlatban alkalmazni. – Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben. 	<p>kéz, vállrángatás)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ülés: a leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) – Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. – Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). – Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. – Gesztikulálás. – Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett). – Érintés: az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenékre csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.). – Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele. – Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. – Köszönési módok megbeszélése (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. – Kézfogás. Puszi. – Bemutatkozás – bemutatás. 	<p>elkülönítése.</p>
---	---	----------------------

	<ul style="list-style-type: none"> – Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős). – Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. – Vendégségben. – Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. – Ajándék átadás és átvétel. – Ajándék kiválasztásának szempontjai. <p><i>Tevékenységek</i> Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben. A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása. Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása. A már gyakorolt viselkedési szokások átisméltése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása. A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése. Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása. Helyzetgyakorlatok. Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, helyes viselkedés előadás alatt (pl. nincs zörgés zacskóval; viselkedés idegen szomszédal).</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet. A témák feldolgozása során felmerülő fogalmak.</p>	

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre		Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	A helyes – helytelen elkülönítése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A tárgyalt eseteket megérteni. – A tanuló erkölcsi érzéke helyesen működjön. – Észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást. – Személyes véleményt alkotni. – Öszinte kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. – Gondjait megosztani. – Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). – Az utcán leszólítja valaki (hogyan reagáljon?). – Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?). – Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. – Gyermekkönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. – Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság. – Hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (Önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola.) – Személyes adatok és iratok kezelésének módja. – Hol, mikor, hová, kinek a kérésére írom alá a nevemet? 	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> vásárlás, közlekedés, vendéglátás, orvosi vizsgálat.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> állampolgári ismeretek, hivatalos dokumentumok használata.</p>	

	<p>– Segítségkérés – személyi segítő.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?). Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs). Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre. Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása.</p>	
Fogalmak	Irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.	

Témakör	8. Társas kapcsolatok		Javasolt óraszám 40 óra
Előzetes tudás	A tanuló szerepjátékokban jellemző tulajdonságokat megjeleníti.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági formulákat. – Törekedni a nyílt, őszinte kommunikációra. – Tudni, hogy mit tehet a tanuló mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem) 	<p><i>Ismeretek</i> Kapcsolatok az osztályközösségben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Barát – haragos. – Felnőtt – tanuló. – Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). <p>Kapcsolatok az intézmény</p>	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> önismeret, társas kapcsolatok.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> piktogramok értelmezése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az emberi test;</p>	

<p>megnyilvánulásai).</p>	<p>helyszíneivel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása). – Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). <p>A nemek közötti kapcsolat:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. <p>Nonverbális kommunikáció és illemszabályok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Arcmimika differenciált észlelése. – Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézzel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. – Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. – Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, közintézményben). – Különböző társasági körök. – Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből. – A telefonálás illemszabályai. – Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben). 	<p>egészségvédelem.</p>
---------------------------	--	-------------------------

	<p>– Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék (sporthoz, ünnepre stb.).</p> <p><i>Tevékenységek</i> A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban. Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint. Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt. Egymás arckifejezésének utánzása. Arckifejezés, testtartás elemzése fotók, illetve videó felvételek alapján. Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.). Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése. A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése. Telefonálás gyakorlása valós helyzetekben. Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.</p>	
--	---	--

Fogalmak	Barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápolt, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák.
-----------------	--

Témakör	10. Médiaismeret	Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	Helyes, helytelen elkülönítése.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Egyensúlyra törekvés a szabadidő eltöltése során.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek– tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényeget megérteni. – Kedvenc műsorát kiválasztani és figyelemmel kíséreni. – Helyesen viselkedni a könyvtárban. – A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. – Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! – Baleset- és rongálásmentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között. – Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. – Törekedni az önkorlátozásra. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. – Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). – Elektronikus hordozók (számítógép, tv, videó, DVD, CD, játékok) használata – Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. – Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. – Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése. – Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). – A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás stb.). – Véleményalkotás, vitakészség alakítása. <p><i>Tevékenység</i> Műsorújság használata (időpont, műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek,</p>	<p><i>Információs eszközök használata:</i> DVD, CD lejátszása, célzott internethasználat.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> értő olvasás.</p> <p><i>Társadalomismeret:</i> tanulmányi séta, intézménylátogatások.</p>

	<p>családi hírek. Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.). Cím, író szerinti keresés – az ábécérend szerinti tájékozódás. A termékek áttekintése, téma keresése. Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan, felügyelettel. Műsorújságból a kívánt program kiválasztása, az időpont megjegyzése, a látottak megbeszélése, kritika megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).</p>	
--	--	--

<p>Fogalmak</p>	<p>A médiában használatos szófordulatok, kifejezések. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. Olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap.</p>
------------------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra). mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében.</p> <p>helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni.</p> <p>megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzéke kialakult.</p> <p>a tájékozódáshoz, problémamegoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani.</p> <p>elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait.</p> <p>önmaga és mások viselkedését igazságosan megítélni.</p> <p>önmagát és környezetét reálisan értékelni.</p> <p>önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni.</p> <p>személyes véleményalkotásra.</p> <p>hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit.</p> <p>a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni.</p> <p>őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel.</p> <p>az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést.</p> <p>A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik.</p> <p>A tanuló képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.</p> <p>megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni.</p> <p>az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kööttségeket figyelembe venni műsorválasztás során.</p> <p>a valóságot és a virtuális valóságot elkülöníteni.</p> <p>kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát.</p> <p>megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.</p>
--	---

8. évfolyam:

Témakör	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv	Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	A tanuló megnevezései egyre pontosabbak, szókincsét aktivizálja.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Hangerőt szabályozni, suttogni, súgni. – Szókincs bővítése és pontosítása. – Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben. – Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése. – Analóg mondatokat alkotni. – Önmagát és környezetét reálisan értékelni. – Törekvés érthető, összefüggő beszédre. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. – A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. <p><i>Hangtan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok). – Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. <p><i>Szótan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok). – Határozószó (viszonzavak). – Melléknevek fokozása. Alap- és középfok. Három változó jellemzése, a felsőfok gyakorlása. <p><i>Igeragozás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyes szám, többes szám. Személyes névmások, 	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus- és hallásfejlesztés.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> betűtanítás, ábécébe rendezés.</p>

	<p>személyragok.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Igeidők: jelen-, múlt- és jövő idő. A „fog” ige használata. <p><i>Mondattan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kijelentő mondat, kérdő mondatok. – Bővített és összetett mondatok. – Állító és tagadó mondatok. – A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezőmódjuk. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Artikulációs gyakorlatok. Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.), hanghordozás és tartalom kapcsolata. Magánhangzók, rövid-hosszú párok megkülönböztetése. Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint. Az ábécé ismerete, nevek névsorba rendezése. Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása. Cselekvések megnevezése. Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva. A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése. Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása. Két tárgy, személy összehasonlítása. Három tárgy vagy személy összehasonlítása. Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval. Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben.</p>	
--	--	--

	Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre. A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése. Élőben és magnetofonról hallgatott beszéd módok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.	
Fogalmak	Hanghordozás, kiabálás, suttogás, sűgás. Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.	

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám 40 óra
Előzetes tudás	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Felismerni és megváltoztatni a rossz szokásokat. – Tiszteletben tartani és érzéklni a személyes tér határait. – Megítélni a látott helyzetek motivációját. – A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a helyes viselkedést a gyakorlatban alkalmazni. – Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Testtartás: (pl. Himnusz alatt), beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás) – Ülés: a leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) – Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. – Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). – Mimika: grimasz mások 	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> vásárlás, közlekedés, vendégség.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> felkészülés a felnőtt életre: jó és rossz elkülönítése.</p>

	<p>megnyilvánulása közben.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gesztikulálás. – Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett). – Érintés: az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenékre csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.). – Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele. – Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása. – Köszönési módok megbeszélése (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. – Kézfogás. Puszi. – Bemutatkozás – bemutatás. – Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős). – Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. – Vendégségben. – Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. 	
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – Ajándék átadás és átvétel. – Ajándék kiválasztásának szempontjai. – Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása. – Felkérés táncra, elköszönés, udvarias visszautasítás. <p><i>Tevékenységek</i> Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben. A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása. Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása. A már gyakorolt viselkedési szokások átisméltése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása. A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése. Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása. Helyzetgyakorlatok. Illó öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, helyes viselkedés előadás alatt (pl. nincs zörgés zacskóval; viselkedés idegen szomszédal).</p>	
Fogalmak	Félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet. A témák feldolgozása során felmerülő fogalmak.	

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	A helyes – helytelen elkülönítése.	

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A tárgyalt eseteket megérteni. – A tanuló erkölcsi érzéke helyesen működjön. – Észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást. – Személyes véleményt alkotni. – Őszinte kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. – Gondjait megosztani. – Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani. 	<p><i>Ismeretek</i> Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). – Az utcán leszólítja valaki (hogyan reagáljon?). – Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?). – Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. – Gyermekkönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. – Magán- és hivatalos jelleg elkülönítése. – Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság. – Hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (Önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola.) – Személyes adatok és iratok kezelésének módja. – Hol, mikor, hová, kinek a kérésére írom alá a nevemet? – Segítségkérés – személyi 	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> vásárlás, közlekedés, vendéglátás, orvosi vizsgálat.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> állampolgári ismeretek, hivatalos dokumentumok használata.</p>

	<p>segítő.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. (Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl című rajzfilm epizódjai, Frakk-filmek, Magyar népmesék). Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?). Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs). Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre. Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása.</p>	
Fogalmak	Irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.	

Témakör	8. Társas kapcsolatok	Javasolt óraszám 40 óra
Előzetes tudás	A tanuló szerepjátékokban jellemző tulajdonságokat megjelenít.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági formulákat. – Törekedni a nyílt, őszinte kommunikációra. 	<p><i>Ismeretek</i> Kapcsolatok az osztályközösségben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Barát – haragos. – Felnőtt – tanuló. – Az átlagos érintkezés formái 	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> önismeret, társas kapcsolatok.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> piktogramok értelmezése.</p>

<p>– Tudni, hogy mit tehet a tanuló mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem megnyilvánulásai).</p>	<p>(udvariassági formulák).</p> <p>Kapcsolatok az intézmény helyszíneivel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása). – Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). <p>A nemek közötti kapcsolat:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. – Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. <p>Nonverbális kommunikáció és illemszabályok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Arcmimika differenciált észlelése. – Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. – Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézjellel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. – Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. – Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, közintézményben). – Különböző társasági körök. – Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény 	<p><i>Környezetismeret: az emberi test; egészségvédelem.</i></p>
--	---	--

	<p>dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A telefonálás illemszabályai. – Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben). – Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék (sporthoz, ünnepre stb.). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban.</p> <p>Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint.</p> <p>Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt.</p> <p>Egymás arckifejezésének utánzása.</p> <p>Arckifejezés, testtartás elemzése fotók, illetve videó felvételek alapján. Megadott lelkiállapot megjelenítése arccal, testtel.</p> <p>Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.).</p> <p>Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése.</p> <p>A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése.</p> <p>Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban.</p> <p>Telefonálás gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben.</p> <p>Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás,</p>	
--	--	--

	öltözködés, tisztálkodás.	
Fogalmak	Barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságatlan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás, szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápoltság, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák.	

Témakör	10. Médiaismeret		Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	Helyes, helytelen elkülönítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Egyensúlyra törekvés a szabadidő eltöltése során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek– tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényeget megérteni. – Kedvenc műsorát kiválasztani és figyelemmel kíséreni. – Helyesen viselkedni a könyvtárban. – A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. – Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! – Baleset- és rongálásmentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között. – Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. – Törekedni az önkorlátozásra. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. – Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). – Elektronikus hordozók (számítógép, tv, videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). – Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. – Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. – Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő 	<p><i>Információs eszközök használata:</i> DVD, CD lejátszása, célzott internethasználat.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> értő olvasás.</p> <p><i>Társadalomismeret:</i> tanulmányi séta, intézménylátogatások.</p>	

	<p>újságok, folyóiratok áttekintése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). – A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás stb.). – Véleményalkotás, vitakészség alakítása. <p><i>Tevékenység</i> Műsorújság használata (időpont, műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek. Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.). Cím, író szerinti keresés – az ábécérend szerinti tájékozódás. A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl. hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ?). Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan, felügyelettel. Műsorújságból a kívánt program kiválasztása, az időpont megjegyzése, a látottak megbeszélése, kritika megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).</p>	
--	---	--

Fogalmak	<p>A médiában használatos szófordulatok, kifejezések. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak.</p> <p>Olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap.</p>
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra). – mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében. – helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni. – megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzéke kialakult. – a tájékozódáshoz, problémamegoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani. – elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait. – önmaga és mások viselkedését igazságosan megítélni. – önmagát és környezetét reálisan értékelni. – önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni. – személyes véleményalkotásra. – hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit. – a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni. – őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel. – az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést. <p>A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik.</p>
---	--

	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none">– az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.– megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényeget megérteni.– az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kööttségeket figyelembe venni műsorválasztás során.– a valóságot és a virtuális valóságot elkülöníteni.– kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát.– megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.
--	--

11 OLVASÁS – ÍRÁS

11.1 1–8. évfolyam

A tantárgy célja, hogy megalapozza és fejlessze az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejlessze a kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerezni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.

A tanulóval szemben támasztott elvárás, hogy folyamatosan legyen képes megismerni az olvasott és írott betűk, szavak, egyszerű mondatok jelentéstartalmát, váljon igényé az egyszerű írásos utasítások, figyelmeztetések, feliratok értelmezése, alakuljon ki a tevékenységek és információk piktogramos megjelenítésének értelmezési képessége, folyamatosan bővüljön a környezetben előforduló írásos utasítások megértése, követése.

A képességeknek megfelelő szinten váljon igényé az olvasási és írási tevékenységekkel összefüggő szabadidő-eltöltés lehetőségeinek gyakorlása, alakuljon ki a környezet iránti érdeklődés, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés. Az elsajátított olvasási technikával alakuljanak ki olyan képességek, amelyek hozzásegítik a tanulót a kommunikációs eszközök használatához, a mindennapi életbe való beilleszkedéshez.

Hivatalos iratok, űrlapok kitöltése során ismerje fel, segítséggel vagy önállóan alkalmazza személyes adatait, és védje azokat az illetéktelen használóktól.

A tantárgy feladata valamennyi betűtípus megismertetése (kicsi-nagy, nyomtatott- írott), a feliratokon, számítógépes billentyűkön történő biztos eligazodás érdekében.

11.2 1–2. évfolyam

Az első két évfolyamon az olvasás-írás képességének előkészítése folyik. Minden tevékenység arra irányul, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse az írásos információ megszerzésére, megalapozódjanak az olvasás és írás elsajátításához nélkülözhetetlen képességek.

Ehhez a gondolkodási, érzékelési és észlelési funkciók közül elsősorban a figyelemre, az emlékezetre, a szem-kéz koordinációra, a finommanipulációra van szükség.

Az erkölcsi nevelés területét megalapozza az egyszerű szabályok betartása, a feladatok elvégzésének és a csoportos fejlesztési helyzetnek megfelelő viselkedés, segítőkész magatartás a társakkal, egyszerű utasítások megértése és végrehajtása, a szabályok megismerése, a rendezett környezetre, a tanszerek, eszközök megóvására való igény kialakítása.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a megfelelő pozitív hozzáállás kialakításával, a türelem megalapozásával, a feladatok végrehajtásával, a társak próbálkozásainak kiváráásával és az alkalmazkodóképességgel.

A tanulás tanítását segíti az írásos, képes információk megszerzése iránti igény kialakulása és a tanulás iránti érdeklődés.

A tantárgy az anyanyelvi kommunikáció területét a képek, tárgyak megnevezésével, azonosításával, az alapvető téri relációkban a formák, alakzatok érzékszervekkel történő azonosításával, megnevezésével, az írás megtanulását a tájékozódás segítségével, megfelelő

grafomotoros képességek, megfelelő íróeszköz-használat kialakításával és fejlesztésével, a megfelelő nyomaték alkalmazásával és a papírhatárok betartásával támogatja.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődését elősegíti az alapvető viselkedési normák betartása, a koncentrált figyelemhez szükséges tantermi légkör megalapozása, a csoportba való beilleszkedés és a feladathelyzet elfogadása.

A hatékony, önálló tanulás fejlesztése megvalósul a helyes és pontos feladatvégzés iránti igény kialakításával, a munkavégzés pontosságára törekvéssel, a feladattudat és a kitartás megalapozásával.

1. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Szemkontaktus felvétele, tartása.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Hangképző szervek szabályozásának kialakítása, erősítése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Szabályos légzést kialakítani, a levegőt megfelelően beosztani. – Utánzókézséget kialakítani. – Környezet alapvető hangjait megkülönböztetni, a hangforrások irányát felismerni. – Hallásdifferenciáló készséget fejleszteni. – Megfelelő hangerőt használni spontán beszéd során. – Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérve. – Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. – Ritmusérzék fejlesztése együttműködéssel. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszédtechnika fejlesztése. – Hallásfigyelem-fejlesztés. – Ritmusfejlesztés. – Szókincsbővítés. – Kommunikációs készségfejlesztés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Hangok artikulálása, állathangok utánzása. Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása. Környezet tárgyainak megnevezése, képpolvasás, játékos utasítások végrehajtása. Versekek, dalok szövegének értelmezése. Köszönés, megszólítás.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmizálás.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai gyakorlatok.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – 3–4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. – Egyeztetés: szavakat tárggyal, képpel. 	<p>Irányított közös játék társakkal. Szavak ejtése, szótagolás. Új szavak ismétlése, alkalmazása párbeszédben.</p>	
Fogalmak	<p>Fontosabb hangképző szervek, kilégzés, belégzés. Némán, halkán, hangosan. A mozgásokban részt vevő testrészek. Lassú, gyors, egyenletes.</p> <p>Kérdés, felelet, ki? mi? hol? (miért? mikor?) kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. (<i>Rokon, barát, idegen.</i>) Munka, játék.. <i>Térirány</i>-meghatározások.</p>	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Nagymozgások összerendezése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás nagyobb, ismert térben, helymeghatározás követése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A relációs fogalmakat megérteni és helyesen alkalmazni cselekvés során. – Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. – A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével. – Testséma kialakítása. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Téri relációk felismerése, létrehozása. – Relációs fogalmak. – Irányok. – Eligazodás nagyobb térben (tanterem). – Irányjelző nyilak ismerete és használata. – Eligazodás két dimenzióban (könyv, feladatlap). <p><i>Tevékenységek</i> Tárgyak helyének meghatározása, egymáshoz viszonyítása. Relációs fogalmak megállapítása képen. Térirányok nagymozgásokkal.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikai játékok.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> térbeli tájékozódás, viszonyítás.</p>	

	<p>Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon). Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal. Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon. Adott ábra, kép megkeresése könyvben.</p>	
Fogalmak	<p>Elöl, hátul, <i>középen, oda, vissza</i>, alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le. <i>Irányhatározók</i>: (bele, fölé, mögé), balra, jobbra, középen, bal, jobb, <i>középső, szemben, háttal</i>. Könnyen érzékelhető <i>ellentétpárok</i>: hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt-gyerek, öreg-fiatal, férfi-nő. Ki? Mi? <i>Kérdőszó. Tárgy, személy.</i></p>	

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Fogáserősség és -gyengeség tudatos irányítása.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Ujjak ügyesítése. Biztos ceruzafogás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló hüvelyk- és mutatóujjának egyenkénti, önálló mozgatása. – Tárgyak megfogása két-, illetve három ujjal. – Keményebb agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása. – A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása és tudatos irányítása. – Ismert tárgyak felismerése tapintással. – Ujjak egyenkénti, akaratlagos 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ujjak irányított mozgatása. – Tevékenység apró tárgyakkal. – Kéz izomzatának fejlesztése. – Helyes, szabályos, célszerű ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása. – Megfelelő nyomaték gyakorlása. – Érzékelési gyakorlatok tapintással. – Ujjak mozgatásának finomítása. 	<p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék, kéz és ujj-játékok.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> papírtépés, sodrás, gyurmázás.</p>	

<p>mozgatása.</p> <p>– Kételemes mozdulatsor felidézése, utánzása megfigyelés után.</p>	<p>– Eszközök, szerszámok fogása.</p> <p>– Mozdulatok utánzása.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Kézujjak (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruza fogással. Színezés, spontán rajzolgatás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok: „zongorázás”, kopogás, integetés. Kopogás alul, felül, kívül, belül, elöl, hátul. „Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Ujjak, <i>egyenes, behajlított ujj.</i> Kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, <i>görbe</i>, erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csészevonal, sötét, halvány, sima, <i>érdes</i>, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, szerszámok, baleset, óvatosság.</p>	

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerű mozdulatok kitaró ismétlése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Formák helyes felismerése, megnevezése, egyeztetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>– Labdadobás, -gurítás célirányosan, labdát elkapni.</p> <p>– Stabil építményt készíteni</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <p>– Célzott gurítás, dobás.</p> <p>– Építés kockával, dominóval,</p>	<p><i>Önkiszolgálás:</i> gombolás, fűzés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> konstrukciós játék.</p>	

<p>viszonylag pontos illesztéssel.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kitartó munkavégzés néhány percig, megfelelő mozdulatokkal. – Szabály megértése a tanuló képességei szerint. – Feladatmegértés és feladatvégzés kevés segítséggel. – Tekintetét tudatosan irányítani, fixálni. – Feltűnő hasonlóságot megtalálni különböző tárgyakon. – Kitartóan gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni. 	<p>fűzés.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Határok betartása. – Pontok összekötése. – Szemtorna. – Formák összehasonlítása. – Gombolás. <p><i>Tevékenységek</i> Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint. Dominó élére állítása. Fűzőtábla használata, nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel. Mozaikkirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton”. Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával. Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel. Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon. Baba- és saját ruha gombolása. Nagy gyöngy fűzése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Gurítás-dobás, cél. A helyváltoztatás szinonimái. Kösd össze! Illesztés, igazítás, pontosság, gyöngysor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, találat, alapszín, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló. Ruhadarabok.</i></p>	

Témakör	5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	Javasolt óraszám 14 óra
Előzetes tudás	Rövid verbális emlékezet.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Rövid szavakat utánamondani, ismételni, néhány percnyi szünet után felidézni. – Változásokat észlelni, jelezni. – Egyszerű összefüggéseket felismerni. – Halmazból egy-egy meghatározott tárgyat kiválasztani. – Versek, mondókák értő elmondása (együttmondással). – Ismert tárgyakat ismert fogalmak alá rendelni. – Kérdések segítségével eseménykép tartalmát elmondani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rövid szavak utánamondása. – Tárgyak megfigyelése, változás észlelése. – Összefüggések felismerése. – Csoportosítás. – Mondókák együttmondással. – Szavak utánamondása. – Versek, dalok, mondókák tanulása. – Figyelemfejlesztő játékok. – Képolvasás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Szavak felidézése és ismételt mondása játékos formában.</p> <p>Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?”</p> <p>Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése.</p> <p>Színek szerinti válogatás.</p> <p>Mondókák, versek kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel.</p> <p>Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánamondása.</p> <p>Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle-k.</p> <p>Tematikus kép szereplői, tevékenységük felidézése kérdések segítségével.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> versek, mondókák közös és egyéni elmondása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ugyanaz, még egyszer, ugyanolyan, hasonló (részben ugyanolyan), Miért? kérdés, válasz. Étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.</p>	

Témakör	6. Íráselemek tanítása		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Kétujjas fogás.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyak válogatása forma alapján.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Alapformákat egyeztetni, felismerni a környezet tárgyain. – Felismerhető formákat létrehozni segítséggel, különböző eszközökkel. – Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni. – Az instrukciókat pontosan követni. – Tudatosan alkalmazni egyenes és görbe vonalakat. – Az íráshoz szükséges körülményeket megszokni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Formák differenciálása, egyeztetése. – Formák megfigyelése, körüljárása. – Irányok követése. – Irányított vonal húzása, átírás. – Helyes testtartás, ceruzafogás. – Határok betartása. – Könyv, füzet használata. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tárgyak megfigyelése, felismerése tapintás útján. Egyenes és görbe vonal követése. Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. Képek keresése, füzet lapozása. Vonal rajzolása le, fel, jobbra, balra. Ábrák, pontok összekötése homokban, táblán. Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák átírása, másolása áttetsző papírra. A folyamatos munka idejének fokozatos növelése. Ábrák kiegészítése, egyszerű</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás.</p> <p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> homoktáblán, gríztáblán rajzolgatás ujjal, bottal.</p>	

	formák rajzolása meghatározott helyre, széles vonalközbe.	
Fogalmak	Egyszerű formák: kerek, <i>szögletes</i> , <i>széles</i> , <i>keskeny</i> , rövid, hosszú, egyenes, <i>görbe</i> , kör- és <i>csigavonal</i> . Összehasonlítás: ugyanolyan, <i>ugyanúgy</i> , <i>ugyanarra</i> , <i>ugyanoda</i> . Helymeghatározások. A könyvben való tájékozódás: üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal, ... Kösd össze! <i>Kerüld ki!</i>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során.</p> <p>Képes figyelmét néhány percig a feladatra irányítani.</p> <p>Felismeri környezeté hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját.</p> <p>Képes segítséggel alkalmazni – megnevezésre – a téri relációkat.</p> <p>Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni.</p> <p>Képes környezeté iránt érdeklődni, alapvető kommunikációs készsége alakul (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, elemi szükségletek, igények jelzése).</p> <p>Részt vesz irányított csoportos tevékenységben.</p> <p>Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani.</p> <p>Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket.</p> <p>Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást.</p>
---	--

2. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Szemkontaktus felvétele, tartása.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangképző szervek szabályozásának kialakítása, erősítése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Szabályos légzést kialakítani, a levegőt megfelelően beosztani. – Utánzókétsztséget kialakítani. – Környezet alapvető hangjait megkülönböztetni, a hangforrások irányát felismerni. – Hallásdifferenciáló készséget fejleszteni. – Megfelelő hangerőt használni spontán beszéd során. – Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérvé. – Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. – Ritmusérzék fejlesztése együttműködéssel. – Környezet tárgyait, azok rendeltetését megismerni. – Rákérdezésre adekvát válaszokat, jelzéseket adni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszédtechnika fejlesztése. – Hallásfigyelem-fejlesztés. – Ritmusfejlesztés. – Szókincsbővítés. – Kommunikációs készségfejlesztés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása. Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása. Környezet tárgyainak megnevezése, képolvasás, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása. Verseket, dalok szövegének értelmezése. Köszönés, megszólítás. Irányított közös játék társakkal. Szerepjátékok. Szavak ejtése, szótagolás. Új szavak ismétlése, alkalmazása párbeszédben.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmizálás.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai gyakorlatok.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – A környezetre vonatkozó önálló megállapításokat tenni, interaktív kapcsolatot alakítani. – 3–4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. – Egyeztetés: szavakat tárggyal, képpel. 		
<p>Fogalmak</p>	<p>Fontosabb hangképző szervek, kilégzés, belégzés. Némán, halkán, hangosan. A mozgásokban részt vevő testrészek. Lassú, gyors, egyenletes.</p> <p>Kérdés, felelet, ki? mi? hol? (miért? mikor?) kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. (<i>Rokon, barát, idegen.</i>) Munka, játék. <i>Kedélyállapot</i> kifejezésére szolgáló szavak. <i>Térirány-meghatározások.</i></p>	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Nagymozgások összerendezése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás nagyobb, ismert térben, helymeghatározás követése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A relációs fogalmakat megérteni és helyesen alkalmazni cselekvés során. – Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. – A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével. – Testséma kialakítása. – A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Téri relációk felismerése, létrehozása. – Relációs fogalmak. – Irányok. – Eligazodás nagyobb térben (tanterem). – Irányjelző nyilak ismerete és használata. – Eligazodás két dimenzióban (könyv, feladatlap). 	<p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikai játékok.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> térbeli tájékozódás, viszonyítás.</p>	

	<p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tárgyak helyének meghatározása, egymáshoz viszonyítása.</p> <p>Relációs fogalmak megállapítása képen.</p> <p>Térirányok nagymozgásokkal.</p> <p>Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon).</p> <p>Testtájékok megmutatása, megnevezése.</p> <p>Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal.</p> <p>Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások.</p> <p>Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon.</p> <p>Adott ábra, kép megkeresése könyvben.</p>	
Fogalmak	<p>Elöl, hátul, <i>középen, oda, vissza</i>, alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le.</p> <p><i>Irányhatározók:</i> (bele, fölé, mögé), balra, jobbra, középen, bal, jobb, középső, <i>szemben, háttal.</i></p> <p>Könnyen érzékelhető <i>ellentétpárok:</i> hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt-gyerek, öreg-fiatal, férfi-nő.</p> <p>Ki? Mi? <i>Kérdőszó. Tárgy, személy.</i></p>	

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Fogás erősség és -gyengeség tudatos irányítása.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ujjak ügyesítése. Biztos ceruzafogás.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló hüvelyk- és mutatóujjának egyenkénti, önálló mozgatása. – Tárgyak megfogása két-, illetve három ujjal. – Keményebb agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ujjak irányított mozgatása. – Tevékenység apró tárgyakkal. – Kéz izomzatának fejlesztése. – Helyes, szabályos, célszerű ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása. – Megfelelő nyomaték 	<p><i>Játékra nevelés:</i> gyakorló játék, kéz és ujj-játékok.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> papírtépés, sodrás, gyurmázás.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása és tudatos irányítása. – Író- és rajzeszközök használata megfelelő nyomatékkal. – Ismert tárgyak felismerése tapintással. – Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása. – A szerszámok rendeltetésszerű használata utánzással. – Kételemes mozdulatsor felidézése, utánzása megfigyelés után. 	<p>gyakorlása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Érzékelési gyakorlatok tapintással. – Ujjak mozgatásának finomítása. – Eszközök, szerszámok fogása. – Mozdulatok utánzása. <p><i>Tevékenységek</i> Kézujjak (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruza fogással. Színezés, spontán rajzolgatás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok: „zongorázás”, kopogás, integetés. Kopogás alul, felül, kívül, belül, elöl, hátul. „Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Ujjak, <i>egyenes, behajlított ujj</i>. Kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, <i>görbe</i>, erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csészevonal, sötét, halvány, sima, <i>érdes</i>, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, szerszámok, baleset, óvatosság.</p>	

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerű mozdulatok kitartó ismétlése.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Formák helyes felismerése, megnevezése, egyeztetése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Labdadobás, -gurítás célirányosan, labdát elkapni. – Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel. – Kitartó munkavégzés néhány percig, megfelelő mozdulatokkal. – Szabály megértése és betartása, a tanuló képességei szerint. – Feladatmegértés és feladatvégzés kevés segítséggel. – Tekintetét tudatosan irányítani, fixálni. – Feltűnő hasonlóságot megtalálni különböző tárgyakon. – Kitartóan gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Célzott gurítás, dobás. – Építés kockával, dominóval, fűzés. – Határok betartása. – Pontok összekötése. – Szemtorna. – Formák összehasonlítása. – Gombolás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint. Dominó élére állítása. Fűzőtábla használata, nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel. Mozaikkirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton”. Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával. Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel. Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon. Baba- és saját ruha gombolása. Nagy gyöngy fűzése.</p>	<p><i>Önkiszolgálás:</i> gombolás, fűzés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> konstrukciós játék.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Gurítás-dobás, cél. A helyváltoztatás szinonimái.</i> Kösd össze! Illesztés, igazítás, pontosság, gyöngysor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, találat, alapszínnek, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló. Ruhadarabok.</p>	

Témakör	5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés		Javasolt óraszám 14 óra
Előzetes tudás	Rövid verbális emlékezet.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Rövid szavakat utánamondani, ismételni, néhány percnyi szünet után felidézni. – Változásokat észlelni, jelezni. – Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. – Halmazból egy-egy meghatározott tárgyat kiválasztani. – Versek, mondókák értő elmondása (együttmondással). – Ismert tárgyakat ismert fogalmak alá rendelni. – Kérdések segítségével eseménykép tartalmát felidézni, elmondani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rövid szavak utánamondása. – Tárgyak megfigyelése, változás észlelése. – Összefüggések felismerése. – Csoportosítás. – Mondókák együttmondással. – Szavak utánamondása. – Versek, dalok, mondókák tanulása. – Figyelemfejlesztő játékok. – Képolvasás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Szavak felidézése és ismételt mondása játékos formában.</p> <p>Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?”</p> <p>Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése.</p> <p>Színek szerinti válogatás.</p> <p>Mondókák, versek kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel, tartalom elmondása.</p> <p>Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánamondása.</p> <p>Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle-k.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> versek, mondókák közös és egyéni elmondása.</p>	

	Tematikus kép szereplői, tevékenységük felidézése emlékezetből, kérdések segítségével.	
Fogalmak	Ugyanaz, még egyszer, ugyanolyan, hasonló (részben ugyanolyan), Miért? kérdés, válasz. Étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.	

Témakör	6. Íráselemek tanítása		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Kétujjas fogás.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyak válogatása forma alapján.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Alapformákat egyeztetni, biztosan differenciálni, felismerni a környezet tárgyain. – Felismerhető formákat létrehozni segítséggel, különböző eszközökkel. – Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni, a vonalközt figyelembe venni. – Az instrukciókat pontosan követni. – Tudatosan alkalmazni egyenes és görbe vonalakat. – Az íráshoz szükséges körülményeket megszokni. – A hibákat megtalálni, törekedni a hibátlan feladatvégzésre, a 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Formák differenciálása, egyeztetése. – Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása. – Irányok követése. – Irányított vonal húzása, átírás. – Helyes testtartás, ceruza fogás. – Határok betartása. – Könyv, füzet használata. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján. Egyenes és görbe vonal követése. Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> homoktáblán, gríztáblán rajzolgatás ujjal, bottal.</p>	

hibajavításra.	<p>Képek keresése, füzet lapozása, sorok teleírása, kihagyása, szóköz.</p> <p>Vonal rajzolása le, fel, jobbra, balra.</p> <p>Ábrák, pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon.</p> <p>Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák szabályos átírása, másolása áttetsző papírra.</p> <p>A folyamatos munka idejének fokozatos növelése.</p> <p>Ábrák kiegészítése, egyszerű formák rajzolása meghatározott helyre, széles vonalközbe.</p>	
Fogalmak	<p>Egyszerű formák: kerek, <i>szögletes</i>, <i>széles</i>, <i>keskeny</i>, rövid, hosszú, egyenes, <i>görbe</i>, kör- és <i>csigavonal</i>. Összehasonlítás: ugyanolyan, <i>ugyanúgy</i>, <i>ugyanarra</i>, <i>ugyanoda</i>. Helymeghatározások. A könyvben való tájékozódás: üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal,... Kösd össze! <i>Kerüld ki!</i></p>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során.</p> <p>Képes figyelmét néhány percig a feladatra irányítani.</p> <p>Felismeri környezete hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját.</p> <p>Képes az irányokat (fentről le, balról jobbra) utánzással alkalmazni.</p> <p>Képes segítséggel alkalmazni – megnevezésre – a téri relációkat.</p> <p>Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni.</p> <p>Képes környezete iránt érdeklődni, alapvető kommunikációs készsége alakul (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, elemi szükségletek, igények jelzése).</p> <p>Részt vesz irányított csoportos tevékenységben.</p> <p>Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani.</p> <p>Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani.</p> <p>Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket.</p> <p>Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruza fogást, tudatosan alkalmazni az író- és rajzeszközök, ceruza megfelelő nyomatékát.</p>
---	--

11.3 3–4. évfolyam

Az alsó tagozat végéig az írás és olvasás elemeinek elsajátítása, a betűk megismerése történik, minden esetben a már megismert betűk folyamatos ismétlésével, gyakorlásával.

Az olvasás-írás tantárgy betűismertetése elsősorban a tő/kiinduló-írásos betűtípus megismertetését célozza meg, ezzel párhuzamosan megtörténhet a nagybetűs alak bemutatása, amelyet a tanulók gyakran hamarabb megjegyeznek általánosabb előfordulása miatt.

Az írás tantárgy a sajátos nevelési igény miatt speciális, a láthatósági szempontokat figyelembe vevő, nagyobb vonalközbe történő, fokozatosan csökkenő vonalméretű füzetet igényel, a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodó íróeszközzel.

Az erkölcsi nevelés területén a tantárgy fontos szerepet játszik az alapvető viselkedési szabályok betartásának megalapozásával, a türelmes feladatvégzés és a társakra való odafigyelés kialakításával, a tanszerek és eszközök rendezettségére neveléssel és az írásbeli munka minőségének fejlesztésével.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését az alapvető téri relációkban való eligazodás fejlesztése, a népi mondókák és rövid versek megismerése segíti.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén fontos az iskolai házirend szabályainak megismerése, törekvés a szabályok minél önállóbb betartására.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése a minél jobb teljesítmény elérésére törekvéssel, az önellenőrzés iránti igény kialakításával, feladathelyzetekben a társakkal való együttműködés fejlesztésével, egymás munkájának tiszteletben tartásával, és a türelmes várakozásra neveléssel valósul meg.

A tantárgy a tanulás tanítását a tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, az egyénre szabott feladatok megoldására törekvéssel segíti.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlesztésében, az írásos kommunikáció megértése iránti igény kialakításával, a beszéd vagy más kommunikációs forma árnyaltabbá, tudatosabbá tételével, a magyar nyelv hangjai és a tanult betűformák egyeztetésével, szavakban a tanult hangok felismerésével és a képek, tárgyak, szóképek egyeztetésével.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését segíti a közös szabályjátékokban való motivált részvétel, és feladatvégzésekben a saját és mások teljesítményének értékelésében való aktív részvételre nevelés.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia megalapozását segíti a környezet iránti érdeklődés fenntartásával, a közös játékokban történő aktív kezdeményezéssel és feladatvállalással az írott vagy képes információk megismerésében, és az aktív részvétellel az önellenőrzésben, értékelésben.

3. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Hangzódifferenciálás.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Hangszintézis képességének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> – Törekedni az érthető beszédre, figyelmeztetés után a hibák javítására. – Kezdőhang alapján szavakat differenciálni. – Szókincset bővíteni, tudatosabb, árnyaltabb beszéd, az új szavakat szókincsbe építeni. – Rövid mesét végighallgatás után rákérdezésre felidézni, visszamondani. – A kimondott és leírt szó kapcsolatát megérteni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszédtechnika fejlesztése. – Hang kiemelése. – Szókincsbővítés. – Irodalmi élmények. – Hangok meghallása szó elején, közben, végén. – Ritmusfejlesztés. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás. Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmusos tapsolása.</p> <p>Versek, mondókák, dalszövegek értelmezéssel.</p> <p>Személyes élmények felidézése. Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás. Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Zöngés hangok ejtésének kitapintása.</p> <p>Látott-hallott szavak analízálása, magánhangzók kiemelése. Képes újság nézegetése.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai feladatok, szókincsbővítés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Különböző kedélyállapotok. Rokon értelmű szavak. Magánhangzó, mássalhangzó. Hang, szó, mondat. Megszólítások, köszönések. Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.</i></p>	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb soralkotások.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Téri fogalmak helyes használata (elől-hátul, közel-távol).		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Emlékeztető segítségével a bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni. – A balról jobbra haladást rögzíteni, és spontán módon alkalmazni soralkotás 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lateralitás gyakorlása. – Soralkotások. – Téri relációk gyakorlása. – Helymeghatározás tanteremben, udvaron, 	<p><i>Játékra nevelés:</i> szabályjáték, társasjáték.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás, térbeli</p>	

<p>alkalmával.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A téri relációk kifejezéseit a spontán beszéd során is helyesen használni. – A hibás helymeghatározást javítani. – Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépést tenni (kis segítséggel). – A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése. – Adekvát, egyszavas válasz adása ki?, mit csinál?, milyen? kérdésekre. – Felismerni önállóan a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat. – Az alaprajz és a valóság közti összefüggés felismerése. 	<p>eseményképen, rajzon.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lépegetés társasjáték-táblán. – Játékos feladatok. – Képolvasás. – Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón. – Szógyűjtés „milyen a...?” kérdésre. <p><i>Tevékenységek</i> Bal-jobb megállapítása, jelölése. Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok). Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése”. Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda). Közös társasjáték, lépés bábuval. Tárgyak eldugása, megkeresése. Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése bábuval, rajzzal. Saját és társai tárgyai és a berendezési tárgyak helyének bejelölése.</p>	<p>viszonyok, összefüggések felismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Páros testrészek. Alsó, felső, <i>jobb és bal oldali</i> szomszédok. <i>Térkép, irányok. Pontos helymeghatározások.</i> Sor eleje, vége, közepe, <i>utolsó előtti.</i> Téri relációk. Külső és belső tulajdonságok.</p>	

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése		Javasolt óraszám 10 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Kézdominancia.</p>		
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Megfigyelések, látási differenciálás fejlesztése. Íráskészség alapozása.</p>		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Ügyesítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel. – Az irányokra vonatkozó utasításokat megérteni és követni. – Egyszerű ábrákat másolni a tábláról. Szabad kézzel felismerhető ábra rajzolása. – Feladatvégzés tudatos 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ujjgyakorlatok. – Irányok megkülönböztetése síkban. – Vonalvezetési gyakorlatok. Iránymozgás. <p><i>Tevékenységek</i> Zongorázás, kopogás,</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> formázások különböző anyagokból, gyurmázás, daratábla, homok. Eltérő vastagságú íróeszközökkel festés, rajzolás.</p>	

<p>vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkal.</p> <p>– Az előnyben részesített oldal tudatos használata, domináns oldal kialakulása.</p>	<p>tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozaik készítése.</p> <p>Eseménykép figurái a középponthoz, illetve egymáshoz viszonyítva.</p> <p>Ceruzával haladás ábrák, párhuzamosok között.</p> <p>Színezés, határok betartása.</p> <p>Forma betöltése, kihagyása.</p> <p>Nyomaték tudatos változtatása.</p>	
Fogalmak	<p>Tevékenységek (csipegetés, sodrás, csavarás...).</p> <p>Íráselemek, egyszerű alakzatok. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások.</p>	

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egy pontra fixálás.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mozgó figura követése szemmel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Próbálkozni megfelelő erővel a jó irányba dobni. – Szimpla csomó kötése, meghúzása. Segítséggel masnikötés próbálgatása. – Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből. – Helymeghatározás alapján a megfelelő elemet kiválasztani. – Két elemet önállóan összeilleszteni, az esetleges hibákat észlelni, javítani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Célba dobás. – Csomókötés. – Építés. – Soralkotások. – Kép összeillesztése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel.</p> <p>Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése.</p> <p>Építés önállóan és minta után.</p> <p>Építőelemek pontos illesztése.</p> <p>Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban.</p> <p>Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> labdás gyakorlatok.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> cipőfűzés, szalagkötés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p>	
Fogalmak	<p>Cél, irány, közelebb, távolabb, alsódobás, felsődobás, vastag, vékony zsinór, laza, szoros csomó;</p> <p>fal, kerítés, oszlop, torony, vízszintes, függőleges elhelyezés, sorok, oszlopok, szomszédok, következő;</p> <p>kép széle, kerete, fejjel lefelé.</p>		

Témakör	6. Íráselemek tanítása		Javasolt óraszám 11 óra
Előzetes tudás	Vizuális nyom észlelése és követése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása és megfelelő alkalmazása. – Felismerhetően egyszerű formák rajzolása (a sikertelen próbálkozások ne szegjék kedvét). – Betűelemeket átírni, differenciálni. – A helyes irányt követni, írás során a szó- és sorközöket betartani. – A vonalrendszert megbízhatóan ismerni, íráselemek helyét biztosan ismerni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Álló, fekvő egyenes. – Kör-, kapu- és csészevonal. – Hurok- és horogvonalak. – Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ritmikus sor 3-4 elemből (11 – 11 – 11).</p> <p>Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel.</p> <p>Nyitott és zárt forma differenciálása.</p> <p>Hurok- és horogvonal átírása, másolása. Rajz kiegészítése.</p> <p>Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása.</p> <p>Ismerkedés a vonalrendszerrel, vastag vonal megállapítása, megkezdett sor folytatása.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> festés, rajzolás változatos eszközökkel.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p>	
Fogalmak	Egyenesekből kirakható jelek (+, –, relációs jel). Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány. Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.		

Témakör	7. Betűtanítás (a, i, í, o, ó, m, l, e, v, u, ú, t, á, s, p)		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Vonalrendszer ismerete.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Rövid – hosszú biztos elkülönítése.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert szavakban. – Együttműködve törekedni a minél tisztább kiejtésre. – Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. – Különböző szempontok (tartalom, kezdőhang) szerint szavakat differenciálni. – Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. – A tanult betűt felismerni és egyeztetni a megfelelő hanggal, amit hallott és látott a szóban. – Kérdésre megadott szóval mondatot alkotni. – Ismert szót képpel, képet szóval egyeztetni. – Saját nevét felismerni, ismerős hangot és betűt keresni benne. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangkihallási gyakorlatok. – Magánhangzók felismerése ajakállásról. – Kezdőhang leválasztása. – Ismerkedés az új betűkkel. – Betű felismerése szövegben. – Hang-betű egyeztetés. – Szógyűjtés. – Szó-kép egyeztetés. – A mondat (analóg mondataalkotás). <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Játékos hallásfigyelem-fejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden.</p> <p>Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása.</p> <p>Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban.</p> <p>Ismert betűk alapján szó felismerése, egyeztetése képpel.</p> <p>Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon.</p> <p>Szavak szótagolása, tapsolása.</p> <p>Tematikus szógyűjtés.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai gyakorlatok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmizálás.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Személyek, tárgyak meghatározása:</i> „Ki? Mi?” kérdések. Embert jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre).</p> <p>A „mondat” egyszerű meghatározása. Kezdőbetű, írásjel. Újságcímek, utcai feliratok.</p>	

Témakör	8. Olvasás	Javasolt óraszám 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tanult hangok biztos felismerése, kihallása.</p>	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Rész – egész észlelése.</p>	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult betűt felismerni hallott és látott szóban. – A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben. – Aktív részvétel a közös munkában. – Egyeztetni szókétyákat tárgyakkal, tárgyképekkel. – 3 betűs szót (minta után vagy diktálásra) kirakni önállóan. – A betűk sorrendjét betartani, a hibákat megtalálni, helyét jelezni, segítséggel javítani. – Versmondás értelmesen, hangsúlyozva. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Betűfelismerés. – Két betű összeolvasása. – Szógyűjtés kezdő szótaggal. – Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján. – Szó kirakása. – Szó analízálása. – Tőmondatok olvasása. – Versek, mondókák tanulása. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon. Szavak felismerése magánhangzóik alapján.</p> <p>Azonos kezdőhangú szavak közül a két azonos betűvel kezdődők kiválasztása, elemzése.</p> <p>Azonos szótaggal kezdődő szavak kiválasztása, értelmezése.</p> <p>Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján.</p> <p>Megadott betűkből szó kirakása.</p> <p>Letakart szó kitalálása 1, 2, 3 felfedett betű alapján.</p> <p>Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása.</p> <p>Két szavas mondatok olvasása.</p> <p>Alanyok illetve állítmányok cseréje.</p> <p>Leírt versekben szavak keresése, jelölése.</p> <p>Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelése.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> kifejező versmondás.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Betű, szótag, szó, mondat. Ellentétes szópárok. Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése.</p> <p>Hasonlóság, különbség konkrét példákön. Kérdőszavak, válaszok.</p> <p>Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások.</p>	

Témakör	9. Írás	Javasolt óraszám 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Betűformák észlelése nagymozgások és finommozgások segítségével.</p>	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megfelelő betűk és hangok biztos összekapcsolása.</p>	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre kerüljön. – A sorokat, sorközöket és a haladási irányt betartani. – 2 betűs szót önállóan, segítséggel írni, másolni. – A betűket és hangokat biztosan felismerni és egyeztetni. – Szavakat kiegészíteni igekötővel. – Pontos, figyelmes másolás, az esetleges hibákat segítséggel javítani. – Önálló munkavégzés (5-6 szó leírása), utána közös ellenőrzés, javítás. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Betűforma vázolása. – Írás sorközbe távolságtartással. – Két betűs szavak átírása, másolása. – Betűk írása sorközbe. – Kétbetűs szavak írása. – Betűk, szótagok, szavak másolása és írása diktálásra. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Betűalakítás padon, táblán, írólapon.</p> <p>Betű átírása és írása egyesével.</p> <p>Másolás előírásról, tábláról.</p> <p>Betűk írása egyenként, szóközzel.</p> <p>Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása.</p> <p>Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés.</p> <p>Kétbetűs szavak gyűjtése, írása.</p> <p>Kétbetűs szavak kirakása, betűk megfordítása a (le-el, be-eb, lé-él).</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás, alapmozgások.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, margó, kezdőhang – első betű.</p> <p>Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak.</p> <p>Hasonló, különböző, ellentétes értelmű szavak.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes soralkotás alkalmával spontán módon alkalmazni és rögzíteni a balról jobbra haladást.</p> <p>Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni.</p> <p>Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata.</p> <p>Képes szabad kézzel felismerhető ábrát rajzolni.</p> <p>Feladathelyzetben együttműködő, motiválható, képes figyelmét néhány percre a feladatra irányítani.</p> <p>Képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit. Képes az íráselemek helyének figyelembevételével önállóan sort alkotni a vonalrendszerben.</p>
--	--

	<p>Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni. Képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkel végezni. Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján. Képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján. Képes a helyes irányt követni írás során, a szó- és sorközök betartásával. Képes kétbetűs szavakat gyűjteni, értelmezni, leírni.</p>
--	--

4. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Hangzódifferenciálás.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Hangszintézis képességének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Törekedni az érthető beszédre, figyelmeztetés után a hibák javítására. – Kezdőhang alapján szavakat differenciálni. – Szókincset bővíteni, tudatosabb, árnyaltabb beszéd, az új szavakat szókincsbe építeni. – Rövid mesét végighallgatás után rákérdezésre felidézni, visszamondani. – A kimondott és leírt szó kapcsolatát megérteni. – A csoport előtt önálló „fellépést” vállalni ismert dallal, verssel. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszédtechnika fejlesztése. – Hang kiemelése. – Szókincsbővítés. – Irodalmi élmények. – Hangok meghallása szó elején, közben, végén. – Ritmusfejlesztés. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás. Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmikus tapsolása.</p> <p>Versek, mondókák, dalszövegek értelmezéssel.</p> <p>Személyes élmények felidézése.</p> <p>Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás.</p> <p>Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Zöngés hangok ejtésének kitapintása.</p> <p>Látott-hallott szavak analízisa, magánhangzók kiemelése.</p> <p>Képes újság nézegetése.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai feladatok, szókincsbővítés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok.</p>
Fogalmak	<p><i>Különböző kedélyállapotok. Rokon értelmű szavak.</i> Magánhangzó, mássalhangzó. Hang, szó, mondat. Megszólítások, köszönések. <i>Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.</i></p>	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb soralkotások.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Téri fogalmak helyes használata (elől-hátul, közel-távol).		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Emlékeztető segítségével a bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni. – A balról jobbra haladást rögzíteni, és spontán módon alkalmazni soralkotás alkalmával. – A téri relációk kifejezéseit a spontán beszéd során is helyesen használni. – A hibás helymeghatározást javítani. – Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépést tenni (kis segítséggel). – A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése. – Adekvát, egyszavas válasz adása ki?, mit csinál?, milyen? kérdésekre. – Felismerni önállóan a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat. – Az alaprajz és a valóság közti összefüggés felismerése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lateralitás gyakorlása. – Soralkotások. – Téri relációk gyakorlása. – Helymeghatározás tanteremben, udvaron, eseményképen, rajzon. – Lépegetés társasjáték-táblán. – Játékos feladatok. – Képolvasás. – Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón. – Ismerkedés a tanterem alaprajzával. – Szógyűjtés „milyen a...?” kérdésre. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Bal-jobb megállapítása, jelölése. Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok). Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése”. Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda). Közös társasjáték, lépés bábuval. Tárgyak eldugása, megkeresése. A kép szereplőinek helyzete, tulajdonságaik elmondása emlékezetből. Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése bábuval, rajzzal. Saját és társai tárgyai és a berendezési tárgyak helyének bejelölése.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> szabályjáték, társasjáték.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás, térbeli viszonyok, összefüggések felismerése.</p>	
Fogalmak	Páros testrészek. Alsó, felső, jobb és bal oldali szomszédok. Térkép, irányok. Pontos helymeghatározások. Sor eleje, vége, közepe, utolsó előtti. Téri relációk. Külső és belső tulajdonságok.		

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Kézdominancia.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések, látási differenciálás fejlesztése. Íráskészség alapozása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Ügyesítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel. – Az irányokra vonatkozó utasításokat megérteni és követni. – Egyszerű ábrákat másolni a tábláról. Szabad kézzel felismerhető ábra rajzolása. – Feladatvégzés tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkel. – Az előnyben részesített oldal tudatos használata, domináns oldal kialakulása. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ujjgyakorlatok. – Irányok megkülönböztetése síkban. – Vonalvezetési gyakorlatok. Iránymozgás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Zongorázás, kopogás, tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozaik készítés.</p> <p>Eseménykép figurái a középponthoz, illetve egymáshoz viszonyítva.</p> <p>Ceruzával haladás ábrák, párhuzamosok között.</p> <p>„Kockás” papíron kisebb-nagyobb négyzetek, lépcső rajzolása.</p> <p>Színezés, határok betartása.</p> <p>Forma betöltése, kihagyása, színezés sötétre, halványra.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i></p> <p>formázások különböző anyagokból, gyurmázás, daratábla, homok.</p> <p>Eltérő vastagságú íróeszközökkel festés, rajzolás.</p>	
Fogalmak	Tevékenységek (csipegetés, sodrás, csavarás...). Fokozás (még feljebb, legszélén...). Íráselemek, egyszerű alakzatok. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások.		

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egy pontra fixálás.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mozgó figura követése szemmel.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Próbálkozni megfelelő erővel a jó irányba dobni. – Szimpla csomó kötése, meghúzása. Segítséggel masnikötés próbálgatása. – Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből. – Helymeghatározás alapján a megfelelő elemet kiválasztani. – Két elemet önállóan összeilleszteni, az esetleges hibákat észlelni, javítani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Célba dobás. – Csomókötés. – Építés. – Soralkotások. – Kép összeillesztése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel.</p> <p>Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése.</p> <p>Építés önállóan és minta után.</p> <p>Építőelemek pontos illesztése.</p> <p>Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban.</p> <p>Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> labdás gyakorlatok.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> cipőfűzés, szalagkötés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p>
Fogalmak	<p>Cél, irány, közelebb, távolabb, alsódobás, felsődobás, vastag, vékony zsinór, laza, szoros csomó; fal, kerítés, oszlop, torony, vízszintes, függőleges elhelyezés, sorok, oszlopok, szomszédok, következő; kép széle, kerete, fejjel lefelé.</p>	

Témakör	6. Íráselemek tanítása	Javasolt óraszám 11 óra
Előzetes tudás	Vizuális nyom észlelése és követése.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása és megfelelő alkalmazása. – Felismerhetően egyszerű formák rajzolása (a sikertelen próbálkozások ne szegjék kedvét). – Betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Álló, fekvő egyenes. – Kör-, kapu- és csészevonal. – Hurok- és horogvonalak. – Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ritmikus sor 3-4 elemből (1 1 – 1 1 – 1 1).</p>	<p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> festés, rajzolás változatos eszközökkel.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – A helyes irányt követni, írás során a szó- és sorközöket betartani. – A vonalrendszert megbízhatóan ismerni, íráselemek helyét biztosan ismerni. 	<p>Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel.</p> <p>Nyitott és zárt forma differenciálása.</p> <p>Hurok- és horogvonal átírása, másolása. Rajz kiegészítése.</p> <p>Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása.</p> <p>Ismerkedés a vonalrendszerrel, vastag vonal megállapítása, megkezdett sor folytatása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Egyenesekből kirakható jelek (+, –, relációs jel). Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány.</p> <p>Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.</p>	

Témakör	7. Betűtanítás (a, i, í, o, ó, m, l, e, v, u, ú, t, á, s, p)		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Vonalrendszer ismerete.		
Témakör	Rövid – hosszú biztos elkülönítése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert szavakban. – Együttműködve törekedni a minél tisztább kiejtésre. – Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. – Különböző szempontok (tartalom, kezdőhang) szerint szavakat differenciálni. – Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. – A tanult betűt felismerni és egyeztetni a megfelelő hanggal, amit hallott és látott a szóban. – Kérdésre megadott szóval mondatot alkotni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangkihallási gyakorlatok. – Magánhangzók felismerése ajakállásról. – Kezdőhang leválasztása. – Ismerkedés az új betűkkel. – Betű felismerése szövegben. – Hang-betű egyeztetés. – Szógyűjtés. – Szó-kép egyeztetés. – A mondat (analóg mondatalkotás). <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Játékos hallásfigyelem-fejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden.</p> <p>Szájról olvasás (nevek, ismert</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai gyakorlatok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmizálás.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismert szót képpel, képet szóval egyeztetni. – Saját nevét felismerni, ismerős hangot és betűt keresni benne. 	<p>szavak), ajakállások utánzása. Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban. Ismert betűk alapján szó felismerése, egyeztetése képpel. Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon. Szavak szótagolása, tapsolása. Tematikus szógyűjtés. Szavak felismerése körülírás alapján. Képolvasás, két-három szavas mondatok alkotása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Személyek, tárgyak meghatározása:</i> „Ki? Mi?” kérdések. Embert jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre). A „mondat” egyszerű meghatározása. Kezdőbetű, írásjel. Újságcímek, utcai feliratok.</p>	

Témakör	8. Olvasás		Javasolt óraszám 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tanult hangok biztos felismerése, kihallása.</p>		
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Rész – egész észlelése.</p>		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult betűt felismerni hallott és látott szóban. – A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben. – Aktív részvétel a közös munkában. – Egyeztetni szóképeket tárgyakkal, tárgyképekkel. – 3 betűs szót (minta után vagy diktálásra) kirakni önállóan. – A betűk sorrendjét betartani, a hibákat megtalálni, helyét jelezni, segítséggel javítani. – Önállóan olvasott rövid mondat tartalmát megérteni, visszaadni. – Versmondás értelmesen, 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Betűfelismerés. – Két betű összeolvasása. – Szógyűjtés kezdő szótaggal. – Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján. – Szó kirakása. – Szó analizálása. – Tőmondatok olvasása. – Versek, mondókák tanulása. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon. Szavak felismerése magánhangzóik alapján. Azonos kezdőhangú szavak közül a két azonos betűvel kezdődőek kiválasztása, elemzése.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> kifejező versmondás.</p>	

hangsúlyozva.	<p>Azonos szótaggal kezdődő szavak kiválasztása, értelmezése.</p> <p>Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján.</p> <p>Megadott betűkből szó kirakása.</p> <p>Letakart szó kitalálása 1, 2, 3 felfedett betű alapján.</p> <p>Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása.</p> <p>Két szavas mondatok olvasása.</p> <p>Alanyok illetve állítmányok cseréje.</p> <p>Leírt versekben szavak keresése, jelölése.</p> <p>Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelése.</p>	
Fogalmak	<p>Betű, szótag, szó, mondat. Ellentétes szó párok. Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése.</p> <p>Hasonlóság, különbség konkrét példákon. Kérdőszavak, válaszok.</p> <p>Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások.</p>	

Témakör	9. Írás		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Betűformák észlelése nagymozgások és finommozgások segítségével.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő betűk és hangok biztos összekapcsolása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre kerüljön. – A sorokat, sorközöket és a haladási irányt betartani. – 2 betűs szót önállóan, annál hosszabb szót segítséggel írni, másolni. – A betűket és hangokat biztosan felismerni és egyeztetni. – Szavakat kiegészíteni igekötővel. – Pontos, figyelmes másolás, az esetleges hibákat segítséggel javítani. – Önálló munkavégzés (5-6 szó leírása), utána közös 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Betűforma vázolása. – Írás sorközbe távolságtartással. – Két betűs szavak átírása, másolása. – Írás diktálás után. – Betűk írása sorközbe. – Kétbetűs szavak írása. – Betűk, szótagok, szavak másolása és írása diktálásra. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Betűalakítás padon, táblán, írólapon.</p> <p>Betű átírása és írása egyesével.</p> <p>Másolás előírásról, tábláról.</p> <p>Betűk írása egyenként, szóközzel.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás, alapmozgások.</p>	

ellenőrzés, javítás.	<p>Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása. Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés. Kétbetűs szavak gyűjtése, írása. Szó kiegészítése igekötővel. Igekötő alkalmazása, szó jelentésváltozásának megfigyelése. Kétbetűs szavak kirakása, betűk megfordítása a (le-el, be-eb, lé-él).</p>	
Fogalmak	<p>Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, margó, kezdőhang – első betű. Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak. Hasonló, különböző, ellentétes értelmű szavak.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes soralkotás alkalmával spontán módon alkalmazni és rögzíteni a balról jobbra haladást. Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni. Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata. Képes szabad kézzel felismerhető ábrát rajzolni. Feladathelyzetben együttműködő, motiválható, képes figyelmét néhány percre a feladatra irányítani. Képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit. Képes az alaprajz és a valóság közti összefüggést felismerni. Képes az íráselemek helyének figyelembevételével önállóan sort alkotni a vonalrendszerben. Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni. Képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkal végezni. Képes egyszerű szöveget (betűket), ábrákat másolni a tábláról. Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján. Képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján. Képes a helyes irányt követni írás során, a szó- és sorközök betartásával. Képes kétbetűs szavakat gyűjteni, értelmezni, leírni.</p>
---	--

11.4 5–6. évfolyam

A tantárgy jelentős szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a feladattudat és a feladattartás fejlesztésében, a helyes viselkedési szabályok megerősítésében és megtartásában, a tanuló saját és mások munkájának megóvására vonatkozó törekvésének kialakulásában, megbecsülésére nevelésében, valamint türelemre és kitartásra ösztönzésében.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését a magyar és az idegen nyelv közötti különbség felismerése, a téri orientációs ismeretek bővítése, a magyar népi mondókák és közmondások megismerése segíti.

A családi életre nevelést segíti a saját név felismerése, a családtagok nevének ismerete, vezetéknev és utónév azonosságainak és különbségének és ezek okainak tisztázása, valamint egyszerű köszöntő szöveg írásával felkészülés az aktuális családi ünnepekre.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést megalapozza a tanuló hivatalos személyi adatainak és azok alkalmazásának megismerése, az aláírás jelentőségének megtanítása.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlődését segíti az aktív és passzív szókincs bővítése, a tudatosabb, tartalmilag pontosabb, nyelvtanilag helyes beszéd kialakítása, az érzések, gondolatok szóban történő kifejezése, a közösségi szabályok írásos és rajzos jelzéseinek felismerése és az irodalmi művek megismerése iránti igény felkeltése.

A digitális kompetencia fejlődését segíti a tájékozódás a számítógép billentyűzetén, a tanult betűk kikeresése, írásuk gyakorlása és a leggyakoribb számítógépes jelzések megismerése.

A hatékony, önálló tanulás megvalósul az új információk és ismeretek elsajátításával, az érdeklődés fenntartásával az írásos információk megértésére.

5. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tagolt beszéd, motiváció a kommunikációra.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Vizuális és verbális emlékezet fejlesztése. Gondolatok, szavak kifejezése verbális vagy nonverbális jelekkel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása. – Egyénileg és csoportosan fellépni az iskolai ünnepélyeken. – Legfontosabb adatait ismerni. – A kérdezés és felelés formai- és tartalmi követelményeit betartani. – Mondanivalót minél pontosabban kifejezni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. – Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. – Szókincsbővítés. – Személyi adatok gyakorlása. – Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Logopédiai gyakorlatok. Légygyakorlatok.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>logopédiai feladatok, vers, rövid szöveg kifejező előadása közönség előtt.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás, légygyakorlatok.</p>	

	Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Versek, mondókák hangsúlyozása.	
Fogalmak	Különböző kedélyállapotok. Napló. Személyi adatok. Régen, most, majd (igeidők). Kérdő névmások. Kérdezés és felelés, társalgás.	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Alak – háttér elkülönítése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tájékozódás táblázatban. Az önállóság, megbízhatóság, feladattudat erősítése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló ügyességének megfelelő játékokat tudatosan (nem próba-szerencse alapon) kirakni. – Az árnyaltabb helymeghatározásokat megérteni és alkalmazni. – Téri relációkat megfogalmazni többféleképpen. – Helymeghatározásokat elvégezni különböző pontokhoz viszonyítva. – Szabályokat megérteni. – Függőlegesen írt feliratot felismerni, összeolvasni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Téri helyzetek transzformálása síkra. – Puzzle kirakása. – Játékos feladatok. – Helymeghatározások. – Tájékozódás 4x4-es táblázatban. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Tájékozódás az iskola alaprajzán. Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék. Tárgy elrejtése, megtalálása. Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: térirányok, alaprajz, viszonyítás.</p>	
Fogalmak	Le-fel, jobbra-balra (közlekedés). Csere, helycsere. Közel, távolabb, innen, túl... Oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, türelem,		

kitartás, vízszintes és függőleges feliratok, keresztrejtvény.

Témakör	7. Betűtanítás (ö, ó, c, é, k, ü, ú, f, b, z, j, n, h, r, g,)		Javasolt óraszám 33 óra
Előzetes tudás	Hibakeresés, különbségek észrevétele.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Betűismertetések, szóképzés (szűkítés, bővítés) műveleteinek végzése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Az új betűt felismerni, írni, és összeolvasni a korábban tanultakkal. – Szavakat analizálni, betűket kapcsolni, összeolvasni. – Munkákat ellenőrizni, hibákat megtalálni, és megfelelően javítani segítséggel. – Szavak jelentésmódosulásait észlelni, és a változást megfogalmazni. – Írásjeleket tudatosan használni írás és olvasás során. – Érdeklődni a környezet iránt, önállóan tájékozódni; „felfedezések” a térképen. – Fejtörőket, rejtvényeket megoldani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Új betű ismertetése. – Szótagok, szavak kirakása. – Hiányzó betűk, szótagok pótlása. – Két szótagú szavak írása. – Nevek, mondatkezdő betűk jelölése. – Mondatvégi írásjel. – Játék a betűkkel. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása.</p> <p>Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése.</p> <p>Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan.</p> <p>Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása.</p> <p>Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása.</p> <p>Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása).</p> <p>Újságban, könyvben nagybetűk keresése.</p> <p>Írásjelek megfigyelése.</p> <p>Kérdő mondatok alkotása.</p> <p>Nagybetűk keresése újságban, könyvben.</p> <p>Anagramma kirakása (retek, teker, keret stb.), valamennyi változat leírása. Keresztrejtvény, találós kérdés stb.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs-bővítés, szógyűjtés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmizálás. hallásfejlesztés.</p>	
Fogalmak	Szavak tartalma, alakja. Szavak igekötővel, kezdő szótag, végződés.		

Szabály (mit írának nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai. Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek. „Miért?” (Szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.

Témakör	8. Olvasás		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Szöveg szó szerinti megértése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az írásjelek figyelembevételével olvasás. Kijelentés, kérdés, kérdés megkülönböztetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – 3-4 betűs szót kirakni és leírni hallás után. – Tömondatokat (szükség esetén segítséggel) olvasni. – Szövegeket megtanulni, felmondani. – Rövid mondatot önállóan olvasni, értelmezni. – Képsorról összefüggő mondatokat alkotni. – Ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket felismerni. – A település, lakóhely ismert épületeinek feliratait elolvasni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangok és betűk egyeztetése. – Szavak olvasása, szókép és tárgyak egyeztetése. – Versek, mondókák, szövegek tanulása. – Rövid mondatok olvasása, értelmezése. – Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. – Feliratok olvasása az utcán. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.</p>	<p><i>Számolás-mérés:</i> összefüggések felismerése.</p>	
Fogalmak	<p>Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű. Szó, mondat, pont, nagybetű. Múlt, jelen és jövő idejű cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, következmény. Hely, helyszín (Válaszok hol?” kérdésre, helymeghatározások – szóvégződés (helyragok).</p>		

Témakör	9. Írás		Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	Látási diszkrimináció, nagyságkonstancia.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Kis- és nagybetűk differenciálása. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott betű).		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A betűk írása során a tanuló figyelmét, önállóságát, feladattudatát, kitartását és koncentrációképességét fejleszteni. – Rendezett füzet, javuló betűformák önálló feladatvégzéskor. – Türelmes, kitartó feladatmegoldás. – Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. – Szavak másolása. – Írás, diktálás után. – Rövid mondatok másolása. – Puzzle kirakása. – Kezdőbetűk jelölése. – Rövid olvasmány olvasása, értelmezése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Betűformák gyakorlása. Meghatározott szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan.</p>	<p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> vizuális ábrázolás.</p>	
Fogalmak	Névelő. Mondat fajtái: . ? ! alkalmazásai. Mondat szabályai szóban, írásban. Mondat eleje, vége. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!		

Témakör	10. Értő olvasás		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Bővülő szókincs.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Szavak, szövegek képhez rendelése.		

Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Események összefüggéseit megérteni és elmondani saját szavaival. – Feliratokat értelmezni kis segítséggel. – Az áruajták értékét összehasonlítani segítséggel. – Ételreceptből alapanyagokat, mennyiségeket kiemelni rákérdezésre. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rövid történet olvasása, értelmezése. – Utcai feliratok, eligazító táblák. – Információk, hirdetések. – Ételreceptek. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében.</p> <p>Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása.</p> <p>Árukatalógus nézegetése, olvasgatása, termékek csoportosítása.</p> <p>Árak összehasonlítása.</p> <p>Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.</p>	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>feliratok, használati utasítások, ételreceptek olvasása, értelmezése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló személyi adatait biztosan ismeri.</p> <p>Képes a helyzetnek megfelelő bővített mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni.</p> <p>Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni.</p> <p>Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is.</p> <p>Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására.</p> <p>Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat kiolvasni.</p> <p>Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával.</p> <p>Képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben.</p> <p>Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni.</p> <p>Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni.</p> <p>Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.</p>
--	--

6. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tagolt beszéd, motiváció a kommunikációra.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Vizuális és verbális emlékezet fejlesztése. Gondolatok, szavak kifejezése verbális vagy nonverbális jelekkel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása. – Egyénileg és csoportosan fellépni az iskolai ünnepélyeken. – Beszámoló átélt eseményekről. – Legfontosabb adatait ismerni. – A kérdezés és felelés formai- és tartalmi követelményeit betartani. – Mondanivalót minél pontosabban kifejezni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. – Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. – Szókincs bővítés. – Személyi adatok gyakorlása. – Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. – Mondat befejezése, kiegészítése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Logopédiai gyakorlatok. Légzőgyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Teljes nevének, lakcímének másolása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat többféle befejezése. Versek, mondókák hangsúlyozása.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai feladatok, vers, rövid szöveg kifejező előadása közönség előtt.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás, légzőgyakorlatok.</p>
Fogalmak	Különböző kedélyállapotok. Napló. Személyi adatok. Régen, most, majd (igeidők). Kérdő névmások. Kérdezés és felelés, társalgás.	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Alak – háttér elkülönítése.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás táblázatban. Az önállóság, megbízhatóság, feladattudat erősítése.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló ügyességének megfelelő játékokat tudatosan (nem próba-szerencse alapon) kirakni. – Az árnyaltabb helymeghatározásokat megérteni és alkalmazni. – Téri relációkat megfogalmazni többféleképpen. – Helymeghatározásokat elvégezni különböző pontokhoz viszonyítva. – Szabályokat megérteni, keresztretjvényt önállóan kitölteni. – Függőlegesen írt feliratot felismerni, összeolvasni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Téri helyzetek transzformálása síkra. – Puzzle kirakása. – Távolság becslése, ellenőrzése. – Játékos feladatok. – Helymeghatározások. – Tájékozódás 4x4-es táblázatban. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Tájékozódás az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, berajzolása. Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék. Tárgy elrejtése, megtalálása. Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: térirányok, alaprajz, viszonyítás.</p>
Fogalmak	<p>Le-fel, jobbra-balra (közlekedés). Csere, helycsere. Közel, távolabb, innen, túl... Oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás, vízszintes és függőleges feliratok, keresztretjvényt.</p>	

Témakör	7. Betűtanítás (ö, ő, c, é, k, ü, ú, f, b, z, d, j, n, h, sz, r, g, ny)	Javasolt óraszám 33 óra
Előzetes tudás	Hibakeresés, különbségek észrevétele.	

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Betűismertetések, szóképzés (szűkítés, bővítés) műveleteinek végzése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Az új betűt felismerni, írni, és összeolvasni a korábban tanultakkal. – Szavakat analizálni, betűket kapcsolni, összeolvasni. – Munkákat ellenőrizni, hibákat megtalálni, és megfelelően javítani segítségével. – Szavak jelentésmódosulásait észlelni, és a változást megfogalmazni. – Tulajdonnevek és köznevek közti különbséget megérteni. – Írásjeleket tudatosan használni írás és olvasás során. – Érdeklődni a környezet iránt, önállóan tájékozódni; „felfedezések” a térképen. – Fejtörőket, rejtvényeket megoldani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Új betű ismertetése. – Szótagok, szavak kirakása. – Hiányzó betűk, szótagok pótlása. – Két szótagú szavak írása. – Nevek, mondatkezdő betűk jelölése. – Mondatvégi írásjel. – Játék a betűkkel. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása.</p> <p>Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése.</p> <p>Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan.</p> <p>Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása.</p> <p>Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása.</p> <p>Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása).</p> <p>Újságban, könyvben nagybetűk keresése.</p> <p>Írásjelek megfigyelése.</p> <p>Kérdő mondatok alkotása.</p> <p>Felkiáltójel, kettőspont alkalmazása, írása.</p> <p>Nagybetűk keresése újságban, könyvben.</p> <p>Városok nevének gyűjtése a térképről.</p> <p>Anagramma kirakása (reték, teker, keret stb.), valamennyi változat leírása emlékezetből.</p> <p>Keresztrejtvény, találós kérdés stb.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs-bővítés, szógyűjtés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmizálás, hallásfejlesztés.</p>
Fogalmak	<p>Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak.</p> <p>Szavak igekeötővel, kezdő szótag, végződés.</p> <p>Szabály (mit írunk nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai.</p>	

Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek. „Miért?” (Szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.

Témakör	8. Olvasás		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Szöveg szó szerinti megértése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az írásjelek figyelembevételével olvasás. Kijelentés, kérdés, kérdés megkülönböztetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – 3-4 betűs szót kirakni és leírni hallás után. – Tőmondatokat (szükség esetén segítséggel) olvasni. – Szövegeket megtanulni, felmondani. – Rövid mondatot önállóan olvasni, értelmezni. – Pont, kérdőjel, felkiáltójel értelmezése. – Képsorról összefüggő mondatokat alkotni. Önálló munkavégzés, reális önértékelés. – Ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket felismerni. – A település, lakóhely ismert épületeinek feliratait elolvasni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangok és betűk egyeztetése. – Szavak olvasása, szókép és tárgyak egyeztetése. – Versek, mondókák, szövegek tanulása. – Rövid mondatok olvasása, értelmezése. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. – Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. – Összetett mondatok befejezése „pedig”, „de”, „mert” kötőszavak után. – Feliratok olvasása az utcán. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása, félmondatok értelmes összeillesztése.</p>	<p><i>Számolás-mérés:</i> összefüggések felismerése.</p>	

	Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.	
Fogalmak	Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű. Szó, mondat, pont, nagybetű. Múlt, jelen és jövő idejű cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, következmény. Hely, helyszín (Válaszok hol?” kérdésre, helymeghatározások – szóvégződés (helyragok).	

Témakör	9. Írás		Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	Látási diszkrimináció, nagyságkonstancia.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kis- és nagybetűk differenciálása. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott betű).		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A betűk írása során a tanuló figyelmét, önállóságát, feladattudatát, kitartását és koncentrációkészségét fejleszteni. – Rendezett füzet, javuló betűformák önálló feladatvégzéskor. – Türelmes, kitartó feladatmegoldás. – Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. – Olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. – Szavak másolása. – Írás, diktálás után. – Rövid mondatok másolása. – Puzzle kirakása. – Kezdőbetűk jelölése. – Rövid olvasmány olvasása, értelmezése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Betűformák gyakorlása. Meghatározott szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás. Mondat diktálása szavanként, visszaolvasása mondatként. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása. Több mondatos olvasmány váltott olvasása.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> vizuális ábrázolás.</p>	

Fogalmak	Névelő. Mondat fajtái: . ? ! alkalmazásai. Mondat szabályai szóban, írásban. Mondat eleje, vége. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!
-----------------	--

Témakör	10. Értő olvasás		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Bővülő szókincs.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Szavak, szövegek képhez rendelése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Események összefüggéseit megérteni és elmondani saját szavaival. – Feliratokat értelmezni kis segítséggel. – Az áru fajták értékét összehasonlítani segítséggel. – Ételreceptből alapanyagokat, mennyiségeket kiemelni rákérdezésre. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rövid történet olvasása, értelmezése. – Utcai feliratok, eligazító táblák. – Információk, hirdetések. – Ételreceptek. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében. Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása. Árukatalógus nézegetése, olvasgatása, termékek csoportosítása. Árak összehasonlítása. Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.</p>	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> feliratok, használati utasítások, ételreceptek olvasása, értelmezése.</p>	
Fogalmak	Termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön.		

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló személyi adatait biztosan ismeri.</p> <p>Képes a helyzetnek megfelelő bővített mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni.</p> <p>Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni.</p> <p>Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is.</p> <p>Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására,</p>
---	--

	<p>hiányzó betűk pótlására. Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat kiolvasni. Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával. Képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben. Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni. Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni. Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.</p>
--	--

11.5 7–8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az ismeretsajátításhoz és a koncentrált figyelem fenntartásához szükséges viselkedés automatizmusává válásának segítségével, a feladattudat, feladattartás és a feladatok helyes megoldása iránti igény megerősítésével, a pontos, precíz munkavégzésre, a tanszerek és taneszközök megóvására való törekvésre neveléssel.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a magyar irodalmi művek és történelmi események megismerésével, a nemzeti ünnepek jelképeinek, jelszavainak, hőseinek tiszteletével valósul meg.

A tantárgynak fontos szerepe van az állampolgárságra és demokráciára nevelésben. A diákönkormányzat tevékenysége és szabályainak megismerése, a tanulói jogok és kötelességek elfogadása szorosan kapcsolódik a fejlesztési területhez.

A tantárgy a helyes önismeretet és énképet a társas kapcsolati kultúra erősítésével, önellenőrzéssel és hibajavítással fejleszti. A tevékenységek során a társakkal szembeni türelem, megértés erősödik.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az írásos anyagokban történő egyre biztosabb eligazodásnak, a kommunikációs technológiák és tartalmak közötti helyes választás segítségével, és a valóságos és fiktív tartalmak megkülönböztetési képességének fejlesztésében.

A tanulás tanítását támogatja az egyéni tanulási módok hatékonyságának megismerése, az olvasási technikák különböző fokú és tartalmú elsajátítása, és az értő olvasás gyakorlásának fejlesztése.

Az anyanyelvi kommunikációt segíti az érzések, kívánságok írásban történő kifejezésének gyakorlása, a helyesírás szabályainak felismerése, alkalmazása, az irodalmi művek és hétköznapi szövegek tartalmának megismerése iránti igény kialakítása.

A digitális kompetenciaterület fejlesztését a számítógép billentyűin a betűfelismerés, egyszerű szövegek írása, számítógépes játékokban az olvasási és írási képesség használata segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia az alapvető emberi jogok és kötelességek megismerésével, a személyes adatok biztos ismeretével és helyes alkalmazásával erősödik a tantárgy keretében.

7. évfolyam

Témakör	7. Betűtanítás (cs, gy, zs, ty, ly, x, y, w), Nagybetűk tanítása.	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Tiszta artikuláció, hallási figyelem.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Kisbetűk és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának biztos felismerése. Teljes ábécé megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Több nevet önállóan ábécésorrendbe tenni. – Egyszerű szavak analizálása, 	<i>Ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> – Új betű ismertetése, kapcsolása. 	<i>Társadalmi ismeretek:</i> lakóhely, térképhasználat, személyi adatok,

<p>betű hiányának érzékelése, pótlása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hibakeresés rosszul kirakott szóban. – Szavakat írni önállóan, szókezdő kettős betűvel is. – Gyakrabban használt tulajdonneveket írni. – Tájékozódni térképen. 	<ul style="list-style-type: none"> – Hiányzó betűk pótlása. – Szavak kirakása, másolása. – Nagybetűk ismertetése, egyeztetése kicsikkel. – Írás számítógépen, billentyűzet. – Tulajdonnevek írása, olvasása. – Játék a betűkkel. <p><i>Tevékenységek</i> Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk pótlása szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Nagybetűk írása vonalközbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzetten. Város-, személy-, utca- és intézménynevek másolása térképről, telefonkönyvből. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?</p>	<p>nevek.</p> <p><i>Információs eszközök használata:</i> másolás, helyesírás-ellenőrző program használata.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Betűk helye a teljes ábécében. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, földrajzi nevek. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak. Rejtvények, találós kérdések.</p>	

Témakör	8. Olvasás		Javasolt óraszám 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.</p>		
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Olvasott szöveg megértése, kérdések megfogalmazása rövid szöveg alapján.</p>		
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek – tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű szöveget 	<p><i>Ismeretek</i></p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmizálás.</p>	

<p>gördülékenyen olvasni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hosszabb szavakat kiolvasni. – Versek, dalokat pontosan, értelmesen, hangsúlyozottan előadni. – Kérdéseket önállóan megfogalmazni. – Az olvasott információt megérteni. – Aktivitás közös feladatmegoldásban. 	<ul style="list-style-type: none"> – Olvasmány olvasása tankönyvből. – Nehéz szavak elolvasása. – Néma olvasás. – Versek, énekek tanulása. – Mondatok olvasása, értelmezése. – Tájékoztató szöveg olvasása. <p><i>Tevékenység</i> Olvasmány folyamatos végigolvasása. Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése. Némán elolvasott kérdésre hangos válasz. Válasz alapján következtetés a kérdésre. Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása. Versek, énekek olvasása, megtanulása írott szövegből. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján.</p>	<p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> használati utasítás, ételrecept elolvasása, értelmezése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Vers, <i>rím</i>, ritmus. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása). Friss, romlandó, <i>szavatossági idő</i>.</p>	

Témakör	9. Írás		Javasolt óraszám 31 óra
Előzetes tudás	Rendezett külalakra törekvés, írásos közlés iránti igény.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni, olvasható, rendezett íráskép kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<ul style="list-style-type: none"> – Törekedni a betűformák és a füzet külalakjának javítására. – Egyben lediktált rövid mondatot önállóan leírni. – Üdvözlőlapot megírni kiválasztott minta alapján. – A kettős betűket biztosan alkalmazni. – Kis- és nagybetűket egyeztetni. – Eligazodni a naptárban és a megfelelő neveket helyesen leírni. – Plakát tervezése, a fontos információk felismerése és kiemelése (nagybetűkkel). – A tulajdonneveket spontán felismerni, tollbamondás során is nagybetűvel írni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Betűírás füzetbe, vonalközbe. – Hosszú mássalhangzók. – Kettős betűk gyakorlása. – Üdvözlőlap írása. – Zs és sz differenciálása. – Nagybetűk írása sorközbe. – Nevek másolása naptárból. – Szó kiemelése nagybetűvel. – Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán. – Tulajdonnevek felismerése, nagybetűs írás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe. Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből. Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése. Diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba. Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása. Kinek van névnapja... ? (dátumok alapján név keresése, másolása). Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása. Nagybetűs információs táblák készítése (KIJÁRAT, ZÁRVA, 8. CSOPORT, stb.).</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>feliratok gyűjtése séta közben, rendezvényre plakát, meghívó készítése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Üdvözlőlap különböző alkalmakra. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk. Idegen eredetű szavak.</p>	

Témakör	10. Értő olvasás		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Szöveghű olvasás hangos és néma olvasással.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az olvasottak globális felfogása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Képalírások önálló olvasása, értelmezése. – A pontosság jelentőségét megérteni az olvasás és írás során. – Meghatározott témában saját gondolatot megfogalmazni, leírni. – Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában. – Közkeletű idegen szavakat felismerni és helyesen kiejteni. – Igéket (cselekvést jelentő szavakat) kiválasztani szövegből. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rövid hírek, események olvasása újságból. – Hiányzó betűk pótlása szavakban. – Feladatok írásban. – Meseolvasás. – Újságot olvasás. – Tv-híradó megnézése, a látottakról beszámoló. – Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. – Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Szavak értelmének megváltoztatása egy-egy betű cseréjével. Írásbeli utasítások néma teljesítése. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV-bemondó.</p>	<p><i>Információs eszközök használata:</i> szövegírás, dokumentum keresése.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás színterei, hírforrások.</p>	

	<p>A hírek végighallgatása csendben. Felidézésük ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola, HBO, Corvin stb.). Igék átírása, átfogalmazása múlt, jelen és jövő időbe.</p>	
Fogalmak	<p>Ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Az ország tájai. Magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat. Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni. Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szóképfelismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni. Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására. Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre. Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani. Olvasási gyakorlata spontán módon a szabadidős-tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás készségét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni. Képes közkeletű rövidítéseket, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.</p>
---	--

8. évfolyam

Témakör	7. Betűtanítás (cs, gy, zs, ty, ly, x, y, w), Nagybetűk tanítása.	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Tiszta artikuláció, hallási figyelem.	
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	Kisbetűk és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának biztos felismerése. Teljes ábécé megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Több nevet önállóan ábécésorrendbe tenni. – Egyszerű szavak analizálása, betű hiányának érzékelése, pótlása. – Hibakeresés rosszul kirakott szóban. – Szavakat írni önállóan, szókezdő kettős betűvel is. – Gyakrabban használt tulajdonneveket írni. – Tájékozódni térképen, nagyobb, nevezetesebb helyeket megkeresni kevés segítséggel. – 1-2 próbajáték után részvétel szójátékos versenyben a szabályok megértésével, betartásával. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Új betű ismertetése, kapcsolása. – Hiányzó betűk pótlása. – Szavak kirakása, másolása. – Nagybetűk ismertetése, egyeztetése kicsikkel. – Írás számítógépen, billentyűzet. – Tulajdonnevek írása, olvasása. – Játék a betűkkel. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk pótlása szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Nagybetűk írása vonalközbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzetten. Város-, személy-, utca- és intézménynevek másolása térképről, telefonkönyvből. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék.</p>	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> lakóhely, térképhasználat, személyi adatok, nevek.</p> <p><i>Információs eszközök használata:</i> másolás, helyesírás-ellenőrző program használata.</p>

	Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?	
Fogalmak	Betűk helye a teljes ábécében. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, földrajzi nevek. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak. Rejtvények, találós kérdések.	

Témakör	8. Olvasás		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Olvasott szöveg megértése, kérdések megfogalmazása rövid szöveg alapján.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű szöveget gördülékenyen olvasni. – Hosszabb szavakat pontosan kiolvasni. – Verseket, dalokat pontosan, értelmesen, hangsúlyozottan előadni. – Kérdéseket önállóan megfogalmazni. – Az olvasott információt megérteni, tudatosan alkalmazni a felhasználás során. – Aktivitás közös feladatmegoldásban. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Olvasmány olvasása tankönyvből. – Nehéz szavak elolvasása. – Néma olvasás. – Versek, énekek tanulása. – Mondatok olvasása, értelmezése. – Tájékoztató szöveg olvasása. – Eligazodás a gyermeklexikonban. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Olvasmány folyamatos végigolvasása.</p> <p>Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése.</p> <p>Némán elolvasott kérdésre hangos válasz.</p> <p>Válasz alapján következtetés a kérdésre.</p> <p>Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmizálás.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> használati utasítás, ételrecept elolvasása, értelmezése.</p>	

	<p>Versek, énekek olvasása, megtanulása írott szövegből. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján. Élelmiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése. Gyermeklexikon (Ablak-zsiráf) címszavainak olvasása, megbeszélése.</p>	
Fogalmak	<p>Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Vers, <i>rím</i>, ritmus. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása). Friss, romlandó, <i>szavatossági idő</i>.</p>	

Témakör	9. Írás		Javasolt óraszám 31 óra
Előzetes tudás	Rendezett külalakra törekvés, írásos közlés iránti igény.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni, olvasható, rendezett íráskép kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Törekedni a betűformák és a füzet külalakjának javítására. – A kihangsúlyozott hosszú mássalhangzós szavakat helyesen leírni. – Egyben lediktált rövid mondatot önállóan leírni. – Üdvözlőlapot megírni kiválasztott minta alapján, önállóan. – A kettős betűket biztosan alkalmazni. – Kis- és nagybetűket egyeztetni. – Eligazodni a naptárban és a 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Betűírás füzetbe, vonalközbe. – Hosszú mássalhangzók. – Kettős betűk gyakorlása. – Üdvözlőlap írása. – Zs és sz differenciálása. – Nagybetűk írása sorközbe. – Nevek másolása naptárból. – Szó kiemelése nagybetűvel. – Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán. – Tulajdonnevek felismerése, 	<p><i>Kommunikáció:</i> feliratok gyűjtése séta közben, rendezvényre plakát, meghívó készítése.</p>	

<p>megfelelő neveket helyesen leírni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Plakát tervezése, a fontos információk felismerése és kiemelése (nagybetűkkel). – Az olvasott információkat önállóan értelmezni, alkalmazni. – A tulajdonneveket spontán felismerni, tollbamondás során is nagybetűvel írni. 	<p>nagybetűs írás.</p> <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe. Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása. Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből. Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése. Diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba. Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása. Kinek van névnapja... ? (dátumok alapján név keresése, másolása). Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása. Nagybetűs információs táblák készítése (KIJÁRAT, ZÁRVA, 8. CSOPORT, stb.). Diktált szavak között, illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Üdvözlőlap különböző alkalmazokra. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges- lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk. Idegen eredetű szavak.</p>	

Témakör	10. Értő olvasás		Javasolt óraszám 30 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szöveghű olvasás hangos és néma olvasással.</p>		
<p>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Az olvasottak globális felfogása.</p>		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Képaláírások önálló olvasása, értelmezése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rövid hírek, események olvasása újságból. 	<p><i>Információs eszközök használata:</i> szövegírás, dokumentum keresése.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – A pontosság jelentőségét megérteni az olvasás és írás során. – Meghatározott témában saját gondolatot megfogalmazni, leírni. – Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában. – Rövid híreket elmondani néhány szóban. – Híreket és személyes élményeket összekapcsolni hasonló helyszínnel, eseményekkel, illetve körülmények felidézésével. – Közkeletű idegen szavakat felismerni és helyesen kiejteni. – Igéket (cselekvést jelentő szavakat) kiválasztani szövegből. 	<ul style="list-style-type: none"> – Hiányzó betűk pótlása szavakban. – Feladatok írásban. – Meseolvasás. – Újságot olvasás. – Tv-híradó megnézése, a látottakról beszámoló. – Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. – Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Szavak értelmének megváltoztatása egy-egy betű cseréjével. Írásbeli utasítások néma teljesítése. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV-bemondó. A hírek végighallgatása csendben. Felidézésük ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola, HBO, Corvin stb.). Igék átírása, átfogalmazása múlt, jelen és jövő időbe.</p>	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás szinterei, hírforrások.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Az ország tájai. Magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.</p>	

<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat.</p> <p>Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni.</p> <p>Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szóképfelismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni.</p> <p>Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására, önállóan megírni – értékelhető tartalommal – néhány mondatos levelet.</p> <p>Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre.</p> <p>Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani.</p> <p>Olvasási gyakorlata spontán módon a szabadidős-tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás készségét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni.</p> <p>Képes közkeletű rövidítéseket, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.</p>
--	---

12 SZÁMOLÁS – MÉRÉS

12.1 1–8. évfolyam

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknál olyan elemi ismereteket, amelyek eljuttatják őket az érzékeléstől, észleléstől a tárgyfogalmak kialakulásához; megalapozni és kialakítani a tárgyakkal végzett cselekvésekkel a tanulók gondolkodási funkcióit, elemi számfogalmát.

A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodási készséget és a problémamegoldó képességet, hogy a tanulók alapvető logikai összefüggések felismerése révén az ismereteket gyakorlatban tudják alkalmazni. Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végeztetni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket kialakítani, az alapvető térbeni és időbeni tájékozódást fejleszteni, elérni egyszerű utasítások megértését, követését.

Fontos feladat a mennyiség- és számfogalmat kialakítani, hogy a tanuló képes legyen mennyiségeket, számjegyeket felismerni, összehasonlítani, megváltoztatni, alapműveleteket végezni fejen és írásban; szöveges feladatokat értelmezni, a logikai összefüggéseket felismerni, a megoldáshoz szükséges lépéseket felállítani; méréseket végezni, különböző mértékegységek fajtáit, léptéküket, gyakorlati alkalmazásukat megismerni; a pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket megszerezni, pénzerméket, bankjegyeket felismerni, értéküket, nagyságrendbeli különbségeket felismerni, a mindennapi életben történő alkalmazásokat segítséggel gyakorolni; továbbá a banki pénzügyi műveletek alapjait megismerni (bankkártya, folyószámla, hitelszámla).

12.2 1–2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, az egyszerű szabályok megértésére és betartására, és a csoportosan végzett tevékenység szabályainak, feltételeinek betartására neveléssel, a képességekhez igazodó feladatok végzésében és befejezésében a minél nagyobb kitartás kialakításával, valamint az alkalmazkodóképesség és feladattudat kialakításával, a türelem és pontosság megalapozásával.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében az együttműködéssel történő feladatvégzés megalapozása zajlik, a csoportba való beilleszkedés és az iskolai viszonyrendszerben való eligazodás segítségével.

A tanulás tanítását a tantárgy az által nyújtott információk megismerése iránti igény és az ismeretek befogadása iránti érdeklődés felkeltése támogatja.

Az anyanyelvi kompetenciaterület fejlesztését a tantárgy ismereteihez és tevékenységeihez kapcsolódó kifejezések megismerésének megalapozásával segíti.

A tantárgy főként a matematikai kompetenciaterület fejlesztésében játszik nagy szerepet, amennyiben támogatja az elemek kiválasztásának és megadott szempontok szerinti sorba rendezésének képességét, a tárgyak tulajdonságainak megismerését, a különbségek és azonosságok felismerését és csoportosításukat, és a problémamegoldó képesség fejlesztését. A tevékenységekkel kapcsolatos változások megfigyelése, létrehozása, az egyszerű ok- okozati összefüggések felismerése is a matematikai kompetenciaterület fejlesztését segíti.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődéséhez járul hozzá az együttműködő részvétel a feladatok végrehajtásában, a csoportmunkában az alapvető szabályok felismerése, és törekvés azok betartására.

A hatékony, önálló tanulás kompetenciaterület fejlődését segíti a tantárgy a taneszközei, feladatai iránti kíváncsiság felkeltésével, és a számok hétköznapi életben betöltött jelentőségének felismertetésével.

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Különbségek érzékelése.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosságok (egyezőségek) érzékelése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Differenciálás 3 méret között segítségével.</p> <p>Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással.</p> <p>Három szín megkülönböztetése.</p>	<p><i>Ismeretek</i> Tárgyak kiterjedése. Kicsi, kisebb, nagy, nagyobb, ugyanakkora. Formai tulajdonságok. Kerek, szögletes. Érzékelési gyakorlatok. Piros – kék – sárga – zöld – fehér – fekete, puha - kemény, meleg - hideg.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Tárgyak méretének megtapasztalása. Azonos jellegű tárgyakkól sor kirakása: kicsi – nagyobb - legnagyobb; nagy – kisebb – legkisebb; sor kirakása önállóan, kifejezések hangoztatása. Ugyanakkora keresése, összehasonlítása. Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban. Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása. Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése. Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása. Kemény - puha, meleg - hideg tárgyak kitapintása, azonosítása.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p>
Fogalmak	<p>Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak.</p> <p>Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! Dobd! Kérem! Tessék!</p>	

Témakör	2. Tájékozódás	Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Utasítás megértése, betartása.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Időbeli és térbeli változások érzékelése cselekvésekkel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Megfelelő irányítással, segítségnyújtással a feladatokat végrehajtani a társakra is figyelve.</p> <p>A sorbaállási, helycserés és helyváltóztatásos feladatokat megérteni és elvégezni.</p> <p>Türelmesen várakozni majdani eseményekre, várt eredményekre.</p> <p>A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz.</p> <p>Egyszerű, konkrét kérdésekre válaszolni az igeidők helyes használatával.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Térorientációs gyakorlatok: ide, oda, elé, mellett, előtt, mögött, rá, alá irányok. – Időbeli tájékozódás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására.</p> <p>Jövő – jelen - múlt érzékeltetése cselekvésekkel.</p> <p>Éjszakai - nappali tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva.</p> <p>Reggeli, ebéd, vacsora (napirend).</p> <p>Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> tájékozódás.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok.</p>
Fogalmak	Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók, irányok (erre, arra, ide, oda, előre, hátra, oldalra, felfelé, lefelé, sorban, mellett, előtt, mögött, alatt, alá, lassan, gyorsan, egyszerre, most, majd utána, előtte). Várj! Most! Majd! Kész!	

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	Halmazok létrehozása egy szempont alapján.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Relációs jelek ismerete és alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok

<p>Közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal.</p> <p>Önálló, célirányos tevékenység egyszerű feladatvégzés során.</p> <p>A „többet, kevesebbet” önállóan, az „ugyanannyit” segítségével felismerni, jelezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Cselekvések mennyiségekkel. – Halmazok létrehozása, megváltoztatása. – Mennyiségek összehasonlítása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Halmazok létrehozása különböző szempontok szerint (fajta, szín, méret stb.), nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása: sok- kevés.</p> <p>Ismerkedés a relációs jellel.</p> <p>Sok – kevés - semmi halmazok létrehozása segítségével.</p> <p>Ugyanannyi megállapítása, hangoztatása.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i></p> <p>didaktikus játék, szerepjáték.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Sok, kevés, semmi. Tegyé! Vegyé! Önts ki mindet! Még, több. Elég! Válaszd ki! Üres, teli. Nagyon sok. Legtöbb, sok, kevés, több, kevesebb, elfogyott, ugyanannyi.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni.</p> <p>Képes érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciál.</p> <p>Képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat növekvő önállósággal alkalmazza.</p> <p>A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben aktívan részt vesz.</p> <p>Képes együttműködésre.</p> <p>Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal.</p> <p>Képes felismerni a tárgyak alapvető mennyiségi tulajdonságait, a mennyiségi relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazni.</p> <p>Képes (segítséggel) használni a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket.</p>
--	---

2. évfolyam

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Különbségek érzékelése.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosságok (egyezőségek) érzékelése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Differenciálás 3 méret között segítségével.</p> <p>Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással.</p> <p>Három szín megkülönböztetése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Tárgyak kiterjedése. Kicsi, kisebb, nagy, nagyobb, ugyanakkora. Formai tulajdonságok. Kerek, szögletes. Érzékelési gyakorlatok. Piros – kék – sárga – zöld – fehér - fekete, puha - kemény, meleg - hideg.</p> <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tárgyak méretének megtapasztalása. Azonos jellegű tárgyakkal sor kirakása: kicsi – nagyobb - legnagyobb; nagy – kisebb - legkisebb; sor kirakása önállóan, kifejezések hangoztatása. Ugyanakkora keresése, összehasonlítása. Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban. Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása. Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése. Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása. Kemény-puha, meleg-hideg tárgyak kitapintása, azonosítása.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p>

Fogalmak	Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak. Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! Dobd! Kérem! Tessék!
-----------------	---

Témakör	2. Tájékozódás	Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Utasítás megértése, betartása.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Időbeli és térbeli változások érzékelése cselekvésekkel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Megfelelő irányítással, segítségnyújtással a feladatokat végrehajtani a társakra is figyelve.</p> <p>A sorbaállási, helycserés és helyváltó feladatokat megérteni és elvégezni.</p> <p>Felhívásra folyamatokat észrevenni.</p> <p>Türelmesen várakozni majdani eseményekre, várt eredményekre.</p> <p>A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz.</p> <p>Egyszerű, konkrét kérdésekre válaszolni az igeidők helyes használatával.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Térorientációs gyakorlatok: ide, oda, elé, mellett, előtt, mögött, rá, alá irányok. – Időbeli tájékozódás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására.</p> <p>Jövő – jelen - múlt érzékeltetése cselekvésekkel.</p> <p>Éjszakai - nappali tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva.</p> <p>Reggeli, ebéd, vacsora (napirend).</p> <p>Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel.</p> <p>Igeidők gyakorlása a napi feladatok elvégzésével és az iskolai napirenddel kapcsolatban.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> tájékozódás.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok.</p>
Fogalmak	Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók, irányok (erre, arra, ide, oda, előre, hátra, oldalra, felfelé, lefelé, sorban, mellett, előtt, mögött, alatt, alá, lassan, gyorsan, egyszerre, most, majd utána, előtte). Várj! Most! Majd! Kész!	

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	Halmazok létrehozása egy szempont alapján.	

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Relációs jelek ismerete és alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal.</p> <p>Önálló, célirányos tevékenység egyszerű feladatvégzés során.</p> <p>A „többet, kevesebbet” önállóan, az „ugyanannyit” segítségével felismerni, jelezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Cselekvések mennyiségekkel. – Halmazok létrehozása, megváltoztatása. – Mennyiségek összehasonlítása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Halmazok létrehozása különböző szempontok szerint (fajta, szín, méret stb.), nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása: sok- kevés.</p> <p>Ismerkedés a relációs jellel.</p> <p>Sok-keves-semmi halmazok létrehozása segítséggel, majd önállóan.</p> <p>A „nagyon sok”, a „legtöbb” halmaz létrehozása.</p> <p>Ugyanannyi megállapítása, hangoztatása.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i></p> <p>didaktikus játék, szerepjáték.</p>
Fogalmak	<p>Sok, kevés, semmi. Tegyé! bele! Vegyé! ki! Önts ki mindet! <i>Még, több. Elég!</i> Válaszd ki! <i>Üres, teli.</i> Nagyon sok. <i>Legtöbb,</i> sok, kevés, több, kevesebb, elfogyott, ugyanannyi.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni.</p> <p>Képes érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciál.</p> <p>Képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat növekvő önállósággal alkalmazza.</p> <p>A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben aktívan részt vesz.</p> <p>Képes együttműködésre.</p> <p>Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal.</p> <p>Képes felismerni a tárgyak alapvető mennyiségi tulajdonságait, a mennyiségi relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazni.</p> <p>Képes (segítséggel) használni a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket.</p>
---	---

3–4. évfolyam

A tantárgy egyik legfontosabb szerepe és feladata az erkölcsi nevelésben a szabálykövetési képesség megerősítése, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra nevelés.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a fokozódó együttműködéssel történő feladatvégzés kialakításával történik.

A tanulás tanításában a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a feladatok elvégzésében a kitartásra és a nehézségek leküzdésére irányuló törekvések erősödnek.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését a tantárgy a matematikai gondolkodáshoz szükséges fogalmak, tevékenységek megértésével, és a szókincs bővítésével éri el.

A matematikai kompetencia fejlesztése gyakorlati megfigyeléseken keresztül az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésével és a problémamegoldó képesség fejlesztésével, tevékenységbe ágyazott feladatvégzéssel valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését elsősorban a feladatmegosztás lehetőségének felismertetésével, a társak munkájának figyelemmel kísérésével, a helyes magatartás kialakításával, a feladatok végrehajtása közbeni kapcsolattartással és az alapvető szabályok betartatásával támogatja.

A hatékony, önálló tanulási kompetencia a kitartó, megfelelő segítséget kérni és elfogadni tudó feladattudat és feladatvégzés kialakításával fejlődik.

3.évfolyam

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	A négy alapszín biztos ismerete.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mértani testek megismerése, megnevezése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A méret alapján történő differenciálás eredményét önállóan megfogalmazni.</p> <p>Az ellentét-párokat felismerni.</p> <p>A felismerések helyes alkalmazása a beszéd során.</p> <p>Hasonlóságok, azonosságok, különbözőségek felismerése.</p> <p>Három megadott jellemző alapján a megfelelő elemet megkeresni.</p> <p>Tárgyakat jellemezni minél több adattal.</p> <p>A tanult kifejezéseket, fogalmakat a tanuló szókincsébe</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kicsi, nagy, ugyanakkora, rövid-hosszú, egyenlő hosszú. – Vékony, vastag, egyenlő vastagságú. – Kerek, szögletes. – Keskeny, széles, egyenlő szélességű. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása.</p> <p>Megfigyelések, összehasonlítások, egyenlővé tétel kiegészítéssel, lerövidítéssel.</p> <p>Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyain.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i></p> <p>didaktikus játékok.</p>

építeni.	Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel. Elemek válogatása különböző szempontok szerint. Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása. Minta után egyszerű alakzatok kirakása, előrajzolt sablonokba a megfelelő elem illesztése. Tevékenységek logikai játékkal.	
Fogalmak	Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló kifejezések. <i>Viszonylagosság</i> , ellentét, ellentétes fogalmak. Hasonló és egyforma közti különbség, <i>mérés</i> , <i>méret</i> .	

Témakör	2. Tájékozódás	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezése.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A hónapok nevének, évszakokhoz tartozásuknak, sorrendiségüknek biztos ismerete.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Térbeli viszonyokat felismerni és megfogalmazni játékos szituációban.</p> <p>Helymeghatározások megértése és érthető megfogalmazása.</p> <p>A balról jobbra és fentről le irány automatikus alkalmazása a különböző tevékenységek során.</p> <p>Soralkotás és írás során a balról jobbra irány spontán alkalmazása.</p> <p>A négy fő irányt megérteni és megbízhatóan alkalmazni.</p> <p>Napszakok neveit helyesen alkalmazni a spontán beszédben.</p> <p>Az aktuális nap, a tegnap és holnap meghatározása kis segítséggel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Alatta, fölötte, előtte, mellette, mögötte. – Közel, távol, fokozatokkal. – Elöl, hátul, középen, eleje, közepe, vége. – Alá, fölé, mellé, elé, mögé térben és vízszintes síkban. – Fenn-lenn, fel-le. – Bal-jobb, balra-jobbra. – Helymeghatározások. – Napszakok, napirend. – Hét napjai. – Évszakok, hónapok. – Életkor fogalma. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> tájékozódás időben, térben.</p>

<p>Az évszakok körforgását megérteni, szóbeli megfogalmazásokat és szimbólumokat sorba rendezni.</p> <p>Viszonyítások helyes és tudatos alkalmazása.</p>	<p>Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása. Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon.</p> <p>Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása.</p> <p>Irányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, vízszintes síkba, feladatlapon.</p> <p>Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon, nyíllal jelölt irányok megértése, betartása.</p> <p>Eligazodás 3x3-as négyzethálóban, meghatározott (bal felső, jobb középső stb.) hely megtalálása, illetve jelölt hely megnevezése.</p> <p>Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán.</p> <p>Napi események közös felidézése, eseményképek önálló sorba rakása.</p> <p>Spontán beszélgetés, élmények, tervek megfogalmazása.</p> <p>Napi tevékenységek felsorolása segítséggel, eseményképek helyes sorrendbe rakása.</p> <p>Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.).</p> <p>Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok megnevezése.</p> <p>Ünnepek, születésnapok elhelyezése az időben.</p> <p>Évszakok váltakozásáról tabló készítése.</p> <p>Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők), öregek, fiatalok, gyerekek a családban.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Hely- és iránymeghatározások, <i>fokozatok</i> (távol, távolabb, legtávolabb). Időjárással kapcsolatos kifejezések (fagy, hőség, vihar, köd). Időt jelölő fogalmak (tavaly, tavalyelőtt, hajnal, éjszaka, kora délután,</p>	

	hétköznap, munkanap, pihenőnap, ünnepnap, hétvége, vakáció). Aktuális köszönések. Időegységek nevei.
--	--

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	A semmi fogalma.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A hozzáadás következményének, logikájának felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A hozzáadás-elvétel, bővítés-csökkentés logikájának megértése.</p> <p>A tanult számjegyek felismerése és írása.</p> <p>Az 1, 2, 3 számjegy, számkép és mennyiség felismerése, egyeztetése.</p> <p>Számfogalmat kialakítani 5-ig.</p> <p>Mennyiségek számlálása 5-ig mechanikusan.</p> <p>A 0 fogalmának megértése, a tanuló szókincsébe építése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Sok, kevés, semmi, 0 fogalma, írása. – Több, kevesebb, ugyanannyi. – 1, 2, 3 számjegy ismertetése, írása. – Mennyiségek létrehozása. – Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése. – Számkörbővítés 5-ig. – Műveletek 5-ös körben. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása, mechanikus számlálás ötös körben.</p> <p>Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel; tárgyakkal, feladatlapon, mennyiségek kirakása, számjegy hozzárendelése, vázolása, írása, gyakorlása.</p> <p>Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal, számjegyek sorba rendezése, számjegyek keresése a környezetben.</p> <p>Önálló írásos feladatmegoldások 3-as körben.</p> <p>Összehasonlítás, viszonyítás,</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i></p> <p>didaktikus játékok.</p>

	<p>növelés, elvétel, becslés gyakorlása.</p> <p>Mechanikus számlálással halmazok létrehozása (5 elemig).</p> <p>Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással.</p> <p>Számjegy, számkép, mennyiség azonosítása.</p> <p>5 bontása tárgyakkal, 5 létrehozása pótlással, hozzáadással.</p> <p>0 fogalma, létrehozása tárgyakkal, cselekvésekkel, illetve cselekvések hiányával.</p>	
Fogalmak	<p>Sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége;</p> <p>növekvő, csökkenő sor, számkép, számjegy, hármas sor, kettes sor, ritmikus sor, kettesével, párosával, hármasával, sorszámnevek, körülbelül, pontosan annyi, emelkedő sorrend, számszomszédok, páros, páratlan számok, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”</p>	

Témakör	5. Összefüggések felismerése	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Hibák, hiányok észlelése, jelzése.</p> <p>Jól ismert környezeti tárgyakat főfogalom alá rendelni.</p> <p>Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni.</p> <p>A növekedés és csökkenés fogalmát megérteni, megfelelően alkalmazni a spontán beszédben.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Figyelemfejlesztő gyakorlatok. – Emlékezetfejlesztő játékok. – Ok-okozati összefüggések. – Növekvő, csökkenő számú halmazok. – Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése.</p> <p>Vegyes halmazban változtatások,</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>szókincsfejlesztés, szövegértés.</p>

	<p>hiányok észlelése. Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint. Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése. Memória-játék. Tárgyak felismerése körülírás alapján. Hasonló ábrákon különbségek felfedezése. Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Cselekvések késleltetett utánzása. Képolvasás során megfigyelt kép utólagos felelevenítése. Ellentét-párok gyűjtése. Tevékenységek logikai játékkal.</p>	
Fogalmak	<p>Különböző, hasonló, ugyanolyan, hiba, hibátlan, sorrend, hasonló-, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig. Gyűjtőfogalmak: edények, írószeresek, tisztaságszeresek. oszlop, sor, bal, jobb, felső és alsó szomszéd, méret, szín, forma.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – megtalálni 3 megadott jellemző alapján a megfelelő elemet; – nagyság szerint önállóan differenciálni; – önállóan megfogalmazni a méret alapján történő differenciálás eredményét; – felismerni az ellentét-párokat, felismeréseit helyesen alkalmazni a beszéd során; – beépíteni szókincsébe a tanult kifejezéseket, fogalmakat; – felismerni és megfogalmazni játékos szituációban térbeli viszonyokat; – megérteni, és érthetően megfogalmazni helymeghatározásokat; – helyesen használni spontán beszédében az igeidőket, a napszakok neveit, a viszonzyszavakat. <p>Ismeri és (segítséggel) helyesen alkalmazza az alapvető tér- és időbeli relációkat.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérteni, és megbízhatóan alkalmazni a négy fő irányt; – alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt; – elhelyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket; – eseményképek segítségével napirendet összeállítani (értelmezéssel);
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – meghatározni (kis segítséggel) az aktuális napot, a tegnapi és a holnapi napot; – megérteni, és sorba rendezni szóban és szimbólumokkal az évszakok körforgását. <p>Biztos számfogalom, a tanuló tárgyakat megbízhatóan számlál 5-ös körben.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – mennyiségi átalakításokat 5-ös körben önállóan végezni; – a növekedés és csökkenés fogalmát érteni, spontán beszédében megfelelően alkalmazni; – automatikusan a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni; – képes felismerni hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget; – megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni; – megérteni alapvető fogalmakat, feltenni spontán kérdéseket beszélgetés során; – sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.
--	--

4.évfolyam

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	A négy alapszín biztos ismerete.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Mértani testek megismerése, megnevezése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A méret alapján történő differenciálás eredményét önállóan megfogalmazni.</p> <p>Az ellentét-párokat felismerni.</p> <p>A felismerések helyes alkalmazása a beszéd során.</p> <p>Hasonlóságok, azonosságok, különbözőségek felismerése.</p> <p>Három megadott jellemző alapján a megfelelő elemet megkeresni.</p> <p>Tárgyakat jellemezni minél több adattal.</p> <p>A tanult kifejezéseket, fogalmakat a tanuló szókincsébe építeni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kicsi, nagy, ugyanakkora, rövid-hosszú, egyenlő hosszú. – Vékony, vastag, egyenlő vastagságú. – Kerek, szögletes. – Kocka, gömb. – Keskeny, széles, egyenlő szélességű. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása, egyeztetése egyre kisebb különbségekkel.</p> <p>Megfigyelések, összehasonlítások, egyenlővé tétel kiegészítéssel, lerövidítéssel.</p> <p>Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyain.</p> <p>Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel.</p> <p>Elemek válogatása különböző szempontok szerint.</p> <p>Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása.</p> <p>Minta után egyszerű alakzatok kirakása, előrajzolt sablonokba a megfelelő elem illesztése.</p> <p>Tevékenységek logikai játékkal.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p>
Fogalmak	<p>Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló kifejezések.</p> <p><i>Viszonylagosság, ellentét, ellentétes fogalmak.</i></p> <p>Hasonló és egyforma közti különbség, <i>mérés, méret.</i></p>	

Témakör	2. Tájékozódás		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A hónapok nevének, évszakokhoz tartozásuknak, sorrendiségüknek biztos ismerete.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Térbeli viszonyokat felismerni és megfogalmazni játékos szituációban.</p> <p>Helymeghatározások megértése és érthető megfogalmazása.</p> <p>A balról jobbra és fentről le irány automatikus alkalmazása a különböző tevékenységek során.</p> <p>Soralkotás és írás során a balról jobbra irány spontán alkalmazása.</p> <p>A négy fő irányt megérteni és megbízhatóan alkalmazni.</p> <p>Napszakok neveit helyesen alkalmazni a spontán beszédben.</p> <p>Az aktuális nap, a tegnap és holnap meghatározása kis segítséggel.</p> <p>Az évszakok körforgását megérteni, szóbeli megfogalmazásokat és szimbólumokat sorba rendezni.</p> <p>Viszonyítások helyes és tudatos alkalmazása.</p> <p>Helyes igeidők tudatos használata spontán beszéd során.</p> <p>Spontán beszédben a viszonzszavak helyes alkalmazása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Alatta, fölötte, előtte, mellette, mögötte. – Közel, távol, fokozatokkal. – Elöl, hátul, középen, eleje, közepe, vége. – Alá, fölé, mellé, elé, mögé térben és vízszintes síkban. – Fenn-lenn, fel-le. – Bal-jobb, balra-jobbra. – Helymeghatározások. – Múlt, jelen, jövő, volt, van, lesz. – Napszakok, napirend. – Hét napjai. – Évszakok, hónapok. – Életkor fogalma. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival.</p> <p>Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása.</p> <p>Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon.</p> <p>Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása, egymás hibáinak észlelése, javítása.</p> <p>Irányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, vízszintes síkba, feladatlapon.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> tájékozódás időben, térben.</p>	

	<p>Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon, nyíllal jelölt irányok megértése, betartása.</p> <p>Eligazodás 3x3-as négyzethálóban, meghatározott (bal felső, jobb középső stb.) hely megtalálása, illetve jelölt hely megnevezése.</p> <p>Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán.</p> <p>Napi események közös felidézése, eseményképek önálló sorba rakása.</p> <p>Spontán beszélgetés, élmények, tervek megfogalmazása múlt, jelen és jövő idejű igékkel.</p> <p>Napi tevékenységek felsorolása segítséggel, eseményképek helyes sorrendbe rakása.</p> <p>Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.).</p> <p>Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok megnevezése.</p> <p>Ünnepek, születésnapok elhelyezése az időben.</p> <p>Évszakok váltakozásáról tabló készítése.</p> <p>Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők), öregek, fiatalok, gyerekek a családban.</p>	
Fogalmak	<p>Hely- és iránymeghatározások, <i>fokozatok</i> (távol, távolabb, legtávolabb). Időjárással kapcsolatos kifejezések (fagy, hőség, vihar, köd). Időt jelölő fogalmak (tavaly, tavalyelőtt, alatt, közben, hajnal, éjszaka, kora délután, hétköznap, munkanap, pihenőnap, ünnepnap, hétvége, vakáció). Aktuális köszönések. Időegységek nevei.</p>	

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	A semmi fogalma.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A hozzáadás következményének, logikájának felismerése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A hozzáadás-elvétel, bővítés-csökkentés logikájának megértése.</p> <p>Hozzávetőleg helyes becslés, mennyiségek reális megítélése.</p> <p>A tanult számjegyeket felismerése és írása.</p> <p>Az 1, 2, 3 számjegy, számkép és mennyiség felismerése, egyeztetése.</p> <p>Számfogalmat kialakítani 5-ig.</p> <p>Mennyiségek számlálása 5-ig mechanikusan.</p> <p>A 0 fogalmának megértése, a tanuló szókincsébe építése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Sok, kevés, semmi, 0 fogalma, írása. – Több, kevesebb, ugyanannyi. – 1, 2, 3 számjegy ismertetése, írása. – Mennyiségek létrehozása. – Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése. – Számkörbővítés 5-ig. – Műveletek 5-ös körben. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása, mechanikus számlálás ötös körben.</p> <p>Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel; tárgyakkal, feladatlapon, mennyiségek kirakása, számjegy hozzárendelése, vázolása, írása, gyakorlása.</p> <p>Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal, számjegyek sorba rendezése, számjegyek keresése a környezetben.</p> <p>Önálló írásos feladatmegoldások 3-as körben.</p> <p>Összehasonlítás, viszonyítás, növelés, elvétel, becslés gyakorlása.</p> <p>Mechanikus számlálással halmazok létrehozása (5 elemig).</p> <p>Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással.</p> <p>Számjegy, számkép, mennyiség azonosítása.</p> <p>5 bontása tárgyakkal, 5 létrehozása pótlással, hozzáadással.</p> <p>0 fogalma, létrehozása tárgyakkal,</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> didaktikus játékok.</p>

	cselekvésekkel, illetve cselekvések hiányával.	
Fogalmak	Sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége; növekvő, csökkenő sor, számkép, számjegy, hármas sor, kettes sor, ritmikus sor, kettesével, párosával, hármasával, sorszámnevek, körülbelül, pontosan annyi, emelkedő sorrend, számszomszédok, páros, páratlan számok, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”	

Témakör	5. Összefüggések felismerése	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Hibák, hiányok észlelése, jelzése. Jól ismert környezeti tárgyakat főfogalom alá rendelni. Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. A növekedés és csökkenés fogalmát megérteni, megfelelően alkalmazni a spontán beszédben.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Figyelemfejlesztő gyakorlatok. – Emlékezetfejlesztő játékok. – Ok-okozati összefüggések. – Növekvő, csökkenő számú halmazok. – Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazban változtatások, hiányok észlelése. Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint. Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése. Memória-játék. Tárgyak felismerése körülírás alapján. Hasonló ábrákon különbségek felfedezése. Különböző ábrákon azonos</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincsfejlesztés, szövegértés.</p>

	<p>elemek felfedezése. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Cselekvések késleltetett utánzása. Képolvasás során megfigyelt kép utólagos felelevenítése. Ellentét-párok gyűjtése. Tevékenységek logikai játékkal. Logikai hibák felfedezése rövid történetben, hibák megbeszélése, javítása.</p>	
Fogalmak	<p>Különböző, hasonló, ugyanolyan, hiba, hibátlan, sorrend, hasonló-, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig. Gyűjtőfogalmak: edények, írószerek, tisztaságszerek. oszlop, sor, bal, jobb, felső és alsó szomszéd, méret, szín, forma.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – megtalálni 3 megadott jellemző alapján a megfelelő elemet; – nagyság szerint önállóan differenciálni; – önállóan megfogalmazni a méret alapján történő differenciálás eredményét; – felismerni az ellentét-párokat, felismeréseit helyesen alkalmazni a beszéd során; – beépíteni szókincsébe a tanult kifejezéseket, fogalmakat; – felismerni és megfogalmazni játékos szituációban térbeli viszonyokat; – megérteni, és érthetően megfogalmazni helymeghatározásokat; – helyesen használni spontán beszédében az igeidőket, a napszakok neveit, a viszonzszavakat. <p>Ismeri és (segítséggel) helyesen alkalmazza az alapvető tér- és időbeli relációkat.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérteni, és megbízhatóan alkalmazni a négy fő irányt; – alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt; – elhelyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket; – eseményképek segítségével napirendet összeállítani (értelmezéssel); – meghatározni (kis segítséggel) az aktuális napot, a tegnapi és a holnapi napot; – megérteni, és sorba rendezni szóban és szimbólumokkal az évszakok körforgását. <p>Biztos számfogalom, a tanuló tárgyakat megbízhatóan számlál 5-ös körben.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – mennyiségi átalakításokat 5-ös körben önállóan végezni; – a növekedés és csökkenés fogalmát érteni, spontán beszédében megfelelően alkalmazni;
---	---

	– automatikusan a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni;– képes felismerni hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget;– felfedezni, jelezni és javítani feladatlapon különböző típusú „hibákat”;– megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni;– megérteni alapvető fogalmakat, feltenni spontán kérdéseket beszélgetés során;– sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén az alkalmazkodó képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a szabályok együttes létrehozásának megtapasztalásával járul hozzá.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladatmegosztási képesség kialakításával éri el.

A tanulás tanítása az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzéssel valósul meg.

A matematikai kompetenciaterület fejlesztésében a tantárgy fontos szerepet játszik a tulajdonságok és az ok-okozati összefüggések felismertetésével, a problémamegoldó képesség fejlesztésével.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődését a feladatok végrehajtásában az együttműködő, konstruktív részvétel és az alapvető szabályok betartására törekvés jellemzi.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a feladatvégzés közbeni próbálkozások, a lehetőségek keresése segíti.

5.évfolyam

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak kiterjedése.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térirányok használata, helymeghatározás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Különbségeket észlelni, tárgyakat jellemezni megfelelő kifejezésekkel. – Minta után felismerhető formákat másolni. – Tanult formákat felismerni, megnevezni, differenciálni. – Aránytalanságokat érzékelni és megfogalmazni munkavégzés során. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Formai tulajdonságok bővítése. – Síkidomok és mértani testek körének bővítése. – Méretek, arányok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Nagy - kicsi, vékony - vastag, lapos – mély - magas stb. fokozatai, összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, vágásban, gyurmázásban. Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> komplex alakító tevékenység, tárgyak előállítás.</p>

	Kocka, gömb, téglatest, megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása. Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése. Tevékenységek logikai játék elemeivel. Különböző formák létrehozása.	
Fogalmak	Alap-, közép- és felsőfokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, körcikk, körív, csillag, kereszt, kúp, henger, téglatest, túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja.	

Témakör	2. Tájékozódás		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak helymeghatározása.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tájékozódás alaprajzon segítséggel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Az alaprajz lényegének megértése, saját hely megtalálása a tanterem alaprajzán.</p> <p>A térkép lényegét, funkcióját megismerni.</p> <p>A naptár funkciójának, beosztásának megismerése.</p> <p>Az életkorral kapcsolatos fogalmakat, kifejezéseket adekvátan alkalmazni.</p> <p>Különböző órákról időpontok leolvasása (mutató, digitális).</p> <p>Biztosan megkülönböztetni délelőtti és délutáni időpontokat.</p> <p>A bal és jobb irány megkülönböztetése készségszinten.</p> <p>Élménybeszámoló helyes sorrendben 5-6 eseményről.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tárgyak pontos helyének meghatározása. – Tájékozódás a tanterem alaprajzán. – Ismerkedés a térképpel. – Eligazodás a naptárban. – Életkor. – Óra. – Térirányok. – Események időbeli sorrendje. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> tájékozódás térben, időben, fogalmak, szókincs.</p>	

	<p>Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban.</p> <p>Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezési tárgyak egyeztetése.</p> <p>Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont.</p> <p>Megfigyelések az iskola környékének térképén, séták alkalmával látottak felidézése.</p> <p>Környező utcák, terek megkeresése a térképen.</p> <p>Egylapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése.</p> <p>Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk.</p> <p>Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek.</p> <p>Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagymutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órakor, nevezetes időpontok beállítása az órán.</p> <p>Bal-jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben.</p> <p>Az irányok megfigyelése az utcán, haladási irány.</p> <p>Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása.</p>	
Fogalmak	<p><i>Tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány,</i></p> <p><i>utolsó előtti, innenső és túloldal, haladási irány, külső, belső kerületek, főútvonalak, mellékutcák, terek, közben, alatt, 1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ezelőtt, x perc múlva, x perccel múlt.</i></p> <p>Életkorok megnevezése újszülöttől idős korig.</p>	

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Számnevek és viszonzszavak helyes használata.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Műveletek alapozása. Páros-páratlan számok megkülönböztetése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Számsor megbízható ismerete (0-10), a növelés és csökkentés folyamatának, eredményének megértése.</p> <p>Számjegyeket megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni.</p> <p>Egyszerű műveleteket elvégezni irányítással, segédeszközökkel.</p> <p>Páros és páratlan mennyiségeket felismerni.</p> <p>A sorszámneveket helyesen alkalmazni a spontán tevékenységek során.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. – Számkörbővítés 10-ig. – Számjegyek írása. – Műveletek. – Páros és páratlan számok. – Sorszámnevek. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza.</p> <p>Mennyiségek összehasonlítása.</p> <p>Relációs jelek.</p> <p>Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel.</p> <p>Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig.</p> <p>Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások.</p> <p>Műveletek végzése segédeszközökkel.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok.</p> <p>Műveletek írása diktálás után.</p> <p>Páros számok fogalma.</p> <p>Maradék fogalma.</p> <p>Sorszámnevek jelölése.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>szövegértelmezés, pontos megfogalmazás.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Növekedés, csökkenés, meg, + plusz, -ból, – mínusz, összeg, = egyenlő, marad, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése. Páros, páratlan, maradék, előlről, hátulról, középről, két széléről. Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás.</i></p>	

Témakör	4. Mértékegységek, méretek, pénz		Javasolt óraszám 32 óra
Előzetes tudás	Az összefüggő fogalmak tudatosulása.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>A nagyságrendbeli különbségeket megérteni a méter és centiméter (m és cm) között.</p> <p>Nehezebb, könnyebb súlyt differenciálni (min. 1/2 kg-os különbség esetén).</p> <p>Nagyságrendbeli különbséget megérteni a mértékegységek között.</p> <p>A pénzermék egymáshoz viszonyított értékének, a darabszám és az érték különbözőségének megértése.</p> <p>Számtani műveleteket végezni a pénzhasználat területén.</p> <p>A hallott meteorológiai jelentések értelmezése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hosszúság mérése. – Súly mérése. – Térfogat mérése, mértékegységei. – Pénz. – Hőmérséklet. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Mérések a környezet tárgyain.</p> <p>Meghatározott méretű vonalak rajzolása.</p> <p>Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben.</p> <p>Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta).</p> <p>Összeadások, kivonások hosszmértékekkel.</p> <p>Nagyságrendi különbség érzékelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése).</p> <p>Saját súly mérése személymérlegen, összehasonlítás.</p> <p>Gramm, dekagramm, kilogramm nagyságrendjének érzékelése élelmiszerek mérésével.</p> <p>Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése.</p> <p>Liter, deciliter nagyságrendjének érzékelése.</p> <p>Mérések folyadékokkal.</p> <p>Számolási feladatok különböző mértékegységekkel.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás, fizetés, mérések.</i></p>	

	Pénzérték (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzérték váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben. Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása. Szöveges feladatok.	
Fogalmak	Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzérték értéke, darabszám és érték viszonya.	

Témakör	5. Összefüggések felismerése		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor fogalmának rögzítése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk tudatos gyűjtése a séták során.</p> <p>Feladatok végzése egyre nagyobb önállósággal.</p> <p>Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok a mindennapi életben. – Megfigyelések az utcán. – Figyelemfejlesztő játékok. – Logikai feladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Mértékegységek helyes használata.</p> <p>Hátszámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal.</p> <p>Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések; kirakatkészítés, árák.</p> <p>Társasjátékok dobókockával, dominózás.</p> <p>Memória-játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban.</p> <p>Számsorban, egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása.</p> <p>Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>tájékozódás térben, időben.</p>	

	Növekvő, csökkenő számsor folytatása.	
Fogalmak	<i>Növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció. Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai. Tő- és sorszámnevek.</i>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló képes – felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat; – munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat; – felismerni lakóhelye, Budapest és Magyarország térképét, az irányokat; – felismerni a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között, érteni az alaprajz lényegét, saját helyét megtalálni a tanterem alaprajzán; – eseményképeket (ötnél többet) sorba rendezni, beszámozni, néhány szóval kommentálni; – spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni; – megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten; – figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását; – megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket; – megbízhatóan számlálni 10-es körben, műveleteket önállóan végezni 10-es körön belül; – elvégezni segédeszközökkel, irányítással egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket; – a sorszámneveket helyesen alkalmazni spontán tevékenysége során; – eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni; – viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre; – felismerni direkt összefüggéseket, logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődik; – biztosan eligazodni sorok és oszlopok között, és képes az oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.
--	---

6.évfolyam

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak kiterjedése.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Térrányok használata, helymeghatározás fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Különbségeket észlelni, tárgyakat jellemezni megfelelő kifejezésekkel. – Minta után felismerhető formákat másolni. – Tanult formákat felismerni, megnevezni, differenciálni. – Aránytalanságokat érzékelni és megfogalmazni munkavégzés során. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Formai tulajdonságok bővítése. – Síkidomok és mértani testek körének bővítése. – Méretek, arányok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Nagy-kicsi, vékony-vastag, lapos-mély-magas stb. fokozatai, összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, vágásban, gyurmázásban.</p> <p>Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük.</p> <p>Kocka, gömb, téglatest, henger, kúp megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása.</p> <p>Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása.</p> <p>Tevékenységek logikai játék elemeivel.</p> <p>Különböző formák létrehozása.</p>	<p><i>Ábrázolás-alkatás:</i> komplex alakító tevékenység, tárgyak előállítás.</p>	
Fogalmak	<p><i>Alap-, közép- és felsőfokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, körcikk, körív, csillag, kereszt, kúp, henger, téglatest, túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja.</i></p>		

Témakör	2. Tájékozódás		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak helymeghatározása.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tájékozódás alaprajzon segítséggel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Az alaprajz lényegének megértése, saját hely megtalálása a tanterem alaprajzán.</p> <p>A térkép lényegét, funkcióját megismerni.</p> <p>A naptár funkciójának, beosztásának megismerése.</p> <p>Az életkorral kapcsolatos fogalmakat, kifejezéseket adekvátan alkalmazni.</p> <p>Különböző órákról időpontok leolvasása (mutatós, digitális).</p> <p>Biztosan megkülönböztetni délelőtti és délutáni időpontokat.</p> <p>A bal és jobb irány megkülönböztetése készségszinten.</p> <p>Élménybeszámoló helyes sorrendben 5-6 eseményről.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tárgyak pontos helyének meghatározása. – Tájékozódás a tanterem alaprajzán. – Ismerkedés a térképpel. – Eligazodás a naptárban. – Életkor. – Óra. – Térirányok. – Események időbeli sorrendje. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása.</p> <p>Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban.</p> <p>Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezési tárgyak egyeztetése.</p> <p>Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont.</p> <p>Megfigyelések az iskola környékének térképén, séták alkalmával látottak felidézése.</p> <p>Környező utcák, terek megkeresése a térképén.</p> <p>Egylapos naptáron hónapok</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>tájékozódás térben, időben, fogalmak, szókinés.</p>	

	<p>megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése. Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk. Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők, nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése. Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagymutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órákor, nevezetes időpontok beállítása az órán. Másodpercmutató megfigyelése, egy percig tartó cselekvés (kar felemelése). Bal-jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben. Az irányok megfigyelése az utcán, haladási irány. Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása.</p>	
Fogalmak	<p><i>Tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány, utolsó előtti, innenső és túloldal, haladási irány, külső, belső kerületek, főútvonalak, mellékutcák, terek, közben, alatt, 1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ezelőtt, x perc múlva, x perccel múlt.</i> Életkorok megnevezése újszülöttől idős korig.</p>	

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Számnevek és viszonyszavak helyes használata.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Műveletek alapozása. Páros-páratlan számok megkülönböztetése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Számsor megbízható ismerete (0-10), a növelés és csökkentés folyamatának, eredményének megértése. Számjegyeket megbízhatóan</p>	<p><i>Ismeretek</i> – Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. – Számkörbővítés 10-ig.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szövegértelmezés, pontos megfogalmazás.</p>

<p>felismerni, és felismerhetően írni. Egyszerű műveleteket elvégezni irányítással, segédeszközökkel. Páros és páratlan mennyiségeket felismerni. A sorszámneveket helyesen alkalmazni a spontán tevékenységek során.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Számjegyek írása. – Műveletek. – Páros és páratlan számok. – Sorszámnevek. <p><i>Tevékenységek</i> Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza. Mennyiségek összehasonlítása. Relációs jelek. Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel. Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig. Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások. Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben. Egyszerű szöveges feladatok. Műveletek írása diktálás után. Páros számok fogalma, halmaz felezése, harmadolása. Maradék fogalma. Sorszámnevek jelölése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Növekedés, csökkenés, meg, + plusz, -ból, – mínusz, összeg, = egyenlő, marad, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése. Páros, páratlan, maradék, előlről, hátulról, középről, két széléről. Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás.</i></p>	

Témakör	4. Mértékegységek, méretek, pénz		Javasolt óraszám 32 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az összefüggő fogalmak tudatosulása.</p>		
<p>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztása.</p>		
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek – tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A nagyságrendbeli különbségeket</p>	<p><i>Ismeretek</i></p>	<p><i>Technika, életvitel és</i></p>	

<p>megérteni a méter és centiméter (m és cm) között.</p> <p>Nehezebb, könnyebb súlyt differenciálni (min. 1/2 kg-os különbség esetén).</p> <p>Nagyságrendbeli különbséget megérteni a mértékegységek között.</p> <p>A pénzermék egymáshoz viszonyított értékének, a darabszám és az érték különbözőségének megértése.</p> <p>Számtani műveleteket végezni a pénzhasználat területén.</p> <p>A hallott meteorológiai jelentések értelmezése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Hosszúság mérése. – Súly mérése. – Térfogat mérése, mértékegységei. – Pénz. – Hőmérséklet. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Mérések a környezet tárgyain.</p> <p>Meghatározott méretű vonalak rajzolása.</p> <p>Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben.</p> <p>Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta).</p> <p>Összeadások, kivonások hosszmértékekkel.</p> <p>Nagyságrendi különbség érzékelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése).</p> <p>Saját súly mérése személymérlegen, becslés, összehasonlítás.</p> <p>Gramm, dekagramm, kilogramm nagyságrendjének érzékelése élelmiszerek mérésével.</p> <p>Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése.</p> <p>Liter, deciliter nagyságrendjének érzékelése.</p> <p>Mérések folyadékokkal.</p> <p>Számolási feladatok különböző mértékegységekkel.</p> <p>Pénzermék (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzermék váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben.</p> <p>Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása.</p> <p>Szöveges feladatok.</p>	<p><i>gyakorlat:</i> vásárlás, fizetés, mérések.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzermék értéke, darabszám és érték viszonya.</p>	

Témakör	5. Összefüggések felismerése		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor fogalmának rögzítése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk tudatos gyűjtése a séták során.</p> <p>Feladatok végzése egyre nagyobb önállósággal.</p> <p>Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok a mindennapi életben. – Megfigyelések az utcán. – Figyelemfejlesztő játékok. – Logikai feladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Mértékegységek helyes használata és a hibás alkalmazás javítása.</p> <p>Házzámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal.</p> <p>Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések; kirakatnézés, árak (akciós ár, negatív szám).</p> <p>Társasjátékok dobókockával, dominózás.</p> <p>Memória-játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban.</p> <p>Számsorban, egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása.</p> <p>Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban.</p> <p>Növekvő, csökkenő számsor folytatása.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>tájékozódás térben, időben.</p>	

Fogalmak	<p><i>Növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció. Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai. Tő- és sorszámnevek.</i></p>
-----------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat; – munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat; – felismerni lakóhelye, Budapest és Magyarország térképét, az irányokat, égtájakat segítségével meghatározni; – felismerni a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között, érteni az alaprajz lényegét, saját helyét megtalálni a tanterem alaprajzán; – eseményképeket (ötnél többet) sorba rendezni, beszámozni, néhány szóval kommentálni; – spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni; – megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten; – figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását; – megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket; – megbízhatóan számlálni 10-es körben, műveleteket önállóan végezni 10-es körön belül; – elvégezni segédeszközökkel, irányítással egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket; – a sorszámneveket helyesen alkalmazni spontán tevékenysége során; – eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni; – viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre; – felismerni direkt összefüggéseket, logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődik;
--	--

	– rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát;– biztosan eligazodni sorok és oszlopok között, és képes az oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.

12.3 7–8. évfolyam

A tantárgy a fejlesztési feladatok közül fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodási képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelmre, kitartásra neveléssel, a társak feladatvégzése és próbálkozásai közben a türelmes várakozásra neveléssel.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a kitartó együttműködéssel történő munkavégzés megerősítésével; a gazdasági és pénzügyi nevelést játékokon keresztül, vásárlások segítségével, a pénz értékének, szerepének megismerésével; a pénz használatával kapcsolatos feladatokkal segíti a matematikai ismeretek alkalmazását.

A tanulás tanításának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

A matematikai kompetencia elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A szociális és állampolgári kompetencia a társakat segítve, a feladatok megoldásában együttműködő részvétellel és az alapvető szabályok betartásával fejlődik, amelyhez a hatékony, önálló tanulás, az önálló információ- és ismeretszerzés kialakítása, a tanács-, segítségkérési lehetőségek elsajátítása, a feladattudat és feladattartás megerősítése társul.

7.évfolyam

Témakör	1. Tájékozódás		Javasolt óraszám 12 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás alaprajzon, térképen és naptárban.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az óra és az időmérés fogalmainak spontán alkalmazása beszédben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<p>Lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani.</p> <p>Felismerni lakóhelye térképét.</p> <p>Felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit.</p> <p>Ismerni az égtájakat.</p> <p>Spontán beszédben helyesen használni a megfelelő időegységeket.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódás a közvetlen környezetben. – Tájékozódás az iskola területén. – Irányok gyakorlása. – Ismerkedés a tágabb környezettel. – Földrajzi atlasz – térkép. – Égtájak. 	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás, térképismeret.</p> <p><i>Információs eszközök használata:</i> letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés.</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Időmérés, az óra. – Eligazodás a naptárban. – A hét napjai. Napirend. – Életkor. <p><i>Tevékenységek</i> Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása. Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”. Magyarország térképének tanulmányozása. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Egy hetes időtartam. Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése. Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok elnevezései. Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről.</p>	
Fogalmak	<p>Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak. Alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, előtér, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló.</p> <p>Időegységek, időbeli távolságok, időtartamok: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, egy órája, egy óráig, egy órán keresztül, egy óra múlva, egy hete, két hónapja.</p>	

Témakör	2. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	Önellenőrzés fontossága.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A számjegyek és műveleti jelek írása, olvasása.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel, kevés hibával.</p> <p>Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat, egymáshoz viszonyított értéküket megállapítani.</p> <p>Összeadni kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel (szükséges).</p> <p>Írásbeli összeadást (2 tag) és írásbeli kivonást végezni (tízésátlépés nélkül).</p> <p>Elvégezni a négy alpműveletet, az eredményt ellenőrizni becsléssel és fejben (írásban).</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben. – Számkör bővítése 20-ig. – Műveletek 20-as körben. – A számológép. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Halmazok számlálása, bővítése egyesével.</p> <p>Számok leírása, összehasonlítása.</p> <p>Bontások, pótlások, kivonások tízésátlépéssel.</p> <p>Azonos tagok összeadásai során szorzás megemlézése.</p> <p>Tízésátlépés. Helyi érték jelentése!</p> <p>Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben.</p> <p>Műveletek végzése, eredmények értelmezése.</p> <p>Szöveges feladatok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás.</i></p>
Fogalmak	<p>Ismétlés, gyakorlás, számok, kétjegyű szám, helyi érték, összeg, maradék, kivonás, összeadás, számológép billentyűi, körülbelül, becslés, számjegyek, 10-es, helyi érték, maradék, szorzás, osztás.</p>	

Témakör	3. Mértékegységek, mérések, pénz		Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	Mérések végzése kis segítséggel.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A pénz használatának, fontosságának és a pénz kezelésének megértése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>A tanuló környezetében található tárgyakon pontos mérést végezni.</p> <p>A mennyiség állandóságának</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hosszmértékek: méter, centiméter, kilométer. 	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: mérések, becslés, vásárlás, fizetés.</i></p>	

<p>megértése.</p> <p>Megérteni, hogy a nagyság és a súly között nincs feltétlenül összefüggés (könnyű és nehéz).</p> <p>Az árakat nagyságrendileg differenciálni.</p> <p>Megtanulni a pénz gondos megőrzésének, megbecsülésének fontosságát.</p> <p>Kis segítséggel tájékozódni az időpontok között.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Űrmértékek: liter, deciliter. – Súlymértékek: kilogramm, dekagramm. – A pénz. – Időmérés: naptár, óra. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése.</p> <p>Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése.</p> <p>Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel.</p> <p>Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételkor háztartási mérlegen.</p> <p>Megfigyelések a különböző anyagok fajsúlyával kapcsolatban.</p> <p>5, 10, 20 Ft-os pénzermék felismerése, értékük.</p> <p>Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen.</p> <p>Összegek leírása diktálás után.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok felállítása, megoldása, megválaszolása.</p> <p>Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük.</p> <p>Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása.</p> <p>Lapozgatás tv-újságban, dátumok, időpontok olvasása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Hosszúság, szélesség, átmérő, kerület, távolság, sebesség, liter, deciliter, késhegynyi, evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség-meghatározások, forint, Ft. rövidítés, +, –, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de., du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár.</p>	

Témakör	4. Összefüggések felismerése		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Feladatmegoldás megtervezése logikai úton, az eredmény értékelése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével.</p> <p>Felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat segítséggel.</p> <p>Feladatot önállóan megérteni, megtervezni, kiszámolni, megválaszolni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. – Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. – Szöveges feladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel, váltott témákban.</p> <p>Memória-játék, puzzle.</p> <p>Gondoltam egy számot...</p> <p>Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.).</p> <p>Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón.</p> <p>Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása.</p> <p>Több lépcsős feladatok megoldási terve, a lépések végrehajtása, részeredmények értelmezése.</p>	<p><i>Olvasás-írás: értő olvasás; játékszabályok, szöveges feladatok.</i></p>	
Fogalmak	<p><i>Munka – fizetés, szerencse – nyeremény, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam;</i></p> <p><i>olcsóbb – drágább, irány, távolság, szabály, sorrend, mértékegységek, mérőeszközök nevei, létszám, mennyiség, méret, időtartam fogalmak megfogalmazása, részeredmények, ellentétes műveletek (+,-).</i></p>		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló rendelkezik alapvető ismeretekkel az égtájakról. Felismeri saját települése és Magyarország térképét. Megbízhatóan tájékozódik a mindennapi tevékenységek szintjén. A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül; – lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni; – műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hibaszázalékkal, ismeri a számítógép funkcióját, használatának alapjait; – egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat; – feladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására; – feladatát kitartóan, igényesen végezni; – a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni, alapvető jártassággal rendelkezik a tanult mértékegységek terén; – megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási készségét. <p>Elemi ismeretekkel rendelkezik a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése). A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt, mint fizetőeszközt; – az árakat nagyságrendileg differenciálni (200 Ft alatti, 1000 Ft feletti (négyjegyű összegek)); – felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével; – keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén.
--	--

8.évfolyam

Témakör	1. Tájékozódás	Javasolt óraszám 12 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás alaprajzon, térképen és naptárban.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az óra és az időmérés fogalmainak spontán alkalmazása beszédben.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani.</p> <p>Felismerni lakóhelye térképét.</p> <p>Felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit.</p> <p>Ismerni az égtájakat.</p> <p>Spontán beszédben helyesen használni a megfelelő időegységeket.</p> <p>Értetni az időegységek különböző nagyságrendjét.</p> <p>Reális és irreális terveket, elképzeléseket mérlegelni a jövőre vonatkozóan.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódás a közvetlen környezetben. – Tájékozódás az iskola területén. – Irányok gyakorlása. – Ismerkedés a tágabb környezettel. – Földrajzi atlasz – térkép. – Égtájak. – Időmérés, az óra. – Eligazodás a naptárban. – A hét napjai. Napirend. – Életkor. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján.</p> <p>Tanterem alaprajzának lerajzolása.</p> <p>Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése.</p> <p>Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk,</p>	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás, térképismeret.</p> <p><i>Információs eszközök használata:</i> letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés.</p>

	<p>lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”. Magyarország térképének tanulmányozása. Földgömb nézegetése. Európa fogalma, Magyarország elhelyezkedése, határai. Térkép méretének összehasonlítása, arányok, lépték. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Egy hetes időtartam. Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése. Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok elnevezései. Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről.</p>	
Fogalmak	<p>Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak. Alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, előtér, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló.</p> <p>Időegységek, időbeli távolságok, időtartamok: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, egy órája, egy óráig, egy órán keresztül, egy óra múlva, egy hete, két hónapja.</p>	

Témakör	2. Mennyiségek – Műveletek		Javasolt óraszám 35 óra
Előzetes tudás	Önellenőrzés fontossága.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A számjegyek és műveleti jelek írása, olvasása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel, kevés hibával. Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat, egymáshoz viszonyított értéküket megállapítani.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben. – Számkör bővítése 20-ig. 	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás.</i>	

<p>Összeadni kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel (szükséges).</p> <p>Írásbeli összeadást (2 tag) és írásbeli kivonást végezni (tízestlépés nélkül).</p> <p>Elvégezni a négy alpműveletet, az eredményt ellenőrizni becsléssel és fejben (írásban).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Műveletek 20-as körben. – Számkör bővítése 100-ig. – Műveletek 100-as körben. – A számológép. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Halmazok számlálása, bővítése egyesével.</p> <p>Számok leírása, összehasonlítása.</p> <p>Bontások, pótlások, kivonások tízesátlépéssel, több tényezős összeadások egymás mellé és egymás alá írva.</p> <p>Azonos tagok összeadásai során szorzás megemlítése.</p> <p>Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése tízesekkel.</p> <p>Tízestlépés. Helyi érték jelentése!</p> <p>Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben.</p> <p>Műveletek végzése, eredmények értelmezése.</p> <p>Szöveges feladatok.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Ismétlés, gyakorlás, számok, <i>kétjegyű szám</i>, <i>helyi érték</i>, <i>összeg</i>, <i>maradék</i>, <i>kivonás</i>, <i>összeadás</i>, <i>számológép billentyűi</i>, körülbelül, becslés, számjegyek, 10-es, 100-as helyi értéke, helyi érték, maradék, szorzás, osztás.</p>	

Témakör	3. Mértékegységek, mérések, pénz		Javasolt óraszám 35 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mérések végzése kis segítséggel.</p>		
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pénz használatának, fontosságának és a pénz kezelésének megértése.</p>		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>A tanuló környezetében található tárgyakon pontos mérést végezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hosszmértékek: méter, 	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> mérések,</p>	

<p>A mennyiség állandóságának megértése.</p> <p>Megérteni, hogy a nagyság és a súly között nincs feltétlenül összefüggés (könnyű és nehéz).</p> <p>Az árakat nagyságrendileg differenciálni.</p> <p>Megtanulni a pénz gondos megőrzésének, megbecsülésének fontosságát.</p> <p>Kis segítséggel tájékozódni az időpontok között.</p>	<p>centiméter, kilométer.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Űrmértékek: liter, deciliter. – Súlymértékek: kilogramm, dekagramm. – A pénz. – Jövedelem, takarékoskodás, pénzügyek kezelése. – Időmérés: naptár, óra. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése, km-es távolságok autóstérképen és a valóságban (sebesség és távolság összefüggései).</p> <p>Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése.</p> <p>Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel.</p> <p>Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételkor háztartási mérlegen.</p> <p>Megfigyelések a különböző anyagok fajsúlyával kapcsolatban.</p> <p>5, 10, 20 Ft-os pénzermék felismerése, értékük.</p> <p>Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen.</p> <p>Összegek leírása diktálás után.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok felállítása, megoldása, megválaszolása.</p> <p>Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük.</p> <p>Fizetés, nyugdíj, járadék, segély, rendszeres és alkalmi jövedelem, pénzkezelés, banki műveletek.</p> <p>Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása.</p> <p>Lapozgatás tv-újságban, dátumok,</p>	<p>becslés, vásárlás, fizetés.</p>
---	---	------------------------------------

	időpontok olvasása.	
Fogalmak	Hosszúság, szélesség, átmérő, kerület, távolság, sebesség, liter, deciliter, késhegynyi, evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség-meghatározások, forint, Ft. rövidítés, +, –, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de., du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár, akció, árleszállítás, különböző jövedelemforrások, fizetnivalók.	

Témakör	4. Összefüggések felismerése	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Feladatmegoldás megtervezése logikai úton, az eredmény értékelése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével.</p> <p>Felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.</p> <p>Feladatot önállóan megérteni, megtervezni, kiszámolni, megválaszolni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. – Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. – Szöveges feladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel váltott témákban.</p> <p>Memória-játék, puzzle.</p> <p>Gondoltam egy számot...</p> <p>Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.).</p> <p>Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón.</p> <p>Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban.</p> <p>Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása.</p> <p>Több lépcsős feladatok megoldási terve, a lépések végrehajtása, részeredmények értelmezése.</p>	<p><i>Olvasás-írás: értő olvasás; játékszabályok, szöveges feladatok.</i></p>

Fogalmak	<i>Munka – fizetés, szerencse – nyereség, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam; olcsóbb – drágább, irány, távolság, szabály, sorrend, mértékegységek, mérőeszközök nevei, létszám, mennyiség, méret, időtartam fogalmak megfogalmazása, részeredmények, ellentétes műveletek (+,-).</i>
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló rendelkezik alapvető ismeretekkel az égtájakról. Felismeri saját települése és Magyarország térképét. Megbízhatóan tájékozódik a mindennapi tevékenységek szintjén. A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül; – lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani; – reális terveket, elképzeléseket alakítani a jövőre vonatkozóan; – műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hibaszázalékkal, ismeri a számológép funkcióját, használatának alapjait; – egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat; – eladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására; – feladatát kitartóan, igényesen végezni; – a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni, alapvető jártassággal rendelkezik a tanult mértékegységek terén; – megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási készségét. <p>Elemi ismeretekkel rendelkezik a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése). A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt mint fizetőeszközt; – az árakat nagyságrendileg differenciálni (200 Ft alatti, 1000 Ft feletti (négyjegyű összegek); – felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok
---	---

	<p>betartásával, konfliktusok elkerülésével;</p> <ul style="list-style-type: none">– keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.
--	---

12.4 JÁTÉKRA NEVELÉS

1–4. évfolyam

A tantárgy célja elérni, hogy a tanuló egyre jobban ismerje meg a játék folyamán környezetét, a tárgyakat, jelenségeket, építsen kapcsolatot társaival és a felnőttekkel, fejlessze kommunikációs készségét.

Használja adekvátan, az érzékszervek intenzív fejlesztésével a játéktárgyakat (vigyázzon rájuk és tartsa rendben azokat).

A pedagógusnak meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló tanuljon meg alkalmazkodni az osztályközösséghez, elfogadja a közösség szabályait, egyre tudatosabban és pontosabban tartsa be a szabályjátékokban a szabályokat.

Kellő motivációval kell kialakítani érdeklődését a játszóeszközök iránt, fejleszteni kreativitását, ízlését, esztétikai érzékét, fantáziáját, törekedve arra, hogy fejlődjön téri orientációs képessége és a környezetben való tájékozódása. Segítséggel tájékozódjon a játékok és játékszerek között, tudjon hosszabb ideig rendeltetésszerűen foglalkozni egy-egy játékeszkővel.

Didaktikus játékok segítségével fejlődjenek kognitív funkciói, beszédkészsége és a szókinccse.

Az elemi konstrukciós játék során fejlődjön figyelme, képzelete, emlékezete, gondolkodása, finommotorikája, manuális készsége. Aktívan és szívesen vegyen részt a mozgásos játékokban, próbálja az egyenletes lüktetést követni.

A játéktevékenységek feladatai játéktípusonként:

Gyakorló játék: az a játéktevékenység, amelyen keresztül a tanuló különböző képességeit gyakorolja. Ebben a tevékenységben a szerzett tapasztalatok nagymértékben fejlesztik a szenzomotoros funkciókat.

Feladata:

- hang és beszéd játékos gyakorlása,
- mozgást gyakorló játékok alkalmazása,
- játékszerek, eszközök rakosgatásával történő tevékenykedtetés,
- játéktevékenység különböző anyagokkal,
- adott tárgyakkal (pl. kockák, labda) való közvetlen tevékenységen keresztül a tárgyak rendeltetésének (pl. kockából építeni lehet), tulajdonságainak megismerése.

Konstrukciós játék: a manipulációs gyakorlójátékok spontán folytatása, a szerepjáték egyik fajtája. Az egyik olyan játéktevékenységi forma, amelyben a gyerek a felnőttek szerepét, tevékenységét sajátos játékkörülmények között, általánosított formában, képzelete segítségével, felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újra alkotja.

Feladata:

- a tárgyak használata közben tovább fejlődjenek érzékszervei,
- minél pontosabban figyel meg a környező világot, annál pontosabb a „konstruálás”, fontos feladat tehát a lehető legpontosabb megfigyeltetés,
- képzelet fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- manuális készség fejlesztése.

Szerepjáték: a témát különböző életszakaszokban más és más hordozza. Első életszakasz: a cselekvés, később a tárgy, legkifejlettebb formájában pedig a szerep.

Feladata:

- a különböző élmények legösszetettebb formában való lejátszása,
- képzelet fejlesztése,
- közösségi kapcsolatok fejlődése /együttjátás/,
- megfigyelések pontosítása,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédkészség fejlesztése,
- érzelmek egészséges elrendezése,
- játékokkal való adekvát bánásmód,
- esztétikai érzékek fejlesztése.

Didaktikus játék: módszer az ismeretek, tapasztalatok bővítésére. Oktatási célok szolgálatába állítható. Sérült gyerekek nevelését ellátó iskolában a didaktikus játék a különböző tantárgyak tanításában a játékosságot segíti elő (pl. számolás-mérés tárgyban páratlan-páros tanításánál játékos párosítások).

Feladata:

- a tárgyak kapcsolatba hozása egymással,
- ismeretek pontosítása, bővítése,
- gondolkodás fejlesztése,
- térbeli elhelyezkedés megismertetése,
- időfogalom fejlesztése,
- szocializációs készség fejlesztése.

Spontán játék: szabadon választott játékkal való játék, szünetekben, délután.

Feladata: ugyanaz, ami a többi játékfajtánál, de mindent a gyerek határoz meg, ő kezdeményez, választ játékot stb.

Szabályjáték: különböző szabályok betartásán alapuló játék. A szabály meghatározza a játék kezdetét, befolyását, befejezését. Kifejezetten közösségi játékforma.

Feladata:

- figyelemfejlesztés,
- fegyelmezettségre nevelés,
- testi fejlesztés, nagy mozgások koordinálása,
- szocializáció fejlődésének segítése,
- értelmi fejlesztés (gondolkodás, figyelem, emlékezet),
- ismeretek, felidézések készsége (pl. Mi változott meg?).

Szabadban játszható játékok: minden játékfajta játszható a szabadban, a mozgásos játékok esetében különösen indokolt a külső helyszín választása.

Feladata: a külső környezet megismerése a játékon keresztül.

12.5 1–2. évfolyam

A Játékra nevelés tantárgy az erkölcsi nevelésben kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő segítőkészség és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök igazságos elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együttjátás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területének fejlesztését segíti a környezetben való tájékozódás erősödése, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások megismerése.

Az önismeret és a társas kultúra az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékban kulturált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a tantárgynak fontos szerepe van mozgásos játékok közben a finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztésében, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásában, a lelki egészség és a saját és társai testi épségének megvédése érdekében az elővigyázatosságra felkészítésben.

A családi életre nevelést játék közben a családi élet szerepeinek megismertetése, elmélyítése, az esetleges feszültségek feloldását a szerepjátékok támogatják.

Az anyanyelvi kommunikáció az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésével, adekvát válaszok adásával és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismerésével, fejlesztésével erősödik.

A matematikai kompetenciaterületet segíti a szabályok megismerése, betartása, egyszerű logikai sorrendek és következtetések levonása, a kognitív funkciók (érzékelés, észlelés, emlékezet stb.) fejlesztése, és a térbeli viszonyok felismerésének gyakorlása.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében részt vesz a tantárgy a közösség szabályainak megismertetésével és elfogadtatásával, a tevékenységekbe kapcsolódással, a várakozás megtapasztalásával, a kialakult sorrend elfogadásával.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén a tantárgy az alkotás örömeinek felfedezését, különböző anyagokból tárgyak létrehozását és a képzelet bevonásával helyzetek eljátszását, dramatizálását segíti.

1.évfolyam

Témakör	1. Gyakorló játék	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak megfogása, elengedése.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Testmozgások megfigyelése, utánzása, mozgáskoordináció fejlesztése különféle tevékenységekkel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Felismerni a különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat megmutatni.</p> <p>Bekapcsolódni a játékos utánzó gyakorlatokba.</p> <p>Együttműködés, odafigyelés különböző járások közben a társakra.</p> <p>Bekapcsolódni kéz- és ujj-játékokba.</p> <p>A labdát guríthatni, eldobni.</p> <p>A földön kúszó-mászó gyakorlatokat végezni, alacsonyabb lejtőn fel-, lemászni.</p> <p>Játszani rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel.</p> <p>Nagyobb gyöngyöt felfűzni bőrszalagra, damilra (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága).</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. – Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok. – Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. – Kéz- és ujj-játékok. – Húzások, labdagyakorlatok. – Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. – Forgások, forgatások, egyensúlygyakorlatok. – Páros lábon ugrálás játék közben. – Fogások – látás-fogás koordináció kialakítása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ajak-, arc-, nyelvjátékok.</p> <p>Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal, a gyerek kelt hangot.</p> <p>Hangok gyakorlása (állathangok, harang) utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben).</p> <p>Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérvé).</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai gyakorlatok.</p> <p><i>Mozgásfejlesztés:</i> egyensúlygyakorlatok, labdás gyakorlatok.</p>

	Húzogatások, tologatások gördeszkán. Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé, egymásra rakása. Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel. Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.	
Fogalmak	A tevékenységek, tárgyak megnevezése.	

Témakör	2. Konstruktív játék, manipulációs gyakorlójáték	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerű feladatot megért a tanuló.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Húzó, dugó, csavaró, toló mozdulatok utánzása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Elfoglalni magát fakockával rövidebb ideig, elmélyülten rakosgatni, eleinte vízszintes irányban.</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból kisebb építményeket készíteni, 2-3 elemet használva.</p> <p>Golyókat, pálcikákat használni.</p> <p>3-4 játékeszközt megismerni, rendeltetéseinek megfelelően használni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Építőkockából egyszerű konstrukció készítése. – Összeilleszthető síkidomok használata. – Golyók, pálcák használata. – Játékszerszámok használata. – Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjátékkal, pl. Lego, Duplo). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen.</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2-3 elem felhasználásával.</p> <p>Kisebb térszerkezet építése golyókból, pálcikákból.</p> <p>Játékszerszámok próbálgatása, pl. kalapács, seprű.</p>	<p><i>Olvasás-írás:</i></p> <p>fimommotorika, szem-kéz koordináció.</p>

	Spontán építés tetszés szerint, az építmény utólagos megnevezése. Egyszerűbb konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjátékból, pl. Lego, Duplo).	
Fogalmak	Ház, kalapács, seprű, torony, vár, híd, vonat, golyó.	

Témakör	3. Szerepjáték		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerű metakommunikációs jelzések észlelése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A különböző szerepek felismerése, megnevezése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket, kezdetleges szinten. Figyelmét fenntartani a meglévő, illetve a készített bábokkal való szerepjátékoknál.	<i>Ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> – Családi események eljátszása. – Gyerekhez közel álló felnőttek tevékenységeinek eljátszása. – Spontán bábozás. <i>Tevékenységek</i> <p>Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Kirakott, illetve barkácsolt bábokkal bábozás.</p>	<i>Kommunikáció:</i> szókincsfejlesztés. <i>Ének-zene:</i> mozgásos énekek.	
Fogalmak	Otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, Kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve.		
Témakör	4. Didaktikus játék	Javasolt óraszám 10 óra	
Előzetes tudás	Közlés megértése, követése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalom – tárgy – tárgykép asszociáció megértése.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>2-3 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni.</p> <p>2 részből álló képet szétszedni, később összerakni.</p> <p>Egy vagy két információt tartalmazó kérést végrehajtani.</p> <p>Kiválasztani több tárgyból, képből a megnevezettet.</p> <p>Színeket egyeztetni.</p> <p>2 elemből ritmikus sort alkotni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <p>A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ÉRZÉKELEST fejlesztő játékok: tapintás fejlesztése. Hallási figyelem fejlesztése. – FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. – ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. – LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. – BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok. – Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. – SZÓKINCS fejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: – SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében használatos didaktikai játékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel, megmutatása, melyik volt, amit értékelték. Saját hang felismerése magnóról. Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása. Egy információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása. Kirakott tárgyakból egy adott</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>logopédiai gyakorlatok, szókincsbővítés.</p> <p><i>Olvásás-írás:</i></p> <p>finommotorika fejlesztése.</p>

	<p>tárgy kiválasztása /szókincs bővítés/.</p> <p>Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások.</p> <p>Ritmikus sorok alkotása 2 elemből.</p> <p>Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal.</p> <p>Játékos instrukciók követése, analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése.</p>	
Fogalmak	<p>Különböző játékok során használt tárgyak.</p> <p>Környezetünkben lévő hangok közül néhány.</p> <p>Alapvető formák.</p>	

Témakör	5. Szabályjáték		Javasolt óraszám 5 óra
Előzetes tudás	Együttműködés a társakkal.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Egyszerű szabályok felismerése, megértése és betartása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Bekapcsolódni az egyszerűbb szabályjátékokba és együttműködni társaival.</p> <p>3-4 körjáték, párválasztó ismerete.</p> <p>Betartani a szabályt egyszerűbb értelemfejlesztő szabályjátékokban.</p> <p>5-10 percig elmélyülten foglalkozni játékkal.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgásos szabályjátékok. – Értelemfejlesztő szabályjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást.</p> <p>Páros játékok játszása először felnőttel, majd egy társal.</p> <p>Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása.</p> <p>Érzékelést fejlesztő játékok játszása.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> mozgásügyesítés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmuskövetés.</p>	

	Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal – a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.	
Fogalmak	Sor, kör, vonal, pár, labda.	

Témakör	6. Spontán játék		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Játékeszközök használatának ismerete.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Társak megkeresése és elfogadása a játék során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Segítséggel választás a felkínált játéklehetőségek közül, adekvát játék a játéktárgyakkal.	<p><i>Ismeretek</i> Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül választás segítséggel.</p>	<i>Mozgásnevelés:</i> dobások, labdás gyakorlatok, kéziszer-gyakorlatok.	
Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve.		

Témakör	7. Szabadban játszható játékok		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Szabálykövetés segítséggel.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Eszközök figyelmes használata, testi épség megóvására törekvés.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<p>A tanuló tudjon játékot találni magának a szabadban, a játékot segítséggel használni.</p> <p>Tudjon figyelni játék közben társaira (pl. a homokozóban ne szórja a homokot).</p> <p>Tudjon futó- és fogójátékokba bekapcsolódni segítséggel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. – Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Hintázás, mászókázás, csúszdázás segítséggel.</p> <p>Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása.</p> <p>Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása.</p> <p>Vár, gödör építése.</p> <p>Kavicsok rakosgatása.</p> <p>Segítség mellett futó- és fogójátékok játssza.</p>	<p><i>Mozgásnevelés: téri tájékozódás.</i></p>
--	---	--

<p>Fogalmak</p>	<p>Hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás.</p>
------------------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes együttműködni felnőttel, társaival, játékeszközt a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.</p> <p>Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel játszani, a megismert eszközöket adekvát módon használni.</p> <p>Képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében zajló eseményeket.</p> <p>Képes bekapcsolódni a didaktikai játékokban.</p> <p>Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba.</p> <p>Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal.</p> <p>Képes felismerni és megnevezni a meglévő, illetve a készített bábokat.</p>
--	---

2.évfolyam

Témakör	1. Gyakorló játék	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak csoportosítása használatuk szerint.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testmozgások utánzása, kezdeményezése, a mozgáskoordináció fejlesztése különféle tevékenységekkel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Felismerni a különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat megmutatni, megnevezni.</p> <p>Játékos utánzó gyakorlatokat kezdeményezni.</p> <p>Utánzások különböző járások közben a társakat is figyelembe véve.</p> <p>Kéz- és ujj-játékokat kezdeményez.</p> <p>A labdát gurítgatni, eldobni és elkapni.</p> <p>A földön kúszó-mászó gyakorlatokat végezni, alacsonyabb lejtőn fel-, lemászni.</p> <p>Játszani hosszabb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel.</p> <p>Kisebb gyöngyöt felfűzni damilra, vékonyabb fűzőre (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága).</p> <p>Felismerni különböző tárgyak hangját bekötött szemmel, majd megmutatni, illetve megnevezni azokat.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. – Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok. – Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. – Kéz- és ujj-játékok. – Húzások, labdagyakorlatok. – Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. – Forgások, forgatások, egyensúlygyakorlatok. – Páros lábon és fél lábon ugrálás játék közben. – Fogások – látás-fogás koordináció kialakítása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ajak-, arc-, nyelvjátékok. Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal, a gyerek kelt hangot. Hangok gyakorlása (állathangok, harang) utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben). Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai gyakorlatok.</p> <p><i>Mozgásfejlesztés:</i> egyensúlygyakorlatok, labdás gyakorlatok.</p>

	<p>kísérve). Húzogatások, tologatások gördeszkán. Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé, egymásra rakása. Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel. Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.</p>	
Fgalmak	A tevékenységek, tárgyak megnevezése.	

Témakör	2. Konstruktív játék, manipulációs gyakorlójáték	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerű építéseteket megnevez a tanuló.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Húzó, dugó, csavaró, toló mozdulatok tudatos alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Elfoglalni magát fakockával hosszabb ideig, elmélyülten rakosgatni, függőleges és vízszintes irányban.</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból építményeket készíteni, 4-5 elemet használva.</p> <p>A tanteremben lévő játékeszközöket megismerni, rendeltetéseinek megfelelően használni.</p> <p>Saját elgondolásokat megvalósítani, a véletlenszerűen épített konstrukciókat utólag megnevezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Építőkockából egyszerű konstrukció készítése. – Összeilleszthető síkidomok használata. – Játékszerszámok használata. – Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjátékkal, pl. Lego, Duplo). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Építkezés fa és műanyag kockával- függőleges és vízszintes irányban –a padlón előrajzolt vonal követése kockákkal.</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 4-5elem felhasználásával.</p> <p>Játékszerszámok használata pl. Fűrész, vödör,</p> <p>Építés utánzással, az építmény megnevezése.</p>	<p><i>Olvasás-írás:</i></p> <p>fimommotorika, szem-kéz koordináció.</p>

	Konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjátékból, pl. Lego, Duplo).	
Fogalmak	Garázs, állomás, kert, fűrés, vödör, csavarhúzó.	

Témakör	3. Szerepjáték		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerű metakommunikációs jelzések értése és használata.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosulás a választott szereppel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket, saját elképzelése szerint.</p> <p>Elfoglalni magát, eljátszani egyszerű eseményeket a meglévő, illetve a készített bábokkal.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. – Gyerekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő váratlan események eljátszása. – Spontán bábozás. – Mese dramatizálása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Napi tevékenységek eljátszása, napszak szerint.</p> <p>Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása.</p> <p>Különböző szakmák eljátszása, pl. eladó, fodrász, sofőr, postás.</p> <p>Kirakott, illetve barkácsolt bábokkal bábozás, egyszerű történések eljátszása.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincsfejlesztés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> mozgásos énekek.</p>	
Fogalmak	<p>Napszak szerinti tevékenységek: reggeli, ebéd, vacsora, játék, tanulás, szabadidő, fürdés, fogmosás, lefekvés, nappal, éjszaka.</p> <p>4-5 foglalkozás, pl. orvos, tanító stb.</p> <p>Gyümölcs, zöldség nevek, ételféleségek.</p> <p><i>tanult mesék szereplői.</i></p>		

Témakör	4. Didaktikus játékok		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Közlés megértése, követése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalom – tárgy – tárgykép asszociáció gyakorlása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Differenciálni 2-3 féle anyagot, hangot, ízt, szagot.</p> <p>24-5 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni.</p> <p>4-5 részből álló képet szétszedni, később összerakni.</p> <p>Sorba rendezni pár mondatos mese képeit.</p> <p>Egyre több információt tartalmazó kérést végrehajtani.</p> <p>Kiválasztani több tárgyból, képből a megnevezettet, leírás alapján megnevezni.</p> <p>Színeket megnevezni.</p> <p>3-4 elemből ritmikus sort alkotni.</p> <p>Memória fejlesztése: 3-4 tárgy képeinek visszaidézése, 3-4 szó visszamondása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <p>A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok: tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás fejlesztése. – FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. Előzetesen mutatott képek, tárgyak felidézése. 3-4 szó visszaidézése elmondás után. – ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. – LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. – IDŐFOGALOM fejlesztése. – BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok. – Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. – SZÓKINCS fejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: – SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében 	<p><i>Kommunikáció:</i> logopédiai gyakorlatok, szókincsbővítés.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> finommotorika fejlesztése.</p>	

	<p>használatos didaktikai játékok.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékelték. Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása. Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása. Rövid mesék képeinek sorba rendezése, lejátszása instrukciók alapján. Több információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása. Kirakott tárgyakból adott tárgyak kiválasztása /szókincsbővítés/. Ritmikus sorok alkotása 2 elemből. Különböző vonalak, minták kirakása játékokkal. Barkochba-játék játszása. Játékos instrukciók követése, analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése. Mennyiségek játékos összehasonlítása, összemérése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok. Környezetünkben lévő hangok közül néhány. Alapvető formák.</p>	

Témakör	5. Szabályjáték		Javasolt óraszám 5 óra
Előzetes tudás	Játékkezdeményezés a társakkal.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb szabályok felismerése, megértése és betartása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Aktívan részt venni a szabályjátékokban és együttműködni társaival.</p> <p>Körjátékok, párválasztók ismerete.</p> <p>Betartani a szabályt értelemfejlesztő szabályjátékokban.</p> <p>20-25 percig elmélyülten foglalkozni játékkal.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgásos szabályjátékok. – Értelemfejlesztő szabályjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást.</p> <p>Páros játékok játszása egy társsal.</p> <p>Csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása, kezdeményezése.</p> <p>Érzékelést fejlesztő játékok játszása, kezdeményezése.</p> <p>Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? – játék három tárggyal.</p> <p>Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal – a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> mozgásügyesítés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmuskövetés.</p>	
Fogalmak	Hiányzik, kérd meg, kérd fel, játsszál velem..., játsszunk...		

Témakör	6. Spontán játék		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Játékeszközök használatának ismerete.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Társak megkeresése és elfogadása a játék során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Segítséggel választás a felkínált játéklehetőségek közül, adekvát játék a játéktárgyakkal.	<p><i>Ismeretek</i> Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül választás segítséggel.</p>	<i>Mozgásnevelés:</i> dobások, labdás gyakorlatok, kéziszer-gyakorlatok.	
Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve.		

Témakör	7. Szabadban játszható játékok		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Szabálykövetés egyre önállóbban.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Eszközök kiválasztása, figyelmes használata, saját és társai testi épségének megóvására törekvés.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<p>A tanuló tudja elfoglalni magát a szabadban, játékot találni magának.</p> <p>Tudjon figyelni játék közben társaira (pl. a homokozóban ne szórja a homokot).</p> <p>Tudjon futó- és fogójátékokat kezdeményezni.</p> <p>Merjen a szabadban is</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. – Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Hintázás, mászókézés, csúszdázás önállóan.</p> <p>Homokozóban építkezés, saját</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás.</p>
---	---	--

szerepjátékokat kezdeményezni.	elgondolás szerint. Homokozóban „főzés”. Vár, gödör építése. Kavicsok csoportosítása. Futó- és fogójátékok játszása.	
--------------------------------	--	--

Fogalmak	Hintázás, mászókézés, homok- ház, garázs, ember, csúszdázás, fogócskázás, futás.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes együtt játszani társaival, játékeszközt a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.</p> <p>Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elmélyülten elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni és önállóan alkotni, a megismert eszközöket adekvát módon használni.</p> <p>Képes eljátszani a környezetében zajló egyszerű eseményeket.</p> <p>Képes bekapcsolódni és a szabályokat követni a didaktikai játékokban.</p> <p>Képes részt venni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat, társaira figyelni.</p> <p>Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal.</p> <p>Képes elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.</p> <p>Képes társaival hosszabb ideig balesetmentesen játszani.</p>
---	---

12.6 3–4. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben a közösségi játékok során a segítőkészség és az önfegyelem viselkedési formáinak fejlesztése, a játékeszközök igazságos elosztásának megerősítése, a közös játéktevékenység formáinak bővítése, a türelem, kitartás gyakorlása a játék menetében, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztése. Emellett fontos a gyermek személyiségének kibontakoztatása alkalmazkodóképességének fejlesztésével, pozitív érzelmi légkörű, játékos, változatos helyzetekben.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területe a környezetben való téri és időbeni tájékozódás megerősítésével, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások ismeretének bővítésével erősödik.

A tantárgy az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését az alkalmazkodóképesség megerősítésével, a közösségi játékokban a kulturált, kontrollált magatartás fejlesztésével, a játéktárgyak megosztási képességének belső igénnyé válásával és mások igényeinek figyelembe vételével éri el.

A tantárgy segíti a reális énkép kialakulását, az önálló, kreatív kezdeményezések megjelenését. A testi és lelki egészségre nevelésben szerepet játszik a mozgásos játékok közbeni finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztése, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának segítségével a lelki egészség megvédése, a saját és a társak testi épségének megőrzése, és a felkészítés az elővigyázatosságra.

A családi életre nevelés területén el lehet érni játék közben a családi élet feladatainak, szerepeinek megismerését, elmélyítését, szerepjátékokkal a családi feszültségek, konfliktusok feloldását.

Az anyanyelvi kommunikációt a tantárgy az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésének, adekvát válaszok adásának fejlesztésével, mesék, versek, mondókák, közmondások értelmezésével és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismertetésével támogatja.

A matematikai kompetenciaterület a szabályok megismerésével, betartásával, logikai sorrendek és következtetések levonásával, a kognitív képességek, figyelem, emlékezet, érzékelés, észlelés, gondolkodás fejlesztésével, a térbeli viszonyok, a téri orientáció felismerésével, gyakorlásával valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a közösség szabályainak megismerése és elfogadása, a tevékenységekbe történő bekapcsolódás, együttműködés, feladatvállalás, a várakozás megtapasztalása, a kialakult sorrend elfogadása szolgálja.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia a tevékenységekben közreműködő társak bevonásával, az önálló és közös tervezés gyakorlásával, a szerepek és feladatok elosztásával és elvállalásával fejlődik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség az alkotás örömeinek megélése, különböző anyagokból tárgyak, alakzatok létrehozása, a fantázia bevonásával szerepek eljátszása, helyzetek dramatizálása, mesék, versek, mondókák hallgatása és előadása által fejlődik.

3.évfolyam

Témakör	3. Szerepjáték	Javasolt óraszám 12.5 óra
Előzetes tudás	Együttműködés és türelem.	
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Beszéddel, mozgással kísért játék játszása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Szerepjáték 2-3 gyerek között.</p> <p>A környezetében zajló eseményeket játékában megjeleníteni.</p> <p>Bábokkal elfoglalni magát, rövidebb eseménysorokat eljátszani.</p> <p>Bekapcsolódni dramatizálásba, utánozni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Élmények eljátszása. – Családi élet eseményei. – Családtagok munkája. – Felnőttek tevékenységei, munkái. Bábozás, dramatizálás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével.</p> <p>Baba gondozása.</p> <p>Családi kapcsolatok eljátszása (anya, nagymama, testvér).</p> <p>Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés).</p> <p>Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos).</p> <p>Többször hallott és látott mese bábozása, a szöveg hallgatása közben.</p> <p>2-3 szereplős mesék dramatizálása.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> foglalkozások, család, mesék.</p> <p><i>Ének-zene:</i> felelgetős játékok.</p>
Fogalmak	Családtagok megnevezései, foglalkozások, háztartási munkák, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség, tanult mesék új fogalmai.	

Témakör	4. Didaktikus játékok		Javasolt óraszám 7.5 óra
Előzetes tudás	Szerep és beszéd összhangja.		
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Logikai és funkcionális összefüggések észrevétele.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Differenciálni 4-5 féle hangot. Magnevezni az alapszíneket. Ismerni testrészeit, érzékszerveit. Felismerni a napszakokat képek alapján. 3-4 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. 3 elemből ritmikus sorokat alkotni . Ismerni a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmakat és használni ezeket. A tanult formákat megnevezni. Szabályokat megpróbálni követni a didaktikai játékok során.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. – ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. – LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. – IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. – Beszédfejlesztő didaktikai játékok, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. – BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítése. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: – SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>„Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése. Halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása). Mi hiányzik? képkiegészítés – pl. arcon érzékszervek, házon ablak. 3-4 képből álló eseménysor sorba</p>	<p><i>Olvasás- írás:</i> térorientációs gyakorlatok.</p> <p><i>Számolás, mérés:</i> tájékozódás, összefüggések felismerése.</p>	

	<p>rendezése, pl. virág növekedése. 2 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés stb. Analogiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. Különböző szín, forma, válogatása, játékkal kirakása, kilépése.</p>	
Fogalmak	A különféle egyeztetések és differenciálások során szóba kerülő tárgyak, viszonzyszavak, állatok.	

Témakör	5. Szabályjáték		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Elmélyült játék.		
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Szabályok megértése, elfogadása, az előforduló viták közös rendezésére való törekvés..		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Bekapcsolódni, aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban.</p> <p>A szabályokat követni, társaira figyelni.</p> <p>A vereséget megpróbálni elfogadni, elviselni.</p> <p>Értelemfejlesztő szabályjátékokban a szabályokat követni:</p> <p>Türelmesen kivárni, amíg sorra kerül.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozdulásos szabályjátékok. – Értelemfejlesztő szabályjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Csoportos mozdulatjátékok játszása, különböző körjátékokban, párválasztókban részvétel.</p> <p>Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás egymásnak.</p> <p>Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok).</p> <p>Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> labdás gyakorlatok, sorversenyek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> körjátékok, párválasztók.</p>	

	<p>Érzékelést fejlesztő játékok játszása.</p> <p>Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 3-4 tárggyal).</p> <p>Figyelmet fejlesztő játékok.</p> <p>Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékelő játékok játszása).</p> <p>Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).</p>	
Fogalmak	Pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás.	

Témakör	6. Spontán játék		Javasolt óraszám 12.5 óra
Előzetes tudás	Érdeklődés játéktárgyak iránt, kreativitás.		
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Szabályok betartása, játékeszközök közül választás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Segítséggel a felkínált játéklehetőségek közül választani, adekvátan játszani a rendelkezésére álló játékokkal.	<p><i>Ismeretek</i> Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p> <p><i>Tevékenység</i> Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül választás segítségével (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).</p>	<i>Kommunikáció:</i> beszélgetés, egyszerű szófordulatok, szókinccs.	
Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve. Társasjátékok nevei.		

Témakör	7. Szabadban játszható játékok		Javasolt óraszám 17.5 óra
Előzetes tudás	Balesetek elkerülése, megfelelő óvatosság.		
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Játék játszótéri eszközökön. – Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. – Játék a természet kínálta játékokkal. – Télen: hógolyózás, szánkózás, hóemberépítés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Hintázás, csúszdázás, mászókázás, rollerezés, tricikli használata.</p> <p>Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése.</p> <p>Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola.</p> <p>Kavicsokkal sorkirakás, válogatás.</p> <p>Futó- és fogójátékok játssza.</p> <p>Hógolyózás, szánkózás segítséggel.</p>	<p><i>Ábrázolás, alakítás:</i></p> <p>formázások különböző anyagokból.</p>	
Fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, <i>gödör</i> , <i>alagút</i> , fa, ág, kavics, kő, <i>fogó</i> , futás, hó, hógolyó, hóember, szánkó.		
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes bekapcsolódni a dramatizálásba.</p> <p>Képes szabályokat elfogadni, követni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben.</p> <p>Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinesztetikus ingerekre.</p> <p>Képes együtt játszani társaival és egyszerű játékszabályokat betartani.</p> <p>Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni, játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni.</p> <p>Képes önállóan kitalált tevékenységeket játszani .</p> <p>Igyekszik betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.</p>		

4.évfolyam

Témakör	3. Szerepjáték	Javasolt óraszám 12.5 óra
Előzetes tudás	Együttműködés és türelem.	
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Beszéddel, mozgással kísért dramatikusjáték játszása, kezdeményezése. Helyzetgyakorlatok.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Szerepjáték 3-4 gyerek között. Egymás „szabályait” elfogadni. A környezetében zajló eseményeket játékában megjeleníteni. Bábokkal elfoglalni magát, eseménysorokat eljátszani. Bekapcsolódni dramatizálásba, neki megfelelő szerepet eljátszani. Néhány egyszerű helyzetgyakorlat.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Élmények eljátszása. – Családi élet eseményei. – Családtagok egymáshoz való viszonya. – Felnőttek tevékenységei, munkái, váratlan események. – Bábozás, dramatizálás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Baba gondozása. Családi kapcsolatok eljátszása (anya, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés). Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos). Többször hallott és látott mese bábozása, a szöveg hallgatása közben. 2-5 szereplős mesék dramatizálása. Egyszerű helyzetgyakorlatok: az utcán, közlekedés közben, a boltban, stb.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> foglalkozások, család, mesék.</p> <p><i>Ének-zene:</i> felelgetős játékok.</p>
Fogalmak	Nagypapa, nagymama, testvér, keresztszülők, néhány konyhai, illetve munkaeszköz, ételféleségek, üzletfajták, orvosi rendelő, munkahely, közlekedéshez kapcsolódó fogalmak, udvariassági formák, köszönési formák, tanult mesék új fogalmai.	

Témakör	4. Didaktikus játékok		Javasolt óraszám 7.5 óra
Előzetes tudás	Szerep és beszéd összhangja, megértése.		
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Logikai és funkcionális összefüggések észrevétele, megértése, alkalmazása segítségével.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Differenciálni 6-8 féle hangot.</p> <p>Megnevezni az alapszíneken kívül egyéb színeket.</p> <p>Felismerni és megnevezni a napszakok eseményeit képek alapján.</p> <p>6-8 képből álló eseménysor képeit sorba rakni.</p> <p>3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is).</p> <p>Ismerni a vékony-vastag, eleje-közepe- vége fogalmakat és használni ezeket.</p> <p>A tanult formákat megnevezni.</p> <p>Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni, kilépni, végigrakni.</p> <p>Szabályokat követni a didaktikai játékok során.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. – ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. – LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. – IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. – Beszédfejlesztő didaktikai játékok, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. – BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítése. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: – SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>„Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése.</p> <p>Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása és reprodukálása különböző játékok során.</p> <p>Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása).</p>	<p><i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok.</p> <p><i>Számolás, mérés:</i> tájékozódás, összefüggések felismerése.</p>	

	<p>Mi hiányzik? képkiegészítés – pl. arcon érzékszervek, házon ablak. 5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl. virág növekedése. 3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. „Gondoltam valamire” játék. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése.</p>	
Fogalmak	„Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok.	

Témakör	5. Szabályjáték		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Elmélyült játék.		
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Szabályok megértése, elfogadása, az előforduló viták közös rendezése, kezdeményezése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban.</p> <p>A szabályokat követni, társaira figyelni.</p> <p>A vereséget elfogadni, elviselni.</p> <p>Értelemfejlesztő szabályjátékokban a szabályokat követni:</p> <p>20-30 percig képes legyen odafigyelni a tanuló egy-egy</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgásos szabályjátékok. – Értelemfejlesztő szabályjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Csoportos mozdulatjátékok játszása, különböző körjátékokban, párválasztókban részvétel.</p> <p>Labdajátékok játszása – célba</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> labdás gyakorlatok, sorversenyek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> körjátékok, párválasztók.</p>	

szabályjáték menetére. Türelmesen kivárni, amíg sorra kerül.	dobások: gurítás, dobás egymásnak. Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok). Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 5-6 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékelő játékok játszása bekötött szemmel). Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).	
Fogalmak	Pad, zsámoly, szőnyeg, hulla-hopp karika, pálya, bábu, dobókocka.	

Témakör	6. Spontán játék		Javasolt óraszám 12.5 óra
Előzetes tudás	Kreativitás.		
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Szabályok betartása, játékeszközök közül választás, megegyezés a társakkal.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
A felkínált játéklehetőségek közül választani, adekvátan játszani a rendelkezésére álló játékokkal. Konfliktus helyzetek egyre önállóbb rendezése.	<i>Ismeretek</i> Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. <i>Tevékenység</i> Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül választás segítséggel (a már	<i>Kommunikáció:</i> beszélgetés, egyszerű szófordulatok, szókincs.	

	megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).	
Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve. Én szeretnék vele játszani! Légy szíves! Most én játszom, vele utána pedig oda adom! Játsszunk együtt! Tessék, oda adom! Köszönöm!	

Témakör	7. Szabadban játszható játékok		Javasolt óraszám 17.5 óra
Előzetes tudás	Balesetek elkerülése, megfelelő óvatosság.		
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Játék játszótéri eszközökön. – Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. – Játék a természet kínálta játékokkal. – Télén: hógolyózás, szánkózás, hóemberépítés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Hintázás, csúszdázás, mászókázás, rollerezés, tricikli használata.</p> <p>Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése.</p> <p>Fára mászás. Aszfaltra rajzolás.</p> <p>Ugróiskola.</p> <p>Ugrókötel, hullahopp-karika használata.</p> <p>Kavicsokkal sorkirakás, válogatás.</p> <p>Futó- és fogójátékok játsszása.</p> <p>Hógolyózás, szánkózás segítséggel.</p>	<i>Ábrázolás, alakítás:</i> formázások különböző anyagokból.	

Fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, <i>gödör</i> , <i>alagút</i> , fa, ág, kavics, kő, <i>fogó</i> , futás, hó, hógolyó, hóember, szánkó.
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes bekapcsolódni a dramatizálásba, neki megfelelő szerepet vállalni.</p> <p>Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben.</p> <p>Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinezetikus ingerekre, a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.</p> <p>Képes együtt játszani társaival és egyszerű játékszabályokat betartani.</p> <p>Képes a játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni.</p> <p>Képes önállóan kitalált tevékenységeket játszani növekvő időtartamban, tárgyakat mással helyettesíteni.</p> <p>Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.</p>
---	--

13 TÁRSADALMI ISMERETEK

13.1 5–8. évfolyam

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzon gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejleszti a kifejezőkészséget és bővíti a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelezéseit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje, és segítséggel tudja használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adni arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzen azokat megoldani.

13.2 5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést az iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti azonosságtudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés, és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről; az ünnepek legfontosabb történelmi szereplői példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel kapcsolódik. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületet a személyes adatok és a lakóhely legfontosabb ismereteinek elsajátítása, és az ezekkel kapcsolatos szókincs bővítése segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében a személyes adatok felhasználási színtereinek megismertetésével, a legfontosabb közlekedési szokások és

szabályok betartására ösztönzéssel kapcsolódik.

Az önállóság és a feladatvállalások fejlesztése az egyéni képességek figyelembe vételével támogatja a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciaterületet.

5.évfolyam

Témakör	1. Személyi adatok – Önismeret – Társas kapcsolatok		Javasolt óraszám 13 óra
Előzetes tudás	A tanuló részben ismeri személyes adatait.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok megismerése, törekvés a hibák javítására.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatokat ismerni. – Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok. – Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. – Szülők foglalkozása, munkahelye. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. – Segítés másokon. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése.</p> <p>A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése.</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).</p> <p>Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz</p>	<p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> portré rajza barátról, önarckép.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> előkészület a felnőtt életre: személyes adatok, foglalkozások.</p>	

	<p>készítése. Situációs játék, eltérő szerepekben. Situációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Situációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.</p>	
Fogalmak	<p>Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i>, foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i>, személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i>.</p>	

Témakör	2. Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés		Javasolt óraszám 39 óra
Előzetes tudás	Szabályok betartása.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Biztonságos közlekedés alapozása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló lakóhelyének megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni saját lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyók neveit, tájegységét, települését ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök – (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve).</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> formakitöltés, színezés.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> tájékozódás térben - utca, közlekedés.</p>	

<p>gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen.</p>	<p>Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, <i>veszély</i>, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben. Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.</p>
--	---

6.évfolyam

Témakör	1. Személyi adatok – Önismeret – Társas kapcsolatok	Javasolt óraszám 13 óra
Előzetes tudás	A tanuló részben ismeri személyes adatait.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok megismerése, törekvés a hibák javítására.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatokat ismerni. – Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok. – Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. – Szülők foglalkozása, munkahelye. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. – Segítés másokon. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése.</p> <p>A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése.</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).</p> <p>Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> portré rajza barátról, önarckép.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> előkészület a felnőtt életre: személyes adatok, foglalkozások.</p>

	Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.
Fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> .

Témakör	2. Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés	Javasolt óraszám 19,5 óra
Előzetes tudás	Szabályok betartása.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló lakóhelyének megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni saját lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyókák nevét, tájegységét, települését ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök – (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve). Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> formakitöltés, színezés.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> tájékozódás térben - utca, közlekedés.</p>

	<p>nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>	
Fogalmak	Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, <i>veszély</i> , baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.	

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben. Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.</p>
---	---

13.3 7–8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében a tanuló megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul benne a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és -nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, az önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy segíti a pályaorientáció támogatását a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlesztését az aktív szókinccs gazdagítása, a verbális társadalmi érintkezési formák gyakorlása, az információk befogadásának, értelmezésének segítése, az információszerzés és -adás megfelelő formáinak elsajátítása segíti.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület a segítségnyújtást igénylő élethelyzetek felismertetésével és a hatékony segítségadás módjainak gyakorlásával fejlődik.

A tantárgy a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztésében a feladatok önként vállalására és véghezvitelére ösztönzéssel és a tudatos döntéshozatalhoz szükséges képességek fejlesztésével kapcsolódik.

A hatékony, önálló tanulást az ismeretek elsajátítására irányuló belső igény kialakítása és az önálló információszerzés gyakorlása támogatja.

7.évfolyam

Témakör	1. Személyi adatok – Önismeret – Társas kapcsolatok		Javasolt óraszám 7,5 óra
Előzetes tudás	Személyes adatok és bővebb családi kapcsolatok ismerete.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni is azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok, azonosítás. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben. – Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. – Empátia. Segítés másokon. – Szeretet, szerelem érzése. Párkapcsolatok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat).</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).</p> <p>Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta,</p>	<p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> önarckép, portré adott személyről, rajz, festmény.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> társas kapcsolatok - alkotások a tárgyalt témákkal kapcsolatban (vers, film).</p>	

	<p>vásárlás közösen).</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás.</p> <p>Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>	
Fogalmak	<p>Önismeret, <i>önértékelés</i>, én, <i>énkép</i>, tulajdonság, <i>jellemzés</i>, tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i>, dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia;</p> <p>szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.</p>	

Témakör	2. Lakóhely-ismeret – Közlekedésre nevelés		Javasolt óraszám 7,5 óra
Előzetes tudás	A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A saját lakóhely megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Magyarország jellemzői. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. 	<p><i>Információs eszközök használata:</i> képek, térképek gyűjtése, összehasonlítás.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> festmény, rajz készítése választott tájról.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népek dalai és táncai, tájakhoz köthető népdalok.</p>	

<p>fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jelentősebb folyóink, tájegységeink, településeink nevét ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni. – A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. – Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Szomszédos országok. – Helyünk Európában és a világban. – Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. – A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat. Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák,</p>	
--	--	--

	<p>jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>	
Fogalmak	<p><i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak. Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak. Segítség, tájékoztatás kérése.</i></p>	

Témakör	3. Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek		Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	Nemzeti jelképek ismerete. Néhány rege, monda ismerete a magyarság történetéből.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzethez tartozás érzésének erősítése. A nemzeti ünnepekhez és hagyományokhoz érzelmi és külsőségbeli csatlakozás. Az idő fogalmának kiterjesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A Himnuszt és a Szózatot ismerni, segítséggel elénekelni. – Ismerni a magyar zászlót és címert. – Ismerni a nemzeti ünnep fogalmát, elmondani az ünnepeket. – Ismerni az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb tudnivalókat. – Az ünnepre készülni és külsőségekben is ahhoz 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. – Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat). – A közösségi együttlét alkalmi: az ünnepek. – Nemzeti – családi ünnepek. – Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása. – A magyar történelem áttekintése. 	<p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> ünnepi dekoráció, aktuális ábra, festmény készítése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> történelmi korok zenéje, táncai.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> ünnepi összeállítás készítése, előadása az ünnepekkel kapcsolatban.</p>	

<p>igazodni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az ünnephez méltóan viselkedni. – Ismerni a hagyományokat, népszokásokat. – A híres uralkodók és magyar hősök ismerete és tisztelete. 	<ul style="list-style-type: none"> – A történelmi távlat érzékeltetése. Időszalag. – Attila és a hunok. – Honfoglalás (Árpád, hét vezér). – Államalapítás, István király, Mátyás király. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése. Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre.</p> <p>Ha lehetséges, az ünnephez kapcsolódó helyszínek felkeresése (Nemzeti Múzeum, csaták helyszínei, híres szereplőkhöz kapcsolódó épületek, szobrok stb.).</p> <p>Műsor összeállítása az ünnepel kapcsolatban. Versek, dalok. Október 23., március 15. (történelmi helyszínei, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor szerepe az eseményekben), május 1., augusztus 20.</p> <p>Mondák olvasása Attiláról, a honfoglalásról. Film megtekintése (Honfoglalás, István, a király), a látottak megbeszélése. Szituációs játék.</p> <p>A koronázási jelképek megtekintése a Parlamentben. Irodalmi művek, filmek kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (pl. Egri csillagok, Toldi, Regék Mátyás királyról stb.) alapján: István király jelentősége; a leghíresebb magyar királyok, királynők, csaták, háborúk, hősök. Kapcsolat (helyi vagy) a városi nevezetességekkel, várral, emlékpark.</p>	
--	---	--

Fogalmak	Nemzet, jelkép, címer, nemzeti zászló, zászlódísz, kokárda, Himnusz, Szózat, szokások, hagyomány, honfoglalás, monda, vezér, király, ezer év, uralkodás.	

Témakör	4. Felkészülés a felnőtt létre – Állampolgári ismeretek		Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető közösségi szabályokat.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A családi viszonyok ismerete. – Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. – A helytelen cselekedetek elítélése. – Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. – A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. – A munkafegyelem fogalmának megértése. – Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. – Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). – Viselkedés idegenekkel. – Társadalomra káros tevékenységek. – Törvény, szabályok betartásának fontossága. – Ok – okozat. – Alaptörvény (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Munka, munkahely. – Pályaválasztás – szakiskola. – Az önálló közlekedés 	<p><i>Kommunikáció:</i> társas kapcsolatok: viselkedés kifejeződése szóban és gesztusokban.</p> <p>Társadalmi érintkezés: viselkedési normák eltérő helyzetben.</p>	

	<p>gyakorlása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság külső. – A pénz szükségessége, beosztása. <p><i>Tevékenységek</i> Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.) Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel. Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>	
--	--	--

<p>Fogalmak</p>	<p>Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás,</p>
------------------------	--

	<p>következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.</p>
<p>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni. Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Ismeri a magyar történelem kiemelkedő eseményeit, ismeri és tiszteli híres uralkodóit, hőseit. Ismeri a legfontosabb ünnepeket, azok jelentőségét, a nemzeti ünnep fogalmát, a magyar zászlót és címert. Képes a Himnuszt és a Szózatot segítséggel elénekelni. Képes egyszerű élethelyzetekben helyesen cselekedni, egyszerű oksági összefüggéseket alkotni. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszer kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.</p>

8.évfolyam

Témakör	1. Személyi adatok – Önismeret – Társas kapcsolatok		Javasolt óraszám 7,5 óra
Előzetes tudás	Személyes adatok és bővebb családi kapcsolatok ismerete.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni is azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok, azonosítás. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben. – Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. – Empátia. Segítés másokon. – Szeretet, szerelem érzése. Párkapcsolatok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat).</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).</p> <p>Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p>	<p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> önarckép, portré adott személyről, rajz, festmény.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> társas kapcsolatok - alkotások a tárgyalt témákkal kapcsolatban (vers, film).</p>	

	<p>Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen).</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás.</p> <p>Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>	
Fogalmak	<p>Önismeret, <i>önértékelés</i>, én, <i>énkép</i>, tulajdonság, <i>jellemzés</i>, tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i>, dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia;</p> <p>szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.</p>	

Témakör	2. Lakóhely-ismeret – Közlekedésre nevelés	Javasolt óraszám 7,5 óra
Előzetes tudás	A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A saját lakóhely megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Magyarország jellemzői. – Felszíni formák – színük a térképen. 	<p><i>Információs eszközök használata:</i> képek, térképek gyűjtése, összehasonlítás.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> festmény, rajz készítése választott tájról.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népek dalai és táncai, tájakhoz köthető népdalok.</p>

<p>különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyóink, tájegységeink, településeink nevét ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. – A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. – Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – Helyünk Európában és a világban. – Földrajz és gazdaság összefüggése. – Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. – A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök – (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Tevékenységek</i> Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália.</p>	
---	---	--

	<p>Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat.</p> <p>Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése.</p> <p>Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés.</p> <p>Veszélyforrás, balesetek.</p> <p>Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata.</p> <p>Csoportosítás, válogatás.</p> <p>A szabályok biztos ismerete és gyakorlása.</p> <p>Alternatív közlekedési lehetőségek.</p> <p>Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>	
Fogalmak	<p><i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i></p> <p><i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i></p> <p>Segítség, tájékoztatás kérése.</p>	

Témakör	3. Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek		Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	Nemzeti jelképek ismerete. Néhány rege, monda ismerete a magyarság történetéből.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzethez tartozás érzésének erősítése. A nemzeti ünnepekhez és hagyományokhoz érzelmi és külsőségbeli csatlakozás. Az idő fogalmának kiterjesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A Himnuszt és a Szózatot ismerni, segítséggel elénekelni. – Ismerni a magyar zászlót és címert. – Ismerni a nemzeti ünnep fogalmát, elmondani az ünnepeket. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. – Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat). – A közösségi együttlét alkalmi: az ünnepek. – Nemzeti – családi ünnepek. 	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> ünnepi dekoráció, aktuális ábra, festmény készítése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> történelmi korok zenéje, táncai.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> ünnepi összeállítás készítése, előadása az ünnepekkel kapcsolatban.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb tudnivalókat. – Az ünnepre készülni és külsőségekben is ahhoz igazodni. – Az ünnephez méltóan viselkedni. – Ismerni a hagyományokat, népszokásokat. – A híres uralkodók és magyar hősök ismerete és tisztelete. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása. – A magyar történelem áttekintése. – A történelmi távlat érzékeltetése. Időszalag. – Attila és a hunok. – Honfoglalás (Árpád, hét vezér). – Államalapítás, István király, Mátyás király. – Települése történetéhez köthető uralkodó, hadvezér, híres ember megnevezése, tettei. – XX. század háborúi, eseményei, jelen időben meglévő nemzetközi kapcsolatok, EU. <p><i>Tevékenységek</i> Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése. Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre. Ha lehetséges, az ünnephez kapcsolódó helyszínek felkeresése (Nemzeti Múzeum, csaták helyszínei, híres szereplőkhöz kapcsolódó épületek, szobrok stb.). Műsor összeállítása az ünneppel kapcsolatban. Versek, dalok. Október 23., március 15. (történelmi helyszínei, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor szerepe az eseményekben), május 1., augusztus 20. Mondák olvasása Attiláról, a</p>	
---	---	--

	<p>honfoglalásról. Film megtekintése (Honfoglalás, István, a király), a látottak megbeszélése. Szituációs játék.</p> <p>A koronázási jelképek megtekintése a Parlamentben.</p> <p>Kirándulás történelmi helyszínekre (Visegrád, Székesfehérvár stb.).</p> <p>Irodalmi művek, filmek kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (pl. Egri csillagok, Toldi, Regék Mátyás királyról stb.) alapján: István király jelentősége; a leghíresebb magyar királyok, királynők, csaták, háborúk, hősök.</p> <p>Kapcsolat (helyi vagy) a városi nevezetességekkel, várral, emlékpark.</p> <p>Háborúk, híres csaták a XX. században, országok összefogása napjainkban, EU.</p>	
Fogalmak	Nemzet, jelkép, címer, nemzeti zászló, zászlódísz, kokárda, Himnusz, Szózat, szokások, hagyomány, honfoglalás, monda, vezér, király, ezer év, uralkodás.	

Témakör	4. Felkészülés a felnőtt létre – Állampolgári ismeretek		Javasolt óraszám 25 óra
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető közösségi szabályokat.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A családi viszonyok ismerete. – Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. – A helytelen cselekedetek elítélése. – Tudatosítani, hogy a 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). – Viselkedés idegenekkel. 	<p><i>Kommunikáció:</i> társas kapcsolatok: viselkedés kifejeződése szóban és gesztusokban.</p> <p>Társadalmi érintkezés: viselkedési normák eltérő helyzetben.</p>	

<p>szabályokat be kell tartani.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. – A munkafegyelem fogalmának megértése. – Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. – Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Társadalomra káros tevékenységek. – Törvény, szabályok betartásának fontossága. – Ok – okozat. – Alaptörvény (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Munka, munkahely. – Pályaválasztás – szakiskola. – Az önálló közlekedés gyakorlása. – Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. – A pénz szükségessége, beosztása. <p><i>Tevékenységek</i> Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.) Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel. Ok – okozati összefüggések</p>	
--	---	--

	<p>felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>	
--	---	--

Fogalmak	<p>Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezü aláírás, a pénz értéke, váltópénz.</p>
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni. Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Ismeri a magyar történelem kiemelkedő eseményeit, ismeri és tiszteli híres uralkodóit, hőseit. Ismeri a legfontosabb ünnepeket, azok jelentőségét, a nemzeti ünnep fogalmát, a magyar zászlót és címet. Képes a Himnuszt és a Szózatot segítséggel elénekelni. Képes egyszerű élethelyzetekben helyesen cselekedni, egyszerű oksági összefüggéseket alkotni. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszer kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.</p>
---	---

14 ÖNKISZOLGÁLÁS

14.1 1–2. évfolyam

A tantárgy célja a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók alapvető szociális képességeit az iskoláskor előtti nevelési tapasztalatokra építve tevékenységeken keresztül úgy fejleszteni, hogy önkiszolgálásukban a képességek szerinti részleges vagy teljes önállóságot elérjék.

Feladat a fejlesztések során, hogy a tanulónak egyéni üteméhez és képességeihez igazodva kialakuljon szociális szokásrendszere, és alkalmazásával fejlődjön praktikus képessége, alkalmazkodni tudása, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintje.

A tanuló igényelje a rendet és a tisztaságot, alakuljon ki a személyi higiénia iránti igénye. Késztesse a tanulókat ez az igény az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.

Célirányos tevékenységek rendszeres gyakorlásával alakuljanak ki a kívánatos önellátási szokások. A minél kevesebb segítséggel végzendő önellátás érdekében kívánatos a nagymozgásokat célirányossá tenni és a tanuló kismozgásait úgy fejleszteni, hogy ezzel lehetővé váljon az egyre önállóbb öltözés, tisztálkodás.

A tantárgyi fejlesztés alakítsa ki a tanulók fejlettségének megfelelő, olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik őket magasabb szintű gondolkodási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a rend és a rendszeresség iránti igény kialakításával, a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges táplálkozás alapvető szabályainak megismerésével és az étkezés közben a mértékletesség betartására törekvés kialakításával.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületet az önkiszolgálás során előforduló eszközök és tevékenységek nevei, és az ezeket jelölő gesztusok, jelek elsajátításával, a szükségletek jelzési lehetőségeinek, az egyéni képességekhez illeszkedő, megfelelő verbális vagy nem verbális kommunikáció elsajátításával segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében a személyes higiénia eléréséhez megfelelő szokásrendszer kialakítása vesz részt.

1.évfolyam

Témakör	1. Öltözködés		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Együttműködés az öltözködésnél.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját ruhadarabok felismerése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Együttműködés az öltözködés során. – A tanuló képességeihez mérten, felnőtt segítségével bekapcsolódni az alapvető gondozási munkába. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Alsó- és felsőruházat fel- és levétele. – Ruházarak kezelése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása. Nagy gombok gombolása, cipzár, csat, patent használata.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> babaruha válogatás, rakosgatás, csoportosítás.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> szókincsbővítés.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> finommotorika.</p>	
Fogalmak	Ruhadarabok, alsó ruházat, felsőruházat, <i>ruházarak</i> , ruhaneműk: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver. időjárás – évszakok: tél-hideg, nyár-meleg.		

Témakör	2. Testápolás - személyi higiénia		Javasolt óraszám 40 óra
Előzetes tudás	Felismerni, ha szükséges a kézmosás.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Kis segítséggel helyesen alkalmazni a tisztálkodó eszközöket és a zsebkendőt. – A szárazra törölközés megtanulása. – WC-használat, fokozódó önállósággal. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mosakodás. – WC használata. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Kéz- és arcmosás megtanulása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> testkép, testrészek.</p>	

Fogalmak	Piszkos – tiszta, tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkéfe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC-papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő.
-----------------	--

Témakör	3. Étkezés		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Az étkezéshez szükséges eszközök felismerése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Betartani a kulturált étkezés szabályait. – Az evőeszközöket rendeltetésszerűen használni, kanál, villa. – Szalvéta hajtogatása. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Étkezés kanállal, villával. – Terítés: szalvéta kiosztása. – A tálca és evőeszközök önálló kiválasztása és az asztalhoz vitele. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Kézmosás étkezés előtt.</p> <p>Kulturált étkezés evőeszközökkel: kanállal, villával.</p> <p>Terítés tízóraihoz, ebédhez, uzsonnához.</p> <p>Szalvéták meghajtása, kiosztása, minden gyereknek.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókinés, szófordulatok, kifejezések.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> babakonyha.</p>	
Fogalmak	<p>Evőeszközök: kanál, villa, pohár, szalvéta, mélytányér, lapostányér, kistányér.</p> <p>A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen... Köszönöm szépen...</p>		

Témakör	4. Környezetrendezés – Környezetmegóvás	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	A szemét megfelelő helyre dobása. A tiszta anyagok helye.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyak rendeltetésszerű használatának és megóvásának megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Maga körül rendet tartani kis segítséggel, illetve irányítással. – Ismerni az eszközök funkcióját (melyik eszközt mire használjuk). – Különbséget tenni a saját tulajdon, és a közösség, vagy társai tulajdona között. – A szemetet a megfelelő helyre tenni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. – Saját tulajdon felismerése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Játéktér rendberakása, a játékok eltevése.</p> <p>Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése.</p> <p>Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölsönadom, visszakérem).</p> <p>Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése.</p> <p>Virágöntözés.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> eszközök használata, helyrerakása.</p>

Fogalmak	Játékok, taneszközök, könyvespolc, játékpalc, szekrény, szemetesvödör /hulladékgyűjtő/, asztaltörlő, hulladék, rendrakás, enyém, másé, kölsönadni, visszakérni.
-----------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes együttműködésre az öltözködés során. Képes saját ruhadarabokat felismerni. Képes jelezni, ha fázik, vagy melege van. Képes segítséggel WC használatára és a mosdó használatával kapcsolatos teendőket (személyi higiénia) elvégezni, szárazra törölközni. Képes a fogmosást kis segítséggel végezni. Étkezése kulturált, tiszta. Képes a személyi higiéniával kapcsolatos teendőket elvégezni étkezések előtt és után. Képes a megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) enni, pohárból inni, kancsóból tölteni, szalvétát rendeltetés szerint használni. Képes az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések irányítással történő használatára.</p>
--	--

2.évfolyam

Témakör	1. Öltözködés	Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Alsó és felső ruházat önállóan vagy irányítással fel- és levétele.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját ruhadarabok felismerése, tornaruhák és kabátok megfelelő helyre rendezése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása. – Ruhadarabok megfelelő helyre, hajtogatással történő elhelyezése. – Ruhák begombolása asztalon. – Törlőkendő használata. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ruházarak kezelése. – Évszaknak megfelelő öltözködés. – Lábbelik ápolása. – Ruhák hajtogatása. – Fogas, vállfa használata. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása. Cipő befűzése, letörlése, lábtörlő használata. Ruhák gondos elhelyezése fogason, vállfán, polcon.</p>	<p><i>Játékra nevelés:</i> babaruha válogatás, rakosgatás, csoportosítás.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> szókincsbővítés.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> finommotorika.</p>
Fogalmak	Ruhadarabok, <i>ruházarak</i> , ruhaneműk: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, <i>vállfa</i> , fogas, időjárás – évszakok: tél-hideg, nyár-meleg, ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma, lábtörlő, cipőtisztítás, cipőtisztító kefe.	

Témakör	2. Testápolás - személyi higiénia		Javasolt óraszám 40 óra
Előzetes tudás	Felismerni, a megfelelő testrésze a megfelelő tisztálkodási eszközt..		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A fogkefe önálló helyes használata. – Fogkrém kinyomása saját fogkefére. – Fogmosó eszközök tisztántartása. – A megfelelő technika alkalmazása orrfújásnál. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mosakodás. – Fogápolás. – Zsebkendő használata. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A fogkrém tubusának kezelése. A fogkefehelyes tartása. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás helyesen, a használt zsebkendő elhelyezése.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> testkép, testrészek.</p>	
Fogalmak	Piszkos – tiszta zsebkendő, szemetes, tiszta zsebkendők tárolási helye, törölköző, mosdókagyló, fogkefe, fogkrém, zsebkendő, tubus.		

Témakör	3. Étkezés		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	Az étkezéshez szükséges eszközök felismerése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata. Az étkezés utáni helyre állítás..		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Az evőeszközöket rendeltetésszerűen használni. – Önállóan étkezni. – Kötény felvétele, az étkezéssel kapcsolatos munkák során. – A merőkanál használata. – Felelősség alakítása. – Asztal leszedése. – Asztal letörlése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Étkezés kanállal, villával, késsel. – Merőkanál használata. – Terítés. Asztal leszedés. – Felelősi teendők ellátása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Szükséges eszközök előkészítése a terítéshez, asztal leszedése. Kötény felvétele segítséggel Merőkanállal szedés gyakorlása vizes tálból, később leveses</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs, szófordulatok, kifejezések.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> babakonyha.</p>	

	tálból. Asztal törlés gyakorlása.	
Fogalmak	Evőeszközök: kanál, villa, kés, merőkanál, szalvéta, levesestál, <i>abrosz</i> , mélytányér, lapostányér, kistányér. Asztaltörlőruha. A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések: „Kérek szépen még!”, „Kinek szedhetek még?”, „Köszönöm elég!”	

Témakör	4. Környezetrendezés – Környezetmegóvás		Javasolt óraszám 30 óra
Előzetes tudás	A taneszközök felismerése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyak rendeltetésszerű használatának és megóvásának megismerése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Foglalkozási eszközök helyének megtanulása, önálló visszarendezése. – Viráglocsoló használata. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Polcok, szekrények használata. – Rendrakás. – Virágápolás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése.</p> <p>Virágöntözés.</p> <p>Foglalkozások után taneszközök elrakása a megfelelő helyre.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> eszközök használata, helyrerakása.</p>	
Fogalmak	Könyvespolc, játékpolec, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör / <i>hulladékgyűjtő</i> /, <i>partvis</i> , lapát, <i>asztaltörlő</i> , <i>partvis</i> , <i>hulladék</i> , locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsönadni, visszakérni.		

<p>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</p>	<p>Képes cipőjét irányítással fűzni. Képes szükséges esetekben felszólítás nélkül zsebkendőt használni. Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni. Képes az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések spontán használatára. Képes önállóan fogat mosni. Képes ruhadarabjait annak megfelelő helyére helyezni. Képes étkezés után leszedni az asztalt és letörölni.</p>
--	---

15 TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

15.1 3–8. évfolyam

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni tudja a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani kell olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

A tantárgy feladata továbbá, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudják gyakorolni és alkalmazni ismereteiket, hozzájárulva környezetük gondozásához.

A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapiak során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával, alapvető technikák gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

Ebben a folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi életben előforduló, egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló kisebb irányítással képessé válik.

Az önkiszolgálás – ruhagondozás terén ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a tanuló a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat/piktogramokat/. Ismerje meg a textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat, továbbá a varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a kapcsolódó balesetvédelmi előírásokat.

A konyhai műveletek során fontos az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

Szükséges a takarítás, mosogatás eszközeinek, azok használatának, mosogató-, konyhai tisztítószeres leggyakrabban használatos típusainak megismerése és a balesetvédelmi előírásoknak a megfelelő használata.

Fontos feladat a vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén), az árukon lévő piktogramok ismerete, azok figyelembevétele vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

15.2 3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a mindennapi életben előforduló önellátással és környezetgondozással összefüggő tevékenységek felelősségének megalapozásával, a napi kötelezettségek elvégzésére neveléssel alapozza meg.

A testi és lelki egészségre nevelést a környezet és a ruházat egészséges, praktikus megválasztására, kialakítására, javítására, és a munka, szórakozás, pihenés helyes egyensúlyának megismerésére törekvéssel segíti.

A tantárgy segíti a családi életre nevelés céljainak elérését, a családi munkamegosztásban a képességekhez, érdeklődéshez igazodó részvételre és a vállalt feladatok elvégzésére ösztönzéssel.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését a környezet alapanyagainak, tárgyainak, eszközeinek és ezek tulajdonságainak és felhasználási lehetőségeinek megismerésével, valamint az egészség megóvására és a betegségek elkerülésére neveléssel támogatja.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület céljainak elérését a családi munkamegosztáshoz szükséges alapismeretek elsajátítása, a közösségi környezetért és egyéni érdekekben végzett munkatevékenység összehangolása segíti.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az önellátásban a képességek és lehetőségek határainak felismerésével, a célok elérése érdekében a kitartó és megtervezett tevékenység elvégzésével erősödik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség fejlődésére kihat a személyes megjelenés és a környezet esztétikumára törekvés és ennek felismerése.

3.évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Érzékelés, tapintással.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztaltatása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Saját tapasztalatai alapján vizsgálni az anyagokat adott szempontok alapján. Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. Az olló használatát elsajátítani.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. – Ismerkedés textillel. – Olló használata. – Nyírás, vágás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> manipuláció természetes anyagokkal.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> kreativitás az alapanyagok</p>

	<p>Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, lencse).</p> <p>Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel, homoktálcán ábrák készítése.</p> <p>Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása, megnevezése, a tulajdonságra utaló mondatalkotás.</p> <p>Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll), bekötött szemmel felismerési gyakorlat.</p> <p>Az olló használatának gyakorlása: nyírás, különböző vastagságú textilanyagok nyirkálása, vágás: egyenes vonal mentén, forma kivágása.</p>	felhasználásában, tárgyak készítése.
Fogalmak	Természetes anyag, termés, alapanyag, textiltípusok, az olló részei, használatával kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Hulladékgyűjtés fontossága.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Feladatot vállalása és jó elvégzése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Az eszközök használatához szükséges mozdulatok, fogások gyakorlása eszközzel és eszköz nélkül.</p> <p>Irányítással használni a megismert eszközöket.</p> <p>Szabadtéri- és szobanövényeket gondozni, fejlődésüket figyelemmel kísérni.</p> <p>A növénygondozást felelősi rendszerben végezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok. – Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák. – Növénygondozás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Szabadban használt takarítóeszközök (seprű, személtároló) megnevezése, használatuk.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték.</p> <p><i>Ábrázolás – alakítás:</i> Anyagok alakítása</p>	

	<p>Az utak, játszótér, udvar rendben tartása segítséggel, irányítással. Szemétszedés.</p> <p>Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a járdák, utak seprése, télen hólapátolás. Seprés, portörülés, játékok lemosása (seprű, lapát, lemosó szivacs, porrongy használata).</p> <p>A környezet szépítése, a beltéri növényápolási munkák végzésébe bekapcsolódni: szobanövények gondozása a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett.</p>	
Fogalmak	Eszközök, a gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.	

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Saját ruha felismerése.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Alkalomnak és az időjárásnak megfelelő öltözet kiválasztása.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Megtanulni, hogy az alsó ruházatot naponta szükséges váltani.</p> <p>Rendszereteket kialakítani.</p> <p>Felszólítás nélkül váltócipőt használni.</p> <p>A rendszeres tisztálkodást természetes szükségletnek tartani.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ruhák válogatása, csoportosítása. – Ruha gondozása, tárolása. – Cipőápolás. – Személyes tisztálkodás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ruházat kiválasztásának gyakorlása (babaruha, kép, saját ruhák [évszak, időjárás, alkalom]).</p> <p>Az öltöző rendjének megtartása, ruhák, cipők elhelyezése a kijelölt helyen.</p> <p>Cipőfüzés, cipőkötés gyakorlása.</p> <p>A cipőápolás eszközei, ápolószerek, használatuk módja.</p> <p>Kézmosás módja (fürdés, hajmosás), fontosságának megértése.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> főfogalom alá rendelés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték.</p>

	Fog- és szájápolás fontossága és ajánlott módja. Az időjárás káros hatásainak kivédése (szél, hideg, napsugárzás), panaszait, kérdéseit bátran mondja el.	
Fogalmak	A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	4. Anyagok alakítása		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni.</p> <p>A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). – Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtés, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása.</p> <p>Tépés, hajtés mentén, formakitépés tetszés szerint, mozaikkép, kép ragasztása előkészített alapra.</p> <p>Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az előkészített anyagból.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> tárgykészítés, anyagismeret.</p>	
Fogalmak	Papírfajták, ragasztófajták, sodrás, mozaikkép, felező hajtés, sarokillesztés.		

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságaikat, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni.</p> <p>Irányítással, rendszeresen részt vesz a szobanövények gondozásában. Rendszeresen részt vesz a tanterem, öltöző takarításában (söprés, szemétszedés, portörlés).</p> <p>Szokásává válik az alsóruha napi cseréje, a rendszeres fogápolás.</p>
---	--

4.évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Érzékelés, tapintással.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztaltatása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Utánzókézséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján).</p> <p>Műanyag anyagok megismerése.</p> <p>Hajlítható tárgyak formázása, fűzése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. – Anyagok alakíthatósága. – Ismerkedés textillel. – Olló használata. – Nyírás, vágás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag.</p> <p>Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése.</p> <p>Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> manipuláció természetes anyagokkal.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> kreativitás az alapanyagok felhasználásában, tárgyak készítése.</p>
Fogalmak	Természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textilfajták, az olló használatával kapcsolatos fogalmak, hajlékony anyagok, hajlítás, fonás.	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	A rendezett környezet egyenlő a rendezett gondolatokkal, egészséges étellel.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A belátáson alapuló feladatvállalás és jó elvégzése. Felelősség vállalása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Felelősi rendszer kialakítása, a szükséges munkák jelzésére, az eszközök kiosztására, végzésére.</p> <p>Önállóan használni a megismert eszközöket.</p> <p>Szabadtéri- és szobanövényeket gondozni, fejlődésüket figyelemmel kísérni, arról rajzos (képes) naplót vezetni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok. – Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák. – Tisztítószer tulajdonságai és használatuk. – Növénygondozás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Szabadban használt takarítóeszközök (komposztáló, lombseprű, gereblye, hólapát) megnevezése, használatuk.</p> <p>Az utak, játszótér, udvar rendben tartása.</p> <p>Szemétszedés, a szemétygyűjtők megfigyelése, ha megtelt, jelenteni a felnőtteknek.</p> <p>Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése (zöld hulladékot komposztálóba), a járdák, utak seprése, télen hólapátolás, csúszós út szórása.</p> <p>Tisztítószer használatának gyakorlása ellenőrzés mellett.</p> <p>Szabadtéri növények (vetés, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása.</p> <p>A környezet szépítése, az évszaknak megfelelően szükséges növényápolási munkák végzésébe bekapcsolódni, állandó irányítás mellett.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték.</p> <p><i>Ábrázolás – alakítás:</i> Anyagok alakítása</p>	

Fogalmak	Eszközök, a gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések. Kültéri, beltéri növények.
-----------------	--

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Testrészek és a minket körülvevő tárgyak tisztántartásának fontossága.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A megfelelő higiénia önmagunk ápolásában és környezetünkben..		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>A mindennapi higiéniahoz szükséges tisztálkodó szerek.</p> <p>A víz felhasználási területei, a vele való takarékoság fontossága.</p> <p>A tisztálkodó szerek felhasználásának területei, megfelelő alkalmazásuk. Kiválasztásuk szempontjai.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tisztálkodó szerek válogatása, csoportosítása. – Ruháink gondozása, tárolása. – Személyes tisztálkodás. – Bőrápolás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Takarékos vízhasználat, bőrápolás, allergia megelőzése (megfelelő tisztító- és ápolószerek használata).</p> <p>Tanulmányi séta, tisztálkodási- és bőrápoló szereket árusító üzlet meglátogatása, néhány használati utasítás elolvasása, ajánlott szerek kiválasztása, a választás indoklása.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> főfogalom alá rendelés.</p> <p><i>Játékra nevelés:</i> szerepjáték.</p>	
Fogalmak	A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.		

Témakör	4. Anyagok alakítása		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A papír tulajdonságainak megnevezése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal. Utánzással önálló munkadarabot létrehozni.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>. A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni.</p> <p>A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani.</p> <p>Varrás alapjait elsajátítani.</p> <p>Önálló munkadarab létrehozása segítséggel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). – Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. – Varrás kemény papírlemezre. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból fűzér készítése.</p> <p>Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti).</p> <p>Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése.</p> <p>Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> tárgykészítés, anyagismeret.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Papírfajták, merkelőtű, öltések, fűzér.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Irányítással, rendszeresen részt vesz a kerti és szobanövények gondozásában.</p> <p>A tanuló képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, tulajdonságaikat, alkalmazásukat ismerni.</p> <p>Képes az ollót balesetmentesen használni.</p> <p>Rendszeresen részt vesz a tanterem, öltöző takarításában (söprés, szemétszedés, portörlet).</p> <p>Képes minta alapján munkadarabot készíteni, alkotását magáénak érezni, büszkeséget érezni.</p>
--	--

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelésben a harmonikus, esztétikus és praktikus környezetért végzett tevékenység felelősségének tudatosításával és a takarékoság és mértékletesség igényének kialakításával játszik fontos szerepet.

A testi és lelki egészségre nevelésben különös hangsúlyt helyez a háztartásban előforduló fizikai és mentális veszélyforrások megismerésére, igény kialakítására a testi épség megóvására, a munkatevékenységek végzéséhez szükséges fizikai és lelki képességek fejlesztésére.

A családi életre nevelésben fontos szerepet játszik a tantárgy a családi munkamegosztásban az érdeklődésnek, képességnek megfelelő tevékenységek gyakorlásával, a minél önállóbb önellátás megalapozásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kialakítása a családban és a társak között előforduló segítségadási lehetőségek megismerésére, szükséglet szerinti alkalmazására irányul.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztését segíti az életvitel során felhasznált anyagokkal és energiahordozókkal való takarékos bánásmód elsajátításával, a pazarló szokások felismerésével, valamint a környezetben található erőforrások szükséglet alapú felhasználásával.

Az anyanyelvi kompetencia fejlesztését az igények és a választások megfogalmazásának kialakításával, bővítésével az önellátásban és a környezet megóvásában segíti.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztése segíti a veszélyes és káros anyagok felismerését a mindennapi életben, a megfelelő és elvárható óvatosság kialakítását a vegyi anyagokkal, a háztartási és közlekedési eszközökkel; segíti a környezeti hatásokkal és jelenségekkel kapcsolatos ismeretek egészségügyi vonatkozású alapjainak megismerését.

A digitális kompetencia fejlesztését támogatja a környezetben előforduló technikai eszközök biztonságos működtetéséhez szükséges digitális ismeretek nyújtásával.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia a több elemből, tevékenységből álló műveletsor elvégzését, a háztartási munkák elosztásának és sorrendjének tervezését segíti.

Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

5.évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Az alapanyagok ismerete.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az olló és a tű helyes használata.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A tanuló saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése.</p> <p>Irányítással textilt csikokra vágni, textilcsíkot összevarrni, gombolyítani.</p> <p>A száröltést segítséggel, a szálkihúzást és az előöltést segítséggel gyakorolni.</p> <p>Tűbefűzést (segítséggel) és csomókötést gyakorolni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság. – Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel gombolyítása. – Öltésformák (előöltés, száröltés, szegőöltés: pelenkaöltés). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése. (Válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján).</p> <p>Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, szálbehúzás, varrási alapismeretek gyakorlása.</p> <p>Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan szálkihúzás.</p> <p>Önállóan szalagkötés, segítséggel száröltés gyakorlása.</p> <p>Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése.</p> <p>Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> finommotorika.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p>
Fogalmak	Szál, szálirány, anyagnyúlás, előöltés, szálöltés, szegőöltés, , pelenkaöltés.	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák		Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető konyhai berendezéseket, takarítóeszközöket.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezéshez saját részre terítés. Egyszerű konyhai munkafázisok.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Takarítási munkákat végezni (tanterem, tankonyha).</p> <p>Önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni, törölgetni, kenyeret megkenni.</p> <p>A megismert eszközök használatát gyakorolni segítséggel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Seprű, lapát használata. – Konyhai eszközök helye, rendje. – Egyszerűbb konyhai munkák. – Kenyérkenés. – Főzést nem igénylő ételek készítése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Seprés, portörletés, felmosás, játékok lemosása.</p> <p>Porszívózás gyakorlása, szőnyeg porszívózása önállóan.</p> <p>A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés gyakorlása.</p> <p>Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés.</p> <p>Étkezések előkészítése segítséggel:</p> <p>A kenyérkenés módjának megtanulása.</p> <p>Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása.</p> <p>Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása (alma, banán, narancs, sárgarépa, burgonya).</p> <p>Gyümölcsturmix, szendvics készítése.</p> <p>Eddigi tevékenységek gyakorlása.</p> <p>Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> növények, állatok a táplálkozásban, egészséges életmód.</p>	
Fogalmak	Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak. További fogalmak a mosogatással kapcsolatos tevékenységek köréből.		

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Öltözködés.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ruházarak önálló használata.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Húzózár használata, csatolás, patentozás, kapcsolás, gombolás fokozódó önállósággal. Cipőfűzés, csomókötés, tépőzár-használat. Önálló cipőfűzés.	<i>Ismeretek</i> – A megfelelő ruházat kiválasztása. – Ruhanemű kezelése. Ruházarak használata. – Cipőfűzés – fűző megkötése. <i>Tevékenységek</i> Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással.	<i>Mozgásnevelés:</i> finommozgások. <i>Társadalomismeret:</i> divat, viselet.
Fogalmak	Különböző ruházarak nevei.	

Témakör	4. Vásárlás – Fogyasztóvédelem	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Boltrendszer sokszínűsége.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mit hol vásárolhatunk meg?	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Az alapvető árucikkek beszerzésének helye, a vásárlás módja. Egyféle árucikk vásárlása	<i>Ismeretek</i> – Vásárlás körülményei. – Különböző boltok, áruházak és piac látogatása.	<i>Kommunikáció:</i> vásárlás, közlekedés. <i>Számolás-mérés:</i>

<p>önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?).</p>	<p>– Vásárlás – fizetés – csomagolás.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete. Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése. Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása.</p>	<p>vásárlás, fizetés.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> feliratok, reklámok, szórólapok.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak. Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.</p>	

Témakör	5. Anyagok alakítása		Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Megfelelő kezűgyesség.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy).</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése. – Papír, fonal, textil tárgyak készítése. – Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém). <p><i>Tevékenységek</i> Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék). Kartonból, papírból, fonalból és</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> tárgykészítés.</p>	

	textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház).	
Fogalmak	Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálás, elkészítés során használt fogalmak.	
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes a baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.</p> <p>Segítséggel tud rendet tartani, teríteni, részt venni a takarításban, mosogatásban, törölgetésben.</p> <p>A kenyér megkenésével próbálkozik.</p> <p>Kis segítséggel képes használni a ruházati zárószervezeteket, cipőt fűzni, segítséggel csokrot kötni.</p> <p>Néhány alapvető árucikk beszerzési helyét és a vásárlás módját ismeri.</p> <p>Képes segítséggel vásárolni egy tételt.</p>	

6.évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Az alapanyagok ismerete. A varrás területeinek ismerete.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az olló és a tű helyes használata. A gombvarrás, elvarrás. A szövés alapjai.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A tanuló saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése.</p> <p>Önállóan textilt csíkokra vágni, textilcsíkot összevarrni, gombolyítani.</p> <p>A száröltést, a száلكihúzást és az előöltést önállóan gyakorolni.</p> <p>Tűbefűzést (egyre önállóbban) és csomókötést gyakorolni.</p> <p>Bonyolultabb gombvarrási technikákat gyakorolni.</p> <p>Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Irányítással textil felvágása, nyírása, gombolyítása. – Varrások eldolgozása. – Csomókötés, gombfelvarrás. – A szövés előkészítése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, száلكehúzás, varrási alapismeretek gyakorlása. Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan száلكehúzás. Önállóan szalagkötés, száröltés gyakorlása.</p> <p>Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával.</p> <p>Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel.</p> <p>Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> finommotorika.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p>
Fogalmak	Az elvarrás, a gombvarrás. A szövéssel kapcsolatos eszközök.	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák	Javasolt óraszám 15 óra
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető konyhai berendezéseket, munkafolyamatokat.	
A témakör	A konyhai tisztító folyamatok alapjai.	

nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető ételek elkészítése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni, törölgetni, kenyeret megkenni.</p> <p>A megismert eszközök használatát gyakorolni segítséggel.</p> <p>Tisztítási, hámozási folyamatok megismerése, gyakorlása.</p> <p>Konyhai balesetvédelem.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tisztító- és fertőtlenítőszer. – Kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás. – A főzés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztása. – Gyümölcs- és zöldségtisztítás. – Főzést nem igénylő ételek készítése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Porszívózás önállóan.</p> <p>Tisztító- és fertőtlenítőszer adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett.</p> <p>A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés önállóan.</p> <p>Önállóan terítés, mosogatás, törölgetés.</p> <p>Étkezések előkészítése irányítással:</p> <p>A kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás módjának megismerése, az eszközök használatának gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre.</p> <p>Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása.</p> <p>Pirítós és meleg szendvics készítése. Eddigi tevékenységek gyakorlása.</p> <p>Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> növények, állatok a táplálkozásban, egészséges életmód.</p>
Fogalmak	További fogalmak a tisztító-, fertőtlenítőszer használatával kapcsolatos tevékenységek köréből. Balesetvédelem.	

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Ruhafajták megnevezése.	
	A ruhák rendben tartásának módjai.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A mosás és vasalás eszközeinek felismerése, megnevezése, használatuk. Alkalomnak megfelelő ruhaviselet.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A megfelelő ruházat kiválasztása. – Mosás: gépi, kézi mosás. – Teregetés, hajtogatás, vasalás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (alkalom). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként önállóan. Mosás megismerése, kézi, gépi mosás eszközei, azok használata. Teregetés (szárító), hajtogatás (tárolás), vasalás (babaruhák).</p>	<p><i>Mozgásnevelés:</i> finommozgások.</p> <p><i>Társadalomismeret:</i> divat, viselet.</p>
Fogalmak	További, ruhagondozással kapcsolatos fogalmak (mosószeres, csipesz, szárító, vasalódeszka, hőfokszabályozó).	
Témakör	4. Vásárlás – Fogyasztóvédelem	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Boltrendszer sokszínűsége.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Érték és ár közötti összefüggések megértetése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Az alapvető árucikkek beszerzésének helye, a vásárlás módja.</p> <p>Többféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?).</p> <p>Vásárló lista készítése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vásárlás körülményei. – Különböző boltok, áruházak és piac látogatása. – Vásárlás – fizetés – csomagolás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Vásárlás céljának, menetének megismerése, speciális árucikkek beszerzési helyeinek ismerete.</p> <p>Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről.</p> <p>Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése.</p> <p>Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, több tétel vásárlása.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> vásárlás, közlekedés.</p> <p><i>Számolás-mérés:</i> vásárlás, fizetés.</p> <p><i>Olvasás-írás:</i> feliratok, reklámok, szórólapok.</p>

Fogalmak	<p>Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak.</p> <p>Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.</p>
-----------------	--

Témakör	5. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Megfelelő kézügyesség. Anyagismeret.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy).</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése. – Papír, fonal, textil tárgyak készítése. 	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> tárgykészítés.</p>

	<p>– Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém).</p> <p><i>Tevékenységek</i> Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék). Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház). Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha). Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése fa (léc csiszolása, festése, faragása), kő („ékszer” készítése, kavicsból állatok, tárgyak készítése festéssel, lakkozással) fém (karácsonyi díszek, „ékszer”).</p>	
--	--	--

Fogalmak	Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálás, elkészítés során használt fogalmak, a felhasználhatóságot célzó fogalmak: maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes a baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.</p> <p>Önállóan tud rendet tartani, teríteni, részt venni a takarításban, mosogatásban, törölgetésben.</p> <p>A kenyeret megkeni.</p> <p>Irányítással képes használni a ruházati zárószervezeteket, cipőt fűzni, csokrot kötni.</p> <p>Az alapvető árucikkek beszerzési helyét és a vásárlás módját ismeri.</p> <p>Képes irányítással vásárolni egy vagy több tételt.</p> <p>Képes minta alapján esztétikus alkotást készíteni változatos technikával.</p>
---	--

7–8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a munkatevékenységek elvégzéséhez szükséges biztonságos, türelmes és kitartó magatartás szabályainak megismerésével és alkalmazásával segíti. A környezeti tevékenységek során támogatja a segítségkérés szükségességének felismerését és a tanuló képességeihez mérten másoknak segítség nyújtását.

A nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést a jellegzetes nemzeti, nemzetiségi ételek, italok megismerésével és a nemzeti ünnepekkor dekorációs kellékek készítésével segíti.

Az egészségre ártalmas anyagok és szokások tudatos elkerülésével, a figyelem ráirányításával a kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelre, a pihenés, a munka és a szórakozás helyes arányainak felismerésére és az igyekezet kialakításával ezek betartására a testi és lelki egészségre nevelés céljait valósítja meg.

A családi életre nevelésben törekszik a családi munkamegosztásban az érdeklődés, képesség és igény szerinti részvételre, az önellátásban minél kevesebb segítség igénybe vételére.

A fenntarthatóság, környezettudatosság céljait támogatja a környezet tudatos megfigyeltetésével, a mindennapi életben előforduló helyzetekben az egészségre ártalmas hatások elkerülésével, a természet erőforrásaival való takarékosagra neveléssel.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésében a szókincsbővítésben, az aktuális témákban, a tanuló kívánságainak és kifogásainak megfogalmazásában, valamint a személyes élettérrel kapcsolatos igények és kötelezettségek adekvát kommunikációjának gyakorlásában vesz részt. A természettudományos és technikai kompetencia terület fejlesztését az önellátás és a közvetlen környezet gondozása kapcsán az egészség megóvásával, a betegségek megelőzésével és felismerésével kapcsolatos gyakorlati ismeretek nyújtásával és a közlekedésben és a háztartásban a balesetek elkerülési lehetőségeinek bemutatásával támogatja.

Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

7.évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Textilmunkák		Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Olló, tű biztonságos használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanult öltések alkalmazása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonalra, varrás eldolgozása egyre önállóbban).</p> <p>Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás.</p> <p>Körmön fonás.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Textillel kapcsolatos tevékenységek megismerése. – Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. – Láncöltés megismerése. – Textil szegése, összevarrása kézzel. – Gombfelvarrás, gumibehúzás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák). Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Láncöltés technikájának megismerése. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan. (Gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?)</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> téma feldolgozása eltérő technikával; színek egymásra hatása.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> lakáskultúra, divat.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák nevei (tűbefűző, fonalak stb.).		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az ételek helyes tárolása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Háztartási eszközök és gépek használata egyszerű esetekben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Önállóan kenyeret, felvágottat szeletelni.</p> <p>A célnak megfelelő nyersanyagokat, eszközöket és edényeket kiválasztani.</p> <p>Egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt elkészíteni kis segítséggel.</p> <p>A megismert munkafolyamatokat irányítással alkalmazni.</p> <p>Megadott helyiség önálló takarítása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szeletelés, kés használata. – Konyhai gépek, eszközök megismerése. – Egyszerű étel készítése. – Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. – Takarítási munkák. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök kiválasztása.</p> <p>Gyümölcssaláta elkészítése.</p> <p>Tízórai-, uzsonna-, reggeli készítés.</p> <p>Hideg és egy meleg étel elkészítése (turmix, puding, lágy tojás, virslisaláta, gyümölcssaláta) önállóan (melegítés, hűtés).</p> <p>A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan.</p> <p>Takarítás különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.).</p> <p>Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.</p>	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> pályaválasztás, munka, munkamegosztás.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> vendéglátás, lakás rendje, tisztaság.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek megismeréséhez szükséges fogalmak.</p> <p>Gyümölcssaláták, ételek, elkészítésükhöz szükséges fogalmak.</p> <p>Tisztítószerek, takarítóeszközök, munkafolyamatok, veszélyes anyagok, baleset megelőzés.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Összefüggés az anyagok tulajdonságai és kezelése között.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Balesetmentes, körültekintő munkavégzés. Higiénia betegség esetén.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján.</p> <p>A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, segítséggel (színek, alapanyagok, víz hőfok).</p> <p>Hogyan gondoskodjunk magunkról, vagy hozzátartozónkról betegségek esetén?</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. – Piktogramok értelmezése. – Egyszerű betegségek tünetei. – Alapvető teendők ezek fennállásakor. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás), teregetés önállóan.</p> <p>Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.</p> <p>Teakészítés. Borogatás gyakorlása. Szellőztetés, meleg borogatás.</p>	<p><i>Olvasás-írás:</i></p> <p>használati utasítás szövege és értelmezése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak. Betegséggel és kezelésükkel kapcsolatos alapvető fogalmak.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Vásárlás – Fogyasztóvédelem		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Udvariassági formák vásárlás során.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Körültekintő, megtervezett vásárlás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Vásárolni egyféle alapanyagot. Önállóan, néhány tételt segítséggel vásárolni. A szavatossági idő jelölését figyelembe venni vásárláskor. Ruhán, cipőn található jelzéseket értelmezni.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vásárlás. – Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez. – A termékek szavatosságának ellenőrzése. – Saját célra ruha, cipő vásárlása. – A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység), az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében, azok tárolási lehetőségének megismerése. A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható).</p>	<p><i>Számolás-mérés:</i> vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések.</p> <p><i>Olvadás-írás:</i> használati utasítás szövege és értelmezése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak, beszerzési források. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejáratási idő, kezelési útmutató).		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Piktogramok értelmezése		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Képi emlékezet.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerni, értelmezni. Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzéseket értelmezni.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése. – Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel.</p> <p>Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása.</p> <p>Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.</p>	<i>Olvasás-írás:</i> olvasás, szövegértelmezés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Anyagok alakíthatósága, tulajdonságai.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alkotás örömeinek átélése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése.</p> <p>Az anyagok tulajdonságainak megismerése.</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak keresése környezetében használhatóság és más tulajdonságaik alapján.</p> <p>Tárgyak készítése önállóan a megismert anyagokból és technikákkal.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. – Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termékek. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból.</p> <p>A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása.</p> <p>Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése.</p> <p>Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítséggel.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i></p> <p>több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése, egyéni ötletek megvalósítása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságára vonatkozó fogalmak.		

<p>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni a tanult textilműveket, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tud alkalmazni; – egyszerű gombot felvarrni; – felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit; – részt venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben; – részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát; – a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására; – megadott helyiséget önállóan takarítani; – tájékozódni az üzletben, segítséggel tud néhány tételt vásárolni; – értelmezni a szavatossági idő jelölését. <p>Tudja, hogy a termékeken hol találhatóak a piktogramok, felismer közülük néhányat.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – tevékenységei során a piktogramokat értelmezni; – megismerni különböző anyagokat, – a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni.
---	--

8.évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Textilmunkák		Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Olló, tű biztonságos használata. Szövőkeret ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanult öltések alkalmazása. Új textil megmunkálási formák.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonalra, varrás eldolgozása egyre önállóbban).</p> <p>Megismerkedés a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel).</p> <p>Szövéshez szükséges eszközök, alapanyagok megismerése, a mozdulatok gyakorlása.</p> <p>Egyszerű, kisméretű darab szövése, egy, két szín alkalmazásával.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. – Gombfelvarrás, gumibehúzás. – Kötés – horgolás – szövés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák). Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Láncöltés technikájának gyakorlása. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyaknak a bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint. Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomóztatása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőöltés textilen. Irányítással szőnyegszövés.</p>	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> téma feldolgozása eltérő technikával; színek egymásra hatása.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> lakáskultúra, divat.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák nevei (felvetőfa, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, fonalak stb.).</i>
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az ételek helyes tárolása. A konyha tisztántartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Háztartási eszközök és gépek használata egyszerű esetekben. A konyhai munkafolyamatok ismerete.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A célnak megfelelő nyersanyagokat, eszközöket és edényeket kiválasztani.</p> <p>Egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt elkészíteni irányítással.</p> <p>A megismert munkafolyamatokat önállóan alkalmazni.</p> <p>Megadott helyiség önálló takarítása.</p> <p>Takarítószer, eszközök önálló használata.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szeletelés, kés használata. – Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. – Egyszerű étel készítése. – Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. – Takarítási munkák. – Nagytakarítás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök kiválasztása.</p> <p>Gyümölcssaláta elkészítése.</p> <p>Tízórai-, uzsonna-, reggeli készítés.</p> <p>Hideg és egy meleg étel elkészítése (turmix, puding, tojásrántotta, burgonyasaláta, franciasaláta, vitaminsaláta) önállóan (melegítés, hűtés).</p> <p>Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata.</p> <p>A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan.</p> <p>Takarítás különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.).</p> <p>Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása</p>	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> pályaválasztás, munka, munkamegosztás.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> vendéglátás, lakás rendje, tisztaság.</p>

	segítséggel. Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek, azok használatához szükséges fogalmak. Egyszerű meleg elkészítésükhöz szükséges fogalmak. Tisztítószer, takarítóeszközök, munkafolyamatok, veszélyes anyagok, baleset megelőzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Összefüggés az anyagok tulajdonságai és kezelése között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Balesetmentes, körültekintő munkavégzés.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján.</p> <p>A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, irányítással. (színek, alapanyagok, vízhőfok).</p> <p>Vasalás gyakorlása segítséggel.</p> <p>Az elektromos áram veszélyforrásai.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. – Piktogramok értelmezése. – A veszélyre figyelmeztető piktogramok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Különböző anyagok vasalásának gyakorlása segítséggel (a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával).</p> <p>Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás), teregetés, vasalás fázisai önállóan.</p> <p>Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.</p>	<p><i>Olvasás-írás:</i></p> <p>használati utasítás szövege és értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával, vasalásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak. A vasalás veszélyei. Az elektromos áram. Vegyi szerek veszélyei.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Vásárlás – Fogyasztóvédelem		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A vásárlás szempontjai.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Körültekintő, megtervezett vásárlás. A megvásárolt áruval kapcsolatos kifogások megfogalmazása, a csere feltételei.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Vásárolni többféle alapanyagot. Önállóan, néhány tételt vásárolni. Mérlegelni vásárláskor, kívánságát és kifogásait megfogalmazni (drágább, jobb ízű, több van benne). Csere lehetőségeit megismerni (visszaváltás, levásárlás).	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vásárlás. – Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez. – A termékek szavatosságának ellenőrzése. – A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható).</p> <p>Mérlegelés, vita: melyik a jobb, takarékosabb választás.</p> <p>Körültekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő szín, anyag, méret, minőség alapján.</p> <p>Döntés szempontjainak megbeszélése.</p>	<p><i>Számolás-mérés:</i> vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések.</p> <p><i>Olvásás-írás:</i> használati utasítás szövege és értelmezése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak, beszerzési források. Az anyagok hibájának felmerülése során bevezetett új fogalmak (jótállás, garancia, fogyasztóvédelem).		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Piktogramok értelmezése		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Képi emlékezet.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerni, értelmezni.</p> <p>Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzéseket értelmezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jelek felismerése, egyeztetése. – Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzéseinek ismerete. – A veszélyre figyelmeztető piktogramok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Megismert jelek megmutatása, válogatása.</p> <p>Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek az utasítás szerinti eljárás megnevezése.</p> <p>A veszélyforrásokra figyelmeztető piktogramok értelmezése.</p>	<p><i>Olvasás-írás:</i> olvasás, szövegértelmezés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása		Órakeret 17 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Anyagok alakíthatósága, tulajdonságai.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az alkotás örömeinek átélése.</p>		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>A tanult technikákkal egyszerű tárgyak készítése önállóan.</p> <p>Az anyagok tulajdonságainak megnevezése.</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak keresése környezetében használhatóság és más tulajdonságaik alapján.</p> <p>Tárgyak készítése önállóan a megismert anyagokból és</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. – Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmásé, üvegfestés, gyöngyfűzés, viasz, gyurma. – Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termékek. 	<p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése, egyéni ötletek megvalósítása.</p>	

technikákkal.	<p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Egyszerű tárgyak készítése saját elgondolás alapján változatos anyagokból.</p> <p>Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése.</p> <p>Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítségével.</p> <p>Tárgyak készítése különböző alkalmakra (üvegfestés, gyöngyfüzés, papírmásé).</p>	
---------------	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságára vonatkozó fogalmak.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni a tanult textilfajtákat, a tanult öltésformák közül néhányat irányítással tud alkalmazni; – egyszerű gombot felvarrni; – felismerni és megnevezni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit; – egyre önállóbban részt tud venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben; – egyre önállóbban részt tud venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát; – a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök kiválasztására; – megadott helyiséget önállóan takarítani; – válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás, vasalás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításait figyelembe venni; – kívánságát és kifogásait megfogalmazni; – tájékozódni az üzletben, irányítással tud néhány tételt vásárolni; – értelmezni a szavatossági idő jelölését. <p>Tudja, hogy a termékeken hol találhatóak a piktogramok, felismer közülük néhányat.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – tevékenységei során a piktogramokat értelmezni; – megismerni különböző anyagokat, megmunkálásuk különböző módjait; – a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni; – ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.
--	---

16 KÖRNYEZETISMERET

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megóvására.

A tantárgy célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megóvása érdekében. Kialakítani az igényét a természet védelemére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.

Elsajátítani a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, ízléses, praktikus öltözködés iránti igény kialakulásához és az egészség védelméhez.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét, a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.

Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és a gyógyszerek szerepét tudatosítani.

Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.

A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és a megfelelő segélykérés technikáit elsajátítani.

5–6. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében és a testi-lelki egészségre nevelésben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez.

A tantárgy tanítása a személyes és társas kapcsolati kompetenciák alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá.

5.évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám 18 óra
Előzetes tudás	Testrészek megnevezése, megmutatása.	
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A testrészek nevét, funkcióját ismerni. – Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). – Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. – Panaszokat röviden megfogalmazni, a kapott utasításokat betartani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. – Meglévő ismeretek rendszerezése. – Az érzékszervek funkciója, védelmük. – Ismerkedés a segédeszközökkel. – Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. – Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. – Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. – Gyógyszer elfogadása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tükörképen ismerkedés a saját testtel.</p> <p>Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése.</p> <p><i>A birtokos ragok használatának gyakorlása.</i></p> <p>Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdí).</p> <p>Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója.</p> <p>Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz!</p> <p>Fül: zajártalom kerülése.</p> <p>A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata.</p> <p>Szerepjáték: az orvosi rendelőben,</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> testkép, nagymozgások.</p> <p><i>Ábrázolás-alakítás:</i> emberábrázolás.</p>

	<p>a gyógyszertárban. Betegségek megelőzése. Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása. Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia. Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet, orvossal, védőnővel. Maketten, képen a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, szín, funkció).</p>	
Fogalmak	<p>Fő testrészek és szervek. Látás romlása, hallás romlása, fáj, <i>hányinger</i>, köptető, gyógyszer, borogatás, láz, <i>diéta</i>, gyomorrontás, <i>fertőző, fertőzés</i>.</p>	

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Önállóan kézmosás, arcmosás, fogmosás szükség szerint. – A rendszeres testedzést bevezetni. – A vitaminok szerepét megismerni. – A napozószerek, bőrvédő- és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. – A tanuló tudja panaszait tömören, lényegre törően megfogalmazni. – Az orvos utasításait, tanácsait követni. – A játék, munka és a közlekedés során kívánatos magatartást tudatosítani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. – A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. – A vitaminforrások megismerése. – Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). – Az iskolások orvosi vizsgálata. – Egészség – betegségek. – Orvosi rendelő, háziorvos. – Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló 	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs, kifejezőkészség.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> telefonálás, segítségkérés.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. – Telefonálás, segítségkérés. – Önfegyelem gyakorlása. 	<p>balesetek.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. – A mentőláda tartalma. – A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás).</p> <p>Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése.</p> <p>A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása.</p> <p>Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége.</p> <p>A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószer. Védekezés kullancscsípés ellen.</p> <p>Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon.</p> <p>Iskolaorvosi, családorvosi, szakorvosi, fogorvosi rendelő.</p> <p>A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása).</p> <p>Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő).</p> <p>Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a Balatonban (természetes vizekben), háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása.</p> <p>A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer,</p>	
--	---	--

	fertőtlenítő). Telefon használata (segélykérés), segélykérő telefonszámok ismerete.	
Fogalmak	A használt tisztálkodási eszközök és anyagok, funkciójuk, a különböző hajtípusok mosószerei (száraz, zsíros). Orvosi vizsgálattal, gyógyszereléssel kapcsolatos fogalmak (lázmérő, sóhajtás, száj kitátása [miért?] <i>hallgató</i> , gyógyszer, védőoltás, <i>steril</i> , géz, <i>vérvétel</i> , <i>vizeletvizsgálat</i> , <i>lelet</i> , beutaló, fürdő, fogtömés, fogkő, <i>röntgen</i> , foghúzás). Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	3. Élő természet – élőlények és környezetük		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. – A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az élő természet nagy csoportjai: <i>növény</i>, <i>állat</i>, tulajdonságai, életmódja, haszna. – Időjárás hatása a növényekre, állatokra. – A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében. Megfigyelések. Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz. Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókinccs, irodalmi alkotások a témával kapcsolatban.</p> <p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> természetábrázolás különböző technikákkal.</p>	
Fogalmak	Élőlény, élettelen, hasznos, káros, <i>életfeltétel</i> , gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa; <i>szaporítás</i> , születés, növekedés, <i>elmúlás</i> .		

Témakör	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak		Javasolt óraszám 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A halmazállapotokat felismerni és megnevezni. – Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. – Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát). 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Az élet alapvető feltételei. – Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai. – A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger). – A víz halmazállapotai. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Élő és élettelen differenciálása. Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. Tudatos törekvés az értékek óvására. Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek. Élmények, képek a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról. Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése). Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban. Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat). Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése.</p>	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás a föld felszíni formáiról, vizeiről.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> közvetlen környezet tisztántartása.</p>	
Fogalmak	Halmazállapot, levegő, <i>láthatatlan</i> , gőz, csapadék, pára, köd, dér, <i>zúzmara</i> , <i>harmat</i> , árvíz, híd, gát, <i>menekülés</i> , <i>életveszély</i> , mentés, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> .		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; – érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; – teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni; – testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; – őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal; – főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. – a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni; – felismerni a víznek, mint nélkülözhetetlen, éltető elemnek a jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait; – egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés, törekvés a víz takarékos használatára); – halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.
--	--

6.évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám 18 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A testrészek nevét, funkcióját ismerni. – Ismerni a belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működését. – Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). – Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. – Panaszokat röviden megfogalmazni, a kapott utasításokat betartani. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. – Meglévő ismeretek rendszerezése. – Az érzékszervek funkciója, védelmük. – Ismerkedés a segédeszközökkel. – Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. – Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. – Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. – Gyógyszer elfogadása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tükörképen ismerkedés a saját testtel.</p> <p>Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése.</p> <p><i>A birtokos ragok használatának gyakorlása.</i></p> <p>Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdí).</p> <p>Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója.</p> <p>Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz!</p> <p>Fül: zajártalom kerülése.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókinés.</p> <p><i>Mozgásnevelés:</i> testkép, nagymozgások.</p> <p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> emberábrázolás.</p>

	<p>A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata.</p> <p>Szerepjáték: az orvosi rendelőben, a gyógyszertárban.</p> <p>Betegségek megelőzése.</p> <p>Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása.</p> <p>Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia.</p> <p>Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet, orvossal, védőnővel.</p> <p>Maketten, képen a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, szín, funkció).</p>	
Fogalmak	<p>Fő testrészek és szervek. Látás romlása, hallás romlása, fáj, <i>hányinger</i>, köptető, gyógyszer, borogatás, láz, <i>diéta</i>, gyomorrontás, <i>fertőző</i>, <i>fertőzés</i>.</p>	

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód		Javasolt óraszám 20 óra
Előzetes tudás	A jó közérzet feltételeinek ismerete.		
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Önállóan kézmosás, arcmosás, fogmosás szükség szerint. – A rendszeres testedzést bevezetni. – A vitaminok szerepét megismerni. – A napozószerek, bőrvédő- és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. – A tanuló tudja panaszait tömören, lényegre törően megfogalmazni. – Az orvos utasításait, tanácsait követni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. – A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. – A vitaminforrások megismerése. – Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). – Az iskolások orvosi vizsgálata. – Egészség – betegségek. 	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs, kifejezőkészség.</p> <p><i>Társadalmi ismeretek:</i> telefonálás, segítségkérés.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – A játék, munka és a közlekedés során kívánatos magatartást tudatosítani. – Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. – Telefonálás, segítségkérés. – Önfegyelem gyakorlása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Orvosi rendelő, háziorvos. – Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. – Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. – A mentőláda tartalma. – A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. <p><i>Tevékenységek</i> Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége. A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancscsípés ellen. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon. Iskolaorvosi, családorvosi, szakorvosi, fogorvosi rendelő. A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása). Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő). Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a Balatonban (természetes vizekben), háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása. A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő</p>	
--	--	--

	<p>eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő). Telefon használata (segélykérés), segélykérő telefonszámok ismerete.</p>	
Fogalmak	<p>A használt tisztálkodási eszközök és anyagok, funkciójuk, a különböző hajtípusok mosószerei (száraz, zsíros). Orvosi vizsgálattal, gyógyszereléssel kapcsolatos fogalmak (lázmérő, sóhajtás, száj kitátása [miért?] <i>hallgató</i>, gyógyszer, védőoltás, <i>steril</i>, géz, <i>vérvétel</i>, <i>vizeletvizsgálat</i>, <i>lelet</i>, beutaló, fűrő, fogtömés, fogkő, <i>röntgen</i>, foghúzás). Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.</p>	

Témakör	3. Élő természet – élőlények és környezetük		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. – A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az élő természet nagy csoportjai: <i>növény</i>, <i>állat</i>, tulajdonságai, életmódja, haszna. – Időjárás hatása a növényekre, állatokra. – A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében. Megfigyelések. Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz. Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs, irodalmi alkotások a témával kapcsolatban.</p> <p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> természetábrázolás különböző technikákkal.</p>	
Fogalmak	<p>Élőlény, élettelen, hasznos, káros, <i>életfeltétel</i>, gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa; <i>szaporítás</i>, születés, növekedés,</p>		

Témakör	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak		Javasolt óraszám 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A halmazállapotokat felismerni és megnevezni. – Településen található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. – Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát). 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Az élet alapvető feltételei. – Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai. – A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger). – A víz halmazállapotai. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Élő és élettelen differenciálása. Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. Tudatos törekvés az értékek óvására. Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek. Élmények, képek a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról. Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése). Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban. Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat). Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése.</p>	<p><i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás a föld felszíni formáiról, vizeiről.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> közvetlen környezet tisztántartása.</p>	
Fogalmak	Halmazállapot, levegő, <i>láthatatlan</i> , gőz, csapadék, pára, köd, dér, <i>zúzmara</i> , <i>harmat</i> , árvíz, híd, gát, <i>menekülés</i> , <i>életveszély</i> , mentés, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> .		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; – érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; – teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni; – testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; – őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal; – főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. – a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni; – felismerni a víznek, mint nélkülözhetetlen, éltető elemnek a jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait; – egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés, törekvés a víz takarékos használatára); – halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.
--	--

7–8. évfolyam

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén, a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel, az állat- és növényvilág nyugalmanak megőrzése érdekében, és a felelős viselkedés kialakításában a közösségi környezetben.

A nemzeti öntudat fejlődéséhez és a hazafias neveléshez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megővésére, és a tanuló értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelésben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megővésére nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel.

7.évfolyam

Témakör	1. Az emberi test		Javasolt óraszám 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Segítség kérése megfelelő módon a szükséges esetekben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. – Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. – Jó helyzet felismerési képesség kialakulása, kívánságok megfogalmazása. – Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. – Segédeszközök védelme és fontossága. – Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, 	<p><i>Kommunikáció:</i> szókincs, élmények, tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p><i>Ábrázolás-alkítás:</i> emberábrázolás.</p>	

	<p>bőrbetegségek.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. – Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása. – Teendők saját vagy társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. <p><i>Tevékenységek</i> Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és a belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés, vérnyomásmérés. Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia. Beszámoló saját tapasztalatokról, oltási könyv adatainak megbeszélése. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.</p>	
Fogalmak	<p>Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.</p>	

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
– Az egészséges életmód	<i>Ismeretek</i>	

<p>fontosságának ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket és felelősséget. – Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. – Szükséges esetekben használni a telefont. – Néhány fontos telefonszámot ismerni. – Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során. – A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása. 	<ul style="list-style-type: none"> – A test tisztán tartása. – A serdülőkor jellemzői. – A test edzése. – Ideális testsúly. – Helyes, helytelen táplálkozás. – Kerülendő élelmiszerek és üdítők. – Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok). – Iskolai, háztartási és utcai balesetek. – Balesetek megelőzésének lehetőségei. – Baleset estén felnőtt értesítése, mentő hívása. – A mentőláda szerepe. – Az orvosi vizsgálatához szükséges dokumentáció. – A gyógyszerek használata (gyógyszer, adagolás, recept). – A súlyfelesleg káros hatásai. <p><i>Tevékenységek</i> Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás. Rendszeres mozgás, testedzés. Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás). Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése. Eseményképek, filmek elemzése. Az értesítés módja, szerepjáték,</p>	
---	--	--

	telefonálás gyakorlása. Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben.	
Fogalmak	<i>Súlyfelesleg, önfegyelem, körültekintő</i> , nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fűró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, <i>serdülés, nemi jellemzők</i> , súlyfelesleg, <i>önfegyelem</i> . Magasság és súly közötti helyes arány. Személyes adat, igazolvány, <i>TB-kártya</i> , telefonszám.	

Témakör	3. Élő természet – Élőlények és környezetük	Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben. – Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben. – Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról. – Részvétel környezetvédelmi akciókban, pl. Föld Napja, Madarak és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Növények, állatok, emberek. – Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). – A fűszernövények megismerése, használatuk (babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors stb.). – A föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő). – Az ember szerepe az élő természet megóvásában. – Tájvédelmi terület megtekintése. – A védett növények és állatok 	

	<p>fogalmának megismerése.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás – kamilla, köhögés – hársvirág stb. A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél. Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján. Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.).</p>	
Fogalmak	<p><i>Tápláléklánc</i>, kamilla, hársfa, <i>bodza</i>, tájvédelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé; bórszín, arcberendezés.</p>	

Témakör	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Alkalmazni a tanult ismereteket. – Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani. – A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni. – Törekedni a tiszta környezet 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Csapadékfajták megfigyelése. – A víz körforgása. – A felszíni vízfolyások (forrás, 	

<p>megtartására.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket. – Saját megfigyeléseiről beszámolni. – Kísérletek végzésében aktívan részt venni. – A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani. 	<p>patak, folyó, tó).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Felszíni formák (hegy, síkság). – Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése. – Víz, levegő, talaj védelme. <p><i>Tevékenységek</i> Csoportosítás. Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése. Magyarország domborzati térképének tanulmányozása. Terepasztalon felszíni formák kialakítása. Képek gyűjtése, rendszerezése. Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kísérése, következtetések levonása. Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).</p>	
---	--	--

Fogalmak	Híd, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> , jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, <i>környezeti ártalom</i> , <i>környezetvédelem</i> , tűzhányó, <i>vulkán</i> , <i>földrengés</i> .
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – rendelkezik elemi ismeretekkel teste biológiai működéséről; – tudja, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismeri az egészségügyi intézmények funkcióját. <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni; – ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani; – a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani. <p>Ismeretei vannak a helyes és helytelen táplálkozásról.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni; – elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlények és környezetük kölcsönhatásait; – tájékozódni kis segítséggel a térképen és a könyvekben. <p>Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét; – alkalmazni a tanult ismereteket, aktív kísérletek végzésekor be tud számolni saját megfigyeléseiről.
---	--

8.évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Segítség kérése megfelelő módon a szükséges esetekben.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. – Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. – Jó helyzet-felismerési képesség kialakulása, kívánságok megfogalmazása. – Ismeretek szerzése a védőoltásokkal, elsősegélynyújtással kapcsolatban. – Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. – Segédeszközök védelme és fontossága. – Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek. – Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. – Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása. – Teendők saját vagy társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és a belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés, vérnyomásmérés.</p>	

	Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia. Beszámoló saját tapasztalatokról, oltási könyv adatainak megbeszélése. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.	
Fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.	

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Az egészséges életmód fontosságának ismerete. – Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket és felelősséget. – Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. – Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát. – Szükséges esetekben használni a telefont. – Néhány fontos telefonszámot 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A test tisztán tartása. – A serdülőkor jellemzői. – A test edzése. – Ideális testsúly. – Helyes, helytelen táplálkozás. – Kerülendő élelmiszerek és üdítők. – Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek). – Iskolai, háztartási és utcai balesetek. – Balesetek megelőzésének lehetőségei. 		

<p>ismerni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során. – A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Baleset estén felnőtt értesítése, mentő hívása. – A mentők munkája. – A mentőláda szerepe. – Az orvosi vizsgálatához szükséges dokumentáció. – A gyógyszerek használata (gyógyszer, adagolás, recept). – Szexualitással kapcsolatos ismeretek. – A súlyfelesleg káros hatásai. <p><i>Tevékenységek</i> Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszáritás. Rendszeres mozgás, testedzés. Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás). Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése. Eseményképek, filmek elemzése. Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása. Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Súlyfelesleg, önfegyelem, körültekintő, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fűró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, serdülés, nemi jellemzők, súlyfelesleg, önfegyelem. Magasság és súly közötti helyes arány. Személyes adat, igazolvány, TB-kártya, telefonszám.</i></p>	

<p>Témakör</p>	<p>3. Élő természet – Élőlények és környezetük</p>	<p>Javasolt óraszám 30 óra</p>
-----------------------	---	---

A témakör nevelési- fejlesztési célja	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben. – Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben. – Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról. – Részvétel környezetvédelmi akciókban, pl. Föld Napja, Madarak és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Növények, állatok, emberek. – Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). – A fűszernövények megismerése, használatuk (babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors stb.). – A föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő). – Az ember szerepe az élő természet megóvásában. – Tájvédelmi terület megtekintése. – A védett növények és állatok fogalmának megismerése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás – kamilla, köhögés – hársvirág stb. A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél. Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján. Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és a növény- és állatvilág között).</p>	

	Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumibroncs stb.).	
Fogalmak	<i>Tápláléklánc</i> , kamilla, hársfa, <i>bodza</i> , tájvédelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé; børszín, arcberendezés.	

Témakör	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Alkalmazni a tanult ismereteket. – Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani. – A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni. – Törekedni a tiszta környezet megtartására. – Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket. – Saját megfigyeléseiről beszámolni. – Kísérletek végzésében aktívan részt venni. – A rend és tisztaság iránti 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Csapadékfajták megfigyelése. – A víz körforgása. – A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó). – Felszíni formák (hegy, síkság). – Összefüggés a felszíni és időjárási viszonyok és az élő természet feltételei között. – Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése. – Víz, levegő, talaj védelme. 	

igényét kialakítani.	<p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Csoportosítás.</p> <p>Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése.</p> <p>Magyarország domborzati térképének tanulmányozása.</p> <p>Terepasztalon felszíni formák kialakítása.</p> <p>Képek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kísérése, következtetések levonása.</p> <p>Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).</p>	
----------------------	---	--

Fogalmak	Híd, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> , jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, <i>környezeti ártalom, környezetvédelem, tűzhányó, vulkán, földrengés.</i>
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – rendelkezik elemi ismeretekkel teste biológiai működéséről; – tudja, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismeri az egészségügyi intézmények funkcióját. <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni; – ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani; – a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani. <p>Ismeretei vannak a helyes és helytelen táplálkozásról.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni; – elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlények és környezetük kölcsönhatásait; – tájékozódni kis segítséggel a térképen és a könyvekben. <p>Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét; – alkalmazni a tanult ismereteket, aktív kísérletek végzésekor be tud számolni saját megfigyeléseiről.
---	--

16.1 ÉNEK-ZENE

ÉNEK-ZENE

A tantárgy célja az együtténeklés örömeivel segíteni a jó hangulat kialakulását, megéreztetni a zene jelentőségét, mozgásos-táncos feladatokat végezni, segítséggel vagy csoportban rövid gyermek- vagy népdalokat közösen és egyénileg előadni. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyerekek számára járás közben, különböző mozgásokkal érzékelhető a dalokban, mondókákban, zenedarabokban a mérő lüktetés, a ritmus.

A pedagógusok feladata, hogy a tanulók a dalok, mondókák ritmusát fokozódó önállósággal tapsolják, kopogják, a tempó és a dinamika figyelembevételével végezzék a gyakorlatokat. Ismertessenek meg a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez mérten minél több mondókát, verset, gyermekdalt, a családi és társadalmi ünnepkörök dalait, azért, hogy a tanulók egyre kevesebb segítséggel vehessenek részt körjátékokban, a pedagógussal megvalósuló együttműködés hatására bevonódjanak a páros játékokba.

Eközben felkelthető a figyelem és az érdeklődés a zene és a hangok, a hangszerek megismerése iránt.

Az ének-zenével mint közös nyelvvel lehetőség nyílik a közösség kialakítására, a sérült és nem sérült emberek összekapcsolására.

1–2. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok megértésének, a közösségi életben nélkülözhetetlen türelemnek és várakozni tudásnak, valamint a csoportos helyzetekben, közös éneklések alkalmával alapvető egymásra figyelés igényének a kialakításában és gyakorlásában van.

A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a népi hagyományok, népszokások megismerésével a magyar népi gyermekjátékokon, gyermekdalokon keresztül támogatjuk.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy tanítása a felszabadult légkör biztosításával a harmonikus személyiségfejlődéssel, a féltékenység, a gátlás, a szorongás leküzdésével éri el; hozzájárul a reális önbizalom és önértékelés kialakulásához a társas kapcsolatok visszajelzései alapján, megalapozza az alkalmazkodó- és együttműködési képességet.

A testi és lelki egészségre nevelés a mozgás harmóniájának megismerésével, a zene és a mozgás összhangjának megteremtésére törekvéssel, a dalok és zenék hangulatának megfigyelésével történik.

A családi életre neveléshez a családi ünnepek jellegzetes dallamainak alkalomhoz illő hallgatásával, előadásával, megismerésével kapcsolódik.

A médiatudatosságra neveléshez a hangulathoz illő zenék kiválasztásával, a különféle adathordozók és médialehetőségek igénybevételi lehetőségeinek megismertetésével járul hozzá.

1. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Társak testi közelségének, érintésének elfogadtatása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Leutánozni mozgást, dallamot dúdolni.</p> <p>Együtműködni.</p> <p>Főbb testrészeket megmutatni.</p> <p>Együtműködéssel egyenes vonalon járni, körbejárni, iránytartással lépegetni, guggolni, körben haladni.</p> <p>Örömmel részt venni a közös éneklésben.</p> <p>Bekapcsolódni a közös játékba.</p> <p>Mondóka, dal ritmusával összehangolni a mozgást.</p> <p>Segítséggel rövid párbeszédet előadni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Altatók. – Tenyérjátékok. – Simogatók. – Ujj- játékok. – Hintáztatók. – Lovagoltatók. – Sétáltatók. – Dalok. – Körjátékok. – Felelgetős játékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A tanult dalok, mondókák ismétlése, egyre bátrabb előadása. Dallam dúdolásával, éneklésével baba ringatása.</p> <p>Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása.</p> <p>Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása.</p> <p>Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökolbe</p>	

	<p>szorítása, majd az ujjak egyenkénti nyitása, csukása, rázása.</p> <p>Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra (Hinta, palinta stb.).</p> <p>Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve.</p> <p>Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben (Dombon törik a diót stb.).</p> <p>Néhány soros egyszerű dal mozgással kísért előadása (taps, kopogás).</p> <p>Körjátékok játszása egyszerű szabályok betartásával (Ég a gyertya, ég., Lánc, lánc, eszterlánc stb.).</p> <p>Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.</p> <p>Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék megtanulása, pl. Volt nekem egy kecském.</p>	
Fogalmak	<p>Alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra, ugrik, szalad, vágat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kapu, híd, kézfogás, átbújás, ló.</p>	

Témakör	2. Ünnepek dalai		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Egyszerű dallam felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Bekapcsolódni a közös éneklésbe.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Családi ünnepek dalai. – Dalok karácsonyra, húsvétra, anyák napjára. 		

	<p><i>Tevékenységek</i> Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása. Közös előadások iskolai ünnepélyeken.</p>	
Fogalmak	Születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, <i>pünkösd</i> .	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egyenletes lüktetés érzékeltetése. Hang- és hallásfejlesztés.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Ritmust tapsolni. Utánozni a mozgásokat. Felismerni a gyors és lassú mozgásokat. Együttműködni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és ingerlő gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. <p><i>Tevékenység</i> Mozgás közben ritmus tapsolása, hangok ritmizálása. Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése. Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése. Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése</p>		

	hangszerjátékok bemutatásával.	
Fogalmak	Ritmus, taps, kopogás, dobbantás, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély; dalok, mondókák, dob, <i>triangulum</i> , cintányér, karlendítés, ujjmozgatás.	

Témakör	4. Zenehallgatás		Javasolt óraszám 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Énekhangok, beszédhangok elválasztatása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Bekapcsolódni az éneklésbe. Néhány percig a zenére figyelni.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). – Egyszerűbb szövegű és dallamú gyermekdalok többszöri eléneklése. – Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri meghallgatása, közös dúdolása. Rövid dalok meghallgatása, közös dúdolgatása, éneklése. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása.</p>		
Fogalmak	A dalokban előforduló fogalmak; halk, gyors, szomorú, vidám.		

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Képes segítséggel rövid párbeszédet előadni. Bekapcsolódik a közös éneklésbe, képes társaival együtt közönségnek énekelni. Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni. Képes együttműködni. Képes néhány percig a zenére figyelni. Szívesen hallgat zenét.</p>
---	---

2.évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Társak testi közelségének, érintésének elfogadtatása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Leutánozni mozgást, dallamot dúdolni. Együttműködni. Főbb testrészeket megmutatni. Együttműködéssel egyenes vonalon járni, körbejárni, iránytartással lépegetni, guggolni, körben haladni. Örömmel részt venni a közös éneklésben. Bekapcsolódni a közös játékba. Mondóka, dal ritmusával összehangolni a mozgást. Segítséggel rövid párbeszédet előadni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Altatók. – Tenyérjátékok. – Simogatók. – Ujj- játékok. – Hintáztatók. – Lovagoltatók. – Sétáltatók. – Dalok. – Körjátékok. – Felelgetős játékok. <p><i>Tevékenységek</i> A tanult dalok, mondókák ismétlése, egyre bátrabb előadása.</p>	

	<p>Dallam dúdolásával, éneklésével baba ringatása.</p> <p>Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása.</p> <p>Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása.</p> <p>Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti nyitása, csukása, rázása.</p> <p>Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra (Hinta, palinta stb.).</p> <p>Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve.</p> <p>Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben (Dombon török a diót stb.).</p> <p>Néhány soros egyszerű dal mozgással kísért előadása (taps, kopogás).</p> <p>Körjátékok játszása egyszerű szabályok betartásával (Ég a gyertya, ég., Lánc, lánc, eszterlánc stb.).</p> <p>Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.</p> <p>Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék megtanulása, pl. Volt nekem egy kecském.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra, ugrik, szalad, vágat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kapu, híd, kézfogás, átbújás, ló.</p>	

Témakör	2. Ünnepekörök dalai	Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű dallam felismertetése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
Bekapcsolódni a közös éneklésbe.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Családi ünnepek dalai. – Dalok karácsonyra, húsvétra, anyák napjára. <p><i>Tevékenységek</i> Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása. Közös előadások iskolai ünnepélyeken.</p>	
Fogalmak	Születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, <i>pünkösd</i> .	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egyenletes lüktetés érzékeltetése. Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Ritmust tapsolni.</p> <p>Utánozni a mozgásokat.</p> <p>Felismerni a gyors és lassú mozgásokat.</p> <p>Együttműködni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és ingerlő gyakorlatok. – Tempóérezkeltető gyakorlatok. <p><i>Tevékenység</i> Mozgás közben ritmus tapsolása, hangok ritmizálása. Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Gyors és lassú mozgás közötti</p>	

	<p>különbség érzékelése. Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése. Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával.</p>	
Fogalmak	Ritmus, taps, kopogás, dobbantás, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély; dalok, mondókák, dob, <i>triangulum</i> , cintányér, karlendítés, ujjmozgatás.	

Témakör	4. Zenehallgatás		Javasolt óraszám 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Énekhangok, beszédhangok elválasztatása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Bekapcsolódni az éneklésbe. Néhány percig a zenére figyelni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). – Egyszerűbb szövegű és dallamú gyermekdalok többszöri eléneklése. – Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD). <p><i>Tevékenységek</i> Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri meghallgatása, közös dúdolása. Rövid dalok meghallgatása, közös dúdolgatása, éneklése. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása.</p>		
Fogalmak	A dalokban előforduló fogalmak; halk, gyors, szomorú, vidám.		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Képes segítséggel rövid párbeszédet előadni. Bekapcsolódik a közös éneklésbe, képes társaival együtt közönségnek énekelni. Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni. Képes együttműködni. Képes néhány percig a zenére figyelni. Szívesen hallgat zenét.</p>
--	---

3–4. évfolyam

Az erkölcsi neveléshez kapcsolódóan az előző évek munkájára alapozva történik meg az egyszerű gyermek- és népdalok érzelmi hangulatának megéreztetése, a bennük megjelenő alapvető emberi értékek, érzelmek megfigyelése.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés a népi hagyományok és a magyar kultúra ápolásával, az ünnepkörök dalainak, zenéinek megismerésével, téri és időbeli relációkban a tájékozódási képesség erősítésével valósul meg.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében a tantárgy kiemelten törekszik az együttműködési készség erősítésére közös énekes-táncos tevékenységekkel, az önbizalom erősítésével, a helyes önismeret fejlesztésével a közösségi környezet visszajelzései alapján.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a zene, a ritmus és a mozgás összefüggésének megfigyeltetésével, a zenének, éneknek egyszerű mozgással történő kísérésével, és az érzelmek megjelenítésének megalapozásával támogatja, amelyhez a lelki állapothoz, hangulathoz illő zenék és énekek kiválasztása, hallgatása is társul.

A családi életre nevelést és a kommunikációs kompetenciákat a családi ünnepekhez kötődő dalok és zenék ismeretének bővítése, készülődés ezek előadására, mondókákkal, gyermek- és népdalokkal a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése segíti.

A tantárgy tanítása a médiatudatosságra nevelés fejlesztését a hangulatnak, ízlésnek megfelelő zenék, dalok keresésének segítségével, a médiumok és a zenehallgatás különböző lehetőségeinek bemutatásával; a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztését a társakkal való együttműködéssel, közös éneklés és zenélés keretében az egymásra figyelés erősítésével éri el. Fontos az eredmények elérésében a gyermekjátékokban és táncos produkciókban a partnerrel való kapcsolattartás gyakorlása is.

3.évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Felelgetős játékokban aktív részvételre ösztönzés.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Ismerni 15–20 gyermekdalt. Részt venni közös éneklésben. A dal szövegét mozgással összekötni. Segítséggel rövid felelgetős játékot előadni. Együttműködéssel utánozni tánc lépéseket.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Dalok. – A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. – Körjátékok. – Felelgetős játék. – Táncok énekes kísérettel. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok mozgással kísért előadása. Körjátékok tanulása. Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék előadása (Gyertek haza ludaim, Fehér liliomszál stb.). Rida jobbra-balra, utánzással. Zárt rida: kis térdhajlítással előre. Keresztbe lépés és féltalpon oldalt lépés.</p>		
Fogalmak	A dalokban található fogalmak: zsebkendő, koszorú; kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás <i>keresztbe</i> , oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánzás, kérdés, felelet.		

Témakör	2. Ünnepek dalai		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmi kapcsolatok kialakítása az ünnepekkel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítségével énekelni. Ünnepeken énekelni társakkal és önállóan.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ünnepek dalai. – Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez kapcsolódva (születésnapok, karácsony, anyák napja). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.</p>		
Fogalmak	Karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap, az ünnepekhez kapcsolható fogalmak. Műsor, várakozás, siker feladat, vállalás.		

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ritmus visszaadása tapssal, kopogással. Hang- és hallásfejlesztés.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		

<p>A mozgás és a dal ritmusát összehangolni.</p> <p>Játékot elindítani tempó megadásával.</p> <p>Hangzás alapján hangszert felismerni.</p> <p>Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és gyorsító gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Ritmushangszerek használata. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása.</p> <p>Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással.</p> <p>Tempótartás játékos mozdulatokkal.</p> <p>Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése.</p> <p>Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magnóról.</p> <p>Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása.</p> <p>Hangfelismerési gyakorlatok bekötött szemmel: hangszer hangjának felismerése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Csigavonal, hullámvonal, kiválás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély;</p> <p>taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, <i>kivár, újraindít, tempót tart, dalritmus, egyforma, egyenletes ritmus.</i></p> <p>Fából, fémből készült hangszerek. Halk, hangos, <i>tompa</i>, éles, fa, fényes, csengő.</p>	

Témakör	4. Zenehallgatás		Javasolt óraszám 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kulturált zenehallgatás kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		

<p>Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot.</p> <p>A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani.</p> <p>Elsajátítani a kulturált zenehallgatás szabályait.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. – Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). – Megzenésített gyerekversek 	
--	--	--

	<p>hallgatása élő és gépzenei előadásban.</p> <p>– A mindennapokban hallható zene közös hallgatása, elemzése.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Már ismert dalok, dallamok hallgatása az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel, pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték stb.). Türelmesség és udvariasság a közös zenehallgatás során. Élő koncerten részvétel, az alkalom előtt az előadó eddigi produkcióinak megismerése (kazetta, DVD), a legkedvesebb dalok megtanulása, közös éneklése. A zenedarabokban szereplő hangszerek, és az előadó énekes felismerése, a darab hangulatának, dinamikájának megállapítása.</p>	
Fogalmak	Orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás. Ütmezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló ismer 10–15 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Tud lá-lá-val énekelni. Képes a dal szövegét mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket utánozni. Tud együttműködéssel szerepjátékot játszani. A tanuló tud az ünnepeken énekelni, társakkal és önállóan is. A tanuló ismer hangszereket, ismeri a hangos, halk fogalmát, és tudja differenciálni. Képes a dal ritmusát segítséggel tapsolni, kopogni. Képes társaival is kontaktust teremteni játék közben. A tanuló képes a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet tanúsítani.</p>
---	--

4.évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Felelgetős játékokban aktív részvételre ösztönzés.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Ismerni 15–20 gyermekdalt. Részvétel közös éneklésben. A dal szövegét mozgással összekötni. Segítséggel rövid felelgetős játékot előadni. Együttműködéssel utánozni tánc lépéseket.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Dalok. – A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. – Körjátékok. – Felelgetős játék. – Táncok énekes kísérettel. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok mozgással kísért előadása. A dalok szövegének és dallamának egyre biztosabb elsajátítása, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa). Körjátékok tanulása. Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék előadása (Gyertek haza ludaim, Fehér liliomszál stb.). Rida jobbra-balra, utánzással. Zárt rida: kis térdhajlítással előre. Keresztbe lépés és féltalpon oldalt lépés.</p>	
Fogalmak	A dalokban található fogalmak: zsebkendő, koszorú; kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás <i>keresztbe</i> , oldalt, jobbra,	

	balra, ugrás, megtámasztás, utánzás, kérdés, felelet.
--	---

Témakör	2. Ünnepek dalai		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Érzelmi kapcsolatok kialakítása az ünnepekkel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítségével énekelni. Ünnepeken énekelni társakkal és önállóan.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ünnepek dalai. – Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez kapcsolódva (születésnapok, karácsony, anyák napja). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.</p>		
Fogalmak	Karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap, az ünnepekhez kapcsolható fogalmak. Műsor, várakozás, siker feladat, vállalás.		

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Ritmus visszaadása tapssal, kopogással. Hang- és hallásfejlesztés.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>A mozgás és a dal ritmusát összehangolni.</p> <p>Önállóan előtapsolni a csoportnak.</p> <p>Játékot elindítani tempó megadásával.</p> <p>Hangzás alapján hangszert felismerni.</p> <p>Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és gyorsító gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. – Ritmushangszerek használata. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása.</p> <p>Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással.</p> <p>Tempótartás játékos mozdulatokkal.</p> <p>Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése.</p> <p>Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magnóról.</p> <p>Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása.</p> <p>Hangfelismerési gyakorlatok bekötött szemmel: hangszer hangjának felismerése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Csigavonal, hullámvonal, kivárás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély;</p> <p>taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, <i>kivár, újraindít, tempót tart, dalritmus, egyforma, egyenletes ritmus.</i></p> <p>Fából, fémből készült hangszerek. Halk, hangos, <i>tompa</i>, éles, fa, fényes, csengő.</p>	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám 10 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A kulturált zenehallgatás kialakítása.</p>	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot.</p> <p>A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani.</p> <p>Elsajátítani a kulturált zenehallgatás szabályait.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. – Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). – Megzenésített gyerekversek hallgatása élő és gépzenei előadásban. – A mindennapokban hallható zene közös hallgatása, elemzése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Már ismert dalok, dallamok hallgatása az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel, pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték stb.).</p> <p>Türelmesség és udvariasság a közös zenehallgatás során.</p> <p>Élő koncerten részvétel, az alkalom előtt az előadó eddigi produkcióinak megismerése (kazetta, DVD), a legkedvesebb dalok megtanulása, közös éneklése.</p> <p>A zenedarabokban szereplő hangszerek, és az előadó énekes felismerése, a darab hangulatának, dinamikájának megállapítása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás. Ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló ismer 10–15 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Tud lá-lá-val énekelni. Képes a dal szövegét mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket utánozni.</p>
--	--

	<p>Tud együttműködéssel szerepjátékot játszani. A tanuló tud az ünnepeken énekelni, társakkal és önállóan is. A tanuló ismer hangszereket, ismeri a hangos, halk fogalmát, és tudja differenciálni. Képes a dal ritmusát segítséggel tapsolni, kopogni. Képes társaival is kontaktust teremteni játék közben. A tanuló képes a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet tanúsítani.</p>
--	--

5–6. évfolyam

A tantárgy tanítása lehetőséget teremt a közös szabályalkotás gyakorlására, az alapvető emberi értékekhez, érzelmekhez kapcsolódó zenék, dalok keresésére, kiválasztására. A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a közösségi eseményeken, ünnepeken keresztül a nemzeti hovatartozás és összetartozás szerepének felismertetésével és legfontosabb nemzeti ünnepeink zenéinek, dalainak megismerésével erősíti.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében nagy szerepet játszik, a fokozódó együttműködéssel végzett közös tevékenységgel és a reális önértékelés fejlesztésével az önbizalom megerősítésére.

A családi életre nevelésben a tantárgy nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásának kulturált gyakorlásával, a készülődés fontosságának felismertetésével, a testi és lelki egészségre nevelésben az érzelmek zenére történő, mozgással való kifejezésének fejlesztésével.

A médiatudatosságra nevelést a zenei igényeknek megfelelő médiumok kiválasztásának és elérésének megismertetésével és gyakoroltatásával éri el.

5.évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	8–10 dal irányított előadása. Szerepjáték eljátszása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Néhány népdalt elénekelni. Táncolni önállóan, egyet balra, egyet jobbra lépni. Szívesen játszani körjátékot. Szerepet vállalni szituációs és felelgetős játékban.	<i>Ismeretek</i> – Magyar népdalok. – Magyar táncok. – Körjátékok.		

	<p>– Felelgetős játékok.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők). Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal. Párválasztók, kifordulós körjátékok. Rövid szituációs gyakorlatok előadása (pl. Egyszer egy királyfi, Gyertek haza ludaim...).</p>	
Fogalmak	A népdalokban található új fogalmak, különböző népek. Csárdás-forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam.	

Témakör	2. Ünnepek dalai		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Közösen énekelni társaival.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Családi ünnepek dalai. – Nemzeti ünnepek dalai. <p><i>Tevékenységek</i> Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Toborzó dalok megtanulása, Himnusz, Szózat megismerése.</p>		
Fogalmak	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd. Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat. Katonadalok, megzenésített költemények.		

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Dallam, szöveg ritmizálása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni.</p> <p>Hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni.</p> <p>Megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni.</p> <p>A halk, hangos, magas, mély beszédet megkülönböztetni.</p> <p>Közösen énekelt dalt adott jelre hangosan vagy halkán folytatni.</p> <p>Néhány hangszert megszólaltatni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és gyorsító gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. – Hang- és hallásfejlesztés. – Ritmushangszerek használata. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása.</p> <p>Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre.</p> <p>Halk és hangos közti különbség érzékelése. Magas és mély hang érzékelése.</p> <p>Hangerő szabályozása.</p> <p>Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás.</p> <p>Fúvós, húros és ütőhangszerek megnevezése.</p>		
Fogalmak	Együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés; hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal.		

Témakör	4. Zenehallgatás		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangerő megválasztása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Szívesen hallgatni zenét.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. – Részvétel zenés koncerten. – A zene pihentető hatásának megtapasztalása. – Hosszabb, összefüggő zenedarab meghallgatása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Társak előadásának meghallgatása. Mégfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.). (Kórusművek, hangszeres darabok, szólóhangszerek, nagyzenekari művek részletei.) Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. Gyerekeknek szóló musicalrészlet, pl. A padlás, A muzsika hangjai stb. hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása.</p>		
Fogalmak	A szükséges zenei fogalmak (kórus, szóló, zenekar, karmester stb.), kikapcsolódás, pihenés; szólóénekek, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps.		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Képes megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni. Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet. Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja. Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.</p>
--	--

6.évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	8–10 dal irányított előadása. Szerepjáték eljátszása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
Néhány népdalt elénekelni. Táncolni önállóan, egyet balra, egyed jobbra lépni. Szívesen játszani körjátékot. Szerepet vállalni szituációs és felelgetős játékokban.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyar népdalok. – Magyar táncok. – Körjátékok. – Felelgetős játékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők).</p> <p>Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal.</p> <p>Párválasztók, kifordulós körjátékok.</p> <p>Rövid szituációs gyakorlatok előadása (pl. Egyszer egy királyfi, Gyertek haza ludaim...).</p>	
Fogalmak	A népdalokban található új fogalmak, különböző népek. Csárdás-forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam.	

Témakör	2. Ünnepek dalai	Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Közösen énekelni társaival.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Családi ünnepek dalai. – Nemzeti ünnepek dalai. <p><i>Tevékenységek</i> Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Toborzó dalok megtanulása, Himnusz, Szózat megismerése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd. Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat. Katonadalok, megzenésített költemények.</p>	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Javasolt óraszám 20 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Dallam, szöveg ritmizálása.</p>		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni. A halk, hangos, magas, mély beszédet megkülönböztetni. Közösen énekelt dalt adott jelre hangosan vagy halkán folytatni. Néhány hangszert megszólaltatni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és gyorsító gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. – Hang- és hallásfejlesztés. – Ritmushangszerek használata. <p><i>Tevékenység</i> Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása.</p>		

	<p>Kettes lüktetés érzékelése. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Önálló dalkezdés, tempótartás. Halk és hangos közti különbség érzékelése. Magas és mély hang érzékelése. Hangerő szabályozása. Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás. Fúvós, húros és ütőhangszerek megnevezése.</p>	
Fogalmak	<p>Együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés; hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal.</p>	

Témakör	4. Zenehallgatás		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangerő megválasztása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Szívesen hallgatni zenét.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. – Részvétel zenés koncerten. – A zene pihentető hatásának megtapasztalása. – Hosszabb, összefüggő zenedarab meghallgatása. <p><i>Tevékenységek</i> Társak előadásának meghallgatása. Megfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.).</p>		

	(Kórusművek, hangszeres darabok, szólóhangszerek, nagyzenekari művek részletei.) Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. Gyerekeknek szóló musicalrészlet, pl. A padlás, A muzsika hangjai stb. hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása.	
Fogalmak	A szükséges zenei fogalmak (kórus, szóló, zenekar, karmester stb.), kikapcsolódás, pihenés; szólóénekek, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni.</p> <p>Képes megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni.</p> <p>Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni.</p> <p>Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet.</p> <p>Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni.</p> <p>Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja.</p> <p>Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.</p>
---	--

7–8. évfolyam

Az előző évfolyamokhoz kapcsolódva tovább folyik a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a szabályok alkalmazásának erősítése, a közös szabályalkotás gyakorlása. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés a népi hagyományok, ünnepkörök dalain, mondókáin keresztül, a nemzeti összetartozás érzésének erősítésével történik.

Az önismeret és társas kultúra a közösségben a reális önértékelés kialakításával, csoportos produkciókban történő részvétellel, a társas kapcsolatok és közös tevékenységek segítségével, a személyiség fejlesztésével erősödik.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a különböző hangulatok, érzelmek megjelenítésével a zenére történő mozgásban, a feszültségek levezetésének segítségével, a szorongásos állapotok oldásával, zenei élmények nyújtásával segíti.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásában való aktív részvétel ösztönzésével.

A médiatudatosságra nevelést a hangulathoz, ízlésvilághoz illeszkedő zenei alkotások különféle médiumok lehetőségei közötti keresésének támogatása, és a tanuló ízlésének megfelelő választás képességének megerősítése, bátorítása segíti.

7.évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Verbális memória fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Elénekelni legalább 10 népdalt. Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. Műdalokat, kánonokat énekelni.	<i>Ismeretek</i> – Magyar népdalok. – Más népek dalai. – Műdalok (Pál, Kata, Péter, jó		

	<p>reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, kánonok stb.).</p> <p><i>Tevékenységek</i> Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikái előadása. Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Más népek dalainak megismerése és éneklése. Kánonok, közismert dalok éneklése közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel.</p>	
Fogalmak	<p>Párosító, vidám, tréfálgató, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus; cseh, román, palóc, francia, kánon; oldalt lépés, mellé lépés; francia, olasz, lengyel, román.</p>	

Témakör	2. Ünnepek dalai		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából.</p> <p>Az ünnepélyes alkalmakat átérezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Családi ünnepek dalai. – Ballagási dalok. – Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése, egyes darabok megtanulása. <p><i>Tevékenységek</i> Jeles napok dalai, születésnap, névnapi köszöntők.</p>		

	<p>Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert, elfogadott dalok megtanulása, éneklése menet közben.</p> <p>Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat megtanulása.</p> <p>Tolcsvay: Nemzeti dal, Szörényi-Bródy: István, a király stb.</p> <p>A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk, hangfekvésük, személyes, érzelmi okok szerint stb.</p> <p>Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.</p>	
Fogalmak	<p>Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc, felejtés, emlék, egynemű kar, vegyes kar, férfikar, kórus.</p> <p>Karácsony, húsvét, pünkösöd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható.</p>	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangszerek felismerése és megszólaltatása. Hang- és hallásfejlesztés.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Hallás után énekelni, kétkezes kopogóst előadni.</p> <p>Egy dallamon belül hangerőt szabályozni.</p> <p>Hangszerrel erősíteni, halkítani.</p> <p>Belső hallás kialakulása.</p> <p>Különböző hangszerek hangjait felismerni.</p> <p>Szólamokat felismerni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és ingerlő gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. – Ismerkedés hangszerekkel. – Ismerkedés az emberi hang 		

	<p>sajátosságaival.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Kotta olvasása ritmusképlettel. Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Fafűvós, rézfűvós, vonós hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.</p>	
Fogalmak	<p>Kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. Ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal, kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors ének, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.</p>	

Témakör	4. Zenehallgatás		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A zenei ízlés formálása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás, a többször hallott részletek felismerése.</p> <p>Hallás után a dalokat felismerni és elénekelni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Klasszikus művek részleteinek meghallgatása. – Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. – Ismert, népszerű darabok hallgatása. <p><i>Tevékenységek</i></p>		

	<p>Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása, egyes részletek megtanulása (pl. Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkori feldolgozásban, Mozart: Varázsfuvola, részlet). Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása (múdál, tánczene, diszkózene, rockzene). A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.</p>	
--	---	--

Fogalmak	Zeneszerző, opera, beat, rock, diszkó. Részlet, teljes mű.
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt és eljátszani 1-2 gyermektáncot. Ismeri a Himnuszt és a Szózatot, elhangzásukkor megfelelően viselkedik. Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni. Képes észlelni a különbséget a lassú és a gyors zene között. Képes hangszerrel erősíteni, halkítani. Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket. Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel. Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.</p>
---	--

8.évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Verbális memória fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Elénekelni legalább 10 népdalt.</p> <p>Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni.</p> <p>Műdalokat, kánonokat énekelni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyar népdalok. – Más népek dalai. – Műdalok (Pál, Kata, Péter, jó reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, kánonok stb.). <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikai előadása. Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Más népek dalainak megismerése és éneklése. Kánonok, közismert dalok éneklése közösen, egyénileg, változatos hangszerkíséréssel.</p>		
Fogalmak	<p>Párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus; cseh, román, palóc, francia, kánon; oldalt lépés, mellé lépés; francia, olasz, lengyel, román.</p>		

Témakör	2. Ünnepek dalai		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából.</p> <p>Az ünnepélyes alkalmakat átérezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Családi ünnepek dalai. – Ballagási dalok. – Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése, egyes darabok megtanulása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Jeles napok dalai, születésnap, névnapi köszöntők.</p> <p>Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert, elfogadott dalok megtanulása, éneklése menet közben.</p> <p>Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat megtanulása.</p> <p>Tolcsvay: Nemzeti dal, Szörényi-Bródy: István, a király stb.</p> <p>A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk, hangfekvésük, személyes, érzelmi okok szerint stb.</p> <p>Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.</p>		
Fogalmak	<p>Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc, felejtés, emlék, egyenemű kar, vegyes kar, férfikar, kórus.</p> <p>Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható.</p>		

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangszerek felismerése és megszólaltatása. Hang- és hallásfejlesztés.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Hallás után énekelni, kétkezes kopogóst előadni.</p> <p>Egy dallamon belül hangerőt szabályozni.</p> <p>Hangszerrel erősíteni, halkítani.</p> <p>Belső hallás kialakulása.</p> <p>Különböző hangszerek hangjait felismerni.</p> <p>Szólamokat felismerni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és ingerlő gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. – Ismerkedés hangszerekkel. – Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Kotta olvasása ritmusképlettel.</p> <p>Tá-ti-ti grafikus lejegyzése.</p> <p>Hangerő szabályozása.</p> <p>Fokozatos halkítás, erősítés időtartama.</p> <p>Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése.</p> <p>Fafűvós, rézfűvós, vonós hangszerek hangjának felismerése.</p> <p>Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.</p>		
Fogalmak	<p>Kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém.</p> <p>Ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal, kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó.</p> <p>Lassú ének, gyors ének, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.</p>		

Témakör	4. Zenehallgatás		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A zenei ízlés formálása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás, a többször hallott részletek felismerése.</p> <p>Hallás után a dalokat felismerni és elénekelni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Klasszikus művek részleteinek meghallgatása. – Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. – Ismert, népszerű darabok hallgatása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása, egyes részletek megtanulása (pl. Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkori feldolgozásban, Mozart: Varázsfuvola, részlet). Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása (műdal, tánczene, diszkózene, rockzene).</p> <p>A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.</p>		
Fogalmak	Zeneszerző, opera, beat, rock, diszkó. Részlet, teljes mű.		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt és eljátszani 1-2 gyermektáncot. Ismeri a Himnuszt és a Szózatot, elhangzásukkor megfelelően viselkedik. Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni. Képes észlelni a különbséget a lassú és a gyors zene között. Képes hangszerrel erősíteni, halkítani. Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket. Felismeri a szólamokat. Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel. Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.</p>
--	--

17 ÁBRÁZOLÁS – ALAKÍTÁS

(Vizuális kultúra)

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló-alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömeivel. Támogassa a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket.

A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővüljenek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkedjenek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődjenek.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek: koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció) és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

- Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.
- Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.
- Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.
- Képolvasás, képi közlés képessége.
- Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

- Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.
- Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömmérsékeltése alkotó tevékenység révén.
- Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

- Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.
- Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.
- Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodásfajták: perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

1–2. évfolyam

A nemzeti öntudat, hazafias nevelésben a tantárgy különösen fontos szerepet játszik a hagyományok, a közösségi múlt jellemzőinek megismerésén keresztül, az alapvető kötődés kialakításával a tanuló környezetéhez.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében a megfigyelőképesség fejlesztése, az önértékelés és az önbizalom megalapozása történik.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak a fejlesztésével a tantárgy hozzájárul az esztétikai érzék fejlesztéséhez és a művészetek iránti érdeklődés felkeltéséhez.

A vizuális ábrázoláson keresztül kialakul a gondolatok, érzelmek megjelenítésének igénye.

1.évfolyam

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból	Javasolt óraszám 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eltérő tulajdonságok megismerésének elősegítése közvetlen tapasztalatszerzéssel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	

<p>Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyelése.</p> <p>Próbálkozások, adott tevékenységek végrehajtása együttműködéssel.</p> <p>Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajtása.</p> <p>Különböző formák alakítása együttműködéssel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Anyagok tulajdonságai. – Alakíthatóság. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A tanuló környezetében található tárgyak megfigyelése manipulációval.</p> <p>Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, dombkészítés, gödörásás, taposás, nyomhagyás.</p> <p>Hó formázása, hógolyó, hóbucka, hóember készítése.</p> <p>Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés.</p> <p>Gipszmunka, benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmak; eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel kapcsolatos fogalmak.</p>	

Témakör	2. Építés	Javasolt óraszám 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Alapvető manuális kontroll (megfogás, elengedés) kialakítása.</p>	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Tárgyak csoportosítása segítséggel.</p> <p>Segítséggel próbálkozás a gyöngyök ritmikus váltogatására.</p> <p>Segítséggel próbálkozás ritmikus sor készzésére.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kirakás. – Fűzés. – Nyomótechnikák. – Szűrőjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása.</p> <p>Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel.</p> <p>Toronyépítés kockából.</p> <p>Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül.</p> <p>Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás.</p> <p>Gyöngyozsajk rendszer nélküli kirakása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Cselekvések, térirányok.</p> <p>Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök, cselekvések: (belenyom), tesz, nyom, szúr.</p> <p>A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Tevékenységek: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl. piros-kék, egyik-másik.</p>	

Témakör	3. Papír formálása, alakítása		Javasolt óraszám 44 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Alapvető manuális készségek (markolás, csippentés) kialakítása, gyakoroltatása.</p>		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel.</p> <p>Segítséggel pontos illesztések.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyűrés-simítás. – Tépés. 		

<p>Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása segítséggel.</p> <p>Papírdarabkák kívánt módon egymás mellé helyezése segítséggel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Hajtogatás. – Nyírás. – Ragasztás. <p><i>Tevékenységek</i> Különböző papírfélékből labda gyúrása. Az összegyűrt papír kisimítása. Szabálytalan formák tépése, csíktépés. Egyszerű ráhajítás, átlóshajítás elképzéssel. Szabálytalan formák nyírása. Olló nyitása, csukása, segítséggel csíkvágás. Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése, ragasztás felületen.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Anyag, tevékenység és elkészített tárgy (papír, gyúr, labda, könyv, füzet, hajt). Formák hasonlóság alapján. A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, eszközök.</p>	

Témakör	4. Vizuális ábrázolás		Javasolt óraszám 50 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.</p>		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>A kívánt mozgás végrehajtása segítséggel.</p> <p>Törekvés papírhatár betartására.</p> <p>Az ecset megfelelő használata.</p> <p>Színek differenciálása.</p> <p>A rajzolás eszközeinek megfelelő használata.</p> <p>Egyszerű ember-, állat-, növényábrázolások segítséggel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Festés. – Rajzolás. <p><i>Tevékenységek</i> Festékes kéz- és ujjnyom hagyás. Nagy, sima felületek vízfestéssel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel. Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal</p>		

	<p>rajzolása pálcikával homokba, krétával aszfalton és táblán; zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra. Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás. Egyszerű formák színezése.</p>	
Fogalmak	<p>Eszközök (szivacs, ecset, ecsettál). Tevékenységek (<i>törlés, kenés, festés</i>). Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld. Vonalak és ezekből képzett egyszerű figurák.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani. Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. Együttműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat. Képes a szükséges eszközöket kiválasztani és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni. Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat. Papírhatárt és vonalhatárt igyekszik betartani. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja és megnevezésre felismeri a főbb színeket. Megpróbál egyszerű ember-, állat-, növényábrázolásokat létrehozni.</p>
---	---

2.évfolyam

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból	Javasolt óraszám 60 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Eltérő tulajdonságok megismerésének elősegítése közvetlen tapasztalatszerzéssel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyelése.</p> <p>Próbálkozások, adott tevékenységek végrehajtása együttműködéssel.</p> <p>Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajtása.</p> <p>Különböző formák alakítása együttműködéssel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Anyagok tulajdonságai. – Alakíthatóság. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A tanuló környezetében található tárgyak megfigyelése manipulációval.</p> <p>Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, dombkészítés, gödörásás, taposás, nyomhagyás.</p> <p>Hó formázása, hógolyó, hóbucka, hóember készítése.</p> <p>Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés.</p> <p>Gipszmunka, benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.</p>	
Fogalmak	A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmak; eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	2. Építés		Javasolt óraszám 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető manuális kontroll (megfogás, elengedés) kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Tárgyak csoportosítása segítséggel.</p> <p>Segítséggel próbálkozás a gyöngyök ritmikus váltogatására.</p> <p>Segítséggel próbálkozás ritmikus sor képzésére.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kirakás. – Fűzés. – Nyomótechnikák. – Szűrőjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása.</p> <p>Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel.</p> <p>Toronyépítés kockából.</p> <p>Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül.</p> <p>Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás.</p> <p>Gyöngyozsák rendszer nélküli kirakása.</p>		
Fogalmak	<p>A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Cselekvések, térirányok.</p> <p>Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök, cselekvések: (belenyom), tesz, nyom, szúr.</p> <p>A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Tevékenységek: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl. piros-kék, egyik-másik.</p>		

Témakör	3. Papír formálása, alakítása		Javasolt óraszám 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető manuális készségek (markolás, csippentés) kialakítása,		

	gyakoroltatása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel.</p> <p>Segítséggel pontos illesztések.</p> <p>Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása segítséggel.</p> <p>Papírdarabkák kívánt módon egymás mellé helyezése segítséggel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyűrés-simítás. – Tépés. – Hajtogatás. – Nyírás. – Ragasztás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Különböző papírfélékből labda gyűrése.</p> <p>Az összegyűrt papír kisimítása.</p> <p>Szabálytalan formák tépése, csíktépés.</p> <p>Egyszerű ráhajítás, átlóshajítás elképzéssel.</p> <p>Szabálytalan formák nyírása.</p> <p>Olló nyitása, csukása, segítséggel csíkvágás.</p> <p>Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése, ragasztás felületen.</p>	
Fogalmak	<p>Anyag, tevékenység és elkészített tárgy (papír, gyűr, labda, könyv, füzet, hajt). Formák hasonlóság alapján. A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, eszközök.</p>	

Témakör	4. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám 50 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
A kívánt mozgás végrehajtása segítséggel.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Festés. 	

<p>Törekvés papírhatár betartására. Az ecset megfelelő használata. Színek differenciálása. A rajzolás eszközeinek megfelelő használata. Egyszerű ember-, állat-, növényábrázolások segítségével.</p>	<p>– Rajzolás.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Festékes kéz- és ujjnyom hagyás. Nagy, sima felületek vízfestékekkel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel. Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba, krétával aszfalton és táblán; zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra. Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás. Egyszerű formák színezése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Eszközök (szivacs, ecset, ecsetlál). Tevékenységek (<i>törlés, kenés, festés</i>). Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld. Vonalak és ezekből képzett egyszerű figurák.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani. Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. Együttműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat. Képes a szükséges eszközöket kiválasztani és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni. Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat. Papírhatárt és vonalhatárt igyekszik betartani. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja és megnevezésre felismeri a főbb színeket. Megpróbál egyszerű ember-, állat-, növényábrázolásokat létrehozni.</p>
--	---

3–4. évfolyam

A népi művészeti alkotások megismerésével, megnevezésével, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra, az együttműködő készség megalapozásával, a közös alkotások létrehozásával és a saját alkotás értékelésével kell lehetőséget teremteni a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló fejlődésére.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak a fejlesztéséhez a vizuális művészetek iránti érdeklődés felkeltésével és az önálló ízlés és stílus megalapozásával járul hozzá a tantárgy.

3.évfolyam

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból		Javasolt óraszám 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szükséges mozgássémák kialakítása gömbölyítéshez, lapításhoz.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel.</p> <p>Adott tevékenységek végzése segítséggel.</p> <p>Egyszerű emberalak készítése segítséggel.</p> <p>Egyszerű formák, tárgyak készítése segítséggel.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. – Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. – Anyagok alakíthatósága. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása.</p> <p>Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata.</p> <p>Hó formázása, hógolyó, hóember készítése.</p> <p>Alapelemek összeillesztésével emberalak készítése.</p> <p>Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján.</p> <p>Gyurmázás (plasztilin, só-liszt)</p>		

	gyurma, agyag formázása). Gipszmunka.	
Fogalmak	Tevékenységek: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó. Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.	

Témakör	2. Építés		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Két kéz manipulációjának összehangolása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból önállóan.</p> <p>Vonalhatárt tartva előrajzolt forma kitöltése.</p> <p>Irányítással, majd önállóan ritmikus sor képzése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kirakás. – Fűzés. – Nyomótechnikák. – Szűrőjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása.</p> <p>Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal.</p> <p>Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel.</p> <p>Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával.</p> <p>Pecsetelés, nyomdázás, forma, szín, nagyság változtatásával.</p> <p>Szabad kompozíció, pl.: agyagkép.</p> <p>Sor- és formaképzés a játék elemeiből.</p> <p>Ritmikus sor képzése 2, majd 3 változó elemmel.</p>		

	Alapformák kirakásával labda, virág, házikó stb. kirakása.	
Fogalmak	Főbb színek. Egyszerű formák (kocka, gömb, tégl), kicsi-nagy. Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak, ékszerek. Építmények. Térbeli relációk (alá, mellé, fölé stb.).	

Témakör	3. Papír formálása, alakítása		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Tevékenységek végzése irányítással.</p> <p>Egyszerű formák tépése segítségével.</p> <p>Hajtások pontos illesztéssel.</p> <p>Egyszerű formák kivágása segítségével.</p> <p>Segítséggel a papírkép elemeinek illesztése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyűrés-simítás. – Tépés. – Hajtogatás. – Nyírás. – Ragasztás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben.</p> <p>Előrajzolt formák tépése különböző méretben.</p> <p>Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése.</p> <p>Alapformák kivágása különböző méretben és színben.</p> <p>A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése.</p> <p>Ember, állat, növény ábrázolása.</p>		
Fogalmak	<p>Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy (csákó, hajó stb.), tevékenységek.</p> <p>Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb stb., differenciáltabb formák.</p> <p>Eszközök. Ember, állat, növény részei.</p> <p>Írányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.</p>		

Témakör	4. Vizuális ábrázolás		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A papír- és vonalhatár betartási igényének kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>A festés eszközeinek megfelelő használata.</p> <p>Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények és tárgyak ábrázolása és megnevezése.</p> <p>Kifestésnél a vonalhatár betartása.</p> <p>Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél.</p> <p>Különböző élőlények és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük.</p> <p>Színezésnél vonalhatár betartása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Festés. – Rajzolás. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Körökből, egyenesekből ember-, állat-, növényábrázolások megfelelő színhasználattal. Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család stb.). Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka. Ember, állat, növény, tárgy rajzolása, színezés. A figurák kompozícióba illesztése (pl.: meseillusztráció, családrajz, tájkép), színezés.</p>		
Fogalmak	Vonalak iránya, alapformák, festési technikák, színek. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik.		
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes elsajátítani különböző ábrázoló, alakító technikákat. Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket. Önállóan tud ritmikus sort képezni. Pontos illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit. Képes kifestésnél, színezésnél a vonalhatárt betartani. Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél. Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember-, állat-, növényábrázolásokat készít.</p>		

4.évfolyam

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból		Javasolt óraszám 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szükséges mozgássémák kialakítása gömbölyítéshez, lapításhoz.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel.</p> <p>Adott tevékenységek végzése segítséggel.</p> <p>Egyszerű emberalak készítése segítséggel.</p> <p>Egyszerű formák, tárgyak készítése segítséggel.</p> <p>Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember-, állat-, növényábrázolások készítése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. – Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. – Anyagok alakíthatósága. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása.</p> <p>Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata.</p> <p>Hó formázása, hógolyó, hóember készítése.</p> <p>Alapelemek összeillesztésével emberalak készítése.</p> <p>Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján.</p> <p>Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása).</p> <p>Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.</p>		
Fogalmak	<p>Tevékenységek: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít.</p> <p>Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak.</p>		

Építmény részei: fal, ablak, ajtó.
Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.

Témakör	2. Építés		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Két kéz manipulációjának összehangolása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból önállóan.</p> <p>Vonalhatárt tartva előrajzolt forma kitöltése.</p> <p>Irányítással, majd önállóan ritmikus sor képzése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kirakás. – Fűzés. – Nyomótechnikák. – Szűrőjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása.</p> <p>Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal.</p> <p>Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel.</p> <p>Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával.</p> <p>Pecsételés, nyomdázás, forma, szín, nagyság változtatásával.</p> <p>Szabad kompozíció, pl.: agyagkép.</p> <p>Sor- és formaképzés a játék elemeiből.</p> <p>Ritmikus sor képzése 2, majd 3 változó elemmel.</p> <p>Alapformák kirakásával labda, virág, házikó stb. kirakása.</p>		
Fogalmak	<p>Főbb színek. Egyszerű formák (kocka, gömb, tégl), kicsi-nagy. Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak, ékszerek. Építmények (ház, garázs, híd stb.), építmények részei.</p>		

Témakör	3. Papír formálása, alakítása		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Tevékenységek végzése irányítással.</p> <p>Egyszerű formák tépése segítséggel.</p> <p>Hajtások pontos illesztéssel.</p> <p>Egyszerű formák kivágása segítséggel.</p> <p>Segítséggel a papírkép elemeinek illesztése.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyűrés-simítás. – Tézés. – Hajtogatás. – Nyírás. – Ragasztás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben.</p> <p>Előrajzolt formák tépése különböző méretben.</p> <p>Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése.</p> <p>Alapformák kivágása különböző méretben és színben.</p> <p>A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése.</p> <p>Ember, állat, növény ábrázolása.</p>		
Fogalmak	<p>Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy (csákó, hajó stb.), tevékenységek.</p> <p>Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb stb., differenciáltabb formák.</p> <p>Eszközök. Ember, állat, növény részei.</p> <p>Írányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.</p>		

Témakör	4. Vizuális ábrázolás		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A papír- és vonalhatár betartási igényének kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>A festés eszközeinek megfelelő használata.</p> <p>Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények és tárgyak ábrázolása és megnevezése.</p> <p>Kifestésnél a vonalhatár betartása.</p> <p>Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél.</p> <p>Különböző élőlények és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük.</p> <p>Színezésnél vonalhatár betartása.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Festés. – Rajzolás. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Körökből, egyenesekből ember-, állat-, növényábrázolások megfelelő színhasználattal.</p> <p>Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család stb.).</p> <p>Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka.</p> <p>Ember, állat, növény, tárgy rajzolása, színezés.</p> <p>A figurák kompozícióba illesztése (pl.: meseillusztráció, családrajz, tájkép), színezés.</p>		
Fogalmak	Vonalak iránya, alapformák, festési technikák, színek. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik.		

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes elsajátítani különböző ábrázoló, alakító technikákat.</p> <p>Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket.</p> <p>Önállóan tud ritmikus sort képezni.</p> <p>Pontos illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.</p> <p>Képes kifestésnél, színezésnél a vonalhatárt betartani.</p> <p>Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél.</p> <p>Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit.</p> <p>Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember-, állat-, növényábrázolásokat készít.</p>
---	--

5–6. évfolyam

A tantárgyban folytatódik a nemzeti öntudat, hazafias neveléshez való kapcsolódás a nemzeti ünnepekhez köthető hagyományok felelevenítésével és a jellegzetes díszítő motívumok és elemek megismerésével.

A testi és lelki egészségre nevelés az alkotói tevékenység folyamatában történő önismereti fejlesztéssel, az érzelmek kifejezésének felismerésével a vizuális művészeti alkotások megismerésének folyamatában zajlik.

Az önkéntesség a segítségnyújtásban, a nevelésben, a másokért vállalt felelősségben, a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérésében jelenik meg.

A médiatudatosságra nevelést a különböző médiákból megszerezhető tapasztalatok gyűjtése, a képi és téri ábrázolás támogatja.

6.évfolyam

Témakör	4. Vizuális ábrázolás		Javasolt óraszám 70 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Élőlények, tárgyak sematikus ábrázolása irányítással.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Színek használata a valóságnak megfelelően.</p> <p>A vízszintes és függőleges egyenesek pontos összekapcsolása segítséggel.</p> <p>Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről, jellemző jegyek alapján.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Festés. – Rajzolás-színezés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával (ősz: levélhullás, eső, tél: havazás stb.).</p> <p>Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módokkal, egyéni és közös munka.</p> <p>Ember- és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok</p>		

	<p>feltüntetése. Iránykülönbségek érzékeltetése. Virágok ábrázolása sematikusán. Színezés, különböző technikákkal. Tematikus ábrázolások gyakorlása.</p>	
Fogalmak	<p>Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészei. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.</p>	

Témakör	5. Komplex alakító tevékenység		Javasolt óraszám 60 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Egyszerű használati tárgyak készítése segítséggel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép-készítés különböző anyagokból. Agyag- és só – liszt - edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás, rátett díszítés, festés). Agyagbaba, agyagállatok készítése. Egyszerű ünnepi dekorációk készítése különböző anyagokból.</p>		
Fogalmak	Eszközök, anyagok. A tárgykészítés részfolyamatai. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy és funkciója.		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről; – irányítással pontosan összekapcsolni a vízszintes és függőleges egyeneseket; – irányítással megfelelően használni színeket; – irányítással tematikus ábrát készíteni; – egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel; – az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. <p>Képességeihez mérten alkalmazza a különböző ábrázoló-alakító technikákat.</p>
--	---

7-8.évfolyam

A tantárgy – építve az előző évfolyamok fejlesztéseire – segíti a nemzeti azonosságtudat további fejlesztését a díszítő motívumok reprodukálásával, további megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztését az önkifejezés lehetőségeinek kibővítésével, erősíti az érzelmi intelligenciát a testi és lelki egészségre nevelésben.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés a nemzeti díszítő motívumok megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésével történik, az önkifejezés lehetőségeinek bővítése erősíti az érzelmi intelligenciát és a testi és lelki egészségre nevelést.

A pályaaorientációt a művészi foglalkozások repertoárjának megismertetésével támogatja a tantárgy, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez a külföldi művészeti alkotások megismerésén keresztül járul hozzá.

7.évfolyam

Témakör	4. Vizuális ábrázolás		Javasolt óraszám 55 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A természet megfigyelési és ábrázolási igényének kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között.</p> <p>Saját élmények megjelenítése irányítással, rajzos formában.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Festés. – Rajzolás-színezés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl. ünnepek), személyes élmények (család, hétvégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga.</p> <p>Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal, megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és a tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb</p>		

	ábrázolása tematikusan, élmények alapján, többféle technikával.	
Fogalmak	Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	5. Komplex alakító tevékenységek		Javasolt óraszám 55 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív anyagválasztás és a tervezés megvalósítási igényének kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással. Egyszerű tárgyak készítése irányítással.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Komplex alakító technikák. – Anyagok tulajdonságai. – Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Szárított növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte textilfestékekbe mártva.) Díszpárnavarrás, -kitömés festett textiliából. Agyagedények készítése, festése. Só-liszt falidíszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése. Préseltvirág-kompozíció. Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint. Őszi falevelekből kompozíció. Gesztenyebábok.</p>		

	Terménymozaik. Agyagedények készítése. Babaház-készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Fonalbábu-készítés. Ujjbáb pingponglabdából.	
Fogalmak	Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.	

Témakör	6. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Művészeti alkotások közül kedvenc kiválasztása indoklással.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése.	<i>Ismeretek</i> – Művészeti alkotások jellemzői. <i>Tevékenységek</i> Múzeumlátogatás, művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.		
Fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.		

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló irányítással összefüggést fedez fel a színek és érzelmek között. Megpróbálja (irányítással) saját élményeit rajzos formában megjeleníteni.</p> <p>Növekvő önállósággal végzi el a feladatokat.</p> <p>Képességeihez mérten elsajátít különböző ábrázoló-alakító technikákat. Képes az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára.</p> <p>Képes irányítással felismerni és szétválogatni a különböző anyagfajtákat.</p> <p>Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni.</p> <p>Irányítással megismert néhány népművészeti alkotást.</p> <p>Irányítással szemléltet művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja.</p>
---	---

8.évfolyam

Témakör	4. Vizuális ábrázolás		Javasolt óraszám 55 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A természet megfigyelési és ábrázolási igényének kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között.</p> <p>Saját élmények megjelenítése irányítással, rajzos formában.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Festés. – Rajzolás-színezés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl. ünnepek), személyes élmények (család, hétfégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal, megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és a tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan, élmények alapján, többféle technikával.</p>		
Fogalmak	<p>Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak.</p>		

Témakör	5. Komplex alakító tevékenységek		Javasolt óraszám 55 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív anyagválasztás és a tervezés megvalósítási igényének kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Egyszerű tárgyak készítése irányítással.</p> <p>Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással.</p> <p>Egyszerű tárgyak készítése irányítással.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Komplex alakító technikák. – Anyagok tulajdonságai. – Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Szárított növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte textilfestékekbe mártva.) Díszpárnavarrás, -kitömés festett textíliából. Agyagedények készítése, festése. Só-liszt falidíszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése. Préseltvirág-kompozíció. Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint. Őszi falevelekből kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozaik. Agyagedények készítése. Babaház-készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Fonalbábu-készítés. Ujjbáb pingponglabdából.</p>		
Fogalmak	Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek.		

Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak.
Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.

Témakör	6. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról		Javasolt óraszám 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Művészeti alkotások közül kedvenc kiválasztása indoklással.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Művészeti alkotások jellemzői. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Múzeumlátogatás, művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.</p>		
Fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.		

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló irányítással összefüggést fedez fel a színek és érzelmek között. Megpróbálja (irányítással) saját élményeit rajzos formában megjeleníteni.</p> <p>Növekvő önállósággal végzi el a feladatokat.</p> <p>Képességeihez mértelen elsajátít különböző ábrázoló-alakító technikákat. Képes az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára.</p> <p>Képes irányítással felismerni és szétválogatni a különböző anyagfajtákat.</p> <p>Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni.</p> <p>Irányítással megismert néhány népművészeti alkotást.</p> <p>Irányítással szemlélget művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja, elemzi.</p>
---	---

18 DIGITÁLIS KULTÚRA

A tantárgy célja felkelteni a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt, bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szórakozásban. A számítógép részeinek, működésének megismerése, grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása közben ismerik meg a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, az informatikai eszközök tudatos, célnak megfelelő használatát.

Az digitális eszközök működtetésének és adekvát használatának gyakorlására a pedagógusnak kell megteremteni a lehetőséget – építve arra, hogy a számítógép használata lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására, különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítására egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a digitális eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosításával és szem előtt tartásával.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az internetes médiumok által nyújtott kapcsolattartási lehetőségek megismerésének és gyakorlásának; az internethasználat veszélyforrásai és veszélyei megismerésének; a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrése és rendszerezése tudatosításának.

7. évfolyam

Témakör	1. Számítógép-kezelés		Javasolt óraszám 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakszerű és biztonságos számítógép-használat.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
– A számítógép tartozékait megismerni.	<i>Ismeretek</i> – Barátkozás a számítógéppel.		

<ul style="list-style-type: none"> – A számítógépes környezetben való viselkedés szabályait ismerni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egérrel. – A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók. <p><i>Tevékenységek</i> Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos fogalom (monitor, billentyűzet, a billentyűzeten található rövidítések, jelek, egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel).</p>	

Témakör	2. Irodatechnika		Javasolt óraszám 8 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megismert eszközök szabályos használata.</p>		
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek – tevékenységek</p>		
<ul style="list-style-type: none"> – A telefont adekvátan használni (amennyiben lehet, mobilkészüléket is). – A kulturált telefonálási szokásokat megismerni. – Fénymásolatot készíteni segítségével. – Nyomtatványt (meghívó, plakát stb.) készíteni segítségével. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Telefon működése és használata, a fax, az üzenetrögzítő működése és használata. – Fénymásoló. – Nyomtató. <p><i>Tevékenység</i> Telefonálás. Házi hívás, helyi hívás,</p>		

	<p>mobilszám hívása közötti különbség. Eltérő készülékek használata. Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang stb.). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása.</p>	
Fogalmak	<p>Vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézibeszélő, telefonzsinór, fax, üzenetrögzítő (a készüléken lévő jelek, rövidítések), fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festékpatron-toner.</p>	

Témakör	3. Dokumentumkészítés		Javasolt óraszám 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás a megismert programokban.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Változások előidézése számítógép használatával (írás – írott szöveg eltüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása stb.). – Aktivitás a programok kezelésében. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Oktatási célú programok használata. – Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Tanulás, gyakorlás (egyéni vagy választott társsal).</p>		
Fogalmak	Betű, szám, szóköz, sorváltás.		

Témakör	4. Játékprogramok	Javasolt óraszám 27 óra
----------------	--------------------------	------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert programok önálló használata.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<p>Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni. A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítani.</p>	<p><i>Ismeretek</i> – Memóriajáték. – Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása. Gyakorlás tanári segítséggel.</p>	

Fogalmak	Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek (az aktuális programok használatához tartozó fogalmak).
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló ismeri a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egeret és a billentyűket használni. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni. Képes kulturáltan telefonálást kezdeményezni és folytatni, tisztában van a telefonhasználat anyagi vonzatával. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát). Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat megérteni, végrehajtani. Próbálkozik, segédkezik abban, hogy a képernyőn változásokat idézzen elő. Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintekhez mért nehézségi fokon. Képes az általa használt játékprogramot megnevezni. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.</p>
---	---

8.évfolyam

Témakör	1. Számítógép-kezelés	Javasolt óraszám 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakszerű és biztonságos számítógép-használat.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A számítógép tartozékait megismerni. – A számítógépes környezetben való viselkedés szabályait ismerni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Barátkozás a számítógéppel. – Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egérrel. – A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel.</p> <p>Alkotómunka megfelelő szoftverekkel.</p> <p>A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint.</p>	
Fogalmak	Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos fogalom (monitor, billentyűzet, a billentyűzeten található rövidítések, jelek, egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel).	

Témakör	2. Irodatechnika	Javasolt óraszám 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismert eszközök szabályos használata.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A telefont adekvátan használni (amennyiben lehet, mobilkészüléket is). – A kulturált telefonálási szokásokat megismerni. – Fénymásolatot készíteni segítségével. – Nyomtatványt (meghívó, plakát stb.) készíteni segítségével. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Telefon működése és használata, a fax, az üzenetrögzítő működése és használata. – Fénymásoló. – Nyomtató. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Telefonálás. Házi hívás, helyi hívás, mobilszám hívása közötti különbség. Eltérő készülékek használata. Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang stb.). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése. A nyomtatóhasználat elsajátítása, saját munka kinyomtatása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézibeszélő, telefonzsinór, fax, üzenetrögzítő (a készüléken lévő jelek, rövidítések), fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festékpátron-toner.</p>	

Témakör	3. Dokumentumkészítés		Javasolt óraszám 4 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Eligazodás a megismert programokban.</p>		
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek – tevékenységek</p>		
<ul style="list-style-type: none"> – Változások előidézése számítógép használatával (írás 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Oktatási célú programok 		

<ul style="list-style-type: none"> – írott szöveg eltüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása stb.). – Aktivitás a programok kezelésében. 	<p>használata.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>A programoktól függően olvasás</p> <ul style="list-style-type: none"> – írás vagy számolás. <p>Tanulás, gyakorlás (egyéni vagy választott társal).</p>	
Fogalmak	Betű, szám, szóköz, sorváltás.	

Témakör	4. Játékprogramok		Javasolt óraszám 27 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert programok önálló használata.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<p>Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni.</p> <p>A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítani.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Memóriajáték. – Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása.</p> <p>Gyakorlás tanári segítséggel.</p>		
Fogalmak	Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek (az aktuális programok használatához tartozó fogalmak).		

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló ismeri a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egeret és a billentyűket használni. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni. Képes kulturáltan telefonálást kezdeményezni és folytatni, tisztában van a telefonhasználat anyagi vonzatával. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát). Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat megérteni, végrehajtani. Próbálkozik, segédkezik abban, hogy a képernyőn változásokat idézzen elő (betűnagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása). Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintekhez mért nehézségi fokon. Képes az általa használt játékprogramot megnevezni. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.</p>
--	---

19 MOZGÁSNEVELÉS

(Testnevelés)

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók mozgáskultúráját, javítani a mozgás összerendezettségét. A mozgást a motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával, kialakítva olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amely a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti.

A tantárgy sajátos módszereivel, versenyekkel, mozgásos játékokkal segíti a tanulók mozgásvágyának fenntartását, valamint élmények gyűjtését.

A pedagógus feladata a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni az alapmozgások gyakorlásával (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás), erősíteni a pozitív személyiségjegyeket. A mozgáskedv felkeltésével a játék az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tehető, rendszeres testedzéssel az ügyességet, az állóképességet, a gyorsaságot, a bátorságot, az edzettséget, a fizikai állóképességet lehet fejleszteni, az izomerőt növelni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíti a téri orientációt, a feladattudatot és feladattartást fejlesztő gyakorlatok, tevékenységek megtervezése. A tanulók társadalmi mobilizációjának elősegítése valósul meg az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakításával. A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségek kialakítása, térbeli irányok, viszonyfogalmak használata, testhelyzetek, mozgások utánzásának gyakorolása, a gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése, ciklikus mozgássorok elsajátítása is ezt szolgálja.

A tantárgyi fejlesztés támogatja a mozgásos emlékezet, mozgáskészség fejlesztését, kontrollált mozgássorok rögzítését, tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatát.

Csapatjátékokban az együttműködési képesség kialakítása erősödik a játékokkal, versenyekkel és a figyelem, gyorsaság, kitartás és koncentrációs képesség fejlesztése is megvalósul a mozgásos és eszközös feladatokban. A sporttevékenységek teremtenek lehetőséget az egyszerű szabályok betartásának gyakorlására, a mozgásos versenyhelyzetekben, csapatjátékokban a győzelem és a vereség kulturált megélésének kialakítására.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a mozgásnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

1–2. évfolyam

A tantárgy a segítőkészség, az együttműködés kialakításával, a becsületes és szabályos tevékenységek megalapozásával mozgásos feladathelyzetekben, játékokban támogatja az erkölcsi nevelést.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljait a téri tájékozódás fejlesztésével és a helyes testtartásban történő mozgások gyakorlásával segíti.

Fejleszti az önismeretet és a társas kapcsolati kultúrát a pozitív személyiségjegyek megerősítésével, az egészséges önbizalom kialakításával, a fizikai képességek reális megismertetésével, segíti a féltékenység és a szorongás érzésének csökkentését a mozgásos tevékenységekben.

Fontos szerepet játszik a felelősségvállalásban a tanuló saját testi épségének, és a társak testi épségének megóvására törekvés. Megalapozódik a siker és a sikertelenség élményének helyes feldolgozása.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben a mozgásos cselekvési biztonság kialakításával, a bátorság megalapozásával vesz részt a feladatok kivitelezése közben, amelyet a motorikus képességek ügyesítésével, az egyensúly, a figyelem fejlesztésével ér el. A balesetveszélyes helyzetek felismerése és az elkerülés technikáinak gyakorlása segít a testi épség megőrzésében.

1.évfolyam

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli tájékozódás fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. – Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. – Egyszerű cselekvéseket végrehajtani irányítással. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Alakzatok. – Térbeli tájékozódás. – Helyzetgyakorlatok. – Egyszerű utasítások végrehajtása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte utasítások alkalmazása. Futás, kúszás, mászás. Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása.</p>		
Fogalmak	Kör, oszlop, vonal; elől, hátul, fent, lent, előtte, alatta, irány.		

Témakör	2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer- gyakorlatok		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testtudat, testérzékelés fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Részvétel különféle mozgásszituációkban. – Gyakorlatok végzése utánzással. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Statikus helyzetek. – Testrészek. – Páros gyakorlatok. – Testkép: fej, törzs, végtagok. <p><i>Tevékenység</i> Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás. Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján. Harangozás, fűrészelés.</p>		
Fogalmak	Ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, mondókák, húzz, testrészek, érzékszervek.		

Témakör	3. Légzőgyakorlatok		Javasolt óraszám 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Légzés szabályozása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Utánzással gyakorlatokat végezni. – A helyes légzést gyakorolni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Álló helyzetben ki-be légzés. – Ki-be légzés. <p><i>Tevékenység</i></p>		

	Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek felvétele. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések.	
Fogalmak	Ki, be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.	

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdadobás cél felé.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal.	<i>Ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> – Labdagyakorlatok. – Páros gyakorlatok. <i>Tevékenységek</i> <ul style="list-style-type: none"> – Irányítással: ülő és álló helyzetben labdagurítás, ütögetés, elkapás. – Egy-, kétkezes alsó dobás meghatározott irányba. – Labdagurítás egymásnak. 		
Fogalmak	Gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.		

Témakör	5. Játékos versenyek		Javasolt óraszám 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Figyelmeztetésre szabály megtartása.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű szabályokat felismerni. – Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyakorló játékok. – Szabályjátékok. – Sorverseny. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.</p>	
Fogalmak	Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyhelyben állni, – segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni, – ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni, kúszni, mászni, – lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni, – együttműködni a közös foglalkozásokon, – bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe, – a helyes légzést elsajátítani, – labdát dobni, gurítani, birtokba venni, – felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni, – együtt játszani társaival, irányítással futkározni.
--	---

2. évfolyam

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli tájékozódás fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. – Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. – Egyszerű cselekvéseket végrehajtani irányítással. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Alakzatok. – Térbeli tájékozódás. – Helyzetgyakorlatok. – Egyszerű utasítások végrehajtása. <p><i>Tevékenységek</i> Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte, eleje, fent, lent, vége utasítások alkalmazása. Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás. Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása.</p>		
Fogalmak	Kör, oszlop, vonal; elöl, hátul, fent, lent, előtte, alatta, irány.		

Témakör	2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer- gyakorlatok		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testtudat, testérzékelés fejlesztése.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Részvétel különféle mozgásszituációkban. – Gyakorlatok végzése utánzással. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Statikus helyzetek. – Testrészek. – Páros gyakorlatok. – Testkép: fej, törzs, végtagok. <p><i>Tevékenység</i> Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás. Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján. Harangozás, fűrészelés.</p>	
Fogalmak	Ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, mondókák, húzz, testrészek, érzékszervek.	

Témakör	3. Légzőgyakorlatok		Javasolt óraszám 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Légzés szabályozása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Utánzással gyakorlatokat végezni. – A helyes légzést gyakorolni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Álló helyzetben ki-be légzés. – Ki-be légzés. <p><i>Tevékenység</i> Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek felvétele. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések.</p>		
Fogalmak	Ki, be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.		

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdadobás cél felé.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Labdagyakorlatok. – Páros gyakorlatok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Irányítással: ülő és álló helyzetben labdagurítás, ütögetés, elkapás. – Egy-, kétkezes alsó dobás meghatározott irányba. – Labdagurítás egymásnak. 		
Fogalmak	Gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.		

Témakör	5. Játékos versenyek		Javasolt óraszám 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Figyelmeztetésre szabály megtartása.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű szabályokat felismerni. – Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyakorló játékok. – Szabályjátékok. – Sorverseny. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyhelyben állni, – segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni, – ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni, kúszni, mászni, – lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni, – saját és társai testrészeit megmutatni, megnevezni, – együttműködni a közös foglalkozásokon, – utánzással gyakorlatokat végezni, bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe, – a helyes légzést elsajátítani, – labdát dobni, gurítani, birtokba venni, – felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni, – együtt játszani társaival, irányítással futkározni.
--	--

3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, önfegyelem fejlesztésével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.

Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játék helyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a féltékenység, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.

Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.

A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

3.évfolyam

Témakör	1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás alapvető téri helyzetekben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Térbeli irányokat alkalmazni segítséggel. – Irányokat helyesen használni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tornasor kialakítása. – Testfordulatok. – Térérzékelés. – Egyszerű alakzatok kialakítása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel sorakozó magasság alapján.</p> <p>Fordulás jelre: jobbra-balra.</p> <p>Rövid utasítások végrehajtása.</p>		
Fogalmak	Alacsony, magas, jobb-bal, oszlop, vonal, kicsi, nagy.		

Témakör	2. Alapmozgások		Javasolt óraszám 31 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé uránlépéssel járni. – Járás közben tárgyakat átlépni. – Egyes járásmódokat felismerni, egyszerű alapmozgásokat reprodukálni bemutatás alapján. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyensúlyozó gyakorlatok. – Gurulás. – Statikus helyzetek. – Lépcsőn járás. – Függeszkedés. – Kúzás, mászás, szökdelés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járás külső-belső talpélen. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz- és lábtámaszok. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Bordásfalon függés. Kúzás-mászás akadályok alatt.</p>		
Fogalmak	Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.		

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kézyszer-gyakorlatok		Javasolt óraszám 31 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Társakkal ütem tartása.		

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. – A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. – Vezényszavakat ismerni és követni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szabadgyakorlatok. – Mozgáskontroll. – Hasi légzés. – Testrészekkel végezhető gyakorlatok. <p><i>Tevékenység</i> Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre: fej, kar, láb, törzs. Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések. Ki-be légzés körmozgással ülésben, állásban. Segítséggel szabad- és kéziszergyakorlatok. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött).</p>	
Fogalmak	Testséma, légzés, ütem, egyenletes lüktetés, fújni, szívni.	

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok		Javasolt óraszám 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labda földhöz ütögetése és elkapása, pattogtatás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogtatni. – Labdát rúgni, célba juttatni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Alsó, felső dobás. – Labda pattogtatása minél hosszabb ideig. – Páros labdagurítás. <p><i>Tevékenységek</i> Segítséggel: egy- és kétkezes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe. Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben.</p>		

Fogalmak	Alul, felül, cél, alsó dobás, felső dobás.
-----------------	--

Témakör	5. Játékos versenyek		Javasolt óraszám 41 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés a játék során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Egyszerű játékszabályokat betartani.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szabályjátékok. – Versenyjátékok. – Fogójátékok. – Mozgásos népi játékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Bújócska, kötélhúzás, versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó, fogócska, sapkafogó, kutya fogó. Bújj, bújj itt, megyek..., Lipem-lopom..., Héja, héja...</p>		
Fogalmak	Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.		

4. évfolyam

Témakör	1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás		Javasolt óraszám 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás alapvető téri helyzetekben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Térbeli irányokat alkalmazni segítséggel. – Irányokat helyesen használni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tornasor kialakítása. – Testfordulatok. – Térérzékelés. – Egyszerű alakzatok kialakítása. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel sorakozó magasság alapján.</p> <p>Hol a helyem a tornasorban? Ki mellett álltam?</p> <p>Fordulás jelre: jobbra-balra.</p> <p>Rövid utasítások végrehajtása.</p>		
Fogalmak	Alacsony, magas, jobb-bal, oszlop, vonal, kicsi, nagy.		

Témakör	2. Alapmozgások		Javasolt óraszám 31 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé uránlépéssel járni. – Járás közben tárgyakat átlépni. – Egyes járásmódokat 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyensúlyozó gyakorlatok. – Gurulás. – Statikus helyzetek. – Lépcsőn járás. – Függeszkedés. 		

<p>felismerni, egyszerű alapmozgásokat reprodukálni bemutatás alapján.</p>	<p>– Kúszás, mászás, szökdelés.</p> <p><i>Tevékenységek</i> Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járas külső-belső talpélen. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz- és lábtámaszok. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Bordásfalon függés (térdfelhúzással). Kúszás-mászás akadályok alatt. Folyamatosan szökdelés előre hátra.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.</p>	

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kézyszer-gyakorlatok		Javasolt óraszám 31 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Társakkal ütem tartása.</p>		
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek – tevékenységek</p>		
<p>– Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. – A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. – Vezényszavakat ismerni és követni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <p>– Szabadgyakorlatok. – Mozgáskontroll. – Hasi légzés. – Testrészekkel végezhető gyakorlatok.</p> <p><i>Tevékenység</i> Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre: fej, kar, láb, törzs. Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések. Ki-be légzés körmozgással ülésben, állásban. Segítséggel szabad- és kézyszer-</p>		

	gyakorlatok. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött).	
Fogalmak	Testséma, légzés, ütem, egyenletes lüktetés, fújni, szívni.	

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok		Javasolt óraszám 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labda földhöz ütögetése és elkapása, pattogtatás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogtatni. – Labdát rúgni, célba juttatni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Alsó, felső dobás. – Labda pattogtatása minél hosszabb ideig. – Páros labdagurítás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel: egy- és kétkezes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe.</p> <p>Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben.</p>		
Fogalmak	Alul, felül, cél, alsó dobás, felső dobás.		

Témakör	5. Játékos versenyek		Javasolt óraszám 41 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés a játék során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Egyszerű játékszabályokat betartani.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szabályjátékok. – Versenyjátékok. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Fogójátékok. – Mozgásos népi játékok. <p><i>Tevékenységek</i> Bújócska, kötélhúzás, versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó, fogócska, sapkafogó, kutyafogó. Bújj, bújj itt, megyek..., Lipem- lopom..., Héja, héja...</p>	
--	---	--

Fogalmak	Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben, a térbeli irányokat alkalmazni. – járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, bemutatás alapján reprodukálni. – lépcsőn segítség és kapaszkodás nélkül járni. – járás közben tárgyakat átlépni. – szóbeli utasításra, utánzással egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. <p>Törekszik a helyes légzésre.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a labdát kezelni, dobni, elkapni. – egyszerű mozgásos tevékenységekbe bekapcsolódni, adott jelre mozgását elindítani, megállítani. – felismerni és betartani egyszerű szabályokat.
---	--

5–6. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és az önfegyelem kialakításában.

A nemzeti öntudatra nevelést, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a féltékenység, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

5.évfolyam

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Javasolt óraszám 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavak megértése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Nagyság szerint sorakozni. – Utasítást végrehajtani. – Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Sorakozások. – Testfordulatok. – Térérzékelés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés</p>		

	szóbeli utasításra. Testfordulatok vezényszóra. Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra. Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.	
Fogalmak	Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.	

Témakör	2. Alapmozgások		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Adott jelre tempóváltás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
Utánzással különféle gyakorlatokat végezni.	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> –Támaszok. –Járások. –Szökdelések. –Gurulások. –Járások. –Mászások. –Függeszkedés. –Távolugrás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon átszökdelés. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Önállóan: járás közben akadályok átlépése. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással,</p>		

	lábemelgetéssel.	
Fogalmak	Rák, pók, ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés.	

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszser-gyakorlatok	Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kéziszserok adekvát használata, gyakorlatok önálló végezése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. – Helyes légzéstechnikát gyakorolni. – Négyütemű gyakorlatokat végezni utánzással. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kéziszser-gyakorlatok. – Szabadgyakorlatok. – Légzéstechnika. – Összetett gyakorlatok. – Versenyfeladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok.</p> <p>Zenére két mozgáselem összekapcsolása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – karkörzés, karhúzás, – karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. <p>Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel.</p> <p>Hasi légzés, mellkasi légzés.</p> <p>Segítséggel: négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése.</p> <p>Szóbeli utasításra kar- és lábtartások.</p> <p>Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda fújás.</p>	
Fogalmak	Kéziszserok, funkciójuk, tüdő, ki-be légzés, négy ütem.	

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok		Javasolt óraszám 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdajáték játszása irányítással.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. – Célba rúgás. – Labdavezetés (kézzel, lábbal). 	<p><i>Ismeretek</i> Labdagyakorlatok.</p> <p><i>Tevékenység</i> Önállóan: labdapattogatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda-dobás, -elkapás. Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.</p>		
Fogalmak	Gurul, cél, kosárlabda.		

Témakör	5. Játékos versenyek		Javasolt óraszám 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. – Versenyszellem kialakulása. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. – Versenyjátékok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek.</p> <p>Mozgásos népi játékok (Héja, héja.).</p> <p>Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal.</p> <p>Békaugrás akadály megkerülésével.</p> <p>Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató.</p> <p>Fogójátékok, ügyességi játékok.</p>		
Fogalmak	Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.		
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – nagyság szerint sorakozni. – vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni. – felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. – egyszerűbb testhelyzeteket utánozni. – segítséggel bordásfalon függeszkedni. – gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. – segítséggel, utánzással négyütemű gyakorlatokat végezni. – légzését szabályozni. – egykezes alsó és felső dobással célba dobni. – cél felé elrúgni. – csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének. <p>Kialakul benne a versenyszellem.</p>		

6. évfolyam

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Javasolt óraszám 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavak megértése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Nagyság szerint sorakozni. – Utasítást végrehajtani. – Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Sorakozások. – Testfordulatok. – Térérzékelés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra.</p> <p>Testfordulatok vezényszóra.</p> <p>Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra.</p> <p>Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.</p>		
Fogalmak	Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.		

Témakör	2. Alapmozgások		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Adott jelre tempóváltás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		

<p>Utánzással különféle gyakorlatokat végezni.</p>	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> –Támaszok. –Járások. –Szökdelések. –Gurulások. –Járások. –Mászások. –Függeszkedés. –Távolugrás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon átszökdelés. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, lábemelgetéssel. Helyből távolugrás.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Rák, pók, ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés.</p>	

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok		Javasolt óraszám 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kéziszerek adekvát használata, gyakorlatok önálló végezése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. – Helyes légzéstechnikát gyakorolni. – Négyütemű gyakorlatokat végezni utánzással. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kéziszer-gyakorlatok. – Szabadgyakorlatok. – Légzéstechnika. – Összetett gyakorlatok. – Versenyfeladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok.</p> <p>Zenére két mozgáselem összekapcsolása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – karkörzés, karhúzás, – karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. <p>Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel.</p> <p>Hasi légzés, mellkasi légzés.</p> <p>Segítséggel: négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése.</p> <p>Szóbeli utasításra kar- és lábtartások.</p> <p>Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda fújás.</p>		
Fogalmak	Kéziszerek, funkciójuk, tüdő, ki-be légzés, négy ütem.		

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok		Javasolt óraszám 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdajáték játszása irányítással.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. – Célba rúgás. – Labdavezetés (kézzel, lábbal). 	<p><i>Ismeretek</i> Labdagyakorlatok.</p> <p><i>Tevékenység</i> Önállóan: labdapattogatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda-dobás, -elkapás. Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.</p>		
Fogalmak	Gurul, cél, kosárlabda.		

Témakör	5. Játékos versenyek		Javasolt óraszám 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. – Versenysszellem kialakulása. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. – Versenyjátékok. <p><i>Tevékenységek</i> Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja.). Társsal végezhető versenyek:</p>		

	talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.	
Fogalmak	Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.	
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – nagyság szerint sorakozni. – vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni. – felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. – egyszerűbb testhelyzeteket utánózni. – segítséggel bordásfalon függeszkedni. – gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. – segítséggel, utánpótlással négyütemű gyakorlatokat végezni. – légzését szabályozni. – egykezes alsó és felső dobással célba dobni. – lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni. – csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének. <p>Kialakul benne a versenyszellem.</p>	

20 TESTNEVELÉS

A tantárgy célja a záró évfolyamokon elsősorban kialakítani a rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt, továbbá a testnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket és a gimnasztikai alapformájú gyakorlatokat rögzíteni, térbeli irányokat, viszonyfogalmakat használni, az alapmozgásokat gyakorolni.

Az egészséges testi fejlődést biztosítja, a motorikus képességeket fejleszti, a testi fejlődés zavarait korrigálja a pedagógus egyéni igényekre alapozott munkája. Az évfolyamokon a sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képesség (figyelem) fejlesztése, a labdabiztonság növelése tovább folyik, egyéni igényekhez és adottságokhoz illesztve, alakítva az ügyességet, az erőt, az állóképességet, a kitartást, az edzettséget, a bátorságot, az akaratot. Növekvő elem- és ütemszámú mozgássorok elsajátítása teremt lehetőséget a ritmus és sorrend megtartására a mozgásos feladatokban.

A tantárgy további feladata a sportversenyek elemeinek elsajátíttatása, a sportjátékok alapvető játékelemeinek megismertetése, támogatva a tanulók felkészülését az iskolai sportversenyekre.

A tantárgy az erkölcsi nevelésben fontos szerepet játszik a fegyelemre, a szabályok betartására törekvéssel, és a csapatjátékokban a győzelem és vereség fegyelmezett megélésének az élményével.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése az önfogadást, és mások tulajdonságainak megismerésével a társaival szembeni toleráns magatartás kialakítását erősíti.

A testi és lelki egészségre nevelést a rendszeres mozgás iránti természetes igény megerősítése, az állóképesség, a kitartás, a mozgáskultúra fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása a megfelelő, életkorhoz, testi erőnléthez igazodó mozgáslehetőségek kihasználásával támogatja. A testi képességek, izomerő fejlesztése, a magabiztos mozgás és egyensúly megerősödése a saját és mások testi épségének megóvását segíti, a másokért vállalt felelősség érzésének megismerése, az önkéntességben rejlő lehetőségek a tanuló személyiségét építik.

A tantárgy hozzájárul az együttműködési hajlandóság fejlesztéséhez, a feladatvállaláshoz a csoportos mozgásokban, versenyekben.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

7.évfolyam

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Javasolt óraszám 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Irányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. – A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Sorakozás. – Járások. – Menetelés. – Testfordulatok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Irányítással sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban.</p> <p>Helyben járással igazodás, sorbontás, jobb-, baloldal érzékelése.</p> <p>Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás.</p> <p>Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra.</p> <p>Mozgásformák összekötése.</p>		
Fogalmak	Nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.		

Témakör	2. Gimnasztikai gyakorlatok		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vezényszavak biztos ismerete és követése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű utasítások 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgáselemek 		

<p>megértése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A feladatok sorrendjének megtartása. – Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, illetve emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. – Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok végzése. 	<p>összekapcsolása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szakkifejezések megértése. – Kéziszer- és szabadgyakorlatok. – Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok. <p><i>Tevékenységek</i> Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok. Zenére változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Négy ütem, zenekíséret, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magastartás.</p>	

Témakör	3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok		Javasolt óraszám 35 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Has- és hátizom-erősítő gyakorlatok végzése.</p>		
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek – tevékenységek</p>		
<ul style="list-style-type: none"> – Szóbeli utasításokat megérteni. – Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokat. – A fejlesztést segítő, a szabadban is alkalmazható 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Guggolás. – Kúszás. – Függeszkedés. – Távolugrás. – Állórajt. Futás. 		

<p>sporteszközök használatát elsajátítani (helyi adottságokra tekintettel).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Guruló átfordulás. – Kúszás. Mászás. – Egyensúlyozó járás. – Kerékpár, roller, gördeszka, görkorcsolya, korcsolya, szánkó használata. <p><i>Tevékenységek</i> Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. Függeszkedés kötélén vagy bordásfalon. Egy lábról elrugaskodás, távolugrás nekifutásból. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Pad merevítőjén egyensúlyozás. A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, sporteszközök, használat során felmerült fogalmak.</p>	

Témakör	4. Labdás gyakorlatok		Javasolt óraszám 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyre biztosabb labdavezetés és irányítás (kézzel, lábbal).</p>		
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek – tevékenységek</p>		
<ul style="list-style-type: none"> – Szabályok megértése és betartása. – Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kislabdadobás, hajítás, lökés. 		

<p>egy és két kézzel).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Legalább 2-3 pattogtatás végezni. – Egyre biztosabban labdát vezetni (kézzel, lábbal). 	<ul style="list-style-type: none"> – Átadások. – Labdavezetés. <p><i>Tevékenységek</i> Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás. Célba dobás: helyből, lendületből. Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések.</p>	
Fogalmak	Váltott kéz, labdavezetés.	

Témakör	5. Sportjátékok elemei	Javasolt óraszám 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1-2 sportjáték szabályos játszása.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. – Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás. – Csapatjátékban aktív részvétel, a „mérkőzés” és az eredmény számontartása, a teljesítmény értékelése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kosárlabda. – Pingpong. – Tollaslabda. – Labdarúgás. <p><i>Tevékenységek</i> Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacs labda ütögetése. Labdavezetés, kapura lövés.</p>	

Fogalmak

Kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás.

8. évfolyam

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Javasolt óraszám 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Irányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. – A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Sorakozás. – Járások. – Menetelés. – Testfordulatok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Irányítással sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban.</p> <p>Helyben járással igazodás, sorbontás, jobb-, baloldal érzékelése.</p> <p>Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás.</p> <p>Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra.</p> <p>Mozgásformák összekötése.</p>		
Fogalmak	Nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.		

Témakör	2. Gimnasztikai gyakorlatok		Javasolt óraszám 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vezényszavak biztos ismerete és követése.		

Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű utasítások megértése. – A feladatok sorrendjének megtartása. – Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, illetve emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. – Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok végzése. 		<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgáselemek összekapcsolása. – Szakkifejezések megértése. – Kéziszer- és szabadgyakorlatok. – Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok. Zenére változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok.</p>	
Fogalmak	Négy ütem, zenekíséret, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magastartás.		

Témakör	3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok		Javasolt óraszám 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Has- és hátizom-erősítő gyakorlatok végzése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Szóbeli utasításokat megérteni. – Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és izomerősítő 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Guggolás. – Kúszás. 		

<p>gyakorlatokat.</p> <p>– A fejlesztést segítő, a szabadban is alkalmazható sporteszközök használatát elsajátítani (helyi adottságokra tekintettel).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Függeszkedés. – Távolugrás. – Állórajt. Futás. – Guruló átfordulás. – Kúszás. Mászás. – Egyensúlyozó járás. – Kerékpár, roller, gördeszka, görkorcsolya, korcsolya, szánkó használata. <p><i>Tevékenységek</i> Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. Függeszkedés kötélén vagy bordásfalon. Egy lábról elrugaszkodás, távolugrás nekifutásból. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Sorozatban guruló átfordulások. Guruló átfordulás hátra. Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Pad merevítőjén egyensúlyozás. A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, sporteszközök, használat során felmerült fogalmak.</p>	

Témakör	4. Labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyre biztosabb labdavezetés és irányítás (kézzel, lábbal).</p>	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Szabályok megértése és betartása. – Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). – Legalább 2-3 pattogtatás végezni. – Egyre biztosabban labdát vezetni (kézzel, lábbal). 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kislabdadobás, hajítás, lökés. – Átadások. – Labdavezetés. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás.</p> <p>Célba dobás: helyből, lendületből.</p> <p>Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben.</p> <p>Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Váltott kéz, labdavezetés.</p>	

Témakör	5. Sportjátékok elemei	Javasolt óraszám 35 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>1-2 sportjáték szabályos játszása.</p>	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. – Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás. – Csapatjátékban aktív részvétel, a „mérkőzés” és az eredmény számontartása, a teljesítmény értékelése. 	<p><i>Ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kosárlabda. – Pingpong. – Tollaslabda. – Labdarúgás. <p><i>Tevékenységek</i></p> <p>Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacs labda ütögetése. Labdavezetés, kapura lövés.</p>	
Fogalmak	Kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a vezényszavakat követni, – megállásnál, vonulásnál a megfelelő lábrend érzékelésére, – irányítással összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra. <p>Ismeri a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – testtömeghez igazodó erőkifejtésre a gyakorlatok végzésekor, – mind hosszabb időtartamban végezni az izomerősítő gyakorlatokat, – egyensúlyozni változó feltételek között, – kitartóan, javuló technikával futni, – törekedni az egészséges életmódra és a rendszeres fizikai aktivitásra, – a megfelelő mozgásmintát követni. <p>Adottságainak megfelelő labdás ügyességgel, együttműködési készséggel</p>
--	--

rendelkezik.

A tanuló képes

- aktívan részt venni sportjátékokban,
- labdát vezetni, labdát továbbítani,
- mérkőzés játszására egyszerűsített szabályok figyelembevételével.